До сторіччя

від дня народження Олени Апанович

NATIONAL ACADEMY of SCIENCES of UKRAINE
VERNADSKYI NATIONAL LIBRARY of UKRAINE
INSTITUTE of MANUSCRIPT

Olha Stepchenko, Olha Bodak, Liudmyla Shcherba

ARCHIVE OF UKRAINIAN HISTORIAN OLENA APANOVYCH IN THE INSTITUTE OF MANUSCRIPT OF VERNADSKYI NATIONAL LIBRARYI OF UKRAINE

Biographic research
Scientific catalog

Kyiv 2019

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
імені В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
ІНСТИТУТ РУКОПИСУ

Ольга Степченко, Ольга Бодак, Людмила Щерба

АРХІВ УКРАЇНСЬКОГО ІСТОРИКА ОЛЕНИ АПАНОВИЧ В ІНСТИТУТІ РУКОПИСУ НАЦІОНАЛЬНОЇ БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНИ ІМЕНІ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО

Біографічне дослідження
Науковий каталог

КИЇВ 2019

ББК Т1 (4Укр)Апанович я1 +2ІІ(4Укр)6+Ч734(4Укр)751, 11
УДК 027.54(477-25)НБУВ:025.171]:[930.253:94]Апанович О.

Степченко О.П., Бодак О.П., Щерба Л.С. Архів українського історика Олени Апанович в Інституті рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського : біографічне дослідження : науковий каталог / відп. ред. Л.А. Дубровіна. Київ, 2019. 268 с.

Видання репрезентує архівну спадщину відомого українського історика та громадської діячки, яскравої представниці наукової та культурної еліти України другої половини ХХ ст. Олени Михайлівни Апанович, що зберігається в Інституті рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. Каталог містить описання документів особового архівного фонду, що є ґрунтовною джерельною базою для вивчення постаті О.М. Апанович, її наукової діяльності, зокрема як дослідниці українського козацтва та особистості першого президента Національної академії наук України В.І. Вернадського, творчої та громадської праці.

Структура каталогу обумовлена видовим складом документів архіву, укладених за основними принципами систематизації матеріалів особових архівних фондів. Переважна більшість документів із фонду О.М. Апанович залучається до наукового обігу вперше.

Науково-довідковий апарат видання включає іменний, географічний покажчики, покажчик установ та організацій.

Для науковців, істориків, викладачів та студентів вищих навчальних закладів, а також усіх тих, хто цікавиться історією науки та культури України.

Редакційна колегія
Л.А. Дубровіна (голова), О.С. Боляк (відповідальний секретар), Г.В. Боряк, Н.М. Зубкова, Г.І. Ковальчук, Т.В. Коваль, Н.А. Шип

Рецензенти
С.В. Віднянський
Т.В. Добко

Затверджено до друку Вченою радою
Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського,
протокол № 2 від 19.12.2018 р.

Робота виконана за рахунок коштів бюджетної програми «Підтримка розвитку пріоритетних напрямів наукових досліджень» (КПКВК 6541230)

ISBN 978-966-02-8784-6 (друковане видання)
ISBN 978-966-02-8785-3 (електронне видання)

© Степченко О.П., Бодак О.П., Щерба Л.С., 2019
© НБУВ, 2019

З М І С Т

ПЕРЕДМОВА

Основні віхи життя та діяльності Олени Апанович в історичному вимірі архівної спадщини Інституту рукопису НБУВ 9

Архівна спадщина Олени Апанович в Інституті рукопису НБУВ: принципи систематизації та описування документів 25

КАТАЛОГ

Біографічні матеріали

Автобіографія, посвідчення, щоденники 35
Ювілейні матеріали, почесні грамоти, подяки 38
Матеріали про О.М. Апанович 41

Наукові та творчі документи

Монографії, дисертація 43
Статті, замітки 46
Доповіді, тези доповідей 67
Лекції та матеріали до них 70
Інтерв'ю, виступи 71
Сценарії 74
Списки наукових праць 76

Підготовчі матеріали до наукових праць

Документи з козацької тематики.....77
Історико-краєзнавчі дослідження 79
Дослідження рукописної спадщини України 80
Джерелознавчі дослідження з історії науки. В.І. Вернадський та його наукова спадщина 81
Бібліографії, виписки, нотатки 84

Рецензії

Рецензії О.М. Апанович на праці інших осіб 86
Рецензії на праці О.М. Апанович 97

Документи службової та громадської діяльності

Центральний державний історичний архів УРСР. Видавничі та трудові договори, рекомендації 104
Інститут історії АН УРСР 107
Центральна наукова бібліотека АН УРСР 111

Наукові експедиції. Проблеми збереження та увічнення пам’ятних місць запорозького козацтва 114
Комісія Академії наук УРСР з розробки наукової спадщини академіка В.І. Вернадського 119

Епістолярна спадщина

Офіційне листування 120
Адресати 120
Кореспонденти 121
Приватне листування 126
Адресати 126
Кореспонденти 134

Фотодокументи

Фотоматеріали до праць О.М. Апанович 168
Фотографії О.М. Апанович 172

Матеріали інших осіб 173

ПОКАЖЧИКИ

Іменний покажчик 183

Покажчик установ та організацій 192

Географічний покажчик 197

Список абревіатур 202

Фотодокументи 205

Список ілюстрацій 263

Summary 266

ПЕРЕДМОВА

«Вважаю своїм громадським обов'язком
працювати над поверненням
нашому народу вкраденої у нього
національної історичної пам'яті…»

Олена Апанович

Основні віхи життя та діяльності Олени Апанович в історичному вимірі архівної спадщини Інституту рукопису НБУВ

Серед діячів науки та культури, творчим доробком яких пишається Україна, почесне місце посідає Олена Михайлівна Апанович (1919–2000), історик, архівіст, громадська діячка, письменниця, чиє ім'я відоме далеко поза межами нашої держави. Більша частина життя невтомної дослідниці української історії, зокрема її козацької доби, припала на часи тоталітарного радянського режиму, в ідеологічні лещата якого вона неодноразово потрапляла через власну наукову принциповість та чесність. Отож у часи антиукраїнських репресій і переслідувань її ім'я поряд з іменами Михайла Брайчевського, Олени Компан, Ярослава Дзири стало символом мужності і нескореності. Саме за історичну правду, за українське слово була накладена анафема на ім'я вченої. Вона, разом зі своїми однодумцями-істориками, разом із поколінням «шістдесятників», підняла голос протесту проти нищення українських національних святинь.

Крок за кроком О. Апанович піднімалася до вершини своєї слави – спочатку це було знайомство з архівними першоджерелами, яке спричинило до захоплення історичним минулим України, вимагало досконалого оволодіння методами історичного аналізу, наукового описування, палеографічного дослідження, знання таких складних спеціальних історичних дисциплін, як кодикологія і кодикографія, теоретичне книгознавство, камеральна та едиційна археографія. Наступний період її діяльності пов'язаний з історією науки та особистостями, які збагатили світове знання своїми новітніми розробками, зокрема з фундатором та першим президентом Української академії наук В. Вернадським, присвоєння імені якого головній бібліотеці України було ініційоване саме Оленою Михайлівною. Та все ж найбільшим захопленням ученої була тема українського козацтва як феномена національної та світової історії й культури. Завдяки її літературній обдарованості, таланту пропагандиста і популяризатора ця практично заборонена радянською ідеологією тема вийшла на широкий науковий простір, здобула прихильників і послідовників, допомогла глибше проникнути в суть славної сторінки української історії.

Вихід у світ кожної книги Олени Михайлівни був знаковою подією в житті української наукової та культурної громади. Її твори, написані гарною живою мовою, доносили правду про видатних героїв української давнини – Сагайдачного, Виговського, Хмельницького, Мазепу, Богуна, Сірка, доводили існування України як держави, пророкували їй велике майбутнє.

Про життя та діяльність відомої вченої почали писати лише в останнє десятиріччя XX ст. Так, у 1994 р. Інститут рукопису Центральної наукової бібліотеки імені

В.І. Вернадського (нині – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського, НБУВ) та Інститут української археографії НАН України уклали бібліографію праць ученої – «Олена Михайлівна Апанович. Бібліографічний покажчик (до 75-річчя від дня народження і 50-річчя наукової діяльності)». У 1996 р. Управління культури виконкому Запорізької міської ради народних депутатів доповнило бібліографію О. Апанович та опублікувало видання «Берегиня козацької історії. Бібліографічний покажчик творів О.М. Апанович». Інститут рукопису НБУВ та Інститут історії України НАНУ в 1999 р. представили широкому науковому та громадському загалові оновлене видання «Олена Михайлівна Апанович. Біобібліографічний покажчик (до 80-річчя від дня народження і 55-річчя наукової діяльності)».

У 1995 р. на пошану Олени Апанович були видані збірники наукових праць, зокрема ініційований та підготовлений Інститутом історії України збірник «Історія українського середньовіччя: козацька доба» (у двох частинах) з нагоди 75-річчя від дня народження та 50-річчя наукової діяльності дослідниці та науковий збірник «Під знаком Кліо. На пошану Олени Апанович», укладений Управлінням народної освіти Дніпропетровського облвиконкому та Дніпропетровським обласним інститутом післядипломної освіти педагогічних працівників. До першого видання увійшли праці таких відомих істориків, як В. Смолій, М. Брайчевський, Ф. Шевченко, М. Кірсенко, до другого – студії М. Ковальського, М. Дмитрієнко, С. Абросимової та інших науковців.

Найбільше журнальних та газетних публікацій, різноманітних привітань з'являлося, закономірно, в ювілейні роки: це студії І. Білик «Під знаком Діви, або гороскоп для Олени Михайлівни» («Літературна Україна»), Л. Дубровіної та В. Грома «Берегиня козацької слави» («Молодь України»), Л. Загороднюк «Зоряний час Олени Апанович» («Народна армія»), О. Маховського «Жінка, яка пише історичну правду» («Шулявка»), М. Дмитрієнко «Штрихи до портрета історика-сучасника» («Українське слово»), М. Лубко «Подвижниця науки» («Вісті»), Д. Ярославчука «Козацька берегиня» («Самостійна Україна») тощо. Хочеться навести цитату зі статті А. Кононюка «Про людей, вірних Запорожжю. Козацька покрова. Штрихи до портрета Олени Апанович» («Запорізька правда», 1991 р.), під якою, на нашу думку, могли б підписатися всі дослідники життя вченої: «Немало цій жінці, охоронцю і постовому козацької Січі, довелося пережити за свій нескорений характер, за твердість духу у відстоюванні принципів науки, історичної правди життя народу, коли ідеологічне керівництво республіки і на місцях вело на історію козацтва жорстоку атаку, жахаючись одного лише слова «Січ».

Олена Михайлівна Апанович народилася 9 вересня 1919 р. в родині залізничника Михайла Йосиповича Апановича, білоруса за походженням, та домогосподарки Каміли Йосипівни Апанович, з польського шляхетського роду Бортновських, у м. Мелекесі Самарської губернії (нині – м. Димитровград Ульяновської області, РФ)**.** Батька постійно «перекидали» з однієї залізничної дільниці на іншу – в Білгород, Харбін, Москву, Суми, Київ, Харків, тому дитинство Олени супроводжували постійні переїзди.

У 1937 р. Олена Апанович із відзнакою закінчила середню школу в Харкові. Вона мріяла про журналістику, отож поїхала до Москви отримувати освіту у Всесоюзному комуністичному інституті журналістики при ЦК ВКП (б). У 1938 р. інститут було ліквідовано, і дівчину відправили до Харківського державного педагогічного інституту, на факультет російської мови та літератури, який вона закінчила в 1941 р., коли гітлерівські літаки вже кружляли над містом.

Під час війни перебувала в евакуації – спочатку в Південному Казахстані, в Манкенті, згодом в Башкирії, в Уфі. Короткий час працювала інспектором відділу санітарної освіти в Башкирському наркоматі охорони здоров'я, потім кореспондентом та інструктором вузлового радіомовлення Башкирського радіокомітету.

Коли у травні 1944 р., повернувшись до Харкова, застала напівзруйнований будинок та чужих людей у своїй квартирі, прийняла запрошення знайомих і переїхала до Києва.

Вона мріяла про журналістику, проте ані журналістом, ані вчителем не стала: «Отже, я, філолог за освітою, переступила поріг історичного архіву з дуже туманним уявленням про історію українського козацтва і архівних фондів, а вийшла з нього козакофілом …», – зізналася вона в одному із своїх виступів.

Важливу роль у визначенні долі О. Апанович відіграв директор Центрального державного історичного архіву УРСР (ЦДІА УРСР), відомий історик Кость Григорович Гуслистий, який своїми працями здійснив вагомий внесок у розробку багатьох питань з історії України, зокрема з української медієвістики. Будучи нащадком запорозьких козаків, учений не лише сам досліджував козаччину, але й запалював цією тематикою своїх учнів.

Добрим словом також згадувала Олена Михайлівна й Федора Павловича Шевченка, на той час начальника науково-видавничого відділу Архівного управління УРСР, висококваліфікованого фахівця-архівіста, знавця своєї справи. «Він зумів нас (слухачів лекцій Ф. Шевченка. – *Авт*.) переконати, що мати справу з архівними документами, зберігати, обробляти, описувати їх – це почесна і вкрай необхідна для кожного суспільства робота»[1].

Спілкування з К. Гуслистим та Ф. Шевченком стало визначальним у подальшій науковій діяльності вченої. «Моя «козацька біографія» почалася в 1944 році…», – писала Олена Михайлівна. Саме тоді її було зараховано науковим співробітником відділу давніх актів ЦДІА УРСР. Через чотири місяці О. Апанович переводять на посаду старшого наукового співробітника[2], а в червні 1949 р. тридцятирічна Олена Михайлівна стає керівником відділу. Паралельно, протягом недовгого часу, Олена Михайлівна викладала на кафедрі історії СРСР в Київському державному університеті ім. Т.Г. Шевченка.

Кость Григорович прищепив своїй учениці любов до архівних документів, зокрема з козацької тематики, навчив працювати з ними і розумітися на їхній науковій вартості як об'єктивного джерела. Він же запропонував Олені Апанович і тему майбутньої кандидатської дисертації – «Запорозьке військо, його устрій і бойові

[1] ІР НБУВ. Ф. 374. № 33–35.

[2] Там само. № 14.

дії в складі російської армії під час російсько-турецької війни 1768–1774 рр.» – і був затверджений її науковим керівником.

З жовтня 1945 по жовтень 1948 р. Олена Михайлівна навчалася в аспірантурі при ЦДІА УРСР за спеціальністю «Історія України». Вже тоді вона стала однією з упорядників збірника документів «Україна перед визвольною війною 1648–1654 (1639–1648)» (1946). Це було перше від 20-х років XX ст. академічне видання архівних джерел з історії України козацької доби, яке продовжило археографічні традиції дореволюційних українських істориків. Також Олена Михайлівна брала участь у підготовці Путівника по ЦДІА УРСР, який був укладений у 1948 р., але світ побачив лише через десятиліття.

Отож з кінця 40-х років професійна діяльність Олени Михайлівни була пов'язана з архівами, де вона працювала і як фаховий архівіст, описуючи фонди, і як науковець-дослідник, виявляючи та аналізуючи документальні джерела. На архівних документах були написані монографія О. Апанович «По місцях боїв визвольної війни українського народу, 1648–1654 рр.» (1954), брошури «Запорозька Січ та її прогресивна роль в історії українського народу» (1954, у співавторстві з К. Гуслистим) та «Запорозька Січ у боротьбі проти турецько-татарської агресії 50–70-х років XVII ст.» (1960), низка статей, де об'єктом дослідження є власне архівні документи, – «Матеріали українських архівів про економічні зв'язки України з країнами Сходу XVI–XVIII ст.» (1966), «Джерела ЦДІА УРСР у м. Києві про військову систему України першої половини XVIII ст.» (1971) тощо. «Мені, безперечно, пощастило, що я ввійшла в історичну науку через архів. Моє романтичне захоплення військовою героїкою запорозького козацтва контролювалося архівними документами, фактами. Вони мене міцно утримували на ґрунті справжніх історичних реалій. Архіви пройшли через все моє життя», – згадувала Олена Апанович[3].

Ставлячись відповідально до написання дисертаційної роботи, Олена Михайлівна спеціально вивчала військову справу, знайомилася з історією воєн та мистецтвом ведення бою: «Оскільки в мене військова тематика, то я дуже добросовісно вивчала військові підручники…». Та головним джерелом з козакознавчої тематики для О. Апанович став унікальний архів Коша останньої Запорозької Січі 1734–1775 рр. (КЗС). Ще в далекому 1931 р. вперше була прийнята спеціальна постанова уряду про видання опису документів архіву КЗС, який почала готувати до друку Н. Полонська-Василенко, проте невдовзі запорозька тематика була згорнута і, як результат, вилучена з видавничих планів ВУАН.

У 1944 р. архів КЗС повернувся з евакуації, і саме на його джерельній базі О. Апанович написала свою кандидатську дисертацію та п'ять статей. У 1965 р. питання про публікацію документів архіву КЗС знову постало на порядку денному. Була проведена велика підготовча робота, розроблено програму і проспект 10-томного видання, в якому брала участь також Олена Михайлівна. Проте історія понад двадцятирічної давнини повторилася знову, і «ідеологічно ворожі» документи вдруге поклали на полицю. Лише за незалежності України, в 1998 р., вийшов перший том багатотомного видання Архіву Коша Запорозької Січі за участю О. Апанович.

[3] ІР НБУВ. Ф. 374. № 363. Арк. 2.

У 1950 р. Олена Михайлівна успішно захистила дисертацію (дисертація зберігається в її особовому фонді[4]) і була запрошена на посаду молодшого наукового співробітника до Інституту історії АН УРСР. «Боже, невже я працюю в цьому храмі науки?!», – із захватом думала Олена Михайлівна, адже «наукова робота – це була якась моя зірка, моя мрія». В Інституті історії вона займалася дослідженням проблем соціально-економічного розвитку, громадсько-політичних рухів, військової історії України XVI–XVIII ст. Однак пріоритетною серед наукових і публіцистичних інтересів молодої вченої була все ж козацька проблематика, передусім історія запорозького козацтва, військового мистецтва українського народу. «Сначала я увлеклась героизмом казаков на войне, … документы, с которыми приходилось работать, будто оживали, – перед глазами проходили целые баталии. Работалось с вдохновением…», – розповідала в одному із своїх інтерв'ю Олена Михайлівна[5].

Вона стала одним з упорядників фундаментального тритомного археографічного збірника документів і матеріалів «Воссоединение Украины с Россией. Документы и материалы в трех томах» (М., 1953–1954), який, незважаючи на його тенденційність, був важливим документальним джерелом, що репрезентувало універсали і листи Богдана Хмельницького та його сподвижників – Максима Кривоноса, Івана Золотаренка, Мартина Небаби. «Я працювала над архівами і не задумувалася, але події примусили мене серйозніше подивитися на життя… Хочу сказати, що це «возз'єднання» дало поштовх для мого прозріння… Шістдесяті роки зробили з мене мислячу і національно свідому людину. Я стала думати про Україну, про націю»[6].

Своє формування як історика О. Апанович починала, спираючись на величезну джерельну базу, і все життя зверталася до неї, отримуючи значний обсяг історичної інформації, яку згодом систематизувала в свої наукові концепції. Так, вона була упорядником кількох збірок документів доби Гетьманщини, опублікувала значну кількість праць з історії визвольної боротьби українського народу, зокрема про виступи запорожців проти турецько-татарської агресії, про морські баталії козаків, про пам'ятки козацтва доби гетьманської держави, створила історичні портрети Івана Сірка, Івана Богуна, Максима Кривоноса, Семена Палія, Івана Петрика. Це – «Запорозьке військо як складова частина російської армії в другій половині XVIII ст.» (1953), «Історичні місця подій визвольної війни українського народу 1648–1654 років» (1954), «Запорозька Січ і її прогресивна роль в історії українського народу» (1954), «Переяслав-Хмельницький та його пам'ятники» (1954, у співпраці), «Герой визвольної війни українського народу проти польської шляхти Максим Кривоніс» (1954) тощо.

28 вересня 1956 р. О. Апанович отримала вчене звання старшого наукового співробітника за спеціальністю «Історія України» і була затверджена на посаді старшого наукового співробітника відділу історії феодалізму Інституту історії АН УРСР.

[4] Олена Апанович. Федір Павлович Шевченко. Історик, архівіст, історіограф, джерелознавець, археограф, організатор науки, людина. Спогади та історіографічний аналіз. Київ, 2000. С. 15.

[5] ІР НБУВ. Ф. 374. № 365. Арк. 7.

[6] Там само. № 18.

Працюючи в Академії, О. Апанович зосередила свою увагу на вивченні історичного періоду, в якому Україна існувала як самостійна держава з повноцінним апаратом управління та потужною армією. На той час поява праць, в яких досліджувалася козацька демократія, власне вже прирівнювалася до подвигу. В 1961 р. світ побачила її монографія «Запорозька Січ у боротьбі проти турецько-татарської агресії. 50–70-ті роки XVII ст.», що відображала спротив українського народу проти турків, роль у цьому Запорозької Січі та її війська, воєнні перемоги. О. Апанович уперше в українській історичній науці актуалізувала питання військової системи України, зокрема спосіб комплектування і мобілізації козацьких збройних сил, їхню організацію, озброєння та матеріальне забезпечення. Основою, підмурком роботи були історичні архівні документи першої половини XVIII ст.

Наступна праця О. Апанович «Збройні сили України першої половини XVIII ст.» (1969 р.), що була прямим продовженням попередніх студій, стала подією в історичній науці і мала великий суспільний резонанс. Авторка обґрунтувала концептуальну тезу стосовно того, що козацькі збройні сили, навіть в умовах колоніальної політики Російської імперії, яка використовувала їх у своїх загарбницьких цілях, поступово позбавляючи самостійності, становили мілітарний потенціал України. Спираючись на велику кількість джерел, учена на високому фаховому рівні визначила передумови створення козацького війська, через актуалізацію невідомих або маловідомих фактів відтворила феномен української військової справи XVIII ст., висвітлила суспільно-економічні проблеми збройних сил тощо. Проте основну увагу О. Апанович приділила саме періодові, коли почалося поступове перетворення збройних сил українського народу на складову частину російської армії. У своїй монографії авторка спробувала знайти відповіді на актуальні питання історії українського війська, зокрема: які ж нові збройні сили народжувалися в Україні? яке місце в них посідали запорозькі козаки? які взаємини складалися між запорожцями та російською армією? Вона визначила та охарактеризувала всі чотири частини збройних сил України – запорозьке військо, лівобережні, так звані малоросійські, полки, слобідські та охочекомонні (наймані) війська; дослідила такі визначальні питання, як комплектування, мобілізація, організація, озброєння та забезпечення українського козацького війська, сторожова і допоміжна служби в Україні; частину монографії присвятила військовому мистецтву запорожців та їхнім бойовим якостям, мужності, винахідливості, відданості та патріотизму. На підставі фактичного матеріалу вона переконливо довела, що в боротьбі з Османською імперією брало участь не лише козацьке військо, а й усе населення України, що й забезпечило перемогу[7]. Забігаючи наперед, зазначимо, що саме за видання «Збройні сили України в першій половині XVIII ст.» в 1995 р. О. Апанович була відзначена почесною науковою нагородою Фундації Омеляна і Тетяни Антоновичів (США).

На жаль, книга привернула до себе увагу не лише тих, хто був небайдужим до нашого історичного минулого, але й тих, хто пильно стежив за найменшим відхиленням від загальноприйнятих у Радянському Союзі ідеологічних засад. Саме

[7] ІР НБУВ. Ф. 374. № 33.

в той період розпочинався черговий наступ на мислячу прогресивну українську інтелігенцію. Отож на профспілкових зборах Інституту історії АН УРСР колектив практично одностайно проголосував за звільнення Олени Апанович, Ярослава Дзири та Олени Компан із формулюванням «за пропаганду націоналістичних ідей і дружні взаємини з репресованими дисидентами». 13 вересня 1972 р. вчена отримала трудову книжку із записом «через скорочення штатного розпису».

Олена Михайлівна у своїх спогадах так описувала ті часи: «Незабутні 60-ті роки, зокрема в Києві, відіграли найважливішу роль в моєму житті. Тоді у мене заходилася і розвинулася національна самосвідомість. Рух шістдесятників, спілкування з ними, відстоювання української культури, мови, нації – це для мене було як спалах. І поруч колеги-історики, однодумці, друзі, кожний зі своєю значимістю, науковими досягненнями і доробками – Олена Компан, Михайло Брайчевський, Ярослав Дзира»[8].

Р. Корогодський у своїй статті писав: «бунт істориків-дисидентів Олени Компан, Олени Апанович, Михайла Брайчевського за десятиліттями поневірянь виявився непереможним».

Почалися довгі роки переслідувань, дискредитації, заборони друкуватися в Україні. «В течение восьми лет мои работы в Украине не печатались», – згадувала О. Апанович. – После увольнения не только были выброшены мои работы, находящиеся уже в типографиях и издательствах Киева, – от авторов публикаций требовали исключения названий моих трудов из библиографических списков. В историографических обзорах не упоминалось мое имя и замалчивалось то, что сделано мной в украинской историографии».

Вісім місяців Олена Михайлівна залишалася без роботи, марно намагаючись добитися справедливості: ходила до різних інстанцій, писала листи до «сильних миру сього»: «Лишение возможности творчески трудиться для меня равносильно жизненной катастрофе. Научная работа составляет главное содержание моей жизни»[9].

Повернулася вона до Інституту історії лише в 1995 р., вже в незалежній Україні, коли її та Ярослава Дзиру, згідно з наказом Б. Патона, поновили на роботі як таких, що були звільнені через політичну мотивацію.

У лютому 1973 р. вона нарешті влаштувалася до відділу рукописів Центральної наукової бібліотеки АН УРСР (нині – Інститут рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського) на посаду старшого наукового співробітника. Майже чотирнадцять років Олена Апанович займалася упорядкуванням та описуванням архівних фондів і рукописних книг, відшукувала та вивчала списки козацьких літописів, матеріали, пов'язані з життям та діяльністю першого президента Української академії наук В. Вернадського. Її зусиллями до наукового обігу були залучені особові архівні фонди мистецтвознавця О. Новицького, етнографа і археолога Я. Новицького, істориків А. Степовича та М. Лілєєва, математиків

[8] Архів НБУВ. Оп. 2-Л. Спр. 178. Арк. 9 зв.
[9] ІР НБУВ. Ф. 374. № 56. Арк. 5.

Г. Вороного та М. Остроградського, київського митрополита Платона (Городецького); фамільні та родинні архіви Болсуновських, Дорошенків, Капністів, Радзивіллів, Шодуарів. «Під час опрацювання рукописних документів проймаєшся дивним почуттям, – згадувала Олена Михайлівна, – ти ніби крихітна зв'язуюча ланка між тим часом, що був, і тим, що буде. Доводилось освоювати складну технологію обробки й опису рукописних особових фондів діячів культури. Вивчати чернетки, розбирати різні почерки, скоропис, а це виснажлива праця».

Протягом роботи у відділі рукописів Олена Михайлівна продовжила займатися пропагандистською та популяризаторською роботою, виступаючи в пресі, на радіо, телебаченні, наукових конференціях. Керівництво Бібліотеки відразу ж залучило її до написання колективної монографії «Історія Центральної наукової бібліотеки Академії наук Української РСР» (1972), де нею були укладені два розділи – «Заснування Всенародної бібліотеки України та її діяльність в роки громадянської війни» та «Фонди і каталоги бібліотеки». Ставлячись з великим пієтетом до бібліотек як до закладів науки та культури, Олена Михайлівна вважала, що тільки держава «…повинна розвивати бібліотечну мережу й піклуватися нею», а, аналізуючи сучасне їй становище української культури, з болем називала його «жалюгідним»: «багато книгозбірень в Україні закривається через нестачу коштів на утримання приміщень, на купівлю книг та злиденну зарплату бібліотекарям».

Праця у відділі рукописів ЦНБ розкрила ще одну грань таланту О. Апанович – вона стала книгознавцем, а, вивчаючи рукописну книгу, – ще й кодикологом та кодикографом. Почали з'являтися її статті, присвячені українській рукописній книзі, зокрема козацьким літописам. Результатом понад десятирічного студіювання кодексів українського походження було написання ґрунтовної монографії «Рукописная светская книга XVIII в. на Украине. Исторические сборники» (1983), в якій Олена Михайлівна дослідила історичні збірки – ці «бібліотеки в одному томі», що укладалися і розповсюджувалися Україною у XVIII ст. Найбільшою популярністю серед тогочасного читацького загалу користувалися літописи Григорія Граб'янки і Самовидця. Олена Михайлівна виявила в книгозбірнях України та Росії сім списків літопису Самовидця і сорок шість – козацького старшини Григорія Граб'янки, 30 з яких становили раніше невідомі списки та редакції і були атрибутовані власне дослідницею[10].

Своїми студіями О. Апанович зробила знаними імена діячів української історії, серед яких почесне місце належало представникам козацького соціуму. Нею був розвіяний міф про дикість і некультурність козаків, обґрунтований їхній потяг до книги, підтримання, навіть в умовах агресивної політики Російської імперії, національних культурних та освітніх традицій.

Однією з перших Олена Михайлівна виявила увагу до такого забутого сучасною їй наукою історичного джерела, як маргіналії, – нотатки на полях рукописних книг та стародруків, що містять об'єктивну інформацію про власників, читачів та переписувачів книг, про природні явища та катаклізми, політичні події тощо. На основі досліджень маргінальних записів нею був створений цикл статей, зокрема: «Вкладні, власницькі, дарчі записи і приписки переписувачів XVI–XVIII ст. на руко-

[10] ІР НБУВ. Ф. 374. № 2401. Арк. 1.

писних книгах ЦНБ АН УРСР» («История книги и издательской деятельности». Ленинград, 1977); «Історичні записи на стародруках і рукописних книгах» («История СССР». Москва, 1979. № 2); «Полемічні записи на полях харківського примірника Острозької біблії» («Федоровские чтения». Москва, 1981).

Голова Археографічної комісії при Відділенні історії АН СРСР С. Шмідт у своєму листі на адресу директора ЦНБ С. Гутянського відзначав важливу роботу з вивчення слов'янської рукописної книжності, що здійснювалася в ЦНБ співробітниками О. Апанович і М. Візиром.

З властивою їй енергією та заповзятістю Олена Михайлівна поставилася до вивчення та популяризації архівної спадщини одного з найвидатніших природознавців і мислителів XX ст., першого президента Української академії наук Володимира Івановича Вернадського, – спочатку тієї, що зберігалася у фондах рукописного підрозділу Бібліотеки, а потім і документів з архівосховищ Росії.

Саме Олена Михайлівна виявила серед архівних документів відділу рукописів ЦНБ щоденник В. Вернадського за 1918–1919 рр., який відображав період його життя і діяльності в Україні, коли він із групою вчених заснував Українську академію наук, був її першим президентом, а також став одним із фундаторів Національної бібліотеки України.

Вивчивши все про рід Вернадських та діяльність Володимира Івановича в Україні, О. Апанович дійшла висновку, що саме українські сторінки біографії академіка найбільше замовчувалися: офіційне табу було накладене на його козацьке походження, на роздуми вченого про «українське питання», на спогади про історію створення Української академії наук і Національної бібліотеки (особливо дослідницю вразило протиріччя між даними з архівних документів та спотвореним «радянським варіантом» історії ВУАН та НБУ).

«Именно среди архивных материалов Вернадского, в его дневнике и переписке, я обнаружила сведения, что он был Председателем «Тимчасового комітету по заснуванню Національної наукової бібліотеки», занимался непосредственно организацией библиотеки, ее комплектованием, разработкой ее устава, на первом этапе был ее директором», – згадувала Олена Михайлівна[11].

Саме ці невідомі до того часу факти та документально обґрунтовані висновки про місце й роль В. Вернадського у становленні національної науки, зроблені О. Апанович, стали підставою для клопотання ЦНБ перед Урядом про надання академічній Бібліотеці його імені[12]. Отож від 1988 р. вона носить ім'я В.І. Вернадського.

О. Апанович стала ініціатором та співавтором видання «В.И. Вернадский: Жизнь и деятельность на Украине» (1984, разом із К. Ситником та С. Стойком), яке отримало значну прихильність читацького загалу.

Про В. Вернадського Олена Михайлівна написала понад 20 наукових та науково-популярних студій – «Бібліотека першого президента» (1984), «В.І. Вернадський на Полтавщині», «Вернадский – читатель», «І любов до України єднала нас» (1988), «Искусство в жизни и творчестве Вернадского» (1989) тощо, виголосила

[11] ІР НБУВ. Ф. 374. № 795. Арк. 2.
[12] Там само. Арк. 3.

низку доповідей на різного рівня наукових конференціях, міжнародних симпозіумах та нарадах. У 1987 р. її було обрано членом Комісії Академії наук УРСР з розробки наукової спадщини В. Вернадського, а в 1988 р. за участь у підготовці експозиції на виставках досягнень народного господарства у Києві та Москві, присвяченої академікові, та за популяризацію ідей Вернадського – нагороджено срібною медаллю ВДНГ.

У 1992 р., продовжуючи досліджувати життя та наукову діяльність В. Вернадського, Олена Михайлівна значний час працювала в Парижі, в Національній бібліотеці та Національному архіві в Інституті Кюрі. Їй вдалося виявити неопубліковану працю вченого, його листи до французького академіка А. Лакруа та спогади французьких колег про Вернадського[13].

Рік 1991-й – час набуття Україною незалежності – став доленосним і для О. Апанович, позначивши новий етап її наукової роботи, багатої на творчі здобутки, публікації, виступи на наукових конференціях, на просвітницьку діяльність. Учена нарешті змогла вільно викладати свої думки, доносити їх до широкого читацького загалу. Газети, радіо та телебачення навперебій запрошували опальну в минулому дослідницю виступити на їхніх шпальтах чи взяти участь у передачах про історію України, зокрема її козацьку добу. Саме тоді світ побачила низка науково-популярних студій – «В якого Бога вірила Січ», «Не пропала їхня слава», «Козацька республіка», «Хортиця», «Засвіт встали козаченьки». У 1991 р. Спілка письменників України одностайно обрала О. Апанович своїм членом.

Історія козацтва в черговий раз ожила в книзі Олени Михайлівни «Розповіді про запорозьких козаків» з промовистими розділами – «Козацька республіка», «Полум'я народного гніву», «Маруся Богуславка – історична постать?», «Запорозькі козаки в Хотинській війні 1621 р.», «Азовське сидіння», «Церква на Запорожжі», «Українська книжка 1622», «Народний герой Максим Кривоніс», «Козацький лицар Іван Богун», «Славетний кошовий отаман Іван Сірко», «Хортиця, її минуле, сучасне і майбутнє»; в статтях «На чолі козацької держави», «Будівничий Української гетьманської держави», «Богдан Хмельницький», «І. Виговський – тактик і стратег», «Гетьман Іван Виговський», «Гетьман Петро Конашевич-Сагайдачний», «Конституція Пилипа Орлика».

У цей же період вийшла друком брошура «Гетьман Петро Конашевич-Сагайдачний», в якій Олена Апанович показала козацького гетьмана як одного з найвидатніших полководців Європи, державного діяча, дипломата, захисника української культури і духовності.

У 1992 р. світ побачили студії – «Свободу уславив», «Українське козацтво – явище планетарне», «Українське відродження завжди було мені дороге».

У 1993 р. збіркою власних творів із козакознавства «Гетьмани України і кошові отамани Запорозької Січі» Олена Михайлівна, дотримуючись історичної правди, виправляє спотворені радянською ідеологією постаті видатних діячів України XVII–XVIII ст. – полководця Петра Сагайдачного, гетьмана Правобережної України Петра Дорошенка, кошових отаманів Запорозької Січі Івана Сірка та Петра Кал-

[13] ІР НБУВ. Ф. 374. № 360. Арк. 2.

нишевського, наступника Богдана Хмельницького – Івана Виговського та інших козацьких лідерів («Українець доби відродження», «Світова велич і фатальна помилка Богдана Хмельницького», «Наступник Богдана Хмельницького – Іван Виговський», «Найтрагічніший гетьман України», «Славетніший кошовий отаман Запорозької Січі Іван Сірко», «Велика ідея гетьмана Івана Мазепи», «Гетьман України – емігрант Пилип Орлик», «Останній кошовий отаман Запорозької Січі»). Михайло Брайчевський у рецензії «Гетьмани, гетьмани, коли б ви повстали …» на останню збірку називає Олену Михайлівну «найвидатнішим козакознавцем». Вона довела світові, що запорозькі козаки були «лицарями без страху і докору», а їхні отамани – всі без винятку – глибоко духовними особами з блискучою освітою. Ця праця О. Апанович була відзначена Державною премією України ім. Т. Шевченка 1994 р.

Зверталася Олена Михайлівна й до вивчення політичних та міжнародних відносин козацтва, його соціально-економічного становища. На чільному місці серед робіт такої проблематики – статті «Передумови й наслідки ліквідації Запорозької Січі» (1970, у 1993 р. доповнена, вийшла під назвою «Найтрагічніший 1775 рік»), «Демократизм державного устрою й життя Запорозької Січі» (1993) тощо.

Правда про Переяславську раду відтворена вченою у ґрунтовній праці «Українсько-російський договір 1654 р. Міфи і реальність», що побачила світ у 1994 р. Невелика за обсягом, ця книга нівелює всі багатотомні радянські дослідження даної історичної події. В ній подано достовірну інформацію про передумови і процедуру укладання Переяславського договору, розкрито його тяжкі наслідки для українського народу. Авторка переконливо доводить, що Московська держава, а потім Російська імперія порушувала, обмежувала і нарешті зламала договір, знищивши Українську Гетьманську державу, зруйнувавши і зовсім ліквідувавши Запорозьку Січ, перетворила Україну на об’єкт колоніального пограбування. Книга не лише повертає українському народові національну історичну пам’ять, але й застерігає від намагань реанімувати імперію. У «Післямові» Олена Михайлівна написала: «…Україна, пройшовши через віки поневірянь і страждань, стала нарешті незалежною, самостійною державою»[14].

Не полишала своєю увагою дослідниця й «Вернадськіани», публікуючи в українських часописах статті – «В.І. Вернадський і книга», «В одній особі злилися талант і добро», «Ноосфера та історична наука», «Кубанське козацтво», «На зламі століття зломлено зло Російської імперії», «Французькі адреси Володимира Вернадського», «Володимир Вернадський і Чехія» та багато ін.

Незважаючи на перенесену тяжку хворобу, О. Апанович протягом п’яти останніх років свого життя плідно працювала: світ побачили понад 70 статей, переважна більшість яких – з історії українського козацтва, зокрема про українських гетьманів («Воєнне мистецтво Богдана Хмельницького та його сподвижників», «Богдан Хмельницький – полководець» (1995); «Гетьман Іван Виговський» (1997); «На чужині. Але – з Україною. Міжнародна політична діяльність гетьмана України в екзилі Пилипа Орлика»; «Конституція Пилипа Орлика» (1998); «Похід гетьмана Сагайдачного на Москву» (1999) та ін.). Також нею були написані студії стосовно

[14] ІР НБУВ. Ф. 374. № 360. Арк. 3 зв.

козацьких літописів та інших документальних джерел з козацької тематики («Козацькі літописці. Самовидець – Роман Ракушка-Романовський. Самійло Величко. Григорій Граб'янка»; «Архів Коша Запорозької Січі» (1995); «Щоденник» Якова Марковича» (1997).

У праці «Чортомлицька Запорозька Січ. До 345-ї річниці заснування» (1998) вперше в історіографії синтезовано історію Чортомлицької Січі, яка проіснувала найдовше з восьми Запорозьких Січей (1652–1709). Перебуваючи у вирі буремних суперечливих подій, які стрясали Україну, – в руїні державного і господарського життя, політичному безладі, старшинській боротьбі за гетьманську булаву, спротиві польсько-московським та турецько-татарським завойовникам, – Чортомлицька Січ зі своїми кошовими отаманами Іваном Сірком та Костем Гордієнком намагалася повернути собі чільне місце в українському житті.

У період національного відродження О. Апанович висунула власну концепцію історії українського козацтва: на її думку, цей національний феномен має тісний зв'язок з ученням В. Вернадського про біо- та ноосферу, а також із працею С. Подолинського про «розподіл сонячної енергії» та її вплив на людську працю на землі. Такий підхід дозволив дослідниці розглянути історію українського козацтва в іншій площині та застосувати до неї критерії оцінки, відмінні від традиційних. Отож у своїй праці «За плугом Господь іде. Агрокультура українського селянства й козацтва в контексті ідей Сергія Подолинського та Володимира Вернадського» (1999) О. Апанович доводить, що агрокультура українського козацтва мала витоки з ментальності нашого селянства: в покозаченій Україні в результаті вільної праці на своїй землі розвинулась інтенсивна економіка, висока агрокультура, поширеною формою господарства стали козацькі хутори. Козацтво зробило свій внесок у створення ноосфери, адже його конструктивна історична діяльність проявлялася не у військових оборудках (війни знищують здобутки цивілізації), а у творчій праці на землі, в державному будівництві, у формуванні особливого фізичного, психічного, духовного та інтелектуального типу людини, наділеної високими якостями патріота і громадянина, який прагне до еволюційного розвитку. Олена Михайлівна писала: «…козак, будучи хоробрим професійним воїном, водночас залишався хліборобом, займався промислами, був творцем матеріальних і духовних цінностей»[15].

У своїй автобіографії О. Апанович писала про свої плани на майбутнє: «В останній час я готую «Козацьку енциклопедію» – збірку статей про буття українського козацтва від А до Я, а також «Козацьку абетку для дітей і дорослих»… Хочеться віддати народу увесь науковий потенціал і знання, нагромаджені майже за півстоліття моєї діяльності»[16].

У 2000 р. вийшла книга О. Апанович «Федір Павлович Шевченко – історик, архівіст, історіограф, археограф, джерелознавець, організатор науки, людина». Віддаючи шану та подяку своєму наставникові та науковому керівнику, Олена Михайлівна згадує, що він розкрив перед нею «чудовий світ архівів та (разом із К. Гуслистим. – *Авт*.) захопив запорозьким козацтвом…», яке, в свою чергу, сформувало з

[15] ІР НБУВ. Ф. 374. № 666.

[16] Архів НБУВ. Оп. 2-Л. Спр. 178. Арк. 10.

молодої вченої справжню українку: «Неможливо займатися історією українського, особливо запорозького, козацтва й не бути патріотом України»[17].

Окремо слід зупинитися на науково-популяризаторській діяльності Олени Михайлівни. Її змістовні виступи на республіканських та міжнародних конференціях завжди привертали до себе увагу своєю неординарністю, досконало підібраною джерельною базою, нарешті – літературним талантом авторки. Це, зокрема, доповіді «Хотинська битва 1621 року та її історичне значення» (Хотин, 1971 р.), «Історична рукописна книга XVI–XVIII вв. у фондах Центральної наукової бібліотеки АН УРСР» (Ленінград, 1976 р.) та «Поширення рукописної книги в Україні у XVIII в.» (Ленінград, 1985 р.). До 125-річного ювілею від дня народження В. Вернадського О. Апанович оприлюднила доповідь, в якій визначила особливу роль академіка у фундації Національної бібліотеки України. На 1-й та 2-й Хортицьких конференціях (1990–1992 рр.) Олена Михайлівна виголосила доповіді – «Проблеми історії запорозького козацтва на сучасному етапі перебудови історичної науки» та «Концептуальні напрями перебудови експозиції Музею запорозького козацтва на острові Хортиця».

У 1991 р. Сорбонна зустрічала велику групу українських учених з нагоди п'ятої Міжнародної франко-української конференції в Парижі «Козаки. Історична роль. Відображення в літературі та мистецтві». З-поміж численних виступів була й доповідь О. Апанович «Конструктивна історична діяльність українського козацтва»[18], де вона в стислій формі розкрила суть козацтва і визначила його внесок у людську цивілізацію.

На конференції в Переяславі, присвяченій історії краю, Олена Михайлівна виступила з доповіддю «Переяславська рада 1654 року: міфи і реальність» (1992). У Батурині на заходах 1991 та 1994 рр., присвячених гетьману України Івану Мазепі, вчена виголосила промови – «Велика ідея гетьмана Івана Мазепи» та «Гетьман Іван Мазепа – будівничий української культури».

Свою концепцію конструктивної творчої історичної діяльності українського козацтва О. Апанович виклала на наукових конференціях у Нікополі під час святкування 500-річчя козацтва на січових землях.

На науковій конференції «Конотопська битва 1659 р. та її значення в національному поступі України» 1995 р. Олена Михайлівна зачитала доповідь «Застосування гетьманом Іваном Виговським стратегічних і тактичних принципів Богдана Хмельницького в Конотопській битві», якою довела, що Виговський не повторив, а творчо розвинув стратегію і тактику Богдана Хмельницького на ратному полі, і це дає підстави поставити його в одну шеренгу з іншими видатними полководцями свого часу.

Кожний виступ ученої в науковій, студентській або читацькій аудиторії, перед трудовими колективами, на сторінках української та зарубіжної періодики, по радіо і телебаченню не тільки поглиблював знання суспільства стосовно національної історії, але й значно підносив авторитет власне української історичної

[17] ІР НБУВ. Ф. 374. № 364. Арк. 7.
[18] Там само. № 800.

науки, сприяв її оновленню й міжнародному визнанню. Оленою Михайлівною було підготовлено велику кількість матеріалів для українських енциклопедичних видань, зокрема стосовно історичних діячів українського козацтва, його структурних формувань, органів влади, фортець і укріплених ліній, а також татарських і ногайських орд тощо. Її студії друкувались у численних науково-популярних часописах та щорічниках, серед яких: «Політика і час», «Вітчизна», «Людина і світ», «Музика», «Пам'ятки України», «Українська культура», «Радянська жінка», «Освіта», «Неопалима купина», «Кур'єр ЮНЕСКО», «Книжник», «Всесвіт» тощо; газетах – «Літературна Україна», «Голос України», «Культура і життя», «Друг читача», «Козацька газета», «Народна армія», «Урядовий кур'єр», «Час/Тайм» тощо. «Серед своїх читачів я бачу істориків, літераторів, учених, викладачів, учителів, для яких публікую результати моїх суто наукових досліджень. Але багато пишу й для так званого масового читача: для школярів, студентів, … для селян, робітників, і роблю це легким літературним стилем викладу. Але я зовсім не поступаюсь науковістю. Викладаю важливі нові думки і положення, висвітлюю складні нові питання і проблеми, приводжу наукові факти…», – наголосила вона під час виступу на своєму ювілейному вечорі з нагоди 80-річчя в Будинку літераторів в Києві

Олена Михайлівна була науковим консультантом і співавтором у підготовці сценаріїв науково-популярних фільмів з історії козацтва, зокрема: «Не пропала їхня слава», «Гомоніла Україна», «Козак Мамай», «Слава і біда України», «Рід Розумовських», «Останній гетьман», «Райські острови Сагайдачного», «Козацькі могили», та двох повнометражних фільмів – «Ще є час» та «Чорна долина». Вона також є автором сценарію театралізованої вистави «Гетьмани – будівничі української культури: Петро Конашевич-Сагайдачний та Іван Мазепа» (К., 1993). «Я радію, що можу поділитися історичними знаннями, набутими мною, з іншими людьми. У мене якось генетично сидять просвітницькі устремління. Я прагну писати правдиву історію і щаслива, що можу тепер робити і свій внесок у найважливішу справу – повернення українському народові вкраденої у нього національної історичної пам'яті, відродження національної свідомості і гідності, виховання українства», – сказала Олена Михайлівна на одному зі своїх численних виступів.

За активну та плідну працю, поширення ідей українського патріотизму, популяризацію знань серед дітей та юнацтва, видатні творчі досягнення на ниві української літератури, активну участь у громадському житті, в духовному відродженні національної культури О. Апанович неодноразово нагороджувалася почесними грамотами та дипломами Президії Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, Міністерства оборони України, Державного комітету УРСР по телебаченню та радіомовленню, Спілки письменників України, Організації українських націоналістів та ін.

Знаковою була й громадська діяльність Олени Михайлівни. Вона – один із фундаторів Українського республіканського товариства охорони пам'яток історії та культури, член його Правління; член Президії та Правління Київської організації товариства, голова її історичної секції; очолювала Організаційний комітет зі ство-

рення Волинської організації. Член Ученої ради Держбуду УРСР з питань охорони та реставрації пам'яток історії та культури. Брала участь у напрацюванні концепції збереження національної спадщини. В 1969 р. О. Апанович – член наукової експедиції Українського товариства охорони пам'яток історії та культури з обстеження пам'яток Чигирина, Суботова та Холодного Яру. «Моя дата – 9.09.1919. Ці чотири дев'ятки свідчать, що мені Богом дано дуже насичене енергією життя…», – може цими словами Олени Михайлівни, на нашу думку, хоч до певної міри, можна пояснити її неабиякі активність та працездатність.

Ім'я Олени Апанович нерозривно пов'язане із започаткуванням та розбудовою Державного заповідника на острові Хортиця. Ініціаторами фундації заповідника виступили П. Тронько, тоді заступник Голови Уряду України, разом із колишнім секретарем ЦК КП України А. Скабою та заступником голови Запорізького облвиконкому М. Киценком. У 1965 р. була прийнята постанова Ради Міністрів УРСР «Про увічнення пам'ятних місць, зв'язаних з історією запорозького козацтва». Період політичної відлиги другої половини 1950-х – початку 1960-х років і породжені нею процеси вселяли надії на позитивні зрушення в національно-культурній сфері республіки. О. Апанович, вже відомій на той час ученій-козакознавиці, яка активно виступала за необхідність напрацювання повномасштабної державної програми збереження та увічнення пам'яті запорозького козацтва, запропонували ввійти до консультативної науково-методичної ради з проектування і спорудження Державного історико-культурного заповідника на Хортиці. Переглянувши величезну кількість літератури і документів, врахувавши думки та поради фахівців, міркування, висловлені широкою громадськістю щодо проекту, Олена Михайлівна разом з іншими членами ради виробила узагальнену схему і визначила основні напрями побудови історико-меморіального комплексу, музею та панорами, що мали органічно вписатися в природну частину острова. У 1966 р. О. Апанович виявила і класифікувала пам'ятні місця восьми січей та центрів запорозьких паланок, місця походів козаків та боїв за їхньої участі, нею було складено науковий список-реєстр, що й дотепер має велике значення (він був надрукований в «Українському історичному журналі» (1967) та часопису «Україна» (1967, № 5, 16, 42; 1968, № 9, 39, 51). Пізніше вона згадувала: «Хортиця увійшла в моє серце і душу… Ми тоді жили в якомусь космічному ритмі… пам'ятні місця на Хортиці вивчалися, пам'ятні знаки ставилися»[19].

Роботи зі створення Музею історії запорозького козацтва із п'ятьма діорамами та тематичного етнографічного парку розпочалися, проте просувалися дуже повільно, кошти, що виділялися на будівництво, майже не використовувалися. Проекти забудови острова постійно змінювалися, відкидалося все пов'язане з національною історією, а в 1973 р. ЦК КПУ взагалі скасував своє попереднє рішення про увічнення пам'яті запорозького козацтва і поставив завдання спорудити на о. Хортиця Музей історії Запоріжжя з акцентом на його революційній боротьбі за встановлення радянської влади та соціально-економічних перетвореннях, здійснених у місті з перемогою соціалізму.

[19] ІР НБУВ. Ф. 374. № 800. Арк. 2.

Проте ентузіасти на чолі з О. Апанович та першим директором заповідника А. Сокульським не склали рук. У 1983 р. була відкрита перша черга музейного комплексу, а в 1988 р. на Хортицю нарешті було повернуто козацьку тематику і, відповідно, статус «Музей історії запорозького козацтва».

Олена Михайлівна завжди була берегинею козацького острова. Коли наприкінці 80-х років через Хортицю хотіли прокласти трасу нового мосту через Дніпро, вона першою запротестувала проти цього будівництва і звернулась до українців, – як результат, проект був законсервований.

У 1989 р. журнал «Пам'ятки України» при сприянні Українського фонду культури, Республіканського товариства охорони пам'яток історії та культури спорядили наукову експедицію «Запорозька Січ – зруйноване й уціліле» на чолі з О. Апанович. Уперше після Д. Яворницького експедиція ставила своїм завданням не лише комплексно дослідити місця Запорозьких Січей, але й привернути увагу громадськості та зусилля відповідних державних структур до справи врятування національних святинь. Протягом двадцятиденного походу водним шляхом і сухопутним через п'ять областей – Черкаську, Полтавську, Дніпропетровську, Запорізьку та Херсонську – було проведено історично-топографічне обстеження й облік пам'ятних місць, пов'язаних із козацтвом, підготовлені науковий звіт «Січові землі наприкінці 80-х років XX ст.»[20] і звернення до Уряду.

Експедиція мала значний громадський резонанс і поряд із публікаціями О. Апанович відіграла важливу роль у підготовці та проведенні 500-річного ювілею запорозького козацтва.

За вагомий внесок у створення Державного історико-культурного заповідника на легендарному острові Хортиця на початку 1991 р. на засіданні Запорізької міської ради було прийняте рішення «Про надання кандидату історичних наук О.М. Апанович, яка своє життя присвятила вивченню історії запорозького козацтва, звання Почесного громадянина м. Запоріжжя».

У 1999 р. Розпорядженням Президента України Л. Кучми за багаторічну плідну працю та вагомий внесок у розвиток української культури О. Апанович була призначена довічна Державна стипендія[21].

Померла видатна вчена 21 лютого 2000 р., похована на Байковому цвинтарі в Києві.

Якось, у скрутні часи її життя, в Олени Михайлівни запитали, звідки вона бере сили та витримку, і вона відповіла: «Я просто не можу інакше…»[22].

---

[20] ІР НБУВ. Ф. 374. № 58, 62, 66.

[21] Там само. № 365. Арк. 3.

[22] Там само. № 34. Арк. 8; № 2420. Арк. 1.

Архівна спадщина Олени Апанович в Інституті рукопису НБУВ: принципи систематизації та описування документів

Наукова та громадська діяльність Олени Михайлівни Апанович була надзвичайно різноманітною, тому для сучасних дослідників української наукової історіографії важливим джерелом стануть архівні документи з особового архівного фонду вченої.

Запропонований науковий каталог, на нашу думку, є вагомим джерельним підґрунтям для подальшого вивчення її особистості, набуття достовірної інформації про життєвий та творчий шлях ученої, її світогляд, наукові взаємини та родинні зв'язки. Особливу вагу в ньому становить розкриття змісту документів, їхня атрибуція, встановлення походження та зв'язок із діяльністю Олени Михайлівни.

Особовий фонд О. Апанович в ІР НБУВ сформований з її архівних документів, що були передані на постійне зберігання до ІР НБУВ у 2000 р. її сином С. Мережинським. Він має номер 374 і нараховує 3101 одиницю зберігання. Хронологічні рамки фонду – 1939–1999 рр.

Архівні документи структуровані за загальними принципами, прийнятими в сучасній археографії. Основні підходи передбачали систематизацію документів за видами та розташування всередині підрозділів за хронологічним принципом. За способом закріплення інформації документи фонду поділяються на автографи, машинописи, авторизовані машинописи та комп'ютерні набори. Більшість рукописів написана українською та російською мовами, але є також рукописи польською, англійською та іншими мовами.

Олена Апанович залишила великий науковий спадок, та для широкого читацького загалу її ім'я відоме, насамперед, як автора численних наукових та науково-популярних праць з історії українського козацтва. У творчому доробку вченої понад 400 публікацій різноманітного характеру і призначення, зокрема індивідуальні та колективні монографії і науково-популярні книги, збірники документів, статті в тематичних та періодичних виданнях, рецензії та виступи на конференціях, у теле- та радіопередачах, значна частина яких зберігається в її особовому фонді.

Так, перший розділ запропонованого наукового каталогу репрезентує біографічні документи О. Апанович, серед яких – автобіографія, копії диплома про закінчення Харківського державного педагогічного інституту, диплома кандидата історичних наук та атестата старшого наукового співробітника, характеристики з місць роботи, членські квитки та посвідчення, біобібліографічні покажчики, а також ювілейні матеріали, грамоти та подяки за вагомий внесок у розвиток науки. Та найбільший інтерес для дослідників представлятимуть щоденникові записи і

спогади Олени Михайлівни. В них глибоко аналізуються події, свідком яких вона була, розкривається дитинство, ставлення до власної наукової та дослідницької діяльності, описуються наукові експедиції, зокрема до м. Нікополя та на о. Хортицю, погляди на громадсько-політичні події того часу. Окремий підрозділ складають статті та матеріали про О. Апанович.

Другий розділ сформований із наукових та творчих праць дослідниці. Це – монографії, статті, доповіді та тези доповідей, лекції та матеріали до них, інтерв'ю, виступи, сценарії.

Аналіз комплексу архівних документів свідчить про те, що наукові інтереси О. Апанович були різноплановими і охоплювали такі галузі гуманітарних наук, як історія, книгознавство, кодикологія, джерелознавство, історія науки. Під час дослідження цих проблем учена залучила та систематизувала величезну кількість історичних джерел, висвітлила багато конкретних питань, пов'язаних із їхнім поглибленим вивченням або узагальненням.

Плідна праця в напрямі дослідження історії запорозького козацтва, рукописної книги, діяльності В. Вернадського в Україні знайшла свій прояв у понад 15-ти монографіях, зокрема «Иван Сирко – выдающийся деятель Украины второй половины XVII в.» (1957), «Борьба украинского народа против турецко-татарской агрессии в конце XVII – первой половине XVIII в.» (1961), «Общественно-политические движения на Украине в XVIII ст.» (1965), «Спільна боротьба запорозького і донського козацтва проти турецько-татарської агресії в XVI–XVII ст.» (1968), «Збройні сили України в першій половині XVIII ст.» (1969), «Рукописная светская книга XVIII в. на Украине» (1983), «В.И. Вернадский : Жизнь и деятельность на Украине» (у співавторстві з К. Ситником та С. Стойком) (1984), «Розповіді про запорозьких козаків» (1991), «Гетьмани України і кошові отамани Запорозької Січі» (1993), «Козацька енциклопедія для юнацтва. Книга статей про історичне буття українського козацтва» (1995), «Чортомлицька Запорозька Січ (до 345-ї річниці заснування)» (1998).

Велику увагу О. Апанович приділяла дослідженню військової історії України, військового мистецтва козаків та їхніх провідників – гетьманів і кошових отаманів. Це висвітлюють статті «Запорозьке військо як складова частина російської армії в другій половині XVIII ст.» (1953), «Национально-освободительная война в эпоху феодализма» (1965), «Воєнне мистецтво українського народу» (1969), «Реєстрове козацьке військо» (1970), «Хотинська битва 1621 року та її історичне значення» (1971), «Козацтво – збройні сили України» (1991).

Чимало статей присвячено постатям Богдана Хмельницького, Івана Сірка, Петра Конашевича-Сагайдачного, Івана Мазепи, Пилипа Орлика – «Славетний кошовий отаман Іван Сірко» (1964), «Полководець. До 375-річчя від дня народження Б. Хмельницького» (1970) «Богдан Хмельницький. Особиста доля і вдача першого гетьмана України» (70-ті роки XX ст.), «Петро Конашевич-Сагайдачний» (1990), «Богдан Хмельницький-полководець та його сподвижники» (1995), «Сагайдачний Петро – український козацький гетьман»

(1998), «Конституція Пилипа Орлика» (1998), «Іван Мазепа – «зиждитель храмів і скарбів духовних» (90-ті роки XX ст.).

Крім військової тематики, О. Апанович зверталася і до вивчення політичних та міжнародних відносин козацтва, його соціально-економічного становища та духовного розвитку. Вона наголошувала на зовнішніх причинах знищення Січі (колоніальний наступ Російської імперії), на прогресивності устрою Січі. Про це свідчать, зокрема, такі її статті, як «Матеріали українських архівів про взаємини України з країнами Сходу в XVII–XVIII ст.» (1966), «К истории украинско-литовских связей» (70-ті роки XX ст.), «Культура запорозького козацтва» (1991), «Запорозька церква: автономність і демократичність» (1993), «Демократизм державного устрою і життя Запорозької Січі» (1993), «Ужитково-декоративне мистецтво Запорозької Січі» (1996), «Школи в Запорозькій Січі» (1997), «Агрокультура українського козацтва» (1998).

Працюючи у відділі рукописів ЦНБ, О. Апанович знову повернулася до архівної справи, а також засвоїла новий для себе науковий напрям – книгознавство, встановивши репертуар української рукописної книги XVIII ст. та виявивши всі списки найбільш популярних творів того часу, передусім козацьких літописів. Результати представлені в численних публікаціях ученої, зокрема «Архів Академії наук Української РСР» (70-ті роки XX ст.), «Архів поета Василя Васильовича Капніста у відділі рукописів ЦНБ АН УРСР» (70-ті роки XX ст.), «Живые голоса древних книг» (1981), «А.И. Степович и его архив (К 125-летию со дня рождения)» (1981), «Полемические записки на полях харьковского экземпляра Острожской библии» (1981), «Група рукописних книг юридичного характеру» (80-ті роки XX ст.) та ін.

Останні роки роботи Олени Михайлівни у відділі рукописів пов'язані з вивченням питань з історії науки, зокрема постаті В. Вернадського. Численна кількість статей присвячена цій тематиці: «Музика у житті і науковій творчості В.І. Вернадського» (1983), «Творець першої радянської наукової бібліотеки на Україні» (1984), «Научные связи В.И. Вернадского с Чехословакией» (у співавторстві з С. Стойком) (1985), «Вічний сучасник (До 125-річчя від дня народження В.І. Вернадського)» (1988), «Научно-организационная деятельность В.И. Вернадского на Украине» (у співавторстві з К. Ситником) (1989), «Рукописные материалы В.И. Вернадского в фондах Центральной научной библиотеки Академии наук Украинской ССР» (1989), «В.И. Вернадский – создатель первой советской научной библиотеки на Украине» (80-ті роки XX ст.), «Українська ментальність Володимира Івановича Вернадського» (1995) та ін.

Олена Апанович була рецензентом та упорядником ілюстрацій до трьох томів «Історії запорозького козацтва» Д. Яворницького (1990). Також вона підготувала до перевидання раніше заборонену книжку заступника голови Запорізького облвиконкому з питань культури М. Киценка «Хортиця в героїці і легендах». Згодом опублікувала про нього статтю «Син козацького степу» (1990).

Протягом 60–70-х років О. Апанович написала понад 80 статей, переважно на козацьку тематику, для «Української радянської енциклопедії», «Радянської

енциклопедії історії України», «Большой советской энциклопедии», «Советской исторической энциклопедии».

Олена Михайлівна була учасником великої кількості конференцій. Це підтверджується тим обсягом доповідей та тез доповідей, що зберігається у фонді. Серед них можна назвати «Вернадський і книга» (доповідь на VI Всесоюзній книгознавчій конференції, Москва, 1984), «Вернадський на Полтавщині» (доповідь на Першій Всесоюзній науковій конференції з історичного краєзнавства, Полтава, 1987), «Історія науки і археографія» (у співавторстві з Л. Дубровіною) (доповідь на Республіканській нараді «Українська археографія: сучасний стан та перспективи розвитку», Київ, 1988), «Проблеми історії запорозького козацтва на сучасному етапі перебудови історичної науки» та «Концептуальні напрями нової експозиції музею запорозького козацтва на Хортиці» (доповіді на Першій та Другій Хортицьких науково-практичних конференціях, Запоріжжя, 1990, 1992), «Конструктивна історична діяльність українського козацтва» (доповідь на V Міжнародній франко-українській конференції «Козаки. Історична роль. Відображення в літературі та мистецтві», Париж, 1991).

В архіві зберігаються лекції та матеріали до них, які О. Апанович в 1969 р. прочитала в Київському державному художньому інституті. Численну групу документів також складають виступи на радіо та інтерв'ю.

Олена Михайлівна була науковим консультантом документальних історичних фільмів, зокрема фільму режисера Л. Анічкіна «Анатема» (1993), фільму режисера М. Юдіна «Біда і слава України» (1993), фільмів режисера О. Скрипник «Минуло, та не забулося» (1993) та «Останнє гніздо вольностей» (90-ті роки XX ст.). Слід сказати, що вчена і сама писала сценарії, зокрема сценарій передачі з історії для учнів 7-го класу за темою «Славне лицарство козацьке» на Українській студії навчального телебачення – «Запорозька Січ, її організація та побут» (1968), сценарій вечора-розповіді О. Апанович про В. Вернадського – «Життя, спрямоване до високих ідеалів» (1988), літературний сценарій кіносеріалу «Козацька абетка» (30 частин) (1991), сценарій театралізованої вистави про культурну діяльність гетьмана України Івана Мазепи – «Мазепа. Гетьмани – будівничі української культури» (1993), сценарій телепередачі «Богдан Хмельницький» (творче об'єднання «Наука» Національної телекомпанії «Україна») (1996).

Третій розділ каталогу складають підготовчі матеріали до наукових праць О. Апанович, зокрема анотації, порівняльні характеристики, виписки з давньоруських джерел та архівних документів, бібліографії, передмови, чернетки тощо. Завдяки ним бачимо, наскільки копіткою була робота вченої над своїми працями. Іноді для того, щоб написати статтю обсягом десять аркушів, О. Апанович збирала декілька сот аркушів підготовчих матеріалів.

Наступний, четвертий**,** розділ, репрезентує рецензії О. Апанович на праці інших осіб та рецензії різних авторів на праці вченої. Серед них можна виділити її рецензії на студії таких відомих науковців та письменників, як О. Карпенко – «Селянські повстання в Південно-Східній Польщі в 1932–1933 рр.» (1954), І. Шульга –

«Левобережная Украина в системе всероссийского рынка во второй половине XVIII века» (1958), польський історик Збігнєв Вуйцик «Андрусівський трактат 1667 року і його генеза» (1959), Ф. Шевченко «Політичні та економічні зв'язки України з Росією в середині XVII ст.» (50-ті роки XX ст.), О. Пронштейн «Донская земля в XVIII в.» (1962), М. Литвиненко «Джерела з історії України XVIII ст.» (1970), Р. Іваничук «Мальви» (1970), Г. Колісник «Полин чорний, мак гіркий (козацькі дилемати)» (1988), О. Гуржій та В. Панашенко «Соціальна структура суспільства Лівобережної і Слобідської України (друга половина XVII – XVIII ст.)» (1994) та ін.

Праці самої О. Апанович були високо оцінені відомими вченими. У фонді зберігаються відгуки та рецензії таких знаних особистостей, як О. Компан (рецензія на монографію «Збройні сили України першої половини XVIII ст.» (1969), Я. Ісаєвич (рецензія на монографію «Збройні сили України першої половини XVIII ст.» (1969), М. Візир (відгук на монографію «Рукописная светская книга XVIII в. на Украине» (1983), Ю. Мицик (відгук на монографію «Рукописная светская книга XVIII в. на Украине» (1984), М. Брайчевський (відгук на монографію «Гетьмани України і кошові отамани Запорозької Січі» (1994), М. Дмитрієнко (відгук на працю «За плугом Господь іде. Агрокультура українського селянства й козацтва в контексті ідей Сергія Подолинського та Володимира Вернадського» (1999), К. Гуслистий (рецензія на монографію «Спільна боротьба запорозького і донського козацтва проти турецько-татарської агресії в XVI–XVII ст.» (б. д.).

Протягом свого життя О. Апанович змінила багато посад, про що вже зазначалося вище. Документи, які свідчать про перебування вченої на цих посадах, складають п'ятий розділ – «Документи службової та громадської діяльності». Це, зокрема, документи, що відображають її роботу в Центральному державному історичному архіві УРСР, Інституті історії АН УРСР, Центральній науковій бібліотеці АН УРСР, видавничі та трудові договори, рекомендації, плани роботи тощо.

Окрема група документів висвітлює участь та роль О. Апанович у виявленні козацьких пам'ятних місць, пов'язаних з історією запорозького козацтва, зокрема документи розкопок на місцях запорозьких січей перед затопленням їх Каховським морем, які вона проводила під час археологічної експедиції 1957 р.; описи та реєстри пам'ятних місць запорозького козацтва в Україні та поза її межами; проекти історико-меморіального комплексу запорозького козацтва на о. Хортиця, підготовчі матеріали та плани заповідника (О. Апанович була членом журі Республіканського конкурсу проектів музею запорозького козацтва на Хортиці, брала участь у розробці основних напрямів історико-меморіального комплексу); науковий звіт комплексної експедиції «Запорозька Січ: зруйноване й уцілілe» (1989), науковим керівником якої вона була.

О. Апанович брала участь у заснуванні та організації Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, зокрема очолювала організаційний комітет зі створення Волинської організації товариства, була членом Президії Республіканської організації товариства, багаторічним керівником історичної секції Київської організації. Тому в її архіві збереглося чимало документів, що відображають діяльність товариства.

Олена Михайлівна була членом наукової ради Держбуду УРСР з питань охорони і реставрації пам'яток історії та культури, членом урядової комісії з вивчення стану пам'яток столиці Української гетьманської держави – Чигирина, з 1991 р. – членом правління Всеукраїнської спілки краєзнавців.

Окрему групу складають документи, що відображають діяльність Комісії Академії наук УРСР з розробки наукової спадщини академіка В. Вернадського.

Епістолярій О. Апанович, який репрезентує шостий розділ каталогу, становить «левову» частку її архівної спадщини і складає майже 2000 листів.

Листування вченої представлене офіційними та приватними листами як, власне, Апанович-кореспондента, так і Апанович-адресата.

Значну частину цього комплексу складає офіційне листування з різними редакціями та видавництвами з приводу видання наукового доробку вченої. Серед них – видавництва «Наукова думка», ЦК ЛКСМ «Молодь», «Веселка», «Промінь», «Дніпро», «Світ»; редакції журналів «Знание – сила», «Наука і життя» та «Вопросы истории», газет «Большевик Запорожья» та «Зоря Полтавщини», «Большой советской энциклопедии», «Української радянської енциклопедії».

Окрему групу становлять листи-запрошення взяти участь у різноманітних конференціях.

Певний науковий інтерес становить листування О. Апанович з колегами по науково-дослідницькій діяльності – В. Грабовецьким, Е. Макаровим, М. Брайчевським, О. Компан, М. Дмитрієнко, Я.Д. Ісаєвичем, Ю. Мициком, С. Стойком, З. Вуйциком та багатьма ін.

Адресатів поєднують і близькість науково-дослідних інтересів, і суспільно-політичні погляди, і товариська симпатія.

Аналізуючи сотні листів О. Апанович до відомих особистостей української історії, культури, до численних працівників науки та освіти, відкриваємо чимало важливих сторінок з історії розвитку історичної думки, організації наукової, викладацької, просвітницької діяльності, настроїв та умов життя української інтелігенції.

Приватне листування вченої є ніби продовженням офіційного: читаєш і розумієш, що пише людина, життя якої повністю підпорядковане науці. Ці листи розповідають про копітку роботу з написання наукових праць, презентують плани подальшої наукової та дослідницької діяльності.

Велику кількість листів становить родинне листування О. Апанович з її сестрами та братами.

Сьомий розділ каталогу представляє фотодокументи – фотоматеріали до праць О. Апанович та фотографії самої Олени Михайлівни. Серед фотоматеріалів до праць значну кількість складають фото В. Вернадського та Д. Яворницького; фотографії соборів, монастирів та церков XVI–XVIII ст.; пам'ятних знаків на козацьких могилах; острова Хортиці, міст Корсуня-Шевченківського та Нікополя.

Восьмий розділ складає невелика кількість праць інших авторів, що містяться в архіві О. Апанович. Це, зокрема, стаття М. Брайчевського «Походження

запорозького козацтва», новели М. Киценка «Вгорьовані сльози», «Голос Украины», «Орлина криниця» та його монографія «Хортиця в героїці і легендах», стаття О. Компан «Українське середньовіччя», стаття М. Рильського «Героїчний епос українського народу», монографія П. Сотниченка «Історія бібліотеки Києво-Могилянської академії та її міжнаціональні і міжнародні культурні зв'язки» та ін.

Деякі рукописи містять автографи та дарчі написи О. Апанович.

Дослідження та залучення до наукового обігу документів особового архівного фонду О. Апанович заповнять прогалину в науковій літературі, доповнять і конкретизують знання з історії України й українського суспільно-політичного та культурно-просвітницького життя 50–90-років XX ст., дадуть можливість по-новому оцінити доробок цієї видатної представниці української науки.

Пропонований науковий каталог має на меті повноцінну репрезентацію унікального комплексу архівних документів О. Апанович.

Основні принципи побудови Каталогу

Архів О. Апанович розглядається як культурне явище, що містить не лише результати наукової та громадської діяльності вченої, але й відображає її життєвий шлях як об'єкт наукового вивчення. Тому, для полегшення дослідницької роботи, рукописні документи, у більшості випадків, описані поодинично, детально проаналізовані наукові та творчі документи, матеріали службової та громадської діяльності, приватне та офіційне листування тощо. Деякі одиниці зберігання фонду містять кілька варіантів однієї праці, написаних різними мовами. Різні варіанти праць ми намагалися об'єднати в одну одиницю зберігання. Ця копітка робота вимагала детального порівняльного аналізу, оскільки часто варіанти мають різні назви і суттєво відрізняються один від одного.

Археографічний опис документів у Каталозі подається за такою схемою:

1) автор;
2) заголовок;
3) вид документа;
4) дата та місце написання;
5) спосіб закріплення інформації (автограф, машинопис тощо);
6) мова документа (переважна більшість документів подана українською мовою, тому в каталозі фіксуються лише іноземні мови);
7) кількість одиниць зберігання в комплексних справах;
8) кількість аркушів;
9) примітки, в яких подається інформація, що доповнює характеристику документа;
10) додатки до одиниць зберігання, що містять документи, які у процесі науково-технічного опрацювання архіву на основі спільної характеристики були приєднані до основних документів;
11) у бібліографії подаються відомості про публікацію документів.

Документи в Каталозі подаються переважно за хронологічно-алфавітним принципом, лише листування, матеріали з дарчими написами фондоутворювачеві та матеріали інших осіб подаються за алфавітно-хронологічним принципом. Умовно датовані, недатовані та частково атрибутовані документи вміщуються в кінці розділів.

Прізвища та ініціали подаються ідентично до тексту документів.

Назви установ подаються згідно з їх офіційною назвою на той період, коли вони згадуються в документах фонду.

Назви праць подаються мовою оригіналу. Якщо назва відсутня, у квадратних дужках подається версія назви, присвоєна авторами Каталогу.

У випадку, коли в документі не вказана дата і встановити її неможливо, зазначається, що документ – без дати написання (б. д.). У разі необхідності у квадратних дужках подається дата в межах десятиліття.

Для пошуку публікацій праць О. Апанович використовувалися списки її праць (1951–1995 рр.), що зберігаються в архіві[1], та персональні бібліографічні покажчики О. Апанович[2].

Науково-довідковий апарат видання складається з іменного і географічного покажчиків та покажчика установ й організацій, що згадуються в документах. Для полегшення пошуку посилання в покажчиках подаються не на сторінки, а на номери одиниць зберігання.

Сподіваємося, що Каталог документів особового архівного фонду О. Апанович, частина з яких залучається до наукового обігу вперше, допоможе науковцям при комплексному дослідженні багатоаспектної наукової та творчої діяльності цієї відомої української вченої.

Укладачі висловлюють щиру подяку співробітникам Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського Оксані Боляк, Юлії Дудці та Олені Гальченко за допомогу в роботі з укладання цієї книги.

---

[1] ІР НБУВ. Ф. 374. № 377–383.

[2] Олена Михайлівна Апанович : бібліографічний покажчик (до 75-річчя від дня народж. і 50-річчя наук. діяльності) / НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т рукопису, Ін-т української археографії; упоряд. С. Даневич. Київ : Вид-во ім. Олени Теліги, 1994. 52 с.; Берегиня козацької історії (бібліографічний покажчик творів О.М. Апанович) / упоряд. В. Шевченко. Запоріжжя, 1996. 40 с.; Олена Михайлівна Апанович : біобібліографічний покажчик (до 80-річчя від дня народж. і 55-річчя наук. діяльності) / НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т рукопису, Ін-т історії України; упоряд С. Даневич. Київ : Вид-во ім. Олени Теліги, 1999. 79 с. : портр.

КАТАЛОГ

Біографічні матеріали

Автобіографія, посвідчення, щоденники

1–12 Членські квитки та посвідчення, видані О.М. Апанович різними установами та організаціями.

1939–1986 рр., [м. Київ], [м. Одеса].
12 од. зб. 12 арк.
Примітка: на бланках; завірено печатками.

13 Диплом про закінчення Харківського державного педагогічного інституту, виданий О.М. Апанович.
20 вересня 1941 р., м. Харків.
2 арк. Укр. та рос. мовами.
Примітка: нотаріально завірені копії.

14 Перепустка, видана Г.М. Апанович та О.М. Апанович Управлінням міліції НКВС Казахської РСР для переїзду до м. Уфи.
8 червня 1942 р.
1 арк. Рос. мовою.
Примітка: на бланку; завірено печаткою.

15 Довідка, видана Є.Я. Мільграму Польовим армійським продовольчим складом про те, що на його утриманні знаходяться дружина Г.М. Апанович та дочка.
21 серпня 1942 р.
1 арк. Машинопис. Рос. мовою.
Примітка: на бланку; завірено печаткою. Г.М. Апанович – сестра О.М. Апанович.

16 Посвідчення, видане О.М. Апанович Башкирським обласним комітетом ВЛКСМ про відрядження в ЦК ЛКСМУ (м. Київ).
10 квітня 1944 р., [м. Уфа].
1 арк. Рос. мовою.
Примітка: на бланку; завірено печаткою.

17 Довідка, видана О.М. Апанович Одеським інститутом ім. Мечникова в евакуації) про те, що вона була донором.
11 квітня 1944 р., м. Уфа.
1 арк. Рос. мовою.
Примітка: на бланку; завірено печаткою.

18 Посвідчення, видане О.М. Апанович Центральним державним історичним архівом УРСР про те, що вона дійсно працює в даному архіві на посаді старшого наукового співробітника.
6 вересня 1947 р., м. Київ.
1 арк. Машинопис. Рос. мовою.
Примітка: на бланку; завірено печаткою.

19–20 Посвідчення, видане О.М. Апанович Центральним державним історичним архівом УРСР про те, що вона з 1945 р. по 1948 р. навчалася в аспірантурі даного архіву та склала кандидатські іспити за спеціальністю «історик-архівіст».
9 вересня 1949 р., 13 лютого 1950 р., м. Київ.
2 од. зб. 2 варіанти. 2 арк. Машинопис. Рос. мовою.
Примітка: на бланку; завірено печаткою.

21–30 Характеристики, видані О.М. Апанович з різних місць роботи.
1949–1978 рр., [м. Київ].
10 од. зб. 14 арк. Авторизований машинопис. Укр. та рос. мовами.

31–32 Витяг з протоколу Вченої ради Інституту історії АН УРСР про присудження О.М. Апанович наукового ступеня та диплом кандидата історичних наук, виданий Вищою атастаційною комісією Міністерства вищої освіти СРСР.
19 січня, 16 вересня 1950 р., м. Київ, м. Москва.
2 од. зб. 2 арк. Машинопис.
Примітка: завірено печаткою.

33–35 Автобіографічні довідки О.М. Апанович.
1950–[1991] рр., [м. Київ].
3 од. зб. 3 варіанти. 17 арк. Автограф, машинопис.

36 Довідка, подана Інститутом історії Академії наук УРСР до Вищої атестаційної комісії Міністерства вищої освіти СРСР про присудження О.М. Апанович наукового ступеня кандидата історичних наук.
1950 р., [м. Київ].
1 арк. Авторизований машинопис. Рос. мовою.

37–39 Довідки та посвідчення, видані О.М. Апанович Інститутом історії АН УРСР про те, що вона є співробітником даного інституту та про обрання її представником на окружну передвиборчу нараду щодо висунення кандидатом у депутати Київської обласної ради депутатів трудящих.
10 січня 1951 р. – 25 січня 1957 р., м. Київ.

3 од. зб. 3 арк. Укр. та рос. мовами.
Примітка: на бланках; завірено печатками.

40 Свідоцтво про народження, видане О.М. Апанович Мелекеським міським РАГСом Ульяновської обл. РРФСР.
23 січня 1951 р., [м. Мелекес].
1 арк. Копія. Рос. мовою.
Примітка: на бланку; завірено печаткою.

41 Витяг з протоколу засідання Президії АН УРСР про затвердження О.М. Апанович на посаді молодшого наукового співробітника Інституту історії АН УРСР.
2 квітня 1951 р., м. Київ.
1 арк. Машинопис.
Примітка: на бланку.

42 Посвідчення молодшого наукового співробітника Нікопольської експедиції Інституту археології АН УРСР на території будівництва Каховської гідроелектростанції, видане О.М. Апанович даним інститутом.
12 липня 1951 р., м. Київ.
1 арк. Машинопис.
Примітка: на бланку; завірено печаткою.

43 Щоденник.
1951 р., м. Нікополь.
35 арк. Автограф. Рос. мовою.

44–47 Особові листки О.М. Апанович з обліку кадрів.
1954–1978 рр., [м. Київ].
4 од. зб. 7 арк. Автограф. Рос. мовою.
Примітка: на бланках. В од. зб. 45 початок відсутній.

48 Постанова Президії Академії наук УРСР про присвоєння О.М. Апанович ученого звання старшого наукового співробітника.
28 вересня 1956 р., м. Київ.
1 арк. Машинопис.
Примітка: на бланку; завірено печаткою.

49 Атестат старшого наукового співробітника, виданий О.М. Апанович Вищою атестаційною комісією Міністерства вищої освіти СРСР.
14 грудня 1956 р., м. Москва.
1 арк. Машинопис. Рос. мовою.
Примітка: нотаріально завірена копія.

50 Пояснювальна записка [О.М. Апанович] начальнику Архівного управління МВС УРСР про стосунки з родичами, зокрема з батьком М.Й. Апановичем.
[50-ті роки XX ст.], [м. Київ].
1 арк. Автограф. Рос. мовою.
Додатки: 1) дані про батька. Чернетка, олівцем; 2) свідоцтво про розлучення батьків. Нотаріально завірена копія.
2 арк.

51 Посвідчення про відрядження до м. Нікополя, видане О.М. Апанович Інститутом історії АН УРСР.
11 липня 1964 р., м. Київ.
1 арк. Машинопис. Рос. мовою.
Примітка: на бланку; завірено печаткою.

52 Картка звірки облікових даних члена КПРС О.М. Апанович.
[70-ті роки XX ст.], [м. Київ].
1 арк. Авторизований машинопис. Рос. мовою.
Примітка: на бланку.

53 Записи особистого характеру, спогади.
1995–1996 рр., [м. Київ].
32 арк. Автограф.

54 Автобіографічні дані для вступної статті до біобібліографічного покажчика.
[1999 р.], [м. Київ].
14 арк. Автограф.

55 Біографічна довідка.
[90-ті роки XX ст.], [м. Київ].
4 арк. Комп'ютерний набір.

56 Спогади О.М. Апанович про свою наукову діяльність.
[90-ті роки XX ст.], [м. Київ].
5 арк. Автограф.

Ювілейні матеріали, почесні грамоти, подяки

57 Наказ директора Центральної наукової бібліотеки АН УРСР М.І. Сенченка про оголошення подяки О.М. Апанович у зв'язку з її виходом на пенсію.
4 березня 1986 р., м. Київ.

1 арк. Авторизований машинопис. Рос. мовою.
Примітка: завірено печаткою.

58 Почесна грамота, видана О.М. Апанович Українським товариством охорони пам'яток історії та культури за активну роботу з охорони історико-культурної спадщини.
9 жовтня 1989 р., [м. Київ].
2 арк. Авторизований друк.
Примітка: підписи голови товариства П. Толочка та вченого секретаря Л. Юркової; завірено печаткою.

59 Вітальний лист директора Шевченківського національного заповідника у м. Каневі І.Д. Ліхового з нагоди присвоєння О.М. Апанович почесного звання лауреата Державної премії України ім. Т. Шевченка та з проханням надіслати до музею її книгу «Гетьмани України і кошові отамани Запорозької Січі».
29 квітня 1994 р., з м. Канева Черкаської обл. до м. Києва.
1 арк. Авторизований машинопис.
Примітка: на бланку.

60–61 Вітальні адреси голови Всеукраїнського жіночого товариства імені Олени Теліги О. Кобець з нагоди 50-річчя наукової діяльності та 80-річчя від дня народження О.М. Апанович.
9 вересня 1994 р., 9 вересня 1999 р., м. Київ.
2 од. зб. 2 арк. Авторизований машинопис.

62 Почесна грамота, видана О.М. Апанович Спілкою письменників України за творчі досягнення на ниві української літератури.
Вересень 1994 р., м. Київ.
1 арк. Друк.
Примітка: підпис голови спілки Ю. Мушкетика; завірено печаткою.

63 Вітальний адрес Спілки письменників України з нагоди 75-річчя О.М. Апанович.
Вересень 1994 р., м. Київ.
2 арк. Авторизований машинопис.
Примітка: завірено печаткою.

64 Вітальний адрес Центральної наукової бібліотеки імені В.І. Вернадського АН УРСР з нагоди 75-річчя О.М. Апанович.
[1994 р.], м. Київ.
2 арк. Машинопис.

65 Привітання генерального директора Центру «Український дім» Л. Хоролець з нагоди присвоєння О.М. Апанович премії Фонду Антоновичів.
[1995 р.], [м. Київ].
1 арк. Авторизований машинопис.

66 Грамота, видана О.М. Апанович Організацією українських націоналістів за плідну співпрацю з газетою «Українське слово».
[1996 р.], [м. Київ].
1 арк. Авторизований друк.

67–68 Розпорядження Президента України Леоніда Кучми про призначення О.М. Апанович Державної стипендії як видатному діячеві в галузі культури та вітальна телеграма з цієї нагоди.
Квітень 1999 р., м. Київ.
2 од. зб. 2 арк. Авторизований машинопис.

69 Вітальний адрес Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського з нагоди 80-річчя О.М. Апанович.
9 вересня 1999 р., м. Київ.
1 арк. Авторизований друк.

70 Вітальний адрес генерального директора Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського О.С. Онищенка з нагоди 80-річчя О.М. Апанович.
9 вересня 1999 р., м. Київ.
1 арк. Авторизований машинопис.

71 Вітальний адрес Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Тараса Шевченка з нагоди 80-річчя О.М. Апанович.
16 вересня 1999 р., м. Київ.
1 арк. Машинопис.
Примітка: завірено печаткою.

72 Вітальний адрес директора Музею гетьманства Г. Ярової з нагоди 80-річчя О.М. Апанович.
[Вересень 1999 р.], [м. Київ].
1 арк. Друк.

73 Почесний диплом, виданий О.М. Апанович Американським біографічним інститутом про включення її імені до біографічного довідника «Життя Славетних».
[Вересень 1999 р.], [м. Ралі (США)].
1 арк. Друк. Ксерокопія.
Додаток: запрошення на зібрання осіб України, чиї імена включені до довідника.
2 арк.

74 Вітальний адрес директора Інституту історії України НАН України В.А. Смолія з нагоди 80-річчя О.М. Апанович.
1999 р., м. Київ.
1 арк. Авторизований машинопис.

Матеріали про О.М. Апанович

75 А. Кононюк
«Козацька покрова : штрихи до портрета Олени Апанович».
Стаття. 7 червня 1991 р., м. Запоріжжя.
2 арк. Газетна вирізка.
Опубл.: Запорізька правда. 1991. 7 черв.

76 [Про презентацію монографії О.А. Апанович «Українсько-російський договір 1654 р. Міфи і реальність», яка відбулась у Будинку Спілки письменників України].
[Замітка]. Травень 1994 р., [м. Київ].
2 арк. Автограф, рукою О.М. Апанович.

77 М. Дмитрієнко
«Штрихи до портрета історика-сучасника. На пошану Олені Апанович – видатній сучасниці, єдиній жінці-історику, лауреату Державної премії України ім. Т. Шевченка. До 50-річчя наукової діяльності».
Стаття. 8 вересня 1994 р., [м. Київ].
2 арк. Газетна вирізка.
Опубл.: Українське слово. 1994. 8 верес.

78 Л. Дубровіна, В. Гром
«Берегиня козацької слави».
Стаття про О.М. Апанович. 29 вересня 1994 р., [м. Київ].
1 арк. Газетна вирізка.
Опубл.: Молодь України. 1994. 29 верес.

79 В. Гром
«Самовідданість. До 75-річчя від дня народження Олени Апанович».
Стаття. Вересень 1994 р.
1 арк. Газетна вирізка.
Опубл.: Сім днів. 1994. 6–12 верес.

80 Л. Загороднюк
«Зоряний час Олени Апанович».
Стаття. Вересень 1994 р., [м. Київ].

1 арк. Газетна вирізка.
Опубл.: Народна армія. 1994. 29 верес.

81 [І.І. Білик]
«Під знаком Діви, або Мій гороскоп для Олени Михайлівни».
Стаття. Жовтень 1994 р., [м. Київ].
2 арк. Ксерокопія газетної вирізки.
Опубл.: Літературна Україна. 1994. 13 жовт.

82 «Олена Михайлівна Апанович : бібліографічний покажчик (до 75-річчя від дня народження)».
1994 р., м. Київ.
24 арк. Верстка з правками.
Опубл.: Олена Михайлівна Апанович : бібліогр. покажч. (до 75-річчя від дня народж. і 50-річчя наук. діяльності) / упоряд. С. Даневич. Київ : Вид-во імені Олени Теліги, 1994. 52 с.

83 М. Лубко
«Подвижниця науки».
Стаття про О.М. Апанович. 1 липня 1995 р.
1 арк. Газетна вирізка.
Примітка: з дарчим написом О.М. Апанович.
Опубл.: Вісті. 1995. 1 лип.

84 Ю. Мицик, О. Репан
«На пошану козацькій матері».
Відгук на збірник наукових праць «Під знаком Кліо. На пошану Олени Апанович».
Серпень 1995 р., [м. Київ].
1 арк. Газетна вирізка.
Опубл.: Українське слово. 1995. 10 серп.

85 «Поновлено традицію».
Відгук про презентацію збірника наукових праць «Історія українського середньовіччя: козацька доба» (На пошану історика, лауреата Державної премії ім. Т. Шевченка Олени Михайлівни Апанович).
[1995 р.]
1 арк. Газетна вирізка.

86 Л. Кочевська
«Пошануймо тую славу».
Відгук на збірник наукових праць «Історія українського середньовіччя: козацька доба» (На пошану історика, лауреата Державної премії ім. Т. Шевченка Олени Михайлівни Апанович).

Лютий 1996 р., [м. Київ].
1 арк. Газетна вирізка.
Опубл.: Демократична Україна. 1996. 8 лют.

87 Г. Черкаська
«Дух Хортиці в їх жилах нуртував (учитель і учениця: Кость Гуслистий і Олена Апанович)».
Стаття. 25 вересня 1999 р.
1 арк. Газетна вирізка.
Опубл.: Запорозька Січ. 1999. 25 верес.

88 Запрошення Національної спілки письменників України на святковий вечір, присвячений 80-річчю О.М. Апанович.
Вересень 1999 р., м. Київ.
1 арк. Друк.

89 «Олена Михайлівна Апанович : біобібліографічний покажчик (до 80-річчя від дня народження і 55-річчя наукової діяльності)».
1999 р., м. Київ.
45 арк. Верстка з правками.
Опубл.: Олена Михайлівна Апанович : біобібліогр. покажч. (до 80-річчя від дня народж. і 55-річчя наук. діяльн.) / упоряд. С. Даневич. Київ : Вид-во імені Олени Теліги, 1999. 79 с.

90 «Невтомний дослідник козацької слави».
Стаття про О.М. Апанович. [1999 р.]
9 арк. Машинопис із правками [О.М. Апанович].

91 «Олена Апанович про українське козацтво».
Стаття. [1999 р.]
6 арк. Машинопис із правками О.М. Апанович.

Наукові та творчі документи

Монографії, дисертація

92 «Запорожское войско, его устройство и боевые действия в составе русской армии во время русско-турецкой войны 1768–1774 гг.».

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук. 1949 р., м. Київ.
369 арк. Машинопис. Рос. мовою.

93 «Иван Сирко – выдающийся деятель Украины второй половины XVII в.».
[Монографія]. Квітень 1957 р., м. Київ.
215 арк. Машинопис із правками. Рос. мовою.

94 «Борьба украинского народа против турецко-татарской агрессии в конце XVII – первой половине XVIII в.».
[Монографія]. [1961 р.], [м. Київ].
194 арк. Автограф, машинопис із правками. Укр. та рос. мовами.
Опубл. під назвою: Апанович О.М. Запорозька Січ у боротьбі проти турецько-татарської агресії: 50–70 роки XVII ст. Київ: Вид-во АН УРСР, 1961. 299 с.

95 «Общественно-политические движения на Украине в XVIII ст.».
Монографія. 1963–1965 рр., [м. Київ].
396 арк. Автограф, машинопис із правками. Рос. мовою.
Додаток: підготовчі матеріали до монографії.
22 арк.

96 «Спільна боротьба запорозького і донського козацтва проти турецько-татарської агресії в XVI–XVII ст.».
Монографія. 1968 р., м. Київ.
221 арк. Машинопис із правками олівцем. Укр. та рос. мовами.

97 «Збройні сили України козацької доби».
[Монографія]. [60-ті роки XX ст.], [м. Київ].
88 арк. Машинопис із правками.
Примітка: кінець відсутній.
Опубл.: Апанович О.М. Збройні сили України в першій половині XVIII ст. Київ : Наук. думка, 1969. 224 с.

98 «Міжнародні відносини Запорозької Січі».
III розділ до [монографії]. [60-ті роки XX ст.], [м. Київ].
57 арк. Машинопис.

99 «Фонди і каталоги Центральної наукової бібліотеки АН УРСР».
II розділ колективної монографії «История Центральной научной библиотеки Академии наук Украинской ССР».
[1979 р.], [м. Київ].
176 арк. Автограф, машинопис із правками.
Опубл.: Гутянский С.К., Апанович Е.М., Кравец Е.М. и др. История

Центральной научной библиотеки Академии наук Украинской ССР. Киев : Наук. думка, 1979. 227 с.

100 К.М. Ситник, С.М. Стойко, О.М. Апанович
«В.И. Вернадский и Украина. К 120-летию со дня рождения».
Монографія. 1983 р., [м. Київ].
343 арк. Автограф, машинопис із правками О.М. Апанович. Рос. мовою.
Опубл.: Сытник К.М., Стойко С.М., Апанович Е.М. В.И. Вернадский : Жизнь и деятельность на Украине. Киев : Наук. думка, 1984. 235 с.

101 «Розповіді про запорозьких козаків».
[Монографія]. [1991 р.], м. Київ.
181 арк. Автограф, машинопис із правками.
Опубл.: Апанович О. Розповіді про запорозьких козаків. Київ : Дніпро, 1991. 335 с.

102 [«Гетьмани України і кошові отамани Запорозької Січі»].
[Монографія]. [1993 р.], [м. Київ].
282 арк. Автограф, машинопис.
Опубл.: Апанович О.М. Гетьмани України і кошові отамани Запорозької Січі. Київ : Либідь, 1993. 284 с.

103 «Козацька енциклопедія для юнацтва. Книга статей про історичне буття українського козацтва».
1995 р., [м. Київ].
188 арк. Автограф, машинопис із правками.
Додаток: підготовчі матеріали до книги.
18 арк.
Опубл.: Апанович О. Козацька енциклопедія для юнацтва : кн. ст. про істор. буття укр. козацтва / упоряд. О. Яремійчук. Київ: Веселка, 2009. 719 с.

104 «Чортомлицька Запорозька Січ (до 345-ї річниці заснування)».
Монографія. [1998 р.], [м. Київ].
86 арк. Комп'ютерний набір.
Опубл.: Апанович О. Чортомлицька Запорозька Січ : До 345-ї річниці заснування. Київ: Укр. козацтво, 1998. 80 с.

105 «Адміністративно-політичний устрій України в кінці XIV – першій половині XVI ст.»
І розділ монографії «Виникнення і розвиток української держави (кінець XIV – перша половина XVII ст.)».

Б. д., [м. Київ].
67 арк. Машинопис.

106 «Історична наука на Україні в другій половині XVIII ст.».
[Монографія]. Б. д., [м. Київ].
199 арк. Автограф, машинопис.

Статті, замітки

107 «Держава і праця на землі в ментальності українського народу».
[Стаття]. [1952 р.], [м. Київ].
31 арк. Машинопис.

108 «Запорозьке військо як складова частина російської армії в другій половині XVIII ст.».
Стаття. 1953 р., [м. Київ].
28 арк. Ксерокопія.
Опубл.: Наукові записки Інституту історії АН УРСР. Київ, 1953. № 5. С. 109–136.

109 «Народний герой Максим Кривоніс».
Стаття. [1954 р.], [м. Київ].
19 арк. Машинопис.
Опубл.: Вітчизна. Київ, 1954. № 4. С. 95–96; Апанович О.М. Розповіді про запорозьких козаків. Київ: Дніпро, 1991. С. 163–180.

110 «Белгородская орда».
[Стаття]. [1959 р.], [м. Київ].
3 арк. Автограф. Рос. мовою.
Опубл.: Українська радянська енциклопедія: у 17 т. Київ: Голов. ред. УРЕ, 1959. Т. 1. С. 560.

111 «О передаче в печати документов XVI – начала XVIII столетий, писанных на украинском языке».
Стаття. [50-ті роки XX ст.], [м. Київ].
11 арк. Машинопис. Рос. мовою.

112–114 «Кодак».
Стаття. 14 листопада 1960 р., м. Київ.
3 од. зб. 3 варіанти. 10 арк. Автограф, машинопис із правками.
Опубл.: Українська радянська енциклопедія: у 17 т. Київ: Голов. ред. УРЕ, 1961. Т. 5. С. 526–527.

115–117 «Єдисанська орда».
Стаття. 1961 р., [м. Київ].
3 од. зб. 3 варіанти. 6 арк. Автограф, машинопис із правками. Укр. та рос. мовами.
Опубл.: Українська радянська енциклопедія: у 17 т. Київ: Голов. ред. УРЕ, 1961. Т. 5. С. 21; Радянська енциклопедія історії України: у 4 т. Київ: Голов. ред. УРЕ, 1970. Т. 2. С. 127.

118–119 «Ногайская орда».
Стаття. 1961 р., [м. Київ].
2 од. зб. 2 варіанти. 4 арк. Автограф, машинопис. Рос. мовою.
Опубл.: Українська радянська енциклопедія: у 17 т. Київ: Голов. ред. УРЕ, 1962. Т. 8. С. 174.

120 «Дніпровська лінія».
[Стаття]. [1961 р.], [м. Київ].
1 арк. Машинопис із правками.
Опубл.: Українська радянська енциклопедія: у 17 т. Київ: Голов. ред. УРЕ, 1961. Т. 4. С. 236; Малий словник історії України. Київ : Либідь, 1997. С. 135.

121–123 «Козацька рада».
Стаття. [1961 р.], [м. Київ].
3 од. зб. 3 варіанти. 9 арк. Машинопис із правками. Укр. та рос. мовами.
Додаток: супровідний лист головної редакції Української радянської енциклопедії до статті О.М. Апанович та гранки статей «Козацька рада» і «Козацька старшина».
5 арк.
Опубл.: Українська радянська енциклопедія: у 17 т. Київ: Голов. ред. УРЕ, 1961. Т. 5. С. 536; Радянська енциклопедія історії України: у 4 т. Київ: Голов. ред. УРЕ, 1970. Т. 2. С. 409–410.

124–125 «Козацька старшина».
Стаття. [1961 р.], [м. Київ].
2 од. зб. 2 варіанти. 24 арк. Машинопис із правками.
Примітка: у 2-му варіанті початок відсутній.
Опубл.: Українська радянська енциклопедія: у 17 т. Київ: Голов. ред. УРЕ, 1961. Т. 5. С. 536–538; Радянська енциклопедія історії України: у 4 т. Київ: Голов. ред. УРЕ, 1970. Т. 2. С. 410–412.

126 «Ясир».
[Стаття]. 20 грудня 1963 р., [м. Київ].

1 арк. Авторизований машинопис.

Опубл.: Українська радянська енциклопедія: у 17 т. Київ: Голов. ред. УРЕ, 1964. Т. 15. С. 503.

127–128 «Петрик (Петро Іванович Іваненко)».
Стаття. 1963 р., м. Київ.
2 од. зб. 2 варіанти. 6 арк. Автограф, чорнило. Машинопис із зауваженнями О.М. Апанович до набірного примірника статті.

Додаток: підготовчі матеріали до статті.
17 арк.

Опубл.: Українська радянська енциклопедія: у 17 т. Київ: Голов. ред. УРЕ, 1963. Т. 11. С. 115.

129–131 «Роксолана».
Стаття. [1963 р.], [м. Київ].
3 од. зб. 3 варіанти. 3 арк. Автограф. Укр. та рос. мовами.

Додаток: підготовчі матеріали до статті.
4 арк.

Опубл.: Українська радянська енциклопедія: у 17 т. Київ: Голов. ред. УРЕ, 1963. Т. 11. С. 338.

132–134 «Славетний кошовий отаман Іван Сірко».
Стаття. [1964 р.], [м. Київ].
3 од. зб. 3 варіанти. 49 арк. Машинопис із правками. Укр. та рос. мовами.

Опубл.: Вісті з України. 1964. Лют. (№ 8); Українське життя. 1964. 22 квіт.

135 «Памятник славы и подвигов».
Стаття. 20 травня 1965 р., м. Київ.
18 арк. Авторизований машинопис із правками. Рос. мовою.

136 «Легендарний Перекоп».
Стаття. 1965 р., [м. Київ].
1 арк. Журнальна вирізка.

Примітка: кінець відсутній.

Опубл.: Наука і суспільство. Київ, 1965. № 3. С. 2–4.

137 «Богуславка Маруся».
[Стаття]. [1965 р.], [м. Київ].
5 арк. Машинопис.

Опубл. під назвою: Маруся Богуславка – історична постать? // Наука і життя. Київ, 1965. № 3. С. 9–13; № 4. С. 27–31; № 5. С. 13–15.

138 «Национально-освободительная война в эпоху феодализма».
Стаття. [1965 р.], [м. Київ].
11 арк. Машинопис із правками. Рос. мовою.
Опубл.: Національно-визвольні війни доби феодалізму // Український історичний журнал. Київ, 1965. № 12. С. 29–38.

139 [«Яворницький Дмитро Іванович»].
Стаття. 15 березня 1966 р., [м. Київ].
4 арк. Авторизований машинопис.
Додаток: газетні і журнальні вирізки про Д.І. Яворницького. 14 арк.

140 «Козаки».
Стаття. 1966 р., [м. Київ].
7 арк. Машинопис із правками.

141–143 «Самусь Самойло Иванович».
Стаття. 1966 р., м. Київ.
3 од. зб. 3 варіанти. 3 арк. Машинопис із правками, друк. Рос. мовою.
Додаток: супровідні листи видавництва «Радянська енциклопедія» до О.М. Апанович із проханням звірити текст статті.
2 арк.
Опубл.: Советская историческая энциклопедия: в 16 т. Москва: Гос. науч. издат. «Сов. энциклопедия», 1969. Т. 12. Стб. 523.

144 «Запорожцы на синем море».
[Стаття]. [1966 р.], [м. Київ].
12 арк. Машинопис із правками. Рос. мовою.
Опубл. під назвою: Запорожці на морі // Наука і суспільство. Київ, 1966. № 9. С. 38–41; Дукля. Пряшів, 1966. № 5.

145 «Матеріали українських архівів про взаємини України з країнами Сходу в XVII–XVIII ст.» Стаття. [1966 р.], [м. Київ].
22 арк. Машинопис.
Опубл. під назвою: Матеріали українських архівів про економічні зв'язки України з країнами Сходу в XVI–XVIII ст. // Архіви України. Київ, 1966. № 4. С. 75–81.

146 О.М. Апанович, Г.К. Голдін
«Таємниця українських степів (Про виявлення та збереження половецьких кам'яних скульптур)».
Стаття. 24 липня 1967 р., м. Київ.
19 арк. Машинопис із правками.

Додаток: література та виписки про кам'яних баб.
3 арк.
Опубл. під назвою: Мовчазні вартові степів // Наука і суспільство. Київ, 1968. № 3. С. 33–36.

147 «Правобережная Украина».
Стаття. 1967 р., [м. Київ].
1 арк. Верстка. Рос. мовою.
Додаток: супровідний лист видавництва «Радянська енциклопедія» до О.М. Апанович із проханням звірити текст статті.
1 арк.

148–150 «Азовське сидіння».
Стаття. [1967 р.], [м. Київ].
3 од. зб. 3 варіанти. 34 арк. Автограф, машинопис із правками. Укр. та рос. мовами.
Додаток: підготовчі матеріали до статті.
35 арк.
Опубл.: Робітнича газета. 1967. 14 груд.

151 «Такою буде Хортиця».
[Замітка]. [1967 р.], [м. Київ].
1 арк. Газетна вирізка.
Опубл.: Вечірній Київ. 1967. 1 листоп.

152 «Хортиця, її минуле, сучасне і майбутнє».
Стаття. [1967 р.], [м. Київ].
56 арк. Машинопис.
Опубл.: Наука і суспільство. Київ, 1967. № 8. С. 44–48; № 9. С. 4–41.

153 «Вишневецький Ярема».
Стаття. 1968 р., [м. Київ].
2 арк. Копія набірного примірника з правками.
Додаток: супровідний лист головної редакції Української радянської енциклопедії до статті О.М. Апанович та підготовчі матеріали до неї.
13 арк.
Опубл.: Радянська енциклопедія історії України: у 4 т. Київ: Голов. ред. УРЕ, 1969. Т. 1. С. 285–286.

154 «Козацька воля у серці пісні».
Стаття. 1968 р., [м. Київ].
26 арк. Машинопис із правками.

Опубл. під назвою: Вдарили по струнах кобзарі : до 200-річчя Коліївщини // Вітчизна. Київ, 1968. № 7. С. 178–187.

155–156 «Суспільно-політичні погляди українського народу за історичними піснями XVIII ст.».
Стаття. [1968 р.], [м. Київ].
2 од. зб. 2 варіанти. 55 арк. Машинопис із правками.
Опубл. під назвою: Відображення суспільно-політичних поглядів українського народу в історичних піснях XVIII ст. // Український історичний журнал. Київ, 1968. № 5. С. 75–85.

157 «Полум'я народного гніву».
Стаття про Криштофа Косинського. 1969 р., [м. Київ].
1 арк. Газетна вирізка.
Опубл.: Літературна Україна. 1969. 17 груд.

158–159 «Азовське козацьке військо».
Стаття. [1969 р.], [м. Київ].
2 од. зб. 2 варіанти. 4 арк. Автограф, друк.
Опубл.: Радянська енциклопедія історії України: у 4 т. Київ: Голов. ред. УРЕ, 1969. Т. 1. С. 36.

160 «Воєнне мистецтво українського народу».
Стаття. [1969 р.], [м. Київ].
33 арк. Машинопис із правками.
Опубл. *під назвою*: Апанович О.М., Кувшинов П.С. Воєнне мистецтво на Україні // Радянська енциклопедія історії України: у 4 т. Київ: Голов. ред. УРЕ, 1969. Т. 1. С. 328–331.

161–162 «Ізюмський полк».
Стаття. [1969 р.], [м. Київ].
2 од. зб. 2 варіанти. 7 арк. Автограф, копія набірного примірника.
Додаток: лист головної редакції Української радянської енциклопедії до О.М. Апанович із проханням прискорити написання статті.
1 арк.
Опубл.: Радянська енциклопедія історії України: у 4 т. Київ: Голов. ред. УРЕ, 1970. Т. 2. С. 242.

163 «Історія архіву Коша Запорозької Січі».
[Стаття]. [1968 р.?], [м. Київ].
2 арк. Машинопис.

164 «Наймані (охотницькі) війська».
[Стаття]. [60-ті роки XX ст.], [м. Київ].
8 арк. Машинопис із правками.

165 «Шевченко про боротьбу українського народу проти соціального і національного гноблення в XVI–XVII століттях».
Стаття. [1964 р.], [м. Київ].
24 арк. Машинопис.
Опубл. під назвою: Боротьба українського народу проти соціального і національного гноблення в XVI–XVII ст. у творчості Т.Г. Шевченка // Історичні погляди Т.Г. Шевченка : [зб. наук. пр.]. Київ: Наук. думка, 1964. С. 90–126.

166–168 «Полководець. До 375-річчя від дня народження Б. Хмельницького».
Стаття. 1970 р., [1971 р.], [м. Київ], [м. Нью-Йорк (США)].
3 од. зб. 3 варіанти. 31 арк. Машинопис, журнальна та газетна вирізки.
Опубл.: Вітчизна. Київ, 1970. № 12. С. 165–172; Громадський голос. Нью-Йорк, 1971. Числ. 5. С. 4.

169–171 «Реєстрове козацьке військо».
Стаття. [1970 р.], [м. Київ].
3 од. зб. 3 варіанти. 32 арк. Автограф, машинопис із правками. Укр. та рос. мовами.
Додаток: замовлення головної редакції Української радянської енциклопедії О.М. Апанович написати статтю.
1 арк.
Опубл.: Радянська енциклопедія історії України: у 4 т. Київ: Голов. ред. УРЕ, 1971. Т. 3. С. 542–543.

172–174 «Чернігівський полк».
Стаття. 1971 р., [м. Київ].
3 од. зб. 3 варіанти. 12 арк. Автограф, машинопис із правками, копія набірного примірника.
Додаток: супровідний лист головної редакції Української радянської енциклопедії до статті О.М. Апанович.
1 арк.
Опубл.: Радянська енциклопедія історії України: у 4 т. Київ: Голов. ред. УРЕ, 1972. Т. 4. С. 485.

175 «Джерела Центрального історичного архіву УРСР про військову систему України, в зв’язку з російсько-турецькою війною першої половини XVIII ст.».
Стаття. [1971 р.], [м. Київ].

20 арк. Машинопис із правками.

Опубл.: Архіви України. Київ, 1971. № 6. С. 87–93.

176 «380 років тому діялося на Україні».
Стаття про Криштофа Косинського. [1971 р.], м. Київ.
10 арк. Авторизований машинопис із правками.

Опубл. під назвою: Діялось на Україні 380 років тому // Рідний край. 1972. 9 берез.

177–179 «Упоминки».
Стаття. Березень 1972 р., м. Київ.
3 од. зб. 3 варіанти. 3 арк. Копія набірного примірника з правками, машинопис.

Додаток: супровідний лист головної редакції Української радянської енциклопедії до статті О.М. Апанович.

1 арк.

Опубл.: Радянська енциклопедія історії України: у 4 т. Київ: Голов. ред. УРЕ, 1972. Т. 4. С. 122.

180 «Черкаський полк».
Стаття. Березень 1972 р., м. Київ.
1 арк. Копія набірного примірника з правками.

Додаток: супровідний лист головної редакції Української радянської енциклопедії до статті О.М. Апанович.

1 арк.

Опубл.: Радянська енциклопедія історії України: у 4 т. Київ: Голов. ред. УРЕ, 1972. Т. 4. С. 470–471.

181 «Уманський полк».
Стаття. 1972 р., м. Київ.
2 арк. Копія набірного примірника з правками.

Опубл.: Радянська енциклопедія історії України: у 4 т. Київ: Голов. ред. УРЕ, 1972. Т. 4. С. 368–369.

182–183 «Хотинська війна 1621 р.».
Стаття. 1972 р., м. Київ.
2 од. зб. 2 варіанти. 8 арк. Машинопис із правками, копія набірного примірника.

Додаток: супровідний лист головної редакції Української радянської енциклопедії до статті О.М. Апанович.

1 арк.

Опубл. під назвою: Хотинська війна, 1620–21 // Радянська енциклопедія історії України: у 4 т. Київ: Голов. ред. УРЕ, 1972. Т. 4. С. 438.

184 [«Варвара Чередниченко»].
Стаття. [1972 р.], [м. Київ].
6 арк. Автограф.

185 «Фортеці української лінії».
Стаття. [1972 р.], [м. Київ].
9 арк. Машинопис із правками.
Опубл.: Український історико-географічний збірник. Київ: Наук. думка, 1972. Т. 2. С. 105–112.

186–189 «Хотинська битва 1621 року та її історичне значення».
Стаття. [1971 р.], [м. Київ].
4 од. зб. 4 варіанти. 96 арк. Автограф, машинопис із правками.
Опубл. під назвою: Хотинська битва // Літературна Україна. 1971. 19 верес.

190 «Хотинський мир, 1621».
Стаття. [1972 р.], м. Київ.
1 арк. Копія набірного примірника.
Додаток: супровідний лист головної редакції Української радянської енциклопедії до статті О.М. Апанович.
1 арк.
Опубл.: Радянська енциклопедія історії України: у 4 т. Київ: Голов. ред. УРЕ, 1972. Т. 4. С. 438.

191–193 «Найдовша мандрівка XVIII ст.»
Стаття про Василя Григоровича-Барського. 1976 р., [м. Київ].
3 од. зб. 3 варіанти. 93 арк. Автограф, авторизований машинопис. Укр. та рос. мовами.
Опубл. під назвою: Подорож киянина : [нотатки укр. мандрівника XVIII ст.] : до 1500-річчя Києва // Знання та праця. Київ, 1980. № 6. С. 20–21; Подорож киянина : [Василя Григоровича-Барського – вченого сходознавця XVIII ст.] // Сузір'я. Київ, 1982. Вип. 16. С. 121–125.

194–195 «Рукописні першоджерела історії філософської думки на Україні XVII–XVIII ст. у фондах ЦНБ АН УРСР».
Стаття. [1976 р.], [м. Київ].
2 од. зб. 2 варіанти. 113 арк. Автограф, машинопис із правками.

196 «Архів Академії наук Української РСР».
Огляд. [70-ті роки XX ст.], [м. Київ].
32 арк. Автограф.

197 [«Архів поета Василя Васильовича Капніста у відділі рукописів ЦНБ АН УРСР»].
[Замітка]. [70-ті роки XX ст.], [м. Київ].
6 арк. Автограф.

198 «Живые голоса древних книг».
Стаття. [1981 р.], [м. Київ].
10 арк. Машинопис із правками. Рос. мовою.
Опубл. під назвою: Живі голоси давніх книг // Знання та праця. Київ, 1981. № 1. С. 10.

199 «К истории украинско-литовских связей».
[Стаття]. [Поч. 70-х років XX ст.], [м. Київ].
12 арк. Рос. мовою.
Додаток: підготовчі матеріали до статті.
2 арк.

200 «Маркович Яків Андрійович».
[Стаття]. [Поч. 70-х років XX ст.], [м. Київ].
2 арк. Машинопис із редакторськими правками.

201 «Раскрывает свои древние тайны земля Николаевщины».
[Замітка про археологічну експедицію Інституту історії Академії наук УРСР у Миколаївській обл.]
[Поч. 70-х років XX ст.]
3 арк. Автограф. Рос. мовою.

202 «Раскрываются тайны древних степных курганов. Рассказ о восьми годах Ингульской археологической экспедиции».
[Стаття]. [Поч. 70-х років XX ст.]
32 арк. Автограф. Рос. мовою.
Додаток: підготовчі матеріали до статті.
27 арк.

203–204 «А.И. Степович и его архив (К 125-летию со дня рождения)».
Стаття. [1981 р.], м. Київ.
2 од. зб. 2 варіанти. 49 арк. Машинопис із правками. Рос. мовою.
Додаток: лист О.М. Апанович [редактору журналу «Советское славяноведение»] з приводу публікації статті.
1 арк.
Опубл. під назвою: Архив А.И. Степовича // Сов. славяноведение. Москва, 1982. № 5. С. 95–105.

205 «Полемические записки на полях харьковского экземпляра Острожской библии».
Стаття. [1981 р.], [м. Київ].
15 арк. Машинопис із правками. Рос. мовою.
Опубл.: Федоровские чтения, 1981. Москва, 1985. С. 172–178.

206 «Музика у житті і науковій творчості В.І. Вернадського».
Стаття. 1983 р., [м. Київ].
18 арк. Машинопис із правками.
Опубл. під назвою: Апанович О., Майбурова К. Мистецтво у житті вченого // Музика. Київ, 1983. № 6. С. 30.

207 «Творець першої радянської наукової бібліотеки на Україні».
Стаття про В.І. Вернадського. 1984 р., м. Київ.
12 арк. Авторизований машинопис із правками.
Опубл. під назвою: Бібліотека першого президента // Культура і життя. 1984. 15 лют.

208 «Я багато думав про значення слов'янства у науці».
Стаття про В.І. Вернадського. 1984 р., [м. Київ].
32 арк. Авторизований машинопис із правками олівцем.
Опубл. *під назвою*: Академік Вернадський і слов'янський світ // Всесвіт. Київ, 1984. № 6. С. 151–156.

209 «Изучение истории Киева в Академии наук Украинской ССР (20-е – начало 30-х гг. XX ст.)»
Стаття. [1984 р.], [м. Київ].
31 арк. Рос. мовою.
Додаток: виписки з архівних документів про історію Києва.
22 арк.
Опубл. під назвою: Комиссия истории Киева Академии наук УССР // Киев в фондах Центральной научной библиотеки АН УССР : сб. науч. тр. Киев: Наук. думка, 1984. С. 61–174.

210 О.М. Апанович, С.М. Стойко
«Научные связи В.И. Вернадского с Чехословакией».
Стаття. 25 листопада 1985 р., м. Київ–Львів.
9 арк. Машинопис із правками. Рос. мовою.
Додаток: лист С.М. Стойка та О.М. Апанович головному редактору журналу «Жива», директору Інституту ботаніки АН ЧССР академіку Славомилу Гейни з приводу публікації статті.
1 арк.
Опубл.: Apanovič E.M., Stojko S.M. Vědecké vztahy V.I. Vernadského k Československu // Źiva. Praha, 1986. № 6. S. 202–203.

211 «Короткий літопис Малої Росії з 1506 по 1776 рік».
Стаття. 1987 р., [м. Київ].
2 арк. Копія набірного примірника з редакторськими правками олівцем.

212 «Короткий київський літопис».
Стаття. [1987 р.], [м. Київ].
1 арк. Копія набірного примірника з редакторськими правками олівцем.

213–214 «Архів Коша Запорозької Січі».
Стаття. 15 грудня 1988 р., [1989 р.], [м. Київ].
2 од. зб. 2 варіанти. 37 арк. Газетна вирізка, автограф, друк.
Опубл.: Друг читача. 1988. 15 груд.; Українська археографія: сучасний стан та перспективи розвитку : тези доп. Респ. наради, груд. 1988 р. Київ, 1988. С. 42–47; Архіви України. Київ, 1989. № 6. С. 13–27; Неопалима купина. Київ, 1995. № 1/2. С. 131–138.

215 «Вічний сучасник (До 125-річчя від дня народження В.І. Вернадського)».
Стаття. 1988 р., [м. Київ].
7 арк. Машинопис із правками.
Опубл. під назвою: Випереджаючи час : до 125-річчя з дня народж. В.І. Вернадського // Вечірній Київ. 1988. 11 берез.; Прапор комунізму. 1988. 11 берез.

216 «Мене вразив Київ своєю красою».
Стаття про В.І. Вернадського. 1988 р., м. Київ.
10 арк. Машинопис із правками.

217 «Почвоведение».
Стаття про В.І. Вернадського. [1988 р.], [м. Київ].
45 арк. Автограф. Рос. мовою.
Опубл. під назвою: Сытник К.М., Апанович Е.М. В.И. Вернадский – почвовед // Почвоведение. Москва, 1988. № 7. С. 15–28.

218 «Я не відокремлюю від науки мистецтва».
[Стаття про В.І. Вернадського]. [1988 р.], [м. Київ].
19 арк. Машинопис із правками.
Опубл. під назвою: «Я никогда не отделял науки от искусства» // Зеркало недели. 1998. 10 янв. (№ 2). С. 11.

219 «Искусство в жизни и творчестве В.И. Вернадского».
Стаття. [1989 р.], [м. Ленінград].
14 арк. Друк. Ксерокопія. Рос. мовою.

Опубл.: Научное и социальное значение деятельности В.И. Вернадского. Ленинград: Наука, 1989. С. 247–275.

220 «Научные связи В.И. Вернадского со славянскими странами».
Стаття. [1989 р.], [м. Ленінград].
10 арк. Друк. Ксерокопія. Рос. мовою.
Примітка: текст неповний.
Опубл.: Научное и социальное значение деятельности В.И. Вернадского. Ленинград: Наука, 1989. С. 352–370.

221 О.М. Апанович, К.М. Ситник
«Научно-организационная деятельность В.И. Вернадского на Украине».
Стаття. [1989 р.], [м. Ленінград].
5 арк. Верстка з правками. Рос. мовою.
Примітка: кінець відсутній.
Опубл.: Научное и социальное значение деятельности В.И. Вернадского. Ленинград: Наука, 1989. С. 287–301.

222–223 «Рукописные материалы В.И. Вернадского в фондах Центральной научной библиотеки Академии наук Украинской ССР».
[Стаття]. [1989 р.], [м. Київ].
2 од. зб. 2 варіанти. 100 арк. Автограф, машинопис із правками. Рос. мовою.
Опубл.: Рукописные фонды Центральной научной библиотеки им. В.И. Вернадского АН УССР. Киев: Наук. думка, 1989. С. 5–17.

224 [«В.І. Вернадський і Україна»].
Стаття. [80-ті роки XX ст.], [м. Київ].
20 арк. Автограф. Рос. мовою.
Примітка: кінець відсутній.

225 «В.И. Вернадский – создатель первой советской научной библиотеки на Украине».
[Стаття]. [1984–1988 рр.], [м. Київ].
131 арк. Автограф. Рос. мовою.
Додаток: витяги з протоколів засідань Тимчасового комітету із заснування бібліотеки.
21 арк. Машинописні копії.

226 «Вона багато встигла».
[Замітка про О.С. Компан]. [80-ті роки XX ст.], [м. Київ].
2 арк. Машинопис.

227 «Група рукописних книг юридичного характеру».
[Замітка]. [80-ті роки XX ст.], [м. Київ].
6 арк. Автограф.

228 «К истории украинско-чешских связей (Людвиг Куба и А.И. Степович)».
Стаття. [1982 р.], [м. Київ].
19 арк. Автограф. Рос. мовою.
Опубл. під назвою: Из истории украинско-чешских культурных связей. Л. Куба и А.И. Степович // Узловые вопросы советского славяноведения : тезисы докл. и сообщ. IX Всесоюз. науч. конф. историков-славистов, 21–23 сент. 1982 г. Ужгород, 1982. С. 284–285.

229 [«Могила кошового отамана Івана Сірка»].
[Стаття]. [80-ті роки XX ст.], м. Київ.
9 арк. Машинопис.

230 «Лизогуб Яків Юхимович (1675–1749)».
Стаття. 1990 р., [м. Київ].
2 арк. Копія набірного примірника з редакторськими правками олівцем.

231 «Петро Конашевич-Сагайдачний».
Стаття. 1990 р., [м. Київ].
1 арк. Друк. Ксерокопія.
Опубл.: Літературна Україна. 1990. 16 серп.

232–234 «Свято 500-річчя українського козацтва».
Стаття. 1990 р., [м. Київ].
3 од. зб. 3 варіанти. 17 арк. Автограф, машинопис із правками.
Опубл. під назвою: Засвіт встали козаченьки… : до 500-річчя українського козацтва // Зоря комунізму. 1990. 26 лип.; Колос. 1990. 28 лип.; Прапор Жовтня. 1990. 28 лип.; Комуністична праця. 1990. 26 лип.; Ленінським шляхом. 1990. 26 лип.; Народна трибуна. 1990. 1 серп.; Шлях до комунізму. 1990. 28 лип.; Серп і молот. 1990. 1 серп.; Прапор Жовтня. 1990. 3 серп.; Стахановское знамя. 1990. 3 авг.; Ленінський прапор. 1990. 4 серп.; Радянська правда. 1990. 4 серп.; Сільські новини. 1990. 4 серп.; Зоря комунізму. 1990. 9 серп.

235 «Син козацького степу».
Стаття про М.П. Киценка. [1990 р.], [м. Київ].
71 арк. Автограф.
Опубл.: Комсомолець Запоріжжя. 1990. 8 верес.; 15 верес.; 22 верес.; 29 верес.; 6 жовт.; Киценко М.П. Хортиця в героїці і легендах : істор.-краєзнав. нарис. Дніпропетровськ: Січ, 1991. С. 119–149.

236–238 «Хортиця».
[Стаття]. [1990 р.], [м. Київ].
3 од. зб. 3 варіанти. 87 арк. Автограф, машинопис.
Опубл.: Сільські вісті. 1990. 20 лип.; 21 лип.; 22 лип.24 лип.; 25 лип.; 27 лип.; 28 лип.

239–240 «Козацтво – збройні сили України».
Стаття про Петра Конашевича-Сагайдачного. 1991 р., [м. Київ].
2 од. зб. 2 варіанти. 64 арк. Автограф, машинопис, друк. Укр. та рос. мовами.
Опубл.: Голос України. 1991. 28 лют.; 15 берез.; 22 берез.; 29 берез.; 18 квіт.; 26 квіт.; 18 трав.; 7 черв.

241 «Культура запорозького козацтва».
Стаття. [1991 р.], [м. Київ].
20 арк. Машинопис із правками.

242 «Подорож упродовж чверті століття».
Стаття. [1991 р.], [м. Київ].
15 арк. Машинопис із правками.
Опубл.: Культура і життя. 1991. 21 верес.

243 «Історична та історико-правова література про договір».
Стаття. 1992 р., [м. Київ].
1 арк. Газетна вирізка.
Опубл. під назвою: [Російсько-український договір 1654. Міфи і реальність] // Запорозька Січ. 1992. 23 черв.; 24 черв.; 26 черв.; 27 черв.; 30 черв.; 1 лип.; 3 лип.; 4 лип.; 7 лип.; 14 лип.

244 «Українське відродження завжди було мені дороге».
Стаття про В.І. Вернадського. [1992 р.], [м. Київ].
18 арк. Машинопис із правками.
Опубл.: Розбудова держави. Київ, 1992. № 3. С. 52–56.

245–246 «Запорозька церква: автономність і демократичність».
Стаття. 1993 р., [м. Київ].
2 од. зб. 2 варіанти. 10 арк. Машинопис, газетна вирізка.
Додаток: підготовчі матеріали до статті.
36 арк.
Опубл.: Урядовий кур'єр. 1993. 30 берез.

247 «Великий Луг».
Стаття. [1993 р.], [м. Київ].

4 арк. Машинопис із правками.
Опубл.: Неопалима купина. Київ, 1993. № 2. С. 109–110.

248 «Демократизм державного устрою і життя Запорозької Січі».
Стаття. [1993 р.], [м. Київ].
19 арк. Автограф.
Опубл.: Демократія в Україні: минуле і сучасне : матеріали наук. конф. Київ: Укр. письменник, 1993. С. 93–102.

249 «Дніпро та його пороги».
Стаття. [1993 р.], [м. Київ].
3 арк. Ксерокопія верстки з правками.
Опубл.: Неопалима купина. Київ, 1993. № 2. С. 110–112.

250 «Роль жінки в козацькому вихованні».
Стаття. [1993 р.], [м. Київ].
11 арк. Машинопис із правками.
Опубл.: Неопалима купина. Київ, 1993. № 1. С. 75–79.

251 «Кубанське козацтво».
Стаття. 1994 р., [м. Київ].
19 арк. Автограф, машинопис.
Додаток: вирізки з газет «Кубанские казачьи ведомости» та «Віче» (1991–1993 рр.) з дописками О.М. Апанович.
7 арк.
Опубл.: Молодь України. 1994. 12 лип.

252 «На зломі століття зломлено зло Російської імперії».
Стаття. 1994 р., [м. Київ].
1 арк. Газетна вирізка.
Опубл.: Українська газета. 1994. 9–22 черв. (№ 12). С. 5.

253 «Помилка людини – трагедія самої людини. Помилка гетьмана чи президента – трагедія усього народу. Правда про возз'єднання України з Росією в січні-березні 1654 року».
Стаття. 1994 р., [м. Київ].
1 арк. Газетна вирізка.
Опубл.: Українська газета. 1994. 20 січ. – 2 лют. № 2 (44).

254 «Острозька академія».
Стаття. [1994 р.], [м. Київ].
6 арк. Машинопис із правками.
Опубл.: Урядовий кур'єр. 1994. 15 верес.

255 «Січові землі в кінці 80-х років XX століття».
Стаття. [1994 р.], [м. Київ].
25 арк. Машинопис із правками.
Примітка: кінець відсутній.
Опубл.: Старожитності Русі-України : зб. наук. праць. Київ: Київ. акад. євробізнесу, 1994. С. 222–234.

256 «Чорноморське козацьке військо».
Стаття. [1994 р.], [м. Київ].
8 арк. Машинопис із правками.
Опубл.: Молодь України. 1994. 5 лип.; Малий словник історії України. Київ: Либідь, 1997. С. 444.

257 «Запорозьке козацтво після 1775 року. Задунайська Січ. Чорноморське військо. Кубанське козацтво».
Стаття. 1995 р., [м. Київ].
5 арк. Журнальна вирізка.
Примітка: кінець відсутній.
Опубл.: Неопалима купина. Київ, 1995. № 3/4. С. 173–185.

258 «Українська ментальність Володимира Івановича Вернадського».
Стаття. 1995 р., [м. Київ].
14 арк. Комп'ютерний набір із правками.

259–260 «Богдан Хмельницький».
Стаття. [1995 р.], [м. Київ].
2 од. зб. 2 варіанти. 25 арк. Машинопис.
Опубл.: Жінка. Київ, 1995. № 11. С. 4–6; № 12. С. 18–20.

261 «Богдан Хмельницький – полководець та його сподвижники».
[Стаття]. [1995 р.], [м. Київ].
42 арк. Автограф, друк.
Опубл. під назвою: Полководець Богдан Хмельницький та його сподвижники // Народна армія. 1995. 19 січ., 20 січ., 24 січ.

262–263 «Будівничий Української гетьманської держави».
Стаття про Богдана Хмельницького. [1995 р.], [м. Київ].
2 од. зб. 2 варіанти. 42 арк. Автограф, машинопис із правками.
Опубл.: Урядовий кур'єр. 1995. 31 серп.

264 «Козацтво – ментальність українського народу».
Стаття. [1995 р.], [м. Київ].

5 арк. Ксерокопія журнальної вирізки.
Опубл.: Сучасність. Київ, 1995. № 9. С. 104–108.

265 «Ужитково-декоративне мистецтво Запорозької Січі».
Стаття. [1996 р.], [м. Київ].
11 арк. Машинопис із правками.

266 «Кам'янська Січ».
[Стаття]. [1997 р.], [м. Київ].
1 арк. Машинопис.
Опубл.: Малий словник історії України. Київ: Либідь, 1997. С. 181.

267 «Нова (Підпільненська) Січ».
[Стаття]. [1997 р.], [м. Київ].
1 арк. Машинопис.
Опубл.: Малий словник історії України. Київ: Либідь, 1997. С. 276.

268 «Урядові службовці Гетьманщини – українська інтелігенція XVIII ст.»
Стаття. [1997 р.], [м. Київ].
9 арк. Комп'ютерний набір.
Опубл.: Український історичний журнал. Київ, 1997. № 2. С. 92–97.

269 «Школи в Запорозькій Січі».
Стаття. [1997 р.], [м. Київ].
5 арк. Машинопис із правками.
Опубл.: Кримська світлиця. 1997. 26 квіт.

270 «Конституція Пилипа Орлика».
Стаття. 1998 р., [м. Київ].
12 арк. Друк із правками.
Опубл.: Хроніка 2000. Київ, 1998. Вип. 23/24. С. 90–102.

271 «Корсунська битва».
[Стаття]. 1998 р., [м. Київ].
7 арк. Машинопис.
Опубл.: Битва під Корсунем і національно-визвольна війна середини XVII століття : матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 350-річчю битви під Корсунем. 26 травня 1998 р. Корсунь-Шевченківський, 1998. С. 69–73.

272–273 «Агрокультура українського козацтва».
Стаття. [1998 р.], [м. Київ].
2 од. зб. 2 варіанти. 45 арк. Автограф, машинопис із правками.

Опубл.: Українська культура. Київ, 1998. № 9/10. С. 36–37; № 11/12. С. 32–33; Історія в школах України. Київ, 1998. № 3. С. 14–19.

274 «Одяг козацький».
Стаття. [1998 р.], [м. Київ].
8 арк. Машинопис.
Опубл.: Народна армія. 1998. 13 жовт. С. 4–5.

275–276 «Сагайдачний Петро – український козацький гетьман».
[Стаття]. [1998 р.], [м. Київ].
2 од. зб. 2 варіанти. 41 арк. Машинопис із правками, друк.
Опубл.: Кур'єр Кривбасу. Кривий Ріг, 1998. № 106. С. 103–123.

277 [«Слобідські козацькі полки»].
Стаття. [1999 р.], [м. Київ].
20 арк. Машинопис із правками.
Опубл.: Народна армія. 1999. 7 трав. С. 4–5.

278 «Будівничий української культури в часи руїни».
[Стаття про В.І. Вернадського]. [90-ті роки XX ст.], [м. Київ].
15 арк. Автограф, машинопис, друк.

279 «Іван Мазепа – «зиждитель храмів і скарбів духовних».
[Стаття]. [90-ті роки XX ст.], [м. Київ].
5 арк. Машинопис.

280 «Микола Петрович Киценко (1921–1982)».
Стаття. [90-ті роки XX ст.], [м. Київ].
1 арк. Машинопис із правками.

281 «Сергій Подолинський – вчений-новатор».
[Стаття]. [90-ті роки XX ст.], [м. Київ].
18 арк. Автограф, друк.

282 «Щоденники» Якова Марковича, Миколи Ханенка».
[Стаття]. [1997 р.], [м. Київ].
9 арк. Машинопис.
Опубл. під назвою: «Щоденник» Якова Марковича //Бібліотечний вісник. Київ, 1997. № 4. С. 29–31.

283 «Берестейська унія і козацтво».
Стаття. [90-ті роки XX ст.], [м. Київ].
9 арк. Машинопис.

284 «Герой українського народу Іван Богун».
Стаття. [1966 р.], [м. Київ].
15 арк. Авторизований машинопис із правками.
Опубл. під назвою: Іван Богун // Вісті з України. 1966. Січ. (№ 3).

285 О. Апанович, Л. Гісцова
«Архів Коша Запорозької Січі та публікація його документів».
[Стаття]. [80-ті роки XX ст.], [м. Київ].
27 арк. Машинопис із рукописними доповненнями.

286 «Джерело сили й натхнення».
Стаття [про героїчну славу Запорожжя, про Хортицю, зокрема про картину І. Рєпіна «Запорожці»]. [90-ті роки XX ст.], [м. Київ].
9 арк. Машинопис із правками.

287 «Думи і пісні козацькі».
[Стаття]. [60-ті роки XX ст.], [м. Київ].
7 арк. Машинопис.
Додаток: козацькі пісні, записані в різних місцевостях.
30 арк. Рукопис, машинопис.

288 «І. Рєпін та його картина «Запорожці».
[Стаття]. [1994 р.], [м. Київ].
29 арк. Автограф, машинопис.
Примітка: текст неповний.
Опубл. під назвою: Як Ілля Рєпін писав листа турецькому султанові : історія геніального полотна рос. художника, присвяч. силі, красі і веселій добрій вдачі українців // Українська газета. 1994. 26 трав. – 8 черв. (№ 11); 9–22 черв. (№ 12); 7–20 лип. (№ 14).

289 «Історичне минуле Савур-Могили».
[Замітка]. [80-ті роки XX ст.], [м. Київ].
6 арк.

290 [О.М. Апанович, О.С. Компан]
[«Українське жіноцтво часів антифеодальних і національно-визвольних воєн кінця XVI – першої половини XVII ст.»].
[Стаття]. [80-ті роки XX ст.], [м. Київ].
19 арк. Автограф, газетні вирізки, наклеєні на папір.

291 «Лесницький Григорій Сахнович».
Стаття. [50-ті роки XX ст.], [м. Київ].
1 арк. Машинопис.

292 «Лицарі візництва (далеких шляхів)».
[Відгук на оповідання Валентина Чемериса про чумаків «Дике поле»].
Б. д., [м. Київ].

293–294 «Нове висвітлення Стефана Чарнецького у польській історіографії».
[Рецензія на книгу А. Керстена «Стефан Чарнецький, 1599–1665» (Варшава, 1963)]. [1965 р.], [м. Київ].
2 од. зб. 2 варіанти. 24 арк. Автограф, машинопис. Укр. та рос. мовами.
Примітка: у машинописному варіанті статті відсутні арк. 4–6, 8–13.
Опубл.: Український історичний журнал. Київ, 1965. № 7. С. 140–143.

295 «Богдан Хмельницький. Особиста доля і вдача першого гетьмана України».
[Стаття]. [70-ті роки XX ст.], [м. Київ].
10 арк. Автограф.

296 «Останній кошовий отаман Запорозької Січі».
[Стаття про Петра Калнишевського]. [1990 р.], [м. Київ].
35 арк. Машинопис із правками.

297 «Пам'ятник запорожцям у Тамані».
[Замітка]. Б. д., [м. Київ].
4 арк. Машинопис із правками.

298 «Первый владелец «Слова о полку Игореве» Иоиль (Иван) Быковский».
Стаття. [80-ті роки XX ст.], [м. Київ].
7 арк. Машинопис із правками. Рос. мовою.

299 «Симоновський Петро».
[Відгук на книгу П. Симоновського «Короткий опис про козацький малоросійський народ і про воєнні його справи, зібрані з різних історій іноземних: німецької – Бішенга, латинської – Безольді, французької – Шевальє і рукописів руських, через бунчукового товариша Петра Симоновського, 1765 року»]. [90-ті роки XX ст.], [м. Київ].
30 арк. Автограф, машинопис.

300 «Система історичних поглядів Я.П. Козельського».
Стаття. [60-ті роки XX ст.?], [м. Київ].
7 арк. Машинопис.

301 «Суспільно-політичні та історичні погляди Г.С. Сковороди».
[Стаття]. [70-ті роки XX ст.?], [м. Київ].
8 арк. Машинопис із правками.

302 «Українська стихія Гоголя».
Стаття. [70-ті роки XX ст.], [м. Київ].
19 арк. Автограф, машинопис із правками.

303 «Увертюра повстань».
[Стаття про Криштофа Косинського]. [70-ті роки XX ст.], [м. Київ].
12 арк. Автограф.
Примітка: кінець відсутній.

304 «Україна та її збройні сили в російсько-турецьких війнах XVIII ст.».
Стаття. [70-ті роки XX ст.], [м. Київ].
7 арк. Машинопис.
Примітка: кінець відсутній.

305 Початок: «Українська жінка XVI–XVIII ст. …».
[Стаття]. [1993 р.], [м. Київ].
15 арк. Автограф.
Опубл. під назвою: Роль жінки в козацькому вихованні // Неопалима купина. Київ, 1993. № 1. С. 75–79.

306 «Хортицький «замок» Дмитра Вишневецького».
[Стаття]. Б. д., [м. Київ].
6 арк. Автограф.

307 «Чорноморсько-Дунайська експедиція запорозького флоту в 1771–1772 роках».
Стаття. Б. д., [м. Київ].
15 арк. Машинопис із правками.

308 «Юрий Зиновьевич (Богданович) Хмельницкий (1641–1685 гг.)»
[Стаття]. Б. д., [м. Київ].
5 арк. Машинопис із правками. Рос. мовою.

Доповіді, тези доповідей

309 [Заключне слово на засіданні Вченої ради Інституту історії АН УРСР під час захисту кандидатської дисертації «Запорозьке військо, його устрій і бойові дії в складі російської армії під час російсько-турецької війни 1768–1774 років»]. [1950 р.], [м. Київ].
7 арк. Автограф. Олівець. Рос. мовою.
Примітка: початок відсутній.

310 «Историческая обстановка».
[Тези доповіді про возз'єднання України з Росією]. [50-ті роки XX ст.], [м. Київ].
3 арк. Автограф. Рос. мовою.

311 «Козацькі ради».
Тези доповіді. [60-ті роки XX ст.], [м. Київ].
3 арк. Автограф.

312 «Запорожская Сечь».
[План доповіді про Хортицю в Будинку літераторів Спілки письменників України. 1968 р.], [м. Київ].
5 арк. Автограф. Рос. мовою.

313 «Вернадський і книга».
[Тези доповіді на VI Всесоюзній книгознавчій конференції (Москва, 1984)]. [1984 р.], [м. Київ].
3 арк. Автограф.

314–315 «Черкассы в освободительной борьбе украинского народа XVI – первой половины XVII века».
Тези доповіді. 15 квітня 1986 р., м. Київ.
2 од. зб. 2 варіанти. 15 арк. Автограф, авторизований машинопис. Рос мовою.

316–317 «Вернадський на Полтавщині».
Тези доповіді та доповідь на Першій Всесоюзній науковій конференції з історичного краєзнавства (м. Полтава, 21–23 жовтня 1987 р.). 4 листопада 1987 р., м. Київ.
2 од. зб. 15 арк. Авторизований машинопис із правками. Укр. та рос. мовами.
Опубл.: Первая Всесоюз. науч. конф. по истор. краеведению (г. Полтава, окт. 1987 г.) : [тез. докл. и сообщ.]. Киев, 1987. С. 264–265; Радянська освіта. 1988. 15 берез.

318 «Жизнь и деятельность Вернадского на Украине».
Доповідь на конференції. [Квітень 1988 р.], [м. Одеса].
58 арк. Автограф. Рос. мовою.

319 О.М. Апанович, Л.А. Дубровіна
«Історія науки і археографія».
[Тези доповіді]. [1988 р.], [м. Київ].

5 арк. Автограф.

Опубл.: Українська археографія: сучасний стан та перспективи розвитку : тези доп. Респ. наради, груд. 1988 р. Київ, 1988. С. 141–143.

320 «V.I. Vernadskij kaj Ukraino».
Доповідь. [80-ті роки XX ст.], [м. Київ].
10 арк. Автограф. Мовою есперанто.
Додаток: план доповіді.
3 арк.

321 «Конструктивна історична діяльність українського козацтва».
Доповідь на V Міжнародній франко-українській конференції «Козаки. Історична роль. Відображення в літературі та мистецтві» (м. Париж, Франція). [1991 р.], [м. Париж].
9 арк. Авторизований машинопис із правками.
Додаток: короткий звіт про конференцію.
3 арк.
Опубл.: Пам'ятки України. Київ, 1991. № 5. С. 17–18.

322–324 «Володимир Іванович Вернадський у Франції».
Доповідь та тези доповіді. 1992 р., м. Париж (Франція).
3 од. зб. 16 арк. Автограф, машинопис із правками. Укр. та фр. мовами.
Опубл.: Хроніка 2000. Київ, 1995. Вип. 2/3. С. 228–230.

325 [«Концептуальні напрями у змінах і доповненнях експозиції музею історії запорозького козацтва»].
Доповідь на Другій Всеукраїнській науково-практичній конференції «Козацька спадщина в музейній експозиції, сучасній музеєфікації та науковій реконструкції». 1992 р., м. Запоріжжя.
31 арк. Автограф.
Додаток: програма конференції.
11 арк. Друк.

326 «Ноосфера та історична наука».
Тези доповіді. [1993 р.], [м. Київ].
5 арк. Автограф.
Опубл.: Міфологія в українській історіографії (XIX–XX ст.) : тези доп. І наук. конф. Київ. осередку Укр. істор. т-ва, жовт. 1993. Київ, 1993. С. 6–8.

327 «Не меч, а орало».
Доповідь [про внесок українського козацтва у цивілізацію людства]. [90-ті

роки XX ст.], [м. Київ].
11 арк. Машинопис із правками.
Примітка: згадуються С. Подолинський та В. Вернадський.

328 [«Гетьман України Іван Мазепа»].
Доповідь. [Після 1994 р.], [м. Київ].
19 арк. Автограф.

329 «Експедиція Дунайсько-Чорноморського запорозького флоту».
[Тези доповіді]. [90-ті роки XX ст.], м. [Київ].
3 арк. Машинопис.

330–331 «Землевладение на Украине в XVIII в. (по материалам Комиссии по составлению Нового Уложения 1767 г.».
Тези доповіді та доповідь. [1966 р.], [м. Київ].
2 од. зб. 15 арк. Автограф, друк. Рос. мовою.
Опубл. під назвою: Цели и стремления отдельных классов и различных социальных групп Украины в борьбе за землю по материалам Комиссии 1767 года // Тез. докл. и сообщ. Девятой (Таллин) сессии симпоз. по аграр. истории Вост. Европы. Таллин, 1966. С. 204–206.

332 «Украинско-молдавские отношения в XVIII в. (по материалам Центрального государственного исторического архива УССР)».
Доповідь. [60-ті роки XX ст.], [м. Київ].
24 арк. Автограф. Рос. мовою.

Лекції та матеріали до них

333 [«Про історію Запорозької Січі»].
[Лекція]. [50-ті роки XX ст.], [м. Київ].
19 арк. Автограф. Рос. мовою.
Примітка: початок відсутній.

334–336 Виступ на відкритті лекторію з історії запорозького козацтва при Будинку вчених (м. Київ) та тематика лекторію. 4 лютого 1968 р., м. Київ.
3 од. зб. 24 арк. Автограф.
Додаток: записки із запитаннями слухачів.
21 арк.

337 «Актуальні проблеми радянської історіографії доби феодалізму і принципи каталогізації архівних фондів».

[Лекція, прочитана в Київському державному художньому інституті]. [1969 р.], [м. Київ].
19 арк. Машинопис із правками.
Примітка: кінець відсутній.

338 «Зборівська битва».
[План лекції, прочитаної в Київському державному художньому інституті]. [1969 р.], [м. Київ].
4 арк. Автограф.

339 Лекція про Кривоноса.
[План лекції, прочитаної в Київському державному художньому інституті]. [1969 р.], [м. Київ].
6 арк. Автограф.

340 [Лекція про Архів Коша Запорозької Січі]. [90-ті роки XX ст.], [м. Київ].
9 арк. Автограф.

341 «Фрідріх Енгельс про війну, армію і військове мистецтво».
[Лекція]. [80-ті роки XX ст.?], [м. Київ].
11 арк. Автограф, машинопис.

Інтерв'ю, виступи

342 Виступ на засіданні історичної секції Шкільного наукового радіотовариства, присвячений Богданові Хмельницькому. [1979 р.], [м. Київ].
13 арк. Машинопис із правками.

343 Виступ на засіданні історичної секції Шкільного наукового радіотовариства, присвячений українським літописам XVII ст. 28 квітня 1980 р., [м. Київ].
11 арк. Машинопис із правками.

344 Виступ на засіданні історичної секції Шкільного наукового радіотовариства, присвячений українським літописам XVIII ст. [1980 р.], [м. Київ].
35 арк. Автограф.

345 «Київ – торговий, ремісничий центр українських земель в XVI – першій половині XVII століття».
[Виступ на засіданні історичної секції Шкільного наукового радіотовариства]. [1982 р.], [м. Київ].
12 арк. Машинопис із правками.

346 Виступ на засіданні історичної секції Шкільного наукового радіотовариства, присвячений видатним киянам XVIII ст. – братам Василю та Іванові Григоровичам-Барським. [1982 р.], [м. Київ].
14 арк. Машинопис із правками.

347–349 Виступ на засіданні історичної секції Шкільного наукового радіотовариства, присвячений творові «Слово о полку Ігоревім». [1985 р.], [м. Київ].
3 од. зб. 3 варіанти. 38 арк. Машинопис із правками.

350 «Не забудьмо тої слави».
Інтерв'ю К. Кіндрась з О.М. Апанович про організацію експедиції місцями Запорозької Січі. Червень 1989 р., [м. Київ].
1 арк. Газетна вирізка.
Опубл.: Радянська Україна. 1989. 5 черв.

351 «Мальви за порогами».
Інтерв'ю К. Кіндрась з О.М. Апанович про роль і значення козацьких дружин в історії України. 1989 р., [м. Київ].
3 арк. Друк.
Опубл.: Радянська жінка. Київ, 1989. № 12. С. 10–11.

352 Виступ на засіданні історичної секції Шкільного наукового радіотовариства, присвячений селянській війні в Росії під проводом Степана Разіна. [80-ті роки XX ст.], [м. Київ].
21 арк. Машинопис.

353 «Запорожское казачество – мировой феномен».
Інтерв'ю Н. Кузьменко з О.М. Апанович про Першу республіканську науково-практичну конференцію «Проблемы истории запорожского казачества в современной исторической науке и музейной практике». 30 січня 1990 р., м. Запоріжжя.
1 арк. Газетна вирізка. Рос. мовою.
Опубл.: Индустриальное Запорожье. 1990. 30 янв.

354 «Как хоронили Ивана Сирко?»
Інтерв'ю Я. Іванченко з О.М. Апанович про перепоховання останків кошового отамана І. Сірка. 12 серпня 1990 р., м. Запоріжжя.
1 арк. Газетна вирізка. Рос. мовою.
Опубл.: Индустриальное Запорожье. 1990. 12 авг.

355–356 «В якого Бога вірила Січ».
Інтерв'ю О. Герасим'юк з О. Апанович про історію Запорозької Січі та її

релігію. 1990 р., [м. Київ].
2 од. зб. 2 варіанти. 14 арк. Друк. Ксерокопія. Укр. та рос. мовами.
Опубл.: Людина і світ. Київ, 1990. № 6. С. 2–11; Наука и религия. Москва, 1990. № 10. С. 40–43; Сільські вісті. 1990. 26 черв.; Українське православне слово. Грімсбі [Канада], 1990. Т. 41. № 9. С. 8–10.

357 «Про довбишів, [що в бубни бубнять]».
Інтерв'ю [О. Мельник] з О. Апанович про козацьку музичну школу. 1990 р., [м. Київ].
1 арк. Журнальна вирізка.
Примітка: кінець відсутній.
Опубл.: Музика. Київ, 1990. № 3. С. 4–5.

358 «Переяславська рада: міфи і реальність».
Інтерв'ю Я. Голеця з О. Апанович про неправдиву інформацію з приводу всенародного волевиявлення стосовно об'єднання України і Росії. Лютий 1993 р., [м. Київ].
1 арк. Газетна вирізка.
Примітка: в газетній вирізці також міститься замітка Д. Ярославчука «Козацька берегиня», присвячена О.М. Апанович.
Опубл.: Самостійна Україна. 1993. 24 лют.

359 «Олена Апанович – ювілярка на високому рівні. Спеціальна бесіда з першою жінкою, завжди молодою, чарівною і з тисячами ідей, яка проникла на Запорозьку Січ і підкорила її, незважаючи ні на що».
Інтерв'ю О. Скорини з О. Апанович. Вересень 1994 р., [м. Київ].
2 арк. Газетна вирізка.
Опубл.: Українська газета. 1994. 15–28 верес. № 17.

360 «Олена Апанович».
Інтерв'ю Н. Солонської з О. Апанович про її роботу та наукову діяльність у відділі рукописів ЦНБ (нині ІР НБУВ). 1994 р., [м. Київ].
3 арк. Друк.
Опубл.: Бібліотечний вісник. Київ, 1994. № 4. С. 26–28.

361 [Заключне слово О.М. Апанович на урочистому засіданні Інституту історії України НАН України з нагоди її 75-річчя]. [1994 р.], [м. Київ].
5 арк. Автограф.

362 «Виступ на презентації книжки на мою пошану».
[Виступ О.М. Апанович на презентації збірника наукових праць «Історія українського середньовіччя. Козацька доба (На пошану історика, лауреата Державної премії ім. Т. Шевченка О.М. Апанович)»]. [1995 р.], [м. Київ].
5 арк. Автограф.

363 «Слово лауреата».
Виступ О.М. Апанович під час вручення їй нагороди Фундації Омеляна і Тетяни Антоновичів (США). [1995 р.]
9 арк. Машинопис із правками.

364 «Женщина, которая пишет правдивую историю».
Інтерв'ю О. Маховського з О. Апанович. [1997 р.], [м. Київ].
21 арк. Автограф із правками О.М. Апанович. Рос. мовою.
Додаток: газетна вирізка з публікацією інтерв'ю.
1 арк.
Опубл.: Шулявка. 1997. 13 лют.

365 [«Спогади про життя та діяльність»].
Інтерв'ю В. Овсієнка з О. Апанович. 20 серпня 1999 р., м. Київ.
35 арк. Комп'ютерний набір.
Опубл.: Овсієнко В. Коли козацтво стало ідеологічним криміналом… Фрагменти неопублікованих спогадів Олени Апанович // Політика і культура. Київ, 2000. № 10 (45). 17 берез. С. 41–43; Овсієнко В. Свідчить Олена Апанович // Матеріали 10-х липневих академічних читань. Київ: Центр духовної культури, 2002. Вип. 1. С. 48–57.

366 [Виступ О.М. Апанович у Будинку літератора на її ювілейному вечорі з нагоди 80-річчя]. [16 вересня 1999 р.], [м. Київ].
5 арк. Автограф.

Сценарії

367 «Запорозька Січ, її організація та побут».
Сценарій передачі з історії для учнів 7-го класу за темою «Славне лицарство козацьке» на Українській студії навчального телебачення. 1968 р., м. Київ.
11 арк. Машинопис із правками.
Додаток: підготовчі матеріали.
27 арк.

368 «Життя, спрямоване до високих ідеалів».
Сценарій вечора-розповіді О.М. Апанович про В.І. Вернадського, вченого-енциклопедиста, мислителя, гуманіста, організатора науки. Ч. І: «Хроніка великого життя…». Ч. ІІ: «Я ніколи не відокремлював науки від мистецтва».
1988 р., м. Київ.
43 арк. Друк. Ксерокопія.

369 Проект О.М. Апанович літературного сценарію кіносеріалу «Козацька абетка» (30 частин).
[1991 р.], м. Київ.
11 арк. Машинопис.
Додаток: заявка на написання сценарію. 18 липня 1991 р.
4 арк. Автограф.

370 Висновок наукового консультанта О.М. Апанович на кіносценарій фільму режисера Л.А. Анічкіна «Анатема».
23 лютого 1993 р., [м. Київ].
1 арк. Автограф.
Додаток: кіносценарій фільму Л.А. Анічкіна «Анатема».12 арк. Машинопис із правками [О.М. Апанович].
Примітка: початок відсутній.

371 Анотація та висновок наукового консультанта О.М. Апанович на кіносценарій фільму режисера М. Юдіна «Біда і слава України».
1993 р., м. Київ.
13 арк. Машинопис.
Примітки: 1) спочатку назва була «Чужими руками»; 2) кінець відсутній.
Додаток: кіносценарій фільму М. Юдіна «Біда і слава України» та договір на консультаційну участь.
9 арк.

372 «Мазепа. Гетьмани – будівничі української культури».
Сценарій О.М. Апанович театралізованої вистави про культурну діяльність гетьмана України Івана Мазепи.
1993 р., м. Київ.
22 арк. Машинопис.

373 Анотація О.М. Апанович до літературного сценарію фільму режисера О. Скрипник «Минуло, та не забулося».
[1993 р.], [м. Київ].
Додаток: літературний сценарій фільму О. Скрипник «Минуло, та не забулося» (консультант О. Апанович).
14 арк. Машинопис із правками.

374 Сценарій О. Апанович телепередачі «Богдан Хмельницький» (творче об'єднання «Наука» Національної телекомпанії «Україна»). 1996 р., м. Київ.
25 арк. Машинопис із правками.
Додаток: підготовчі матеріали до сценарію.
14 арк. Автограф, машинопис.

375 Анотація наукового консультанта О. Апанович до літературного сценарію фільму режисера О. Скрипник «Останнє гніздо вольностей». [90-ті роки XX ст.], [м. Київ].
10 арк. Машинопис.
Додаток: сценарій фільму О. Скрипник «Останнє гніздо вольностей».
11 арк. Машинопис.

376 «Петро Конашевич-Сагайдачний».
[Сценарій О.М. Апанович театралізованого дійства]. [90-ті роки XX ст.], [м. Київ].
20 арк. Машинопис.

Списки наукових праць

377 Список наукових праць О.М. Апанович за 1951–1971 рр. [1971 р.], [м. Київ].
10 арк. Машинопис. Укр. та рос. мовами.

378 Список статей О.М. Апанович, опублікованих в «Українській радянській енциклопедії» за 1959–1972 рр., та окремих публікацій на сторінках газет за 1950–1978 рр. [1978 р.], [м. Київ].
5 арк. Машинопис. Укр. та рос. мовами.
Додаток: довідка, видана О.М. Апанович головною редакцією Української радянської енциклопедії в тому, що вона підготувала статті для УРЕ.
4 арк.

379 Список наукових праць О.М. Апанович за 1951–1974 рр. [Після 1974 р.], [м. Київ].
15 арк. Машинопис із правками. Укр. та рос. мовами.

380 «Научная работа Е.М. Апанович за период работы в ЦНБ АН УССР (1973–1985)».
Список друкованих праць. [1985 р.], [м. Київ].
5 арк. Машинопис. Рос. мовою.

381 «Публикации Е.М. Апанович о Владимире Ивановиче Вернадском».
Список наукових праць за 1983–1989 рр. [1989 р.], [м. Київ].
4 арк. Машинопис із правками. Укр. та рос. мовами.

382 Список наукових праць О.М. Апанович за 1995 р. 1995 р., [м. Київ].
2 арк. Автограф.

383 Список наукових праць О.М. Апанович за 1991–1995 рр. [1995 р.], [м.Київ].
2 арк. Автограф.

Підготовчі матеріали до наукових праць

Документи з козацької тематики

384 «Список дел для изучения к теме «Участие запорожских казаков в русско-турецкой войне 1769–1774 гг.»
Підготовчі матеріали: виписки з різних джерел, списки справ тощо. [50-ті роки XX ст.]
154 арк. Автограф. Рос. мовою.

385–387 План монографії «Роль Запорожской Сечи в борьбе русского государства против турецко-татарской агрессии во второй половине XVII в.» [1961 р.], [м. Київ].
3 од. зб. 3 варіанти. 38 арк. Машинопис із правками. Чорнило, олівець. Рос. мовою.

388 П. Сохань, В. Смолій, О. Апанович
Передмова до [багатотомного видання «Архів Коша Запорозької Січі»]. [1968 р.], [м. Київ].
35 арк. Машинопис із правками О.М. Апанович.
Додаток: газетні вирізки про видання архіву Коша Запорозької Січі, наклеєні на папір.
2 арк.

389 План-проспект збірки «Запорозька Січ» (упорядники О.М. Апанович, І.Л. Бутич, В.О. Ленченко, Д.С. Наливайко) та основні засади видання. 1972 р., [м. Київ].
31 арк. Машинопис із правками.

390 План-проспект, анотація та список ілюстрацій видання «Опис Архіву Коша Запорозької Січі». [1989 р.], [м. Київ].
8 арк. Машинопис.
Додаток: авторська заявка О.М. Апанович до Політвидаву України з проханням включити видання в план випуску літератури.
1 арк. Авторизований машинопис.

391 План-проспект, анотація та список ілюстрацій видання твору Касіяна Саковича «Вірші на жалосний погреб Петра Конашевича Сагайдачного». [1989 р.], [м. Київ].
3 арк. Машинопис.
Додаток: авторська заявка О.М. Апанович та В.П. Колосової до Політвидаву України з проханням включити видання в план випуску літератури.
1 арк. Авторизований машинопис.

392 План-проспект, анотація та список ілюстрацій до монографії «Запорозька Січ напередодні катастрофи». [1990 р.], [м. Київ].
10 арк. Машинопис.
Додаток: авторська заявка О.М. Апанович до Політвидаву України з проханням включити видання в план випуску літератури.
1 арк. Авторизований машинопис.

393 «Библиография из периодических изданий».
Бібліографічні виписки з різних джерел про запорозьких козаків. [60–70-ті роки XX ст.].
53 арк. Автограф. Рос. мовою. Зошит.

394 Виписки та копії документів із різних архівних джерел про запорозьких та донських козаків. [70-ті роки XX ст.].
30 арк. Автограф, машинопис. Рос. мовою.

395 Виписки та копії з архівних документів про турецько-татарську агресію у XVIII ст. [70-ті роки XX ст.].
87 арк. Автограф, машинопис. Рос. мовою.

396 Виписки з архівних документів та нотатки про організацію і військове мистецтво запорозького війська. [60-ті роки XX ст.].
30 арк. Автограф. Рос. мовою.

397 Виписки з архіву Коша Запорозької Січі. [60-ті роки XX ст.], [м. Київ].
170 арк. Автограф. Рос. мовою.

398 Виписки з архіву Коша Запорозької Січі. [60-ті роки XX ст.], [м. Київ].
182 арк. Автограф. Рос. мовою.

399 Виписки з праці В. Данилевича «Нові дані для біографії Івана Сірка». [60-ті роки XX ст.].
3 арк. Автограф. Рос. мовою.

400 Виписки з праць М. Грушевського, В. Соловйова, О. Левицького та інших авторів з історії запорозького козацтва. [60-ті роки XX ст.]
111 арк. Автограф. Рос. мовою.

401 Військові і торговельні відносини Очакова і Запорозької Січі в XVI–XVIII ст. Концепція дисертації. [50-ті роки XX ст.], [м. Київ].
2 арк. Автограф.

402 Підготовчі матеріали до [науково-популярного нарису «Запорозька Січ»]. [60-ті роки XX ст.], [м. Київ].
32 арк. Автограф.

403 План-проспект науково-популярного нарису «Запорозька Січ». [60-ті роки XX ст.], [м. Київ].
10 арк. Машинопис із правками.

404 «Короткий опис подвигів Сірка».
Легенди, пісні і думи про Івана Сірка. [60-ті роки XX ст.]
25 арк. Машинопис.

405–413 Мапи Запорозьких Січей у XVII–XVIII ст., плани урочища Гарду та запорозького зимівника. 70-ті роки XX ст.
9 од. зб. 9 арк. Друк, калька, фото.

Історико-краєзнавчі дослідження

414 «Исторические места освободительной войны украинского народа против гнета шляхетской Польши и за воссоединение Украины с Россией».
Історична довідка. [1954 р.], [м. Київ].
16 арк. Машинопис із правками. Рос. мовою.

415 «Турецкий вал (Перекопский вал и ров)».
Історична довідка. 15 жовтня 1963 р., [м. Київ].
5 арк. Авторизований машинопис. Рос. мовою.

416 Виписки зі статті В. Пішанова «Археологи на Хортиці». 1963 р., [м. Київ].
2 арк. Автограф.

417 Виписки з брошури М.П. Киценка [«Хортиця в героїці і легендах»]. [90-ті роки XX ст.], [м. Київ].
9 арк. Автограф.

418 Виписки про острів Хортицю. [60-ті роки XX ст.].
9 арк. Автограф. Укр. та рос. мовами.

419 Довідка про острів Хортицю на Дніпрі. [60-ті роки XX ст.].
2 арк. Машинопис. Рос. мовою.

420 План-проспект монографії «Значення Хортиці в історії України». [60-ті роки XX ст.], [м. Київ].
7 арк. Автограф.

421 Виписки про церкви, побудовані коштом Івана Мазепи. Б. д., [м. Київ].
6 арк. Автограф.

422 [Матеріали про пам'ятні місця, пов'язані з видатними особистостями]. Б. д.
110 арк. Автограф, машинопис. Рос. мовою.
Примітка: згадуються О. Пушкін, Т. Шевченко, Леся Українка, М. Булгаков, В. Васнєцов, Марко Вовчок, Я. Гашек, І. Їжакевич, Ф. Красицький, М. Леонтович, М. Лисенко, О. Петрусенко, А. Сапєгін, М. Холодний.

423 Меморіальні місця козацтва на острові Хортиці. Б. д.
5 арк. Машинопис. Рос. мовою.

424–427 Мапи та фото острова Хортиці. Б. д.
4 од. зб. 4 арк. Друк, фото.

428 Підготовчі матеріали до тритомного видання «Пам'ятки і пам'ятні місця героїчного минулого українського народу»: проект, методичні вказівки. Б. д., [м. Київ].
72 арк. Машинопис.

Дослідження рукописної спадщини України

429 Матеріали про «Літопис Самійла Величка». 1970 р., [м. Київ].
107 арк. Автограф, машинопис.

430 Анотація та план-проспект монографії «Рукописная светская книга XVIII века на Украине». 1977 р., [м. Київ].
32 арк. Автограф, машинопис. Рос. мовою.

431 Виписки з «Літопису Грабянки». [70-ті роки XX ст.], [м. Київ].
67 арк. Автограф. Рос. мовою.

432 Виписки з праць М. Зерова про «Літопис Грабянки». [70-ті роки XX ст.], [м. Київ].
82 арк. Автограф. Рос. мовою.

433 Виписки з різних джерел про українські хронографи XVII–XVIII ст. [70-ті роки XX ст.]
38 арк. Автограф. Рос. мовою.

434 «Нотні рукописи XVI–XVIII ст. у наукових бібліотеках, архівах та музеях Львова».
Виписки з різних джерел. [70-ті роки XX ст.], [м. Львів].
13 арк. Автограф.

435 [Підготовчі матеріали до монографії «Рукописная светская книга XVIII века на Украине»]. [70-ті роки XX ст.], [м. Київ].
145 арк. Автограф, машинопис. Укр. та рос. мовами.

436 Виписки з «Чернігівського літопису». [70-ті роки XX ст.], [м. Київ].
27 арк. Машинопис. Рос. мовою.

Джерелознавчі дослідження з історії науки. В.І. Вернадський та його наукова спадщина

437–445 Виписки із листів Н.В. Вернадської-Толль до [В. Неаполітанської] про В.І. Вернадського. *1*975–1981 рр.
9 од. зб. 10 арк.
Машинописні копії. Рос. мовою.

446 Матеріали, що стосуються публікації листування академіка В.І. Вернадського з французькими вченими Ф. Фуке та А. Лакруа. 1923–1930 рр. [90-ті роки XX ст.].
64 арк. Автограф, машинописні копії. Рос. та фр. мовами.

447 Підготовчі матеріали до монографії К.М. Ситника, О.М. Апанович, С.М. Стойка «В.И. Вернадский : Жизнь и деятельность на Украине», зокрема виписки з різних джерел, план-проспект монографії, резюме тощо.
1981–1988 рр., [м. Київ].
48 арк. Автограф, машинопис. Рос. мовою.

448 Виписки з архівних документів В.І. Вернадського, що зберігаються у відділі рукописів ЦНБ АН УРСР (нині – ІР НБУВ). [80-ті роки XX ст.], [м. Київ].
76 арк. Автограф, машинопис із правками. Рос. мовою.

449 В.І. Вернадський про Україну в листах до І.І. Петрункевича. Виписки. [80-ті роки XX ст.].
4 арк. Автограф.

450–451 Виписки зі щоденників В.І. Вернадського за 1919–1935 рр. [80-ті роки XX ст.].
41 арк. Автограф, машинопис. Рос. мовою.

452 «В.И. Вернадский. Из воспоминаний. Первый год Украинской академии наук». 1943 р., смт Борове (Казахстан).
[80-ті роки XX ст.].
44 арк. Машинописна копія з правками та приміткаами О.М. Апанович.
Рос. мовою.

453 «В.И. Вернадский. О национальном минералогическом музее при Украинской академии наук в Киеве» та «В.И. Вернадский. Об организации геологического факультета». 12 грудня 1918 р.

[Записки, надані В.І. Вернадським Комісії по утворенню Української академії наук]. [80-ті роки XX ст.], [м. Київ].
10 арк. Машинописні копії з правками. Укр. та рос. мовами.

454 «В.І. Вернадський. Про необхідність організації біогеохімічної лабораторії». Серпень 1923 р. м. Париж.
[Нотатки]. [80-ті роки XX ст.].
11 арк. Машинописна копія з правками [В. Каденка].
Примітка: переклад з фр. мови В. Каденка.

455–458 В.І. Вернадський
«Памяти Б.А. Лури», «Смертная казнь», «Разгром», «Отзыв о работе пр. Е.С. Буркcера по геохимии». 1905 р., 1906 р., 1911 р., 1939 р.
Статті. [80-ті роки XX ст.].
4 од. зб. 11 арк. Машинописні копії. Рос. мовою.

458 а В.І. Вернадський
«К вопросу об университете имени Шанявского». 1908 р.
Стаття.
2 арк. Машинописна копія. Рос. мовою.

459–463 Листи В.І. Вернадського до Д.І. Багалія. 1915–1919 рр., м. Петроград, м. [Київ].
[80-ті роки XX ст.].
5 од. зб. 5 арк. Машинописні копії. Укр. та рос. мовами.

464 Листи В.І. Вернадського до Є.С. Буркcера, Б.І. Чернишова, О.В. Фоміна. 1930 р., 1943 р., м. Ленінград, смт Борове (Казахстан), м. Москва.
[80-ті роки XX ст.].
8 арк. Машинописні копії. Рос. мовою.

465–467 Листи В.І. Вернадського до М.І. Гавриленка. 1921–1941 рр., м. Петроград, м. Ленінград, м. Москва.
[80-ті роки XX ст.].
3 од. зб. 4 арк. Фотокопії. Рос. мовою.

468 Листи В.І. Вернадського до А.Ю. Кримського. 1910–1939 рр., м. Київ, м. Сімферополь, м. Петроград, м. Париж, м. Москва.
[80-ті роки XX ст.].
9 арк. Машинописні копії. Рос. мовою.

469 Листи В.І. Вернадського до російської та української молоді, листування з ученими Англії, Італії, Німеччини та інших країн. 1924–1930 рр.

[80-ті роки XX ст.].
10 арк. Рукописні та машинописні копії. Рос. мовою.

470–481 Листи В.І. Вернадського до П.О. Флоренського та К.П. Флоренського. 1929–1945 рр., м. Ленінград, смт Борове (Казахстан), м. Москва.
[80-ті роки XX ст.].
12 од. зб. 12 арк. Машинописні копії. Рос. мовою.

482 Листи В.І. Вернадського до М.Г. Холодного. 1943–1944 рр., смт Борове (Казахстан), м. Москва.
[80-ті роки XX ст.].
8 арк. Машинописні копії. Рос. мовою.

483 Листи В.М. Щербаківського до В.І. Вернадського. 1915 р., с. Гінці Лубенського р-ну Полтавської обл., м. Полтава.
[80-ті роки XX ст.].
2 арк. Рукописні копії.

484 Матеріали про В.І. Вернадського та його зв'язки з Академією наук Франції. 1920–1930 рр.
[80-ті роки XX ст.].
37 арк. Ксерокопії. Рос., франц. мовами.

485 Спогади І. Борнемана-Старинкевича, Л.В. Васильєвої, В.Е. Грабаря, П.К. Казакової, Д.В. Наливкіна, [А.А.] Твалчрелідзе, [Е.Е.] Флінта, [А.М.] Фокіна про В.І. Вернадського. 1944–1945 рр.
[80-ті роки XX ст.].
44 арк. Машинописні копії з правками О.М. Апанович. Рос. мовою.

486 Уривки з праці В.І. Вернадського «Наукове мислення як планетне явище (Науковець про нову мораль)» (1939 р.).
[80-ті роки XX ст.].
9 арк. Комп'ютерний набір.

487–494 Хроніка життя В.І. Вернадського. 1863–1944 рр.
Картотека.
[80-ті роки XX ст.].
8 од. зб. 914 арк. Автограф, машинопис. Ксерокопії. Рос. мовою.

495 Виписки зі спогадів Л.В. Васильєвої, П.К. Казакової, [А.А.] Твалчрелідзе, [Е.Е.] Флінта про В.І. Вернадського.
[80-ті роки XX ст.].
14 арк. Машинопис. Рос. мовою.

496 Виписки з різних архівних джерел про склад та устрій запорозького війська. Квітень 1948 р.
64 арк. Автограф. Чорнило.

497 Висновки та бібліографія щодо планування й забудови міст Лівобережжя України середини XVIII ст.
[60-ті роки XX ст.], [м. Київ].
32 арк. Машинопис із правками.

498 План монографії «Очерки украинской историографии второй половины XVIII в.».
[60-ті роки XX ст.], [м. Київ].
2 арк. Машинопис. Рос. мовою.

499 Підготовчі матеріали до статті «Висвітлення в історіографії проблеми збройних сил України в зв'язку з російсько-турецькою війною першої половини XVIII ст.».
[1971 р.], [м. Київ].
49 арк. Автограф.

500 Виписки з різних джерел про «Румянцевскую опись».
[70-ті роки XX ст.], [м. Київ].
40 арк. Автограф. Рос. мовою.

501 Виписки з архівних документів про історію створення Української академії наук.
[80-ті роки XX ст.], [м. Київ].
96 арк. Автограф, машинопис. Рос. мовою.

502 Бібліографія та виписки з архівних джерел про Василя Григоровича-Барського.
[80-ті роки XX ст.], [м. Київ].
28 арк. Автограф. Рос. мовою.

503 Підготовчі матеріали до монографії «Федір Павлович Шевченко: історик, архівіст, історіограф, джерелознавець, археограф, організатор науки, людина. Спогади та історіографічний аналіз».
[90-ті роки XX ст.], м. Київ.
55 арк. Автограф, друк.

504 Бібліографія до теми: «Социально-экономические отношения во время освободительной войны 1648–1654 гг.».
[50-ті роки XX ст.], [м. Київ].
27 арк. Автограф. Рос. мовою.

505 Виписки з архівних документів про невольників-українців у володіннях Оттоманської Порти і Кримського ханства у XVIII ст.
[60-ті роки XX ст.], [м. Київ].
73 арк. Автограф, машинопис. Рос. мовою.

506 Виписки з творів Т.Г. Шевченка, бібліографія та виписки про Т.Г. Шевченка.
[1964 р.], [м. Київ].
82 арк. Автограф. Укр. та рос. мовами.

507 Виписки з різних джерел про напади татар на литовсько-польські землі в XVI ст.
[60-ті роки XX ст.], [м. Київ].
20 арк. Автограф.

508 Виписки з різних джерел про російсько-турецькі війни XVIII ст. на території України.
[50-ті роки XX ст.], [м. Київ].
50 арк. Машинопис із правками. Рос. мовою.

509 [«Кобзарство у визвольних змаганнях»].
Робочі матеріали до [статті про козаків-кобзарів].
[90-ті роки XX ст.], [м. Київ].
26 арк. Автограф, машинопис.

510–514 Зображення гербів міст [ ].
Малюнки. Акварель.
Б. д.
5 од. зб. 5 арк.

515–522 Мапи битв козацького війська XVI–XVIII ст. на території України.
[70-ті роки XX ст.]
Друк з рукописними дописками О.М. Апанович, калька, чорнило.
8 од. зб. 8 арк.

523–531 Мапи України XVII ст.
Б. д.
Друк, фотокопія.
9 од. зб. 9 арк.

532 Робочі матеріали до статті про життя в Україні у XVIII ст.
[60-ті роки XX ст.], [м. Київ].
39 арк. Автограф, машинопис. Рос. мовою.

533 План монографії «Зародження і розвиток української держави в XV – першій половині XVII ст.»
Б. д., [м. Київ].
2 арк. Автограф.

534 Реєстр документів збірника «Воссоединение Украины с Россией».
[1953 р.], [м. Київ].
36 арк. Машинопис із правками О.М. Апанович.
Рос. мовою.

Рецензії

Рецензії О.М. Апанович на праці інших осіб

535 Рецензія на збірник наукових праць Інституту археології Академії наук УРСР «Археологія» (1950, вип. IV).
[1950 р.], м. Київ.
4 арк. Машинопис. Рос. мовою.

536 Рецензія на збірник наукових праць «Наукові записки Інституту археології Академії наук УРСР» (1950, вип. IV).
[1950 р.], м. Київ.
3 арк. Машинопис із правками. Рос. мовою.

537 Рецензія на доповідь А.П. Лоли «Приєднання України до Росії та його історичне значення».
4 травня 1951 р. [м. Київ].
2 арк. Авторизований машинопис. Рос. мовою.

538–539 Зауваження до лібрето опери «Богдан Хмельницький» В. Василевської та О. Корнійчука.
30 січня 1952 р., [м. Київ].
2 од. зб. 2 варіанти. 5 арк. Автограф, машинопис. Рос. мовою.

540 Зауваження до плану науково-дослідних робіт Інституту історії Академії наук Вірменської РСР на 1953 р.
[1952 р.], [м. Київ].
3 арк. Авторизований машинопис. Рос. мовою.

541 Зауваження до розділу «Архитектура второй половины XVI и первой половины XVII вв.» видання «История архитектуры Украинской ССР».

29 січня 1953 р., м. Київ.
4 арк. Машинопис. Рос. мовою.

542 Рецензія на лекцію І.М. Гранчака і П.М. Коструби на тему: «Визвольна війна українського народу 1648–1654 рр. і возз'єднання України з Росією».
29 квітня 1953 р., м. Київ.
2 арк. Машинопис. Рос. мовою.

543 Рецензія на лекцію В.А. Задунайського «Богдан Хмельницкий на Подолье».
14 січня 1954 р., м. Київ.
5 арк. Машинопис із правками. Рос. мовою.

544 Рецензія на працю Золотоверхого «Нариси з історії Черкас, Корсунь-Шевченківського, Білої Церкви, Умані, Чигирина та Переяслава-Хмельницького і їх участі в боротьбі українського народу за возз'єднання з Росією».
27 травня 1954 р., [м. Київ].
9 арк. Авторизований машинопис із правками. Рос. мовою.

545 Рецензія на монографію О.Ю. Карпенка «Селянські повстання в Південно-Східній Польщі в 1932–1933 рр.».
14 вересня 1954 р., м. Київ.
3 арк. Машинопис.

546 Відгук на автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук В.Ф. Інкіна «Крестьяне Самборской экономии в середине XVIII в. (40–60-е гг.)».
[1954 р.], [м. Київ].
3 арк. Машинопис. Рос. мовою.

547 Рецензія на статтю М.В. Горна «Классовая борьба крестьян западно-украинских земель в 1638–1648 гг.».
[1954 р.], [м. Київ].
2 арк. Машинопис. Рос. мовою.

548 Рецензія на працю Г.І. Підлуцького «Висвітлення боротьби українського народу за возз'єднання з братнім російським народом на уроках історії».
31 травня 1955 р., м. Київ.
9 арк. Машинопис. Рос. мовою.

549 Відгук на статтю Ф. Редька «З історії боротьби за визволення Буковини від турецьких загарбників».
26 жовтня 1955 р., [м. Київ].
1 арк. Авторизований машинопис. Рос. мовою.

550 Відгук на дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук Є.С. Приходько «Социально-экономическое развитие помещичьего (поместного) хозяйства на Правобережной Украине во второй половине XVIII в.».
[1958 р.], [м. Київ].
11 арк. Авторизований машинопис. Рос. мовою.

551 Рецензія на статтю І.Г. Шульги «Левобережная Украина в системе всероссийского рынка во второй половине XVIII века».
[1958 р.], [м. Київ].
3 арк. Машинопис. Рос. мовою.

552 Рецензія на працю Збігнєва Вуйцика «Андрусівський трактат 1667 року і його генеза» (1959).
[1959 р.], [м. Київ].
20 арк. Авторизований машинопис.

553–554 Рецензія на монографію Ф.П. Шевченка «Політичні та економічні зв'язки України з Росією в середині XVII ст.».
[50-ті роки XX ст.], [м. Київ].
2 од. зб. 2 варіанти. 30 арк. Автограф. Рос. мовою.

555 «Цікава книга польського історика про Україну».
Рецензія на книгу Збігнєва Вуйцика «Дикі поля у вогні» (Wójcic Zbigniew. Dzikie pola w oqnie. (Warszawa, 1960).
1961 р., [м. Київ].
3 арк. Окремий відбиток.
Опубл.: Український історичний журнал. Київ, 1961. № 5. С. 145–147.

556 Зауваження до монографії В.О. Голобуцького [«Запорозька Січ в останні часи свого існування. 1734–1775 рр.» (К., 1961)].
[1961 р.], [м. Київ].
6 арк. Автограф, машинопис. Рос. мовою.
Додаток: історіографія Запорозької Січі В.О. Голобуцького.
18 арк.

557–558 «Монографія з історії землі Донської».
Рецензія на монографію О.П. Пронштейна «Донская земля в XVIII в.» (Ростов-на-Дону, 1961).
1962 р., м. Київ.
2 од. зб. 2 варіанти. 15 арк. Авторизований машинопис із правками, окремий відбиток.
Опубл.: Український історичний журнал. Київ, 1962. № 4. С. 135–137.

559–560 Рецензія на монографію М.А. Алекберлі «Борьба украинского народа против турецко-татарской агрессии во второй половине XVI – первой половине XVII века» (Саратов, 1961).
1963 р., [м. Київ].
2 од. зб. 2 варіанти. 13 арк. Машинопис із правками, окремий відбиток.
Опубл.: Український історичний журнал. Київ, 1963. № 4. С. 150–152.

561 Відгук на дисертацію М.А. Мохова «Молдавия эпохи феодализма».
[1963 р.], [м. Київ].
9 арк. Машинопис із правками. Рос. мовою.

562 Рецензія на монографію Вільяма МакНіла (William H. McNeill) «Європейський степовий кордон».
[1964 р.], [м. Київ].
25 арк. Авторизований машинопис із правками.

563 Рецензія на монографію М.А. Мохова «Молдавия эпохи феодализма» (Кишинів, 1964).
Серпень 1965 р., [м. Київ].
2 арк. Окремий відбиток.
Опубл.: Український історичний журнал. Київ, 1965. № 8. С. 142–143.

564 Відгук на дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук Т.П. Брянцевої «Социально-экономическое развитие польских городов в XIV – первой половине XV вв. (По материалам Малой Польши)».
[1965 р.], [м. Київ].
8 арк. Авторизований машинопис із правками.
Додаток: автореферат дисертації на здобуття вченого ступеня кандидата історичних наук Т.П. Брянцевої «Социально-экономическое развитие польских городов в XIV – первой половине XV вв. (По материалам Малой Польши)».
10 арк.

565 Рецензія на книгу М. Фененка «Земля говорить» (К., 1965).
[1965 р.], [м. Київ].
10 арк. Машинопис. Рос. мовою.

566–568 Рецензія на працю А. Керстена «Стефан Чарнецький. 1599–1665» (Kersten, Adam. Stefan Czarniecki (Warszawa, 1963).
[1965 р.], [м. Київ].
3 од. зб. 3 варіанти. 22 арк. Машинопис із правками, окремий відбиток.
Примітка: у машинописному варіанті № 1 відсутні арк. 9–10, у

машинописному варіанті № 2 відсутні початок і кінець.
Опубл.: Український історичний журнал. Київ, 1965. № 7. С. 140–143.

569–570 Рецензія на дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук М.М. Фавицької «Крестьянский вопрос на Левобережной Украине в 60–70-е годы XVIII ст.».
Квітень 1966 р., [м. Київ].
2 од. зб. 2 варіанти. 59 арк. Автограф, авторизований машинопис із правками. Укр., рос. мовами.

571 Рецензія на матеріали журналу «Наука і суспільство» (1965, № 8; 1966, № 9).
[1966 р.], [м. Київ].
6 арк. Машинопис із правками. Рос. мовою.

572–573 Рецензія на книгу В.О. Голобуцького «Гомін, гомін по діброві : історичні розповіді про запорозьких козаків» (К., 1968).
5 лютого 1968 р., 28 березня 1969 р., [м. Київ].
2 од. зб. 2 варіанти. 15 арк. Авторизований машинопис, газетна вирізка.
Опубл.: Літературна Україна. 1969. 28 берез.

574 Рецензія на текст лекцій [А.М.] Пономарьова «Промышленность Украины в XVIII ст. Вып. II: Начальные формы мануфактуры. Селитроварение».
[1968 р.], [м. Київ].
8 арк. Автограф. Рос. мовою.

575 Рецензія на роман С. Тельнюка «Грає синє море».
4 червня 1969 р., м. Київ.
5 арк. Машинопис із правками.

576 Відгук на дисертацію [О.А.] Казимирова «Украинский любительский театр (дооктябрский период)».
[Поч. 60-х років XX ст.], [м. Київ].
6 арк. Машинопис. Рос. мовою.

577 Відгук на дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук В.В. Панашенко «Палеографія українського скоропису другої половини XVII ст.».
18 березня 1970 р., [м. Київ].
2 арк. Машинопис.

578–579 Рецензії на роман та кіносценарій роману В. Шевчука «Побратими або пригоди двох запорожців на суходолі, в морі та під водою».

30 липня 1970 р., 1971 р., м. Київ.
2 од. зб., 19 арк. Автограф, авторизований машинопис із правками.

Додаток: супровідний лист директора Київської кіностудії художніх фільмів ім. О.П. Довженка В.В. Цвіркунова до О.М. Апанович із проханням написати рецензію.

1 арк.

580 Рецензія на роман Варвари Чередниченко «Фастів».
24 вересня 1970 р., [м. Київ].
11 арк. Авторизований машинопис.

581 «Праця з українського джерелознавства».
Рецензія на монографію М.А. Литвиненка «Джерела з історії України XVIII ст.» (Харків, 1970).
19 жовтня 1970 р., [м. Київ].
10 арк. Авторизований машинопис.

Додаток: супровідний лист редакції науково-інформаційного бюлетеня «Архіви України» до О.М. Апанович із проханням звірити текст статті.

1 арк.

Опубл.: Архіви України. Київ, 1971. № 1. С. 93–95.

582 Рецензія на історичний роман М. Будника і О. Роготченка «Сад на заклятих скелях».
[1970 р.], [м. Київ].
14 арк. Автограф.

583 «Художня майстерність та історизм».
Рецензія на історичний роман Р. Іваничука «Мальви».
[1970 р.], [м. Київ].
47 арк. Автограф.

Опубл.: Жовтень. Львів, 1970. № 11. С. 142–147.

584 Рецензія на повість Петра Коломійця «Вогненне око».
23 липня 1971 р., [м. Київ].
8 арк. Автограф.

585 Рецензія на дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук І.Ф. Ковальової «Дніпровська археологічна експедиція Наркомосу УРСР, 1927–1932 рр.».
[1971 р.], [м. Київ].
14 арк. Машинопис із правками.

Додаток: Лист-запрошення на захист дисертації.

1 арк.

586–587 Рецензія на рукопис монографії Д.С. Наливайка «Літературні зв'язки України і Західної Європи (XIX – початок XX ст.)».
10 лютого 1972 р., [м. Київ].
2 од. зб. 2 варіанти. 19 арк. Автограф, авторизований машинопис.

588 Відгук на дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук В.С. Степанкова «Українська держава в середині XVII ст.».
[1972 р.], [м. Київ].
5 арк. Автограф.
Примітка: кінець відсутній.

589 Відгук на оповідання М. Петренка «Малярчук з братської школи».
[1972 р.], [м. Київ].
8 арк. Автограф.

590 Відгук на книгу «Мандрівками століть» (Київ, 1972).
[1972 р.], [м. Київ].
3 арк. Автограф.
Примітка: кінець відсутній.

591 Відгук на оповідання Оксани Іваненко «Вишита сорочка», яке увійшло до збірки «Мандрівками століть» (Київ, 1972).
[1972 р.], [м. Київ].
9 арк. Автограф.

592 «Перемога над печенігами».
Відгук на оповідання М. Іванченка «Клич Звенигори».
[1972 р.], [м. Київ].
5 арк. Автограф.

593 Рецензія на історичну повість В. Кулаковського і П. Сиченка «Ой, гук, мати, гук».
[1972 р.], [м. Київ].
26 арк. Автограф.

594 Рецензія на історичний роман Івана Білика «Меч Арея».
[1972 р.], [м. Київ].
8 арк. Авторизований машинопис із правками.

595 Рецензія на збірник наукових праць Інституту археології АН УРСР «Середні віки на Україні».
[Поч. 70-х років XX ст.], [м. Київ].
5 арк. Авторизований машинопис із правками.

596 Рецензія на статтю М.І. Марченко «Народное движение в Западной Сибири в связи с крестьянской войной под руководством Пугачева. 1773–1775 гг.»
8 лютого 1981 р., [м. Київ].
2 арк. Авторизований машинопис. Рос. мовою.

597–598 «Созвездие советских республик – Киеву».
Рецензія на газету-журнал «Сузір'я».
1982 р., м. Київ.
2 од. зб. 2 варіанти. 21 арк. Авторизований машинопис із правками. Укр. та рос. мовами.
Примітка: в тексті згадуються С.А. Висоцький, Н.О. Герасимова-Персидська, Я.Д. Ісаєвич, П.О. Білецький, В.М. Нічик, В.Г. Сарбей.
Додаток: підготовчі матеріали до рецензії.
31 арк.

599 Рецензія на драматичну поему Н. Забіли «Троянові діти».
[1982 р.], [м. Київ].
6 арк. Автограф.

600 «Фільм про Вернадського».
Рецензія на документальний фільм «Закон Вернадського» (режисер Р. Сергієнко).
11 червня 1984 р., [м. Київ].
10 арк. Машинопис із правками.

601 Відгук на ретроспективний покажчик літератури «Древний Киев» (упоряд. І.Г. Шовкопляс і Н.Д. Дмитренко, відп. ред. Б.П. Ковалевський).
[1984 р.], [м. Київ].
5 арк. Машинопис. Рос. мовою.

602 Відгук на статтю М.П. Полотая «Гайдамацькі кобзарі».
[1984] р., [м. Київ].
3 арк. Автограф.

603 Рецензія на монографію К.М. Ситника, С.М. Стойка, О.М. Апанович «В.И. Вернадский. Жизнь и деятельность на Украине : исследования и материалы» (Київ, 1984).
[1984 р.], [м. Київ].
3 арк. Машинопис.

604 Рецензія на роман Г. Колісника «Полин чорний, мак гіркий (козацькі дилемати)».

[1988 р.], [м. Київ].
6 арк. Машинопис.
Примітка: кінець відсутній.

605 Рецензія на історичний роман Леоніда Горлача «Чисте поле».
[1990 р.], м. Київ.
14 арк. Машинопис із правками.

606–608 Рецензії на рукопис перекладу монографії Д.І. Яворницького «Історія за - порозьких козаків», виконаного І.І. Сварником (на вступну частину, т. 1, т. 3).
1991 р., [м. Київ].
3 од. зб. 48 арк. Автограф, машинопис.
Примітка: рецензія на т. 3 написана у співавторстві з Л.А. Сухих.

609–610 Рецензія на монографію М.П. Киценка «Хортиця в героїці і легендах».
[1991 р.], [м. Київ].
2 од. зб. 2 варіанти. 18 арк. Машинопис.

611 Рецензія на трилогію Л. Горлача «Ніч у Вишгороді», «Слов'янський острів», «Чисте поле».
[1992 р.], [м. Київ].
4 арк. Машинопис.
Опубл.: Апанович О. Безперервний ланцюг часу // Літературна Україна. 1992. 13 лют.

612 Зауваження до [проекту Закону України «Про архівний фонд та архівні установи України»].
[1993 р.], [м. Київ].
14 арк. Автограф.

613 Відгук на автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук О.А. Удода «К.Г. Гуслистий – історик України».
[1994 р.], [м. Київ].
6 арк. Машинопис.

614 Рецензія на рукопис монографії О.І. Гуржія та В.В. Панашенко «Соціальна структура суспільства Лівобережної і Слобідської України (друга половина XVII – XVIII ст.)»
*[*1994 р.], [м. Київ].
13 арк. Авторизований машинопис.

615 Рецензія на «Довідник з історії адміністративно-територіального поділу Полтавщини (1648–1941 рр.) / упоряд. В.Н. Жук та З.М. Суховська».

[Кін. 90-х років XX ст.], [м. Київ].
16 арк. Авторизований машинопис.

616 Рецензія на статтю В.О. Сидоренка про козацькі прапори.
[90-ті роки XX ст.], [м. Київ].
23 арк. Автограф.

617 Висновок на кіносценарій «Есть еще время».
Б. д., [м. Київ].
9 арк. Автограф. Рос. мовою.

618 Відгук на монографію В. Улянича «За волю України. Українські збройні сили XX століття».
Б. д., [м. Київ].
3 арк. Машинопис із правками.

619 Зауваження до замітки «Трактування образів Косинського та Лободи в романі «Наливайко» Івана Ле».
Б. д., [м. Київ].
4 арк. Машинопис. Укр. та рос. мовами.
Додаток: замітка «Трактування образів Косинського та Лободи в романі «Наливайко» Івана Ле».
10 арк.

620 Зауваження до «Методичного провідника» відділу історії України періоду феодалізму Львівського державного музею.
Б. д., [м. Київ].
3 арк. Авторизований машинопис. Рос. мовою.

621 Зауваження до праці «История Белоруссии» (частини XIV, XV, XVI, XVII, XVIII).
Б. д., [м. Київ].
3 арк. Машинопис. Рос. мовою.

622 Рецензія на збірник наукових праць Центральної наукової бібліотеки (ЦНБ) «Рукописное наследие и книга : проблемы сохранности и научного использования».
Б. д., [м. Київ].
2 арк. Машинопис. Рос. мовою.

623–624 Рецензія на історичне оповідання В. Стрепета «Під стінами Місолунги».
Б. д., [м. Київ].
2 од. зб. 2 варіанти. 18 арк. Автограф.

625 Рецензія на історичне оповідання Р. Іваничука «На лютім морозі».
Б. д., [м. Київ].
2 арк. Машинопис із правками.

626 Рецензія на історичну повість О. Маринченко «Тревоги одинокой крепости».
Б. д., [м. Київ].
16 арк. Автограф.

627 Рецензія на книгу К. Саковича «Вірші на жалосный погреб зацного рыцера Петра Конашевича Сагайдачного».
Б. д., [м. Київ].
10 арк. Машинопис.

628 Рецензія на лекцію М. Ващенко «Триста років возз'єднання України з Росією».
Б. д., [м. Київ].
6 арк. Авторизований машинопис. Рос. мовою.

629 Рецензія на нарис [І. Романчука] «Єлизавета Гулевичівна».
Б. д., [м. Київ].
12 арк. Автограф.

630 Рецензія на працю І.П. Крип'якевича «Початки діяльності Богдана Хмельницького».
Б. д., [м. Київ].
2 арк. Машинопис. Рос. мовою.

631 Рецензія на статті «Разумовский А.Г.» і «Разумовский К.Г.»
Б. д., [м. Київ].
4 арк. Машинопис із правками. Рос. мовою.

632 [Рецензія на статтю Стецюка «Киевская Академия»].
Б. д., [м. Київ].
7 арк. Автограф. Рос. мовою.
Додаток: стаття Стецюка з правками О.М. Апанович.
4 арк.

633 Рецензія на твір В. Іващенка «Повести веков минувших».
Б. д., [м. Київ].
8 арк. Машинопис.

634 Рецензія на текст екскурсії «Исторические памятники г. Переяслава-Хмельницкого».
Б. д., [м. Київ].
9 арк. Авторизований машинопис. Рос. мовою.

635 Рецензія на текст екскурсії «Козацькими шляхами».
Б. д., [м. Київ].
78 арк. Автограф. Рос. мовою.

636 Рецензія на трилогію Г. Сенкевича «Потоп», «Пан Володієвський», «Вогнем і мечем».
Б. д., [м. Київ].
12 арк. Автограф.

637 Рецензія на цикл історичних романів Р. Іваничука «Меч і мисль».
Б. д., [м. Київ].
20 арк. Автограф.

Рецензії на праці О.М. Апанович

638 В.І. Стрельський
Відзив на кандидатську дисертацію «Запорожское войско, его устройство и боевые действия во время русско-турецкой войны 1768–1774 гг.».
Жовтень 1949 р., м. Київ.
2 арк. Машинопис. Рос. мовою.

639 Л.К. Полухін
Рецензія на лекцію «Воссоединение Украины с Россией. Переяславская рада».
1 листопада 1953 р., м. Київ.
4 арк. Авторизований машинопис. Рос. мовою.

640 Н. Сидоренко
Рецензія на працю «Історичні міста подій визвольної війни українського народу 1648–1654 рр. і возз'єднання України з Росією».
28 лютого 1954 р., [м. Київ].
2 арк. Машинопис із правками.

641 К. Стецюк
Рецензія на працю «Історичні міста подій визвольної війни українського народу 1648–1654 рр. і возз'єднання України з Росією».
1 березня 1954 р.
3 арк. Машинопис із правками.

642 Д. Похилевич
Рецензія на монографію «Иван Сирко – выдающийся деятель Украины второй половины XVII в.».

22 жовтня 1958 р.
14 арк. Авторизований машинопис.

643 К. Стецюк
Рецензія на монографію «Запорозька Січ у боротьбі проти турецько-татарської агресії (50–70-ті роки XVII ст.)».
[1962 р.].
10 арк. Машинопис.
Опубл.: Український історичний журнал. Київ, 1962. № 1. С. 137–138.

644 М. Алекберлі, С. Симонов
«Ценный вклад в науку».
Відгук на монографію «Запорозька Січ у боротьбі проти турецько-татарської агресії: 50–70-ті роки XVII ст.».
[1964 р.].
2 арк. Журнальна вирізка. Рос. мовою.

645 О.С. Компан
Рецензія на сценарій діафільму «Запорозька Січ».
17 травня 1968 р., [м. Київ].
2 арк. Машинопис із правками.

646 М. Полтавченко
«Могуть козацької зброї».
Відгук на монографію «Збройні сили України першої половини XVIII ст.».
25 лютого 1969 р., [м. Київ].
1 арк. Газетна вирізка.
Опубл.: Літературна Україна. 1969. 25 лют.

647 О.С. Компан
[Дослідження з історії Збройних сил українського народу].
Рецензія на монографію «Збройні сили України першої половини XVIII ст.».
27 квітня 1969 р., [м. Київ].
8 арк. Машинопис із правками.
Опубл.: Архіви України. Київ, 1969. № 5. С. 90–92.

648 М.А. Алекберлі, О.П. Пронштейн
Рецензія на книгу «Збройні сили України першої половини XVIII ст.».
15 травня 1969 р., [м. Ростов-на-Дону].
9 арк. Авторизований машинопис із правками, завірений підписом ученого секретаря і печаткою Ростовського державного університету. Рос. мовою.

649 Ю. Крилатий
«Книга про військову справу».
Відгук на монографію «Збройні сили України першої половини XVIII ст.».
29 червня 1969 р., м. Варшава.
2 арк. Газетна вирізка.
Опубл.: Наше слово. 1969. 29 черв.

650 О. Верещак
«Лунка слава давніх літ».
Відгук на монографію «Збройні сили України першої половини XVIII ст.».
26 липня 1969 р., м. Київ.
1 арк. Газетна вирізка.
Опубл.: Молода гвардія. 1969. 26 лип.

651 М. Киценко
«Цінне дослідження з історії України».
Відгук на монографію «Збройні сили України першої половини XVIII ст.».
23 серпня 1969 р., [м. Запоріжжя].
1 арк. Газетна вирізка.
Опубл.: Запорізька правда. 1969. 23 серп. № 165.

652 П. Михайлина, О. Пономарьов
«На сторожі рідної землі».
Відгук на монографію «Збройні сили України першої половини XVIII ст.».
8 жовтня 1969 р., [м. Чернівці].
1 арк. Газетна вирізка.
Опубл.: Радянська Буковина. 1969. 8 жовт.

653 Я. Дзира
«Історико-документальна панорама величі козацької зброї».
Рецензія на монографію «Збройні сили України в першій половині XVIII ст.».
[1969 р.].
8 арк. Авторизований машинопис із правками.

654 Я. Ісаєвич
«Книга про козацьке військо».
Рецензія на монографію «Збройні сили України першої половини XVIII ст.».
[1969 р.], м. Львів.
11 арк. Авторизований машинопис із правками.

655 [ ]
Рецензія на монографію «Збройні сили України в першій половині XVIII ст.».

[1969 р.].
2 арк. Автограф.

656 І.Г. Шульга, В.В. Пальок
Рецензія на монографію «Збройні сили України першої половини XVIII ст.».
[1969 р.], [м. Київ].
2 арк. Журнальна вирізка.
Примітка: наприкінці міститься рецензія М.А. Алекберлі та О.П. Пронштейна на вказану монографію.
Опубл.: Український історичний журнал. Київ, 1969. № 9. С. 146–147.

657 Б. Павлів
Рецензія на сценарій діафільму «Запорозька Січ».
[60-ті роки XX ст.].
2 арк. Авторизований машинопис із правками.

658 [ ]
Рецензія на монографію «Борьба украинского народа против турецко-татарской агрессии в конце XVII – первой половине XVIII ст.».
[60-ті роки XX ст.].
5 арк. Автограф. Рос. мовою.

659 Л. Гісцова
«Книга о казацком войске».
Відгук на монографію «Збройні сили України першої половини XVIII ст.».
Грудень 1970 р., м. Київ.
3 арк. Журнальна вирізка. Рос. мовою.
Опубл.: Радуга. Київ, 1970. № 12. С. 182–184.

660 М.Д. Рогович
Рецензія на статтю «Рукописні першоджерела з історії філософської думки на Україні XVII – XVIII ст. у фондах ЦНБ АН УРСР».
[1976 р.], [м. Київ].
7 арк. Авторизований машинопис із правками, завірений підписом і печаткою вченого секретаря Інституту філософії АН УРСР.
Додаток: пояснення О.М. Апанович щодо рецензії М.Д. Роговича.
5 арк.

661 [ ]
Відгук на статтю «А.И. Степович и его архив (к 125-летию со дня рождения)».
[1981 р.].
4 арк. Машинопис з поміткаами О.М. Апанович. Рос. мовою.

662 Л. Пахуча
«Який він, читач XVIII століття».
Відгук на монографію «Рукописная светская книга XVIII в. на Украине».
9 жовтня 1983 р.
1 арк. Ксерокопія газетної вирізки.
Опубл.: Культура і життя. 1983. 9 жовт.

663 В. Киркевич
«Микробиблиотека в одном томе».
Рецензія на монографію «Рукописная светская книга XVIII в. на Украине».
18 листопада 1983 р.
1 арк. Газетна вирізка. Рос. мовою.
Опубл.: Книжное обозрение. 1983. 18 ноябр.

664 М. Візир
«Книголюби минулого».
Відгук на монографію «Рукописная светская книга XVIII в. на Украине».
28 листопада 1983 р., [м. Київ].
1 арк. Газетна вирізка.
Опубл.: Вечірній Київ. 1983. 28 листоп.

665–666 В. Сергійчук
«Захоплююча історія рукописів. Жива історія народу».
Відгуки на монографію «Рукописная светская книга XVIII в. на Украине».
1983 р., 1984 р.
2 од. зб. 2 варіанти. 2 арк. Газетна та журнальна вирізки.
Опубл.: Прапор комунізму. 1983. 17 груд.; Наука і суспільство. Київ, 1984. № 2.

667 [ ]
«Живі голоси стародавніх книг».
Рецензія на монографію «Рукописная светская книга XVIII в. на Украине».
[1983 р.].
4 арк. Автограф.

668 [ ]
«Книга о книге».
Відгук на монографію «Рукописная светская книга XVIII в. на Украине. Исторические сборники».
[1983 р.].
4 арк. Машинопис. Рос. мовою.

669 Ю.А. Мицик
«Новое исследование украинского летописания XVII–XVIII веков».

Відгук на монографію «Рукописная светская книга XVIII в. на Украине».
[1984 р.], [м. Дніпропетровськ].
4 арк. Журнальна вирізка. Рос. мовою.
Опубл.: Историографические и историковедческие проблемы отечественной истории. Днепропетровск, 1984. С. 98–104.

670 [ ]
Рецензія на монографію К.М. Ситника, С.М. Стойка, О.М. Апанович «В.И. Вернадский. Жизнь и деятельность на Украине» (Київ, 1984).
1987 р.
2 арк. Друк. Ксерокопія. Рос. мовою.

671 В. Хобта
«І гриміла козацька слава».
Відгук на монографію «Розповіді про запорозьких козаків».
4 грудня 1991 р., [м. Київ].
1 арк. Газетна вирізка.
Опубл.: Друг читача. 1991. 4 груд.

672 Лист із зауваженнями І. Ригуса щодо рецензії В. Шевчука на монографію О. Апанович «Розповіді про запорозьких козаків», опублікованої в газеті [«Літературна Україна»].
18 березня 1993 р., м. Самбір Львівської обл.
1 арк. Автограф.
Примітка: лист надісланий до редакції газети.

673 М. Брайчевський
«Гетьмани, гетьмани, коли б ви повстали…».
Відгук на монографію «Гетьмани України і кошові отамани Запорозької Січі».
24 лютого 1994 р., [м. Київ].
1 арк. Газетна вирізка.
Опубл.: Літературна Україна. 1994. 24 лют.

674 С. Кириченко
«Велети мужності й духу».
Відгук на монографію «Гетьмани України і кошові отамани Запорозької Січі».
24 лютого 1994 р., [м. Київ].
1 арк. Газетна вирізка.
Опубл.: Літературна Україна. 1994. 24 лют.

675 Л. Шкляр
«Гетьмани України: спогади про минуле та уроки на майбутнє».

Відгук на монографію «Гетьмани України і кошові отамани Запорозької Січі».
[1994 р.].
1 арк. Газетна вирізка.
Опубл.: Вісті з України. 1994. 26 січ.

676 Т. Сис
«1654 рік. Міфи і реальність».
Відгук на монографію «Українсько-російський договір 1654 року. Міфи і реальність».
22 липня 1995 р., [м. Кам'янець-Подільський].
1 арк. Газетна вирізка.
Опубл.: Кам'янець-Подільський вісник. 1995. 22 лип.

677 Лист із зауваженнями Л.І. Мартиненка щодо статті О.М. Апанович «Столиці гетьманських держав», опублікованої в газеті «Молодь України».
14 жовтня 1995 р., смт Градизьк Глобинського р-ну Полтавської обл.
1 арк. Автограф.
Примітка: лист надісланий до редакції газети.

678 М. Дмитрієнко
«Агрокультура українського козацтва».
Відгук на працю «За плугом Господь іде. Агрокультура українського селянства й козацтва в контексті ідей Сергія Подолинського та Володимира Вернадського».
[1999 р.], м. Київ.
1 арк. Газетна вирізка.
Опубл.: Сільські вісті. 1999.

679 А. Косівська
«Меч і плуг».
Рецензія на працю «За плугом Господь іде. Агрокультура українського селянства й козацтва в контексті ідей Сергія Подолинського та Володимира Вернадського».
[1999 р.].
4 арк. Машинопис.

680 М. Шевера
«Космізм українського козацтва».
[Рецензія на працю «За плугом Господь іде. Агрокультура українського селянства й козацтва в контексті ідей Сергія Подолинського та Володимира Вернадського»].

[1999 р.], [м. Київ].
5 арк. Комп'ютерний набір із правками.

681 К.Г. Гуслистий
Рецензія на монографію «Борьба украинского народа против турецко-татарской агрессии в конце XVII – первой половине XVIII ст.».
Б. д., [м. Київ].
3 арк. Авторизований машинопис, завірений підписом ученого секретаря і печаткою Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М.Т. Рильського АН УРСР. Рос. мовою.

682 К.Г. Гуслистий
Рецензія на монографію «Спільна боротьба запорозького і донського козацтва проти турецько-татарської агресії в XVI–XVII ст.».
Б. д., [м. Київ].
3 арк. Машинопис.

683 Є.І. Стецюк
Рецензія на статтю «История Южной Украины до конца XVIII в.» (розділ нарису «Историческое прошлое мест великих строек коммунизма на юге Украины»).
Б. д.
2 арк. Машинопис. Рос. мовою.

Документи службової та громадської діяльності

Центральний державний історичний архів УРСР. Видавничі та трудові договори, рекомендації

684 Індивідуальний план підготовки до захисту кандидатської дисертації аспіранта Центрального державного історичного архіву УРСР О.М. Апанович на 1945–1948 рр.
20 грудня 1945 р., [м. Київ].
3 арк. Автограф.

685 Атестація аспірантки 3-го курсу Центрального державного історичного архіву УРСР О.М. Апанович.
1948 р., [м. Київ].
2 арк. Автограф. Рос. мовою.
Примітка: приписка К.Г. Гуслистого.

686–691 Видавничі договори О.М. Апанович з різними видавництвами щодо публікації її праць.
1952–1993 рр., м. Київ, м. Львів.
6 од. зб. 12 арк. Автографи. Укр. та рос. мовами.
Примітка: на бланках.

692–693 Заяви О.М. Апанович першому секретарю Центрального комітету КПУ В.В. Щербицькому щодо її звільнення з роботи в Інституті історії АН УРСР та з проханням допомогти у працевлаштуванні.
[Вересень – грудень 1972 р.], [м. Київ].
2 од. зб. 5 арк. Автограф. Рос. мовою.

694–696 Заяви О.М. Апанович секретарю Центрального комітету КПУ В.Ю. Маланчуку щодо її звільнення з роботи в Інституті історії АН УРСР та з проханням допомогти у працевлаштуванні.
7–20 грудня 1972 р., [м. Київ].
3 од. зб. 3 арк. Автограф. Рос. мовою.

697–700 Видавничі договори О.М. Апанович з різними видавництвами про видання її праць.
6 березня 1981 р. – 12 жовтня 1990 р., м. Київ, м. Львів.
4 од. зб. 8 арк. Автографи.
Примітка: на бланках.

701 Творча заявка О.М. Апанович головному редакторові Редколегії по формуванню репертуару і відбору творів для художньої самодіяльності Міністерства культури УРСР К.І. Котенку з пропозицією написати сценарій вечора-розповіді, присвяченого В.І. Вернадському.
8 лютого 1988 р., [м. Київ].
1 арк. Автограф.

702 Договір О.М. Апанович з відділом клубних установ Міністерства культури УРСР про написання сценарію вечора-розповіді про В.І. Вернадського «Життя, спрямоване до високих ідеалів».
10 березня 1988 р., [м. Київ].
3 арк. Авторизований машинопис.
Примітка: на бланку.

703 Сценарний договір О.М. Апанович з Виробничою телевізійною компанією «Поліекран» про написання дикторського тексту до документального кінофільму «Не пропала їхня слава».
17 грудня 1990 р., м. Київ.
3 арк. Авторизований машинопис. Рос. мовою.
Примітка: на бланку.

704 Рекомендації Першої Республіканської науково-практичної конференції «Проблеми історії запорозького козацтва в сучасній історичній науці та музейній практиці».
[1990 р.].
5 арк. Машинопис із правками О.М. Апанович.

705 Рекомендація М. Вінграновського О.М. Апанович для вступу в Спілку письменників України.
16 лютого 1991 р., м. Київ.
1 арк. Машинопис. Рос. мовою.

706 Договір О.М. Апанович з Київською кіностудією науково-популярних фільмів «Відгук» про виконання обов'язків консультанта у процесі написання літературного сценарію для кінофільму «Казацкие могилы».
Квітень 1991 р., м. Київ.
1 арк. Авторизований машинопис. Рос. мовою.
Примітка: на бланку.

707 Рекомендація І. Білика О.М. Апанович для вступу в Спілку письменників України.
[1991 р.].
1 арк. Машинопис. Рос. мовою.

708 І.І. Лукінов, віце-президент АН УРСР
Характеристика О.М. Апанович для вступу в Спілку письменників України.
[1991 р.], [м. Київ].
2 арк. Машинопис.

709 Робочі нотатки на Міжнародній конференції «Демократія в Україні: минуле і майбутнє».
16 березня 1993 р., [м. Київ].
4 арк. Автограф.
Додаток: список учасників конференції.
1 арк. Машинопис.

710–711 Договори О.М. Апанович з Національною кінематикою України щодо консультативної участі в розробці сценарно-постановочних проектів фільмів «Спілка зі Швецією: від Богдана до Івана» та «Чужими руками».
Березень 1993 р., м. Київ.
2 од. зб. 2 арк. Авторизований машинопис.

712 Угода О.М. Апанович зі Всеукраїнським товариством «Просвіта» ім. Т. Шевченка про купівлю-продаж книги «Українсько-російський договір 1654 року. Міфи і реальність».

25 травня 1994 р., м. Київ.
1 арк. Авторизований машинопис.

713 Матеріали про діяльність Українського товариства вивчення XVIII ст., зокрема інформація про Загальні збори Товариства, статут Товариства та пропозиція О.М. Апанович про необхідність входження Товариства до Міжнародного товариства дослідників XVIII ст.
1994 р., [м. Київ].
7 арк. Автограф, друк.

714 Трудовий сценарний договір О.М. Апанович з Українською студією хронікально-документальних фільмів про купівлю її літературного сценарію (дикторський текст) кінофільму «Богдан Хмельницький».
24 травня 1995 р., м. Київ.
1 арк. Авторизований машинопис.

715 Матеріали про створення та діяльність громадської організації «Українське козацтво».
1995–1998 рр., [м. Київ].
77 арк. Автограф, машинопис, друк.

716 Список членів Наукового товариства імені Сергія Подолинського та план заходів із відзначення 150-річчя від дня його народження.
1999 р., [м. Київ].
5 арк. Друк із помітками О.М. Апанович.

717 План відродження і діяльності Українського Козацтва.
[1999 р.]
23 арк. Машинопис із правками О.М. Апанович.

718 План виступу в Спілці письменників України про видання серії «Життя славетних».
[90-ті роки XX ст.], [м. Київ].
1 арк. Автограф.

Інститут історії АН УРСР

719–749 Плани та звіти про роботу наукового співробітника відділу історії феодалізму Інституту історії АН УРСР О.М. Апанович.
1952–1971 рр., м. Київ.
31 од. зб. 50 арк. Автограф, машинопис. Рос. мовою.

750 Доповідна записка О.М. Апанович, [ ] Івашина, Ф.Б. Копилова, А.Г. Брайчевської в Президію Академії наук УРСР з приводу обстеження історичних пам'ятників у м. Переяславі-Хмельницькому.
21 грудня 1953 р., [м. Київ].
3 арк. Машинопис. Рос. мовою.

751 Матеріали про підготовку колективом авторів путівника-довідника «Переяслав-Хмельницкий и его исторические памятники».
1953–1954 рр., [м. Київ].
59 арк. Автограф, машинопис, фото. Укр. та рос. мовами.

752 Лист директора Кам'янець-Подільського державного історичного музею заповідника Г.М. Хотюна до директора Інституту історії АН УРСР [О.К. Касименка] з проханням організувати на території Хмельницької області дослідження пам'ятників, пов'язаних із Визвольною війною українського народу під керівництвом Б. Хмельницького.
23 лютого 1954 р., з м. Кам'янця-Подільського до м. Києва.
1 арк. Авторизований машинопис на бланку.
Примітки: доручення директора Інституту історії АН УРСР О.К. Касименка В. Дядиченку та О. Апанович дати пропозиції; на бланку.

753 Протокол засідання відділу історії феодалізму Інституту історії АН УРСР з приводу обговорення наукової доповіді О.М. Апанович «До оцінки діяльності Івана Сірка».
26 червня 1957 р., [м. Київ].
6 арк. Машинопис.
Додаток: листи видавництв до Інституту історії АН УРСР з повідомленнями про відмову опублікувати монографію О.М. Апанович «Иван Сирко – выдающийся деятель Украины второй половины XVII в.».
2 арк.

754–759 Листи Інституту історії АН УРСР до різних архівів і бібліотек з проханням дозволити О.М. Апанович працювати з документами.
18 червня 1962 р. – 8 серпня 1968 р. З м. Києва до м. Москви, м. Львова.
6 од. зб. 6 арк. Авторизований машинопис. Укр. та рос. мовами.
Примітка: на бланках, завірених печатками.

760 Лист відповідального секретаря Головної редакційної колегії «Історії міст і сіл Української РСР» І. Слабєєва голові обласної редакційної колегії «Історії міст і сіл Української РСР» Львівської області Ф. Ковалю з повідомленням про закріплення старшого наукового співробітника Інституту історії АН УРСР О.М. Апанович за Львівською областю із завданням надавати наукову і науково-організаційну допомогу обласним редколегіям.

19 грудня 1963 р. З м. Києва до [м. Львова].
1 арк. Авторизований машинопис.
Примітка: на бланку.

761 Тематика міського лекторію з історії запорозького козацтва.
1966 р., [м. Київ].
2 арк. Машинопис із правками О.М. Апанович.
Примітка: згадуються М.Ю. Брайчевський, Ф.П. Шевченко, К.Г. Гуслистий, І.Д. Бойко, О.С. Компан, Я.І. Дзира, К.І. Стецюк, І.М. Гапусенко, В.Г. Сарбей, З.І. Хижняк.

762 Лист в.о. директора Інституту історії АН УРСР І.О. Гуржія начальнику Архівного управління при Раді Міністрів УРСР [С.Д.] Пількевичу з пропозицією про підготовку спільного видання архіву Коша Запорозької Січі.
[1967 р.], [м. Київ].
1 арк. Машинопис.

763 Доповідна записка заввідділом історії феодалізму Інституту історії АН УРСР В.А. Дядиченка про видання архіву Коша Запорозької Січі.
[1967 р.], [м. Київ].
6 арк. Автограф рукою О.М. Апанович.

764 Лист голови оргкомітету І Всесоюзної наради з програмування Київського будинку науково-технічної пропаганди К.Л. Ющенка директорові Інституту історії АН УРСР А.Д. Скабі з проханням дозволити О.М. Апанович супроводжувати групу делегатів конференції під час екскурсії до м. Переяслава-Хмельницького.
13 листопада 1968 р., м. Київ.
1 арк. Авторизований машинопис.
Примітка: приписи А.Д. Скаби та В.А. Дядиченка; на бланку.

765–768 Облікові картки наукової роботи старшого наукового співробітника відділу історії феодалізму Інституту історії АН УРСР О.М. Апанович. 1968–1971 рр., [м. Київ].
4 од. зб., 8 арк. Автографи.
Примітка: на бланках.

769 План роботи старшого наукового співробітника відділу історії феодалізму Інституту історії АН УРСР О.М. Апанович на 1969 р. за темою: «Зародження і розвиток української державності в XV – першій половині XVII ст.».
[1968 р.], [м. Київ].
2 арк. Автограф, машинопис. Укр. та рос. мовами.

770 Лист директора Інституту історії АН УРСР А.Д. Скаби ректору Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту з повідомленням про надання згоди на головування О.М. Апанович у Державній екзаменаційній комісії історичного факультету даного інституту.
13 червня 1969 р. З м. Києва до м. Кам'янця-Подільського.
1 арк. Машинопис із правками.
Примітка: на бланку.

771 Лист секретаря Києво-Святошинського райкому КП України О. Мельника директору Інституту історії АН УРСР А.Д. Скабі з проханням направити О.М. Апанович для виступу на районному семінарі викладачів історії та суспільствознавства.
10 грудня 1969 р., м. Київ.
1 арк. Авторизований машинопис.
Примітка: приписка А.Д. Скаби до О.М. Апанович із проханням відгукнутися на запрошення; на бланку.

772 Нотатки та зауваження О.М. Апанович про виступи на Республіканській нараді з обговорення проекту багатотомної історії України.
5 червня 1970 р., [м. Київ].
10 арк. Автограф.
Примітка: згадуються Я.С. Калакура, А.Д. Скаба, В.А. Дядиченко, Ф.Є. Лось, М.І. Супруненко, Б.П. Ковалевський, Б.М. Бабій, Л.О. Нагорна, Р.Д. Лях, М.М. Кравець, К.Г. Гуслистий, П.І. Воробей.

773 Лист керівника Київської геофізичної розвідувальної експедиції З.С. Герцика директору Інституту історії АН УРСР А.Д. Скабі з проханням дозволити О.М. Апанович прочитати в експедиції лекцію на тему: «Козаки і Київ».
12 лютого 1971 р., м. Київ.
1 арк. Авторизований машинопис на бланку. Рос. мовою.
Примітка: приписка А.Д. Скаби до О.М. Апанович.

774 Лист начальника Архівного управління при Раді Міністрів УРСР О. Мітюкова заступникові директора Інституту історії АН УРСР І.О. Гуржію з проханням прорецензувати «Довідник з історії адміністративно-територіального поділу Полтавщини (1648–1967 рр.)».
5 травня 1971 р., м. Київ.
1 арк. Авторизований машинопис.
Примітка: приписка В.А. Дядиченка до О.М. Апанович; на бланку.

775 [Постанова Президії АН УРСР про відзначення дати заснування Академії наук та про діяльність її перших президентів].
[1988 р.], [м. Київ].
3 арк. Машинопис із правками.

Примітка: початок відсутній. Згадуються М.П. Василенко, В.І. Вернадський, Б.Є. Патон та ін.

Додаток: заходи з увічнення пам'яті президента АН УРСР академіка О.І. Левицького; склад редакційної колегії «Історії Академії наук УРСР» та список президентів Академії до 1928 р.

4 арк.

776 «Експедиція «Запорозька Січ: зруйноване й уціліле».
Науковий звіт.
1989 р., м. Київ.
20 арк. Комп'ютерний набір із редакторськими правками та правками О.М. Апанович.

777 Звіт О.М. Апанович про науково-дослідну роботу за 1995 р.
1995 р., [м. Київ].
2 арк. Машинопис.

778 Лист завідуючого відділом історії феодалізму Інституту історії АН УРСР В.А. Дядиченка головному інженеру Запорізького філіалу Українського державного проектного інституту «Укрмістбудпроект» Губанову із зауваженнями до плану пам'ятних місць на о. Хортиця.
Б. д. 3 [м. Києва] до [м. Запоріжжя].
4 арк. Автограф, рукою О.М. Апанович.

Центральна наукова бібліотека АН УРСР

779–785 Облікові картки наукової роботи старшого наукового співробітника відділу рукописів Центральної наукової бібліотеки АН УРСР О.М. Апанович.
1974–1979 рр., м. Київ.
7 од. зб. 16 арк. Автографи. Укр. та рос. мовами.

Примітка: на бланках; за підписом М.П. Візира.

786 Витяг із протоколу засідання відділу рукописів Центральної наукової бібіотеки АН УРСР з приводу обговорення проспекту монографії О.М. Апанович «Рукописная книга XVI–XVIII ст. в фондах ЦНБ АН УССР (историко-литературные сборники)».
20 січня 1977 р., [м. Київ].
1 арк. Авторизований машинопис.

Примітка: за підписом М.П. Візира та Л.П. Маркітан.

787–789 Листи директора Центральної наукової бібліотеки АН УРСР С.К. Гутянського до різних архівів, музеїв та бібліотек із проханням дозволити О.М. Апанович працювати з їхніми рукописними фондами за темою

«Рукописные литературно-исторические сборники XVIII в. на Украине и их социальная направленность».
5 серпня 1977 р. З [м. Києва] до [м. Москви].
3 од. зб. 3 арк. Машинопис. Рос. мовою.

790 Звіт про роботу старшого наукового співробітника відділу рукописів Центральної наукової бібліотеки АН УРСР О.М. Апанович за 1974–1978 рр.
[1978 р.], [м. Київ].
5 арк. Авторизований машинопис із правками.

791 Звіт про відрядження старшого наукового співробітника відділу рукописів Центральної наукової бібліотеки АН УРСР О.М. Апанович у Ленінград на наукову конференцію «Книга в России до середины XIX века» та вивчення рукописних фондів Бібліотеки Академії наук СРСР і Державної публічної бібліотеки ім. М.Є. Салтикова-Щедріна.
[80-ті роки XX ст.], м. Київ.
12 арк. Машинопис. Рос. мовою.

792 Лист директора Центральної наукової бібліотеки АН УРСР Б.П. Ковалевського директору Центрального державного історичного архіву УРСР Л.З. Гісцовій із проханням дозволити О.М. Апанович працювати з рукописними фондами архіву.
[80-ті роки XX ст.], м. Київ.
1 арк. Машинопис. Рос. мовою.
Примітка: на бланку.

793–794 Заяви О.М. Апанович віце-президенту АН УРСР К.М. Ситнику з проханням затвердити її на посаді старшого наукового співробітника відділу рукописів ЦНБ АН УРСР без проходження конкурсу і не звільняти з роботи.
18 грудня 1980 р., 14 листопада 1983 р., м. Київ.
2 од. зб. 3 арк. Автограф, машинопис. Рос. мовою.

795 Заява О.М. Апанович секретарю Центрального комітету КП УРСР О.С. Капту з проханням дозволити їй продовжувати працювати на посаді старшого наукового співробітника відділу рукописів ЦНБ АН УРСР.
[1980 р.], [м. Київ].
3 арк. Авторизований машинопис. Рос. мовою.

796 Лист віце-президента АН УРСР К.М. Ситника директору Центральної наукової бібліотеки АН УРСР Б.П. Ковалевському з проханням включити в план роботи Бібліотеки видання щоденника В.І. Вернадського та доручити його підготовку О.М. Апанович.

[1981 р.], [м. Київ].
1 арк. Машинопис. Рос. мовою.

797 План наукової роботи старшого наукового співробітника відділу рукописів ЦНБ АН УРСР О.М. Апанович на 1983 р.
[1982 р.], [м. Київ].
11 арк. Автограф, машинопис. Рос. мовою.
Примітка: підпис М.П. Візира.

798 Виписка з протоколу засідання Вченої ради Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного АН УРСР про затвердження до друку монографії К.М. Ситника, С.М. Стойка, О.М. Апанович «Владимир Иванович Вернадский и Украина. Исследования и материалы».
5 липня 1983 р., [м. Київ].
1 арк. Машинопис.
Примітка: на бланку; завірений печаткою установи.
Додаток: акт експертної комісії даного інституту та анотація монографії для видавництва «Наукова думка». 28 липня 1983 р.
4 арк.

799 Лист директора Центральної наукової бібліотеки АН УРСР М.І. Сенченка директорові Ленінградського відділення архіву АН СРСР із проханням дозволити О.М. Апанович працювати з документами архіву для написання книги «Учений, організатор науки, людина. Розповіді про В.І. Вернадського».
12 червня 1986 р. З м. Києва до м. Ленінграда.
1 арк. Авторизований машинопис. Рос. мовою.
Примітка: на бланку, завірений печаткою.

800 Лист Центральної наукової бібліотеки АН УРСР віце-президентові Академії наук УРСР К.М. Ситнику з проханням включити в Постанову Президії АН УРСР про заходи у зв'язку з відзначенням 125-річчя від дня народження В.І. Вернадського пункт про присвоєння його імені ЦНБ АН УРСР.
[1988 р.], [м. Київ].
1 арк. Автограф, рукою О.М. Апанович. Рос. мовою.

801 Список архівів, опрацьованих і описаних О.М. Апанович під час роботи у відділі рукописів Центральної наукової бібліотеки АН УРСР.
[80-ті роки XX ст.], [м. Київ].
2 арк. Авторизований машинопис. Рос. мовою.

Наукові експедиції. Збереження та увічнення пам'ятних місць запорозького козацтва

802 Матеріали про знахідку стародавньої кам'яної скульптури «Половецька баба» у Харківській області.
1962–1966 рр., смт Зачепилівка Харківської обл., м. Київ.
12 арк. Автограф, машинопис, газетна вирізка, фото.
Примітка: згадуються Г. Голдін, О. Попов.

803 Документи про аварійний стан могили запорозького кошового отамана Івана Сірка та про обговорення питання щодо перепоховання його праху з с. Капулівки Нікопольського району на острів Хортиця.
1964–1967 рр., [м. Київ].
14 арк. Автограф, машинопис із правками О.М. Апанович.
Примітка: згадуються К. Гуслистий, В. Дядиченко, Ю. Захарук, В. Пепа, О. Касименко, С. Бібіков, Г. Марченко, Г. Соколов, Л. Орленко, Г. Зубченко, Л. Стебловська.

804 Заходи та пропозиції різних міністерств й установ щодо увічнення пам'ятних місць, пов'язаних з історією запорозького козацтва.
1965–1970 рр., [м. Київ].
58 арк. Автограф, машинопис із правками О.М. Апанович. Укр. та рос. мовами.
Примітка: згадуються І. Казанець, К. Бойко, В. Легкодух, М. Фролкін, І. Вербовий.

805 Рішення виконавчого комітету Київської міської ради депутатів трудящих про створення Київської міської організації Українського товариства охорони пам'яток історії та культури.
30 вересня 1966 р., м. Київ.
5 арк. Машинопис.
Примітка: з приписку для О.М. Апанович.
Додаток: статут та постанови Українського товариства охорони пам'яток історії та культури.
38 арк.

806 [Н.] Головін, відповідальний секретар Правління Дніпропетровської обласної організації Українського товариства охорони пам'яток історії та культури
«Первые шаги общества». Звіт про роботу Товариства.
1 лютого 1967 р., м. Дніпропетровськ.
8 арк. Авторизований машинопис. Рос. мовою.

807 З. Графський
«Козача криниця».

[Доповідна записка щодо реставрації пам'ятника старовини – Козачої криниці на о. Хортиці – у зв'язку з постановою ЦК КП України і Ради Міністрів УРСР про створення заповідника історії запорозького козацтва].
13 березня 1967 р., [м. Запоріжжя].
2 арк. Машинопис.

808 Матеріали засідання президії Правління Українського товариства охорони пам'яток історії та культури.
28 липня 1967 р., м. Київ.
23 арк. Друк.

809 Матеріали щодо проведення Всеукраїнського конкурсу проектів історико-меморіального комплексу та музею-панорами Державного історико-культурного заповідника запорозького козацтва на острові Хортиця (програма і умови конкурсу, висновки членів журі, обговорення проектів, висновки комісії тощо).
1967–1969 рр., м. Київ, м. Запоріжжя.
54 арк. Автограф, машинопис із правками О.М. Апанович.

810–817 Плани роботи та проекти положень секцій Українського товариства охорони пам'яток історії та культури.
1967–1972 рр., м. Київ.
8 од. зб. 36 арк. Друк.

818 Матеріали про створення лапідарію стародавніх кам'яних скульптур при Запорізькому краєзнавчому музеї.
1968 р., с. Розівка Чернігівського р-ну Запорізької обл., [м. Київ].
2 арк. Машинопис.

819 Проект постанови II звітно-виборчої конференції Київської міської організації Українського товариства охорони пам'яток історії та культури.
28 лютого 1969 р., [м. Київ].
6 арк. Машинопис.

820 Посвідчення, видане правлінням Українського товариства охорони пам'яток історії та культури О.М. Апанович для ознайомлення зі станом збереження пам'яток історії та культури Запорізької області.
18 липня 1969 р., м. Київ.
1 арк. Авторизований машинопис.
Примітка: на бланку, завірено печаткою.

821 Матеріали Комісії по перевірці стану історичної та архітектурної пам'ятки – Флорівського монастиря: історичні довідки про Флорівський монастир В. Артюхова та М. Петренка тощо.

1969 р., м. Київ.
11 арк. Автограф, машинопис із правками О.М. Апанович.

822–823 Матеріали Українського товариства охорони пам'яток історії та культури щодо організації народних університетів охорони і популяризації пам'ятників історії та культури.
1969–1970 рр., м. Київ.
2 од. зб. 50 арк. Друк.

824–825 Рецензія та зауваження [О.М. Апанович] на тематико-експозиційний план музею історії запорозького козацтва.
[60-ті роки XX ст.], [м. Київ].
2 од. зб. 12 арк. Автограф, машинопис.

826 [Тематичний план заповідника історії запорозького козацтва на о. Хортиця].
[60-ті роки XX ст.].
13 арк. Автограф рукою О.М. Апанович.

827 План будівлі діорам історико-культурного заповідника запорозького козацтва на о. Хортиця, розроблений Запорізькою філією Головного управління проектування «Укрміськбудпроект» Держбуду УРСР.
[60-ті роки XX ст.], м. Запоріжжя.
1 арк. Маркувальна схема великого формату (120×83 см). Рос. мовою.
Примітка: на звороті схеми – напис рукою О.М. Апанович.

828 Матеріали Українського товариства охорони пам'яток історії та культури про створення історико-меморіального комплексу увічнення пам'ятних місць, пов'язаних з історією запорозького козацтва на о. Хортиця.
1965–1988 рр., [м. Київ], [м. Запоріжжя].
42 арк. Автограф, машинопис із правками О.М. Апанович.
Додаток: газетні вирізки про заповідник «Острів Хортиця».
7 арк.

829 Лист голови Правління Нікопольської районної організації Товариства охорони пам'яток історії та культури В.Г. Грибовського до Академії наук УРСР із проханням вирішити питання про будівництво меморіалу кошовому отаманові Війська Запорозького Івану Сірку.
16 листопада 1971 р., з м. Нікополя до м. Києва.
2 арк. Авторизований машинопис.
Додаток: довідка В.І. Резніка про могилу І. Сірка.
5 арк. Авторизований машинопис.

830 Перелік пам’ятних знаків і пам’ятників на честь запорозького козацтва, що будуть споруджуватися в УРСР у 1971–1980 рр.
1971 р., [м. Київ].
13 арк. Друк.

831 Рішення виконавчого комітету Київської міської ради депутатів трудящих «Про створення в м. Києві археологічних і архітектурних заповідників, зон регулювання забудови та зон охоронного ландшафту».
[1971 р.], [м. Київ].
7 арк. Машинопис.

832 Наказ Державного Комітету Ради Міністрів УРСР у справах будівництва про затвердження складу Вченої ради Держбуду УРСР по охороні пам’ятників архітектури.
1 червня 1972 р., м. Київ.
2 арк. Друк.
Примітка: за підписом голови Держбуду УРСР М. Бурки.

833 Завдання та план заходів Українського товариства охорони пам’яток історії та культури у зв’язку з підготовкою до 50-річного ювілею створення СРСР.
1972 р., [м. Київ].
7 арк. Машинопис.

834 Проект Закону УРСР «Про охорону пам’ятників культури».
[1978 р.], [м. Київ].
7 арк. Машинопис із правками О.М. Апанович.

835 Про створення історико-меморіального комплексу на території Холодного Яру. [Доповідна записка].
[70-ті роки XX ст.], [м. Київ].
3 арк. Машинопис із правками О.М. Апанович.

836 Матеріали щодо організації Першої Республіканської науково-практичної конференції «Проблеми історії запорозького козацтва в сучасній історичній науці та музейній практиці».
1989–1990 рр., м. Запоріжжя.
14 арк. Машинопис із правками О.М. Апанович.

837 Лист О. Квасневського голові Українського товариства охорони пам’яток історії та культури П.Т. Троньку з проханням про встановлення пам’ятника гетьману Петру Сагайдачному.
[1990 р.] З м. Хотина до м. Києва.
2 арк. Машинопис.

838 «У разбитого корыта?»
Інтерв'ю директора історико-культурного заповідника на острові Хортиця О.І. Кириченка та завідуючої відділом історії Запоріжжя Т.К. Шевченко кореспондентові газети [ ] Я.І. Фалько.
[Кінець 80-х – початок 90-х років XX ст.], [м. Запоріжжя].
20 арк. Машинопис із правками О.М. Апанович. Рос. мовою.

839 Наукова концепція експозиції музею історії запорозького козацтва та матеріали до неї.
23 серпня 1993 р., о. Хортиця (Запоріжжя).
14 арк. Машинопис із правками О.М. Апанович.
Додаток: лист Т. та В. Шевченків до О.М. Апанович із приводу концепції експозиції.
1 арк.

840 Розпорядчі документи та робочі матеріали про створення Національного заповідника «Хортиця».
1993 р., м. Київ, м. Запоріжжя.
32 арк. Автограф, рукою О.М. Апанович, машинопис, друк.

841 [ ]
З приводу створення в Києві етнографічного музею українського села. Доповідна записка.
[60-ті роки XX ст.], [м. Київ].
3 арк. Машинопис.

842 Пропозиції О.М. Апанович щодо експозиції музею історії Подолу Києва XIV–XVIII ст.
[60-ті роки XX ст.], [м. Київ].
5 арк. Машинопис.

843 Звернення Українського товариства охорони пам'яток історії та культури до заступника голови Ради Міністрів УРСР П.Т. Тронька з проханням про сприяння в переданні Товариству пам'ятника архітектури «Поштова станція міста Києва».
[60-ті роки XX ст.], [м. Київ].
3 арк. Машинопис із правками О.М. Апанович.

844 Творча заявка М.Ю. Брайчевського, О.М. Апанович, Ю.Г. Легенького про створення музею історії і культури м. Глухова.
[60-ті роки XX ст.], [м. Київ].
4 арк. Автограф, машинопис. Рос. мовою.

845 Список старовинних споруд Івано-Франківської області, які пропонуються для внесення в списки пам'ятників архітектури.
[60-ті роки XX ст.].
6 арк. Машинопис із правками [ ] та О.М. Апанович.

Комісія Академії наук УРСР з розробки наукової спадщини академіка В.І. Вернадського

846 Постанова Ради Народних Комісарів СРСР про увічнення пам'яті В.І. Вернадського.
7 січня 1945 р., [м. Москва].
1 арк. Машинописна копія. Рос. мовою.

847 Матеріали Комісії Академії наук СРСР із розробки наукової спадщини академіка В.І. Вернадського.
1985–1987 рр., м. Москва, м. Ленінград.
18 арк. Машинописні копії. Рос. мовою.
Додаток: супровідний лист ученого секретаря Комісії Академії наук СРСР із розробки наукової спадщини академіка В.І. Вернадського І.А. Тугарінова до О.М. Апанович.
18 лютого 1986 р. З м. Москви до м. Києва.
1 арк. Машинопис. Рос. мовою.
Примітка: на бланку.

848 Постанова Президії Академії наук УРСР про заходи у зв'язку з 125-річчям від дня народження В.І. Вернадського.
1987 р., м. Київ.
8 арк. Автограф, рукою О.М. Апанович. Рос. мовою.

849 План роботи підготовки та проспект збірника статей і матеріалів «В.И. Вернадский и Академия наук УССР».
[80-ті роки XX ст.], [м. Київ].
14 арк. Автограф, рукою О.М. Апанович. Рос. мовою.
Примітка: згадуються К.М. Ситник, С.М. Стойко.

850 Запрошення Комісії Академії наук УРСР із розробки наукової спадщини академіка В.І. Вернадського на перші Читання В.І. Вернадського «Моральність і біосфера» та проект резолюції Читань.
12–13 березня 1991 р., м. Київ.
2 арк. Машинопис.

Офіційне листування

Адресати

851–852 О.М. Апанович – до видавництва «Наукова думка», директорові Ю.О. Храмову, лист із проханням включити до плану видавництва працю «Вчений, організатор науки, людина. Розповіді про В.І. Вернадського».
Січень 1986 р., м. Київ.
2 од. зб. 2 арк. Автограф, машинопис.
Примітка: на арк. 1 міститься приписка К.М. Ситника.
Додаток: відповідь видавництва.
1 арк.

853 О.М. Апанович – до видавництва ЦК ЛКСМУ «Молодь», головному редакторові В.М. Гацуленку, заявка з проханням включити до плану видавництва на 1987 р. книгу «Вчений, організатор науки, людина. Розповіді про В.І. Вернадського».
[1986 р.], м. Київ.
3 арк. Автограф.

854 О.М. Апанович – до Фонду Олега Ольжича в США, голові М.І. Герецю, лист з проханням допомогти перевидати книгу «Розповіді про запорозьких козаків».
Червень 1993 р. З м. Києва до [м.] (США).
1 арк. Автограф.

855 О.М. Апанович – до Організації українок Канади ім. О. Басараб, лист із подякою за привітання з нагоди її ювілею.
21 листопада 1999 р. З м. Києва до [м. Торонто] (Канада).
1 арк. Автограф.

856–857 О.М. Апанович – до редакції журналу «Знание – сила», редакторові Г. Бельській, лист з пропозицією опублікувати статтю про записи на рукописних книгах.
4 березня 1975 р., б. д. З м. Києва до м. Москви.
2 од. зб. 2 арк. Автограф. Рос. мовою.

858 О.М. Апанович – до редакції «Большой советской энциклопедии», редакторові Кузнєцову, лист із повідомленням про незадовільну роботу редакції по відношенню до її статті «Правобережная Украина».

Б. д. З [м. Києва] до [м. Москви].
3 арк. Машинопис. Рос. мовою.

859 О.М. Апанович – до редакційної колегії науково-популярної літератури АН УРСР, голові К.М. Ситнику, лист із повідомленням про відмову директора видавництва «Наукова думка» Ю.О. Храмова друкувати книгу «Вчений, організатор науки, людина. Розповіді про В.І. Вернадського».
12 лютого 1986 р., м. Київ.
3 арк. Авторизований машинопис.
Примітка: на арк. 1 міститься відповідь К.М. Ситника.

860 О.М. Апанович – до Ростовського обласного музею краєзнавства, директорові А. Зимовному, лист із повідомленням про підготовку Інститутом історії АН УРСР конференції з історії козацтва.
[Вересень 1967 р.]. З м. Києва до м. Ростова-на-Дону.
1 арк. Автограф. Рос. мовою.

Кореспонденти

861 Видавництво «Веселка», завідуючий редакцією науково-художньої літератури С.Т. Кургузов до О.М. Апанович, лист із проханням прорецензувати заявку на книгу А.В. Дмитрука «Запорожцы».
28 листопада 1989 р., м. Київ.
1 арк. Авторизований машинопис. Рос. мовою.

862–864 Видавництво при Львівському державному університеті, головний редактор З.Є. Дмитровський до О.М. Апанович та Л.А. Сухих, лист із проханням прорецензувати переклад І.І. Сварника монографії Д.І. Яворницького «Історія запорозьких козаків».
5 червня 1989 р. – 22 лютого 1990 р. З м. Львова до м. Києва.
3 од. зб. 3 арк. Авторизований машинопис.
Примітка: на бланках.

865–867 Видавництво «Промінь», головний редактор В.В. Левченко до О.М. Апанович, листи з проханням прорецензувати рукопис М.П. Киценка «Хортиця в героїці і легендах».
12 лютого – 20 грудня 1971 р. З м. Дніпропетровська до м. Києва.
3 од. зб. 3 арк. Авторизований машинопис.
Примітка: на бланках.
Додаток: договір на рецензування.
1 арк.

868 Видавництво «Українська енциклопедія», керівник наукової групи «Мистецтво» Н.Ф. Харчук до О.М. Апанович, лист із проханням надіслати біографічну довідку для енциклопедії.

31 березня 1992 р., м. Київ.
1 арк. Автограф.
Додаток: анкета.
1 арк.

869 Видавництво художньої літератури «Дніпро» до О.М. Апанович, запрошення на нараду з питань перекладу літописів.
17 жовтня 1969 р., м. Київ.
1 арк. Авторизований машинопис.
Примітка: на бланку; підпис директора видавництва О. Бандури.

870 Видавництво ЦК ВЛКСМ «Молодая гвардия», завідуючий редакцією серії «ЖЗЛ» А.Л. Афанасьєв до О.М. Апанович, лист із повідомленням про видання історико-біографічного альманаху «Прометей», присвяченого ювілеєві В.І. Вернадського.
20 червня 1986 р. З м. Москви до м. Києва.
1 арк. Авторизований машинопис. Рос. мовою.
Примітка: на бланку.

871 Видавництво ЦК ЛКСМУ «Молодь», завідуючий редакцією Ю.Г. Буряк до О.М. Апанович, лист із повідомленням про неможливість видання життєпису академіка В.І. Вернадського.
21 липня 1986 р. м. Київ.
1 арк. Авторизований машинопис.
Примітка: на бланку.

872 Головна редакція «Української радянської енциклопедії», завідуючий І. Компанієць до О.М. Апанович, лист із проханням заповнити та надіслати авторську картку.
28 травня 1964 р., м. Київ.
1 арк. Авторизований машинопис.
Примітка: на бланку.

873–874 Державне наукове видавництво «Радянська енциклопедія», редакція історії СРСР до О.М. Апанович, листи з проханням написати статті для «Советской исторической энциклопедии».
31 липня, 14 листопада 1967 р. З [м. Москви] до [м. Києва].
2 од. зб. 2 арк. Авторизований машинопис. Рос. мовою.

875 Державне учбово-педагогічне видавництво «Радянська школа», завідуючий редакцією Г. Василенко до О.М. Апанович, лист із проханням надіслати рукопис праці «Сподвижники Богдана Хмельницького у боротьбі проти гніту шляхетської Польщі і за приєднання України до Росії».

16 вересня 1952 р., м. Київ.
1 арк. Авторизований машинопис.
Примітка: на бланку.

876–882 Державний історико-культурний заповідник запорозького козацтва до О.М. Апанович, вітальні листівки.
[1971 р.] – 29 квітня 1973 р. З м. Запоріжжя до м. Києва.
7 од. зб. 7 арк. Машинопис.

883–887 Інститут історії Академії наук УРСР до О.М. Апанович, вітальні листівки.
[1956 р.] – 28 грудня 1970 р., м. Київ.
5 од. зб. 5 арк. Автограф, машинопис. Укр. та рос. мовами.

888 Інститут історії України НАНУ до О.М. Апанович, вітальна телеграма з 80-річним ювілеєм.
9 вересня 1999 р., м. Київ.
1 арк. Друк.
Примітка: підпис В.А. Смолія.

889 Кабінет Міністрів України, віце-прем'єр міністр України М.Г. Жулинський до О.М. Апанович, лист із подякою за книгу про українських гетьманів.
17 листопада 1993 р., м. Київ.
1 арк. Авторизований машинопис.
Примітка: на бланку.

890 Київський державний художній інститут, декан архітектурного факультету Н. Тищенко до О.М. Апанович, лист із проханням прочитати лекції для студентів.
10 березня 1969 р., м. Київ.
1 арк. Машинопис. Рос. мовою.
Примітка: на бланку.

891 Міністерство культури УРСР, головний редактор редакційної колегії К.І. Котенко до О.М. Апанович, лист із повідомленням про терміни написання сценарію-розповіді про В.І. Вернадського.
25 квітня 1988 р., м. Київ.
1 арк. Авторизований машинопис.
Примітка: на бланку.

892–893 Нікопольський краєзнавчий музей, директор [ ] Яснєцов до О.М. Апанович, листи з проханням вислати книгу «Исторические места событий Освободительной войны украинского народа 1648–1654 гг.».
27 травня 1962 р., 8 лютого 1966 р. З м. Нікополя Дніпропетровської обл. до м. Києва.

2 од. зб. 2 арк. Авторизований машинопис.
Примітка: на бланках.

894 Організація українок Канади ім. О. Басараб, голова І. Ващук до О.М. Апанович, лист із повідомленням про надання їй матеріальної допомоги.
12 січня 1999 р. З м. Торонто (Канада) до м. Києва.
1 арк. + конв. Авторизований машинопис.
Примітка: на бланку.

895 Полтавський краєзнавчий музей до О.М. Апанович, вітальна листівка.
[1990 р.] З м. Полтави до м. Києва.
1 арк. Автограф.

896 Редакція газети «Большевик Запорожья», редактор [ ] Медведєва до [О.М. Апанович], лист із повідомленням про згоду надрукувати її статті.
7 квітня 1951 р. З [м. Запоріжжя] до [м. Києва].
1 арк. Авторизований машинопис. Рос. мовою.
Примітка: на бланку.

897 Редакція газети «Зоря Полтавщини», завідуючий відділом інформації А. Нанкевич до О.М. Апанович, лист із повідомленням про публікацію її статті про В.І. Вернадського.
5 березня 1984 р. З м. Полтави до м. Києва.
1 арк. Авторизований машинопис.
Примітка: на бланку.

898 Редакція журналу «Вопросы истории», завідуючий відділом історії СРСР до XX ст. В. Пашуто до О.М. Апанович, лист із проханням надіслати статтю «Военная организация запорожского казачества».
7 лютого 1951 р. З м. Москви до м. Києва.
1 арк. Авторизований машинопис. Рос. мовою.
Примітка: на бланку.

899 Редакція журналу «История СССР», завідуючий відділом критики і бібліографії М.П. Польський до О.М. Апанович, лист із повідомленням про відмову рецензувати її книгу.
23 вересня 1982 р. З м. Москви до м. Києва.
1 арк. Авторизований машинопис. Рос. мовою.
Примітка: на бланку.

900 Редакція літературно-художнього журналу «Дружба народов» до О.М. Апанович, лист із повідомленням про неможливість публікації рецензії на книгу про В.І. Вернадського.

20 березня 1984 р. З м. Москви до м. Києва.
1 арк. Автограф. Рос. мовою.
Примітка: на бланку; підпис З. Фініцької.

901 Редакція науково-популярного журналу «Наука і життя», відповідальний редактор І. Бречак до О.М. Апанович, вітальний лист.
[60-ті роки XX ст.], м. Київ.
1 арк. Авторизований машинопис.
Примітка: на бланку.

902 Редакція науково-популярного і науково-художнього журналу «Знание – сила», редактор Г. Бельська до О.М. Апанович, лист із повідомленням про публікацію її статті.
4 червня 1975 р. З м. Москви до м. Києва.
1 арк. Авторизований машинопис. Рос. мовою.
Примітка: на бланку.

903 Республіканське видавництво «Світ», директор І.А. Мельник до О.М. Апанович, лист із подякою за допомогу в підготовці видання книги Д.І. Яворницького «Історія запорозьких козаків».
19 березня 1992 р. З м. Львова до м. Києва.
1 арк. Авторизований машинопис.
Примітка: на бланку.

904–907 Спілка письменників України до О.М. Апанович, вітальні телеграми з нагоди її ювілею та присудження Державної премії.
[1991–1999 рр.], м. Київ.
4 од. зб. 4 арк. Друк.

908–913 Українське товариство охорони пам'яток історії та культури, правління. Київської міської організації до О.М. Апанович, вітальні листівки.
9 вересня 1971 р. – 3 листопада 1972 р., м. Київ.
6 од. зб. 6 арк. Автограф, машинопис.

914 Управління військового видавництва, головний редактор до О.М. Апанович, лист із повідомленням про відмову надрукувати її дисертацію «Запорожское войско, его устройство и боевые действия в составе русской армии во время русско-турецкой войны 1768–1774 гг.».
14 грудня 1954 р. З [м. Москви] до [м. Києва].
1 арк. Авторизований машинопис. Рос. мовою.
Примітка: на бланку.

915–916 Центральна наукова бібліотека АН УРСР до О.М. Апанович, вітальні листівки.
1 травня 1974 р., б. д., м. Київ.
2 од. зб. 2 арк. Автограф.

917 Центральний державний архів давніх актів, директор В. Шумілов до О.М. Апанович, лист із приводу копіювання архівних документів.
23 серпня 1962 р. З м. Москви до м. Києва.
1 арк. Авторизований машинопис. Рос. мовою.
Примітка: на бланку.

918–922 Центральний державний історичний архів УРСР у м. Києві до О.М. Апанович, вітальні листівки.
30 грудня 1962 р. – 6 березня 1971 р., м. Київ.
5 од. зб. 5 арк. Автограф. Укр. та рос. мовами.

Приватне листування

Адресати

Листи О.М. Апанович О.М. Апанович до Т. та О. Антоновичів

923 Лист із подякою за надання наукової нагороди Фундації Омеляна і Тетяни Антоновичів (США) за монографію «Збройні сили України першої половини XVII ст.».
31 березня 1995 р. З м. Києва до [м.] (США).
1 арк. Автограф.

О.М. Апанович до Л.М. Апанович

924–934 Листи про відрядження до Нікополя, про роботу над ювілейним збірником «Возз'єднання України з Росією» та кореспонденція приватного характеру.
8 березня 1944 р. – 28 листопада 1959 р. З м. Уфи, м. Москви, м. Києва до [м. Маріуполя].
11 од. зб. 30 арк. Автограф. Чорнило, олівець. Рос. мовою.

935–944 Листи про наукові плани, про житлові умови та кореспонденція приватного характеру.
18 лютого – вересень 1960 р. З м. Києва до [м. Маріуполя].
10 од. зб. 39 арк. Автограф. Чорнило, олівець. Рос. мовою.

945–953 Листи про конкурсну комісію на посаду старшого наукового співробітника, про видання своїх наукових праць, про трагедію на Куренівці та кореспонденція приватного характеру.
13 лютого – 26 жовтня 1961 р. 3 м. Бердянська, м. Києва до [м. Сталіно].
9 од. зб. 26 арк. Автограф. Рос. мовою.

954–966 Кореспонденція приватного характеру.
7лютого – 23 грудня 1962 р. 3 м. Києва, м. Бердянська до [м.].
13 од. зб. 35 арк. Автограф. Рос. мовою.

967–972 Кореспонденція приватного характеру.
27 травня – 26 листопада 1963 р. 3 м. Києва до [м.].
6 од. зб. 21 арк. Автограф. Рос. мовою.

973–979 Кореспонденція приватного характеру.
3 лютого – 2 грудня 1964 р. 3 м. Києва до [м.].
7 од. зб. 17 арк. Автограф. Рос. мовою.

980–987 Кореспонденція приватного характеру.
23 січня – 5 грудня 1965 р. 3 м. Києва до [м.].
8 од. зб. 26 арк. Автограф. Рос. мовою.

988–992 Кореспонденція приватного характеру.
5 січня – 2 лютого 1966 р. 3 м. Києва до [м.].
5 од. зб. 16 арк. Автограф. Рос. мовою.

О.М. Апанович до М.М. Апановича

993–996 Кореспонденція приватного характеру.
16 квітня 1943 р. – грудень 1979 р. 3 м. Уфи, м. Києва до [м.].
4 од. зб. 8 арк. Автограф. Рос. мовою.

О.М. Апанович до С.Ю. Апановича (Мережинського)

997–1002 Кореспонденція приватного характеру.
3 м. Києва, смт Кирилівки до м. Києва.
30 липня 1970 р. – 22 серпня 1971 р.
6 од. зб. 10 арк. + конв. Автограф. Рос. мовою.

О.М. Апанович до А.І. [ ]

1003 Лист з інформацією про листування В.І. Вернадського з М.І. Гавриленком. [1988 р.]. 3 [м. Києва] до [м.].

2 арк. Автограф. Рос. мовою.

Додаток: фотокопія листа В.І. Вернадського до М.І. Гавриленка. 1 арк.

О.М. Апанович до І.Г. Біласа

1004 Лист із проханням допомогти опублікувати свою працю про земельну реформу.
[Після 1997 р.], м. Київ.
4 арк. Автограф.

О.М. Апанович до З. Вуйцика

1005–1007 Листи з пропозицією надати статтю до збірника «Запорізька бувальщина», з повідомленням про вихід книги «Історичні погляди Т.Г. Шевченка».
21 вересня 1967 р. – б. д. З [м. Києва] до [м. Варшави].
3 од. зб. 8 арк. Автограф. Рос. мовою.

О.М. Апанович до Я. Голуба

1008–1009 Листи з подякою за подарунок та з повідомленням про свою нову книгу «Козацька енциклопедія для юнацтва (Книга статей про історичне буття українського козацтва»).
28 вересня 1995 р., 10 червня 1996 р. З м. Києва до [м. Детройта].
2 од. зб. 4 арк. Автограф.

О.М. Апанович до В.В. Грабовецького

1010–1011 Листи з повідомленням про публікацію його статті, про своє бажання захистити докторську дисертацію.
15 серпня 1962 р., [90-ті роки XX ст.] З м. Києва до [м. Львова], [м. Ленінграда].
2 од. зб. 3 арк. Автограф. Рос. мовою.

О.М. Апанович до М.Ф. Дмитрієнко

1012 Лист із повідомленням про написання статті на її пошану.
Б. д., [м. Київ].
1 арк. Автограф.

О.М. Апанович до Б.Т. Загорулька

1013 Лист із повідомленням про дані, що стосуються Сірка.
7 лютого 1984 р. З [м. Києва] до [м.].
3 арк. Автограф.

О.М. Апанович до Р.І. Іваничука

1014–1016 Листи з аналізом його творчого доробку.
10 квітня 1970 р. – б. д. З м. Києва до [м.].
3 од. зб. 15 арк. Автограф.

О.М. Апанович до О. Ілізарової

1017–1018 Кореспонденція приватного характеру.
Б. д. З [м. Києва] до [м.].
2 од. зб. 4 арк. Автограф.

О.М. Апанович до Я.Д. Ісаєвича

1019–1020 Листи про свою наукову роботу.
[1980 р.] – 23 березня 1984 р. З м. Києва до [м.].
2 од. зб. 6 арк. Автограф.

О.М. Апанович до Х.А. Караманиці

1021 Лист із повідомленням про долю його рукопису.
7 жовтня 1966 р. З [м. Києва] до [м.].
2 арк. Автограф.

О.М. Апанович до П.Т. Киценко

1022 Лист зі співчуттям із приводу смерті М.П. Киценка.
[1982 р.] З [м. Києва] до [м. Запоріжжя].
2 арк. Автограф.

О.М. Апанович до М.П. Киценка

1023–1025 Кореспонденція приватного характеру.
8 липня 1979 р., [грудень 1980 р.]. З м. Києва до м. Запоріжжя.
3 од. зб. 3 арк. Автограф.

О.М. Апанович до М.П. Ковальського

1026 Лист із подякою за поширення козацької тематики серед студентів.
17 квітня 1996 р. З м. Києва до [м. Дніпропетровська].
2 арк. Автограф.

О.М. Апанович до І.Ф. Костащука

1027 Кореспонденція приватного характеру.
[Травень 1985 р.]. З м. Києва до [м.].
1 арк. Автограф.

О.М. Апанович до М. Коца (M. P. Kots)

1028–1030 Листи з проханням допомогти перевидати її книгу «Збройні сили України першої половини XVIII століття».
7 серпня 1994 р. – 7 червня 1995 р. З м. Києва до м. Лексингтона (Lexington) (США).
3 од. зб. 6 арк. Автограф.

О.М. Апанович до М.В. Кукушкіної

1031 Лист із проханням повідомити програму конференції, яка має відбутися в Ленінграді.
19 березня 1978 р. З [м. Києва] до [м. Ленінграда].
2 арк. Автограф. Рос. мовою.

О.М. Апанович до В.В. Кутузова

1032–1037 Листи з проханням надати консультацію та свої зауваження до дисертації.
8 січня – 11 червня 1949 р. З м. Києва до [м.].
6 од. зб. 15 арк. Автограф.

О.М. Апанович до С.П. Луппова

1038 Лист з інформацією про фонди, в яких зберігаються матеріали про книготоргівлю.
29 вересня 1978 р. З м. Києва до [м.].
1 арк. Автограф. Рос. мовою.

О.М. Апанович до Е.А. Макарова

1039–1040 Листи про козаччину, зокрема про Сагайдачного, про розкопки на Хортиці.
21 квітня 1967 р., б. д. З м. Києва до [м. Запоріжжя].
2 од. зб. 10 арк. Автограф, машинопис. Рос. мовою.

О.М. Апанович до Ю.А. Мицика

1041 Вітальна листівка.
[1988 р.], м. Київ.
1 арк. Автограф. Рос. мовою.

О.М. Апанович до Ю.В. Назаренка

1042– Вітальні листівки.
1043 [1983 р.], б. д. З м. Києва до м. Запоріжжя.
2 од. зб. 2 арк. Автограф. Рос. мовою.

О.М. Апанович до А. Нанкевича

1044 Лист із приводу статті про В.І. Вернадського в газеті.
23 березня 1984 р. З м. Києва до [м. Полтави].
1 арк. Автограф.

О.М. Апанович до В.М. Орла

1045 Лист із приводу його публікацій про кубанський період козаччини, про складання реєстру пам'ятних місць на Кубані.
[1967 р.] З [м. Києва] до [м.].
1 арк. Автограф. Рос. мовою.

О.М. Апанович до Д.П. Петриченка

1046 Кореспонденція приватного характеру.
29 квітня 1957 р. З [м. Києва] до [м.].
2 арк. Автограф. Рос. мовою.

О.М. Апанович до Ф.М. Плотніра

1047– Листи з повідомленням про видання своєї книги «Рукописная светская книга
1053 XVIII в. на Украине. Исторические сборники» та про роботу над іншими працями.
14 квітня 1980 р. – 27 грудня 1994 р. З м. Києва до [м.].
7 од. зб. 12 арк. Автограф.
Примітка: у № 1050 кінець відсутній.

О.М. Апанович до Л.І. Попової

1054 Лист про свою наукову діяльність.
11 липня 1984 р. З м. Києва до [м. Москви].
2 арк. Автограф. Рос. мовою.

О.М. Апанович до О.О. Преображенського

1055– Листи про свою наукову діяльність.
1061 18 листопада 1977 р. – 11 січня 1979 р. З м. Києва до [м. Москви].
7 од. зб. 10 арк. Автограф. Рос. мовою.

О.М. Апанович до О.П. Пронштейна

1062– Листи з повідомленням про публікацію його статті.
1063 3 червня 1962 р., [1970 р.]. З м. Києва до [м. Ростова-на-Дону].
2 од. зб. 3 арк. Автограф. Рос. мовою.

О.М. Апанович до М.М. Розова

1064– Листи про завершення своєї праці «Рукописная светская книга XVIII
1067 века на Украине».
28 лютого 1978 р. – 4 липня 1979 р. З м. Києва до [м. Ленінграда].
4 од. зб. 7 арк. Автограф. Рос. мовою.

О.М. Апанович до В.П. Руденка

1068 Кореспонденція приватного характеру.
1 вересня 1946 р. З м. Одеси до [м.].
1 арк. Автограф. Рос. мовою.

О.М. Апанович до Є.М. Сидоченко

1069– Кореспонденція приватного характеру.
1071 1 лютого 1943 р. – б. д. З м. Уфи до м. Джамбула (Казахська РСР).
3 од. зб. 4 арк. Машинопис, автограф. Рос. мовою.

О.М. Апанович до К.М. Ситника

1072 Привітання з отриманням високої нагороди – Державної премії СРСР.
10 листопада 1984 р., м. Київ.
1 арк. Автограф. Рос. мовою.

О.М. Апанович до А. Сокульського

1073 Лист про популяризацію історії козацтва у школах та інститутах.
17 квітня 1996 р. З [м. Києва] до [м. Запоріжжя].
2 арк. Автограф.

О.М. Апанович до В. Степанкова

1074–1076 Листи про свою наукову роботу.
[1983–1988 рр.] З м. Києва до [м.].
3 од. зб. 5 арк. Автограф. Рос. мовою.

О.М. Апанович до С.М. Стойка

1077–1081 Листи про захист його кандидатської дисертації, про розповсюдження книги «В.И. Вернадский : Жизнь и деятельность на Украине».
12 січня 1955 р. – 5 квітня 1984 р. З м. Києва до [м.].
5 од. зб. 14 арк. Автограф. Рос. мовою.

О.М. Апанович до П.П. Супрененка

1082 Лист із пропозицією написати статтю для періодичного щорічника Інституту історії АН УРСР «Запорізька бувальщина».
[1968 р.]. З м. Києва до [м.].
1 арк. Автограф.

О.М. Апанович до С. та М. Труханів

1083–1084 Кореспонденція приватного характеру.
6 травня 1975 р., б. д. З [м. Києва] до [м.].
2 од. зб. 3 арк. Автограф. Рос. мовою.

О.М. Апанович до О.П. Фомічова

1085–1091 Листи на фронт.
8 квітня – 9 грудня 1944 р. З м. Уфи, м. Києва до [ ].
7 од. зб. 14 арк. Автограф. Рос. мовою.

О.М. Апанович до М.В. Хижняка

1092 Лист із пропозицією долучитися до вивчення та популяризації історії Донецького краю.
Б. д. З [м. Києва] до [м.].
3 арк. Автограф.

О.М. Апанович до В.А. Чабаненка

1093–1094 Листи про підготовку видання «Козацька енциклопедія для юнацтва» («Книга статей про історичне буття українського козацтва»).
1997 р., б. д. З [м. Києва] до [м. Запоріжжя].
2 од. зб. 6 арк. Автограф.

О.М. Апанович до М.А. Швидкого

1095 Лист про створення музею пам'ятки запорозького козацтва – Протовчанської паланки.
29 вересня 1992 р. З м. Києва до смт Петриківки Дніпропетровської обл.
3 арк. Автограф.

О.М. Апанович до Т. та Н. Шенкарюків

1096–1105 Кореспонденція приватного характеру.
29 листопада 1995 р. – 1 березня 1997 р. З м. Києва, м. Ірпеня до [м. Києва].
10 од. зб. 26 арк. Автограф.

О.М. Апанович до Є.П. Янчевської

1106 Лист про свої наукові справи.
Б. д. З [м. Києва] до [м. Львова].
2 арк. Автограф.

О.М. Апанович до М.Е. Яценка

1107 Лист про підготовку видання Архіву Коша Запорозької Січі.
[1965 р.]. З м. Києва до [м.].
2 арк. Автограф.

Кореспонденти

Л. Абецазарські до О.М. Апанович

1108 Лист із подякою за книгу [«Запорозька Січ у боротьбі проти турецько-татарської агресії: 50–70-ті роки XVII ст.»].
5 жовтня 1961 р. З м. Мінська до м. Києва.
1 арк. Авторизований машинопис. Білорус. мовою.

В. Авер'янова до О.М. Апанович

1109 Вітальна листівка.
2 червня 1964 р. З м. Ново-Олександрівська (Сахалін) до м. Києва.
1 арк. Автограф. Рос. мовою.

М.А. Алекберлі до О.М. Апанович

1110–1117 Листи про монографію [«Запорозька Січ у боротьбі проти турецько-татарської агресії: 50–70-ті роки XVII ст.»].
23 лютого 1951 р. – 3 січня 1971 р. З м. Чернівців, [м. Махачкали], [м. Баку] до м. Києва.
8 од. зб. 9 арк. Авторизований машинопис. Рос. мовою.

П. Александров до О.М. Апанович

1118 Лист із проханням написати рецензію на статтю «До питання про підготовку та хід ліквідації Запорозької Січі».
12 лютого 1995 р. З м. Запоріжжя до м. Києва.
2 арк. Автограф.

Антонови (родина) до О.М. Апанович

1119–1120 Вітальні листівки.
[1976 р.], 26 грудня 1996 р. З м. Львова до м. Києва.
2 од. зб. 2 арк. Автограф.

Г.М. Апанович до О.М. Апанович

1121–1137 Кореспонденція приватного характеру.
28 грудня 1943 р. – 1997 р. З м. Омська, м. Сімферополя, м. Львова до м. Уфи, м. Києва.
17 од. зб. 17 арк. Автограф. Рос. мовою.

Л.М. Апанович та І. [ ] до О.М. Апанович

1138–1140 Вітальні листівки.
1965–1971 рр. З м. Харкова до м. Києва.
3 од. зб. 3 арк. Автограф. Рос. мовою.

Л.М. Апанович до О.М. Апанович

1141– Кореспонденція приватного характеру.
1295 28 травня 1947 р. – 2 січня 1990 р. З м. Сталіно, м. Маріуполя, м. Сочі, м. Гагри, м. Ялти, м. Сухумі, м. Донецька, м. Кисловодська, м. Києва до м. Києва.
155 од. зб. 327 арк. Автограф. Рос. мовою.

М.М. Апанович до О.М. Апанович

1296– Кореспонденція приватного характеру.
1386 7 квітня 1944 р. – 1 травня 1985 р., б. д. З м. Уфи, м. Москви, м. Харкова, м. Кисловодська, м. Гагри, м. Піцунди до м. Києва.
91 од. зб. 107 арк. Автограф. Чорнило, олівець. Рос. мовою.

Н. Апанович до О.М. Апанович

1387– Кореспонденція приватного характеру.
1388 31 травня 1945 р. – 9 грудня 1948 р. З м. Уфи до м. Києва.
2 од. зб. 2 арк. Автограф.

Р.М. Апанович до О.М. Апанович

1389– Кореспонденція приватного характеру.
1398 12 вересня 1948 р. – 4 листопада 1986 р. З [м.], м. Харкова до м. Києва.
10 од. зб. 10 арк. Автограф. Рос. мовою.

[ ] Аріта до О.М. Апанович

1399 Лист із повідомленням про свій приїзд у Київ на семінар.
18 червня 1984 р. З м. Риги до м. Києва.
4 арк. Автограф.

В.В. Артюхов до О.М. Апанович

1400– Вітальні листівки.
1409 7 березня 1968 р. – 5 листопада 1970 р., м. Київ.
10 од. зб. 10 арк. Автограф.

А. Астиленко до О.М. Апанович

1410–1413 Кореспонденція приватного характеру.
15 серпня 1966 р. – 15 липня 1969 р. З м. Києва, с. Любимівки Дніпровського р-ну Дніпропетровської обл., м. Трускавця до м. Києва.
4 од. зб. 6 арк. Авторизований машинопис. Рос. мовою.

Л.В. Бажанов до О.М. Апанович

1414 Лист із проханням заповнити анкету для видання «Поділля в працях дослідників і краєзнавців. Істріографія. Біобібліографія. Матеріали».
[1991 р.]. З м. Кам'янця-Подільського до м. Києва.
1 арк. Автограф.

В.Г. Берковський до О.М. Апанович

1415–1416 Лист із проханням надати дозвіл на дослідження її життєвого та наукового шляху.
11 листопада 1995 р., б. д. З [м. Острога Рівненської обл.] до м. Києва.
2 од. зб. 2 арк. Автограф.

Л. Бессудна до О.М. Апанович

1417–1420 Кореспонденція приватного характеру.
31 грудня 1960 р. – 18 листопада 1973 р. З м. Львова до м. Києва.
4 од. зб. 7 арк. Автограф. Рос. мовою.

С.І. Білокінь до О.М. Апанович

1421–1434 Листи про значення маргіналій для літературознавства, про Таранушенка, про матеріали Хмирова, про написання історії ВБУ та свої зауваження.
7 грудня 1974 р. – 18 березня 1978 р. З м. Києва, м. Москви до м. Києва.
14 од. зб. 14 арк. Автограф, машинопис. Рос. мовою.

І. Бовкун до О.М. Апанович

1435 Лист із повідомленням про бажання створити музей «Українська лінія».
Б. д. З смт Нових Санжарів Полтавської обл. до [м. Києва].
1 арк. Автограф.

А.Г. Брайчевська до О.М. Апанович

1436– Вітальні листівки.
1437 10 вересня 1962 р., б. д. З м. Києва, м. Трускавця до м. Києва.
2 од. зб. 2 арк. Автограф.

М.Ю. Брайчевський, І.М. Мельник до О.М. Апанович

1438– Вітальні листівки.
1440 [1997 р.] – 25 грудня 1998 р., м. Київ.
3 од. зб. 3 арк. Автограф. Укр. та рос. мовами.

М.Я. Брауде до О.М. Апанович

1441 Кореспонденція приватного характеру.
16 січня 1958 р. З м. Харкова до м. Києва.
1 арк. + конв. Автограф. Рос. мовою.

А.А. Браутін до О.М. Апанович

1442 Лист із повідомленням про музейні цінності козацької доби.
18 лютого 1973 р. З смт Солоного Дніпропетровської обл. до м. Києва.
1 арк. Автограф. Рос. мовою.

М.Н. Буйненко до О.М. Апанович

1443– Листи про перевидання творів Д. Яворницького, про висвітлення
1446 правдивих історичних подій у її творчості.
26 грудня 1974 р. – 25 грудня 1975 р. З м. Одеси до м. Києва.
4 од. зб. 10 арк. Автограф.

Л.М. Буць до О.М. Апанович

1447 Лист із проханням допомогти розкрити тему дипломної роботи «Образование Запорожской Сечи».
4 листопада 1969 р. З м. Дніпродзержинська до м. Києва.
2 арк. Автограф. Рос. мовою.

М.С. Васильєва до О.М. Апанович

1448– Кореспонденція приватного характеру.
1449 5 листопада 1956 р., 5 лютого 1957 р. З м. Коростеня до м. Києва.
2 од. зб. 2 арк. Автограф. Рос. мовою.

[ ] Вигода до О.М. Апанович

1450 Лист про свої наукові плани та публікацію статті в журналі «Сузір'я».
17 березня 1983 р. З м. Ужгорода до м. Києва.
1 арк. Автограф.

М.О. Винниченко до О.М. Апанович

1451 Лист із приводу її рецензії на книгу В.О. Голобуцького «Гомін, гомін по діброві».
7 квітня 1969 р. З м. Харкова до м. Києва.
2 арк. Автограф.

О. Відо до О.М. Апанович

1452–1455 Листи із вдячністю за підтримку в науковій роботі.
11 жовтня 1954 р. – 29 січня 1956 р. З м. Новочеркаська, м. Москви, м. Крайова (Румунія) до м. Києва.
4 од. зб. 9 арк. Автограф. Рос. мовою.

М.П. Візир до О.М. Апанович

1456–1458 Вітальні листівки.
[70-ті роки XX ст.], м. Київ.
3 од. зб. 3 арк. Автограф. Укр. та рос. мовами.

Ю. Вілінов до О.М. Апанович

1459 Кореспонденція приватного характеру.
29 травня 1992 р. З [м.] до м. Києва.
1 арк. Авторизований машинопис.

З. Вуйцик до О.М. Апанович

1460–1467 Листи про свої наукові плани та перспективи.
1961 р. – 24 січня 1969 р. З м. Варшави до м. Києва.
8 од. зб. 9 арк. Автограф, машинопис. Польс. мовою.

Е. Гайч до О.М. Апанович

1468–1470 Листи з проханням допомогти опублікувати свою статтю про В.І. Вернадського в українському журналі.

13 березня 1992 р. – 28 липня 1996 р. З м. Мюнхена до м. Києва.
3 од. зб. 3 арк. Авторизований машинопис.

Г. Гершкович до О.М. Апанович

1471–1473 Кореспонденція приватного характеру.
3 серпня 1964 р. – [1986 р.], м. Київ.
3 од. зб. 3 арк. Автограф. Рос. мовою.

Л.Л. Гец до О.М. Апанович

1474–1487 Листи з проханням надіслати книгу «Збройні сили України першої половини XVIII ст.»; з відгуками про її наукову діяльність.
14 листопада 1969 р. – 30 червня 1971 р. З м. Кракова до м. Києва.
14 од. зб. 14 арк. Автограф.

О.Т. Гончар до О.М. Апанович

1488 Лист із подякою за надіслану книгу.
20 листопада 1992 р., м. Київ.
1 арк. Автограф.

В. Городько до О.М. Апанович

1489–1490 Листи зі сценарієм про козака Арсена Звенигору.
[1991 р.], б. д. З [м.] до м. Києва.
2 од. зб. 5 арк. Автограф.

Гороховські (родина) до О.М. Апанович

1491–1495 Кореспонденція приватного характеру.
31 грудня 1962 р. – [1991 р.], м. Київ.
5 од. зб. 5 арк. Автограф. Рос. мовою.

В.В. Грабовецький до О.М. Апанович

1496–1505 Листи з проханням допомогти знайти архівні документи до теми «Зв'язки козаків Галицького Підкарпаття із задніпровськими козаками».
19 березня 1954 р. – 5 квітня 1959 р. З м. Львова до м. Києва.
10 од. зб. 15 арк. Автограф.

1506–1515 Листи про свої творчі плани.
23 червня 1959 р. – 4 лютого 1962 р. З м. Львова до м. Києва.
10 од. зб. 11 арк. Автограф.

1516–1520 Листи з приводу рецензії С.Т. Гілецького, опублікованої в «Українському історичному журналі».
13 серпня 1962 р. – 2 квітня 1995 р. 3 м. Львова до м. Києва.
5 од. зб. 6 арк. Автограф.

В.Г. Грибовський до О.М. Апанович

1521–1522 Листи з проханням надіслати книгу про військове мистецтво запорозьких козаків; із запрошенням відвідати Нікополь.
26 жовтня 1971 р., 25 січня 1972 р. 3 м. Нікополя до м. Києва.
2 од. зб. 4 арк.+ конв. Авторизований машинопис.

Р. Гринько до О.М. Апанович

1523–1529 Вітальні листівки.
28 грудня 1971 р. – [1986 р.] 3 м. Кримська Краснодарського краю до м. Києва.
7 од. зб. 7 арк. Автограф. Рос. мовою.

В. Гром до О.М. Апанович

1530 Лист із проханням надіслати бібліографію до наукової праці «Богдан Хмельницький і визвольна війна 1648–1657 рр. в українській і зарубіжній історіографії».
13 листопада 1994 р. 3 [м. Рівного] до м. Києва.
2 арк. Авторизований машинопис.

З.В. Громілова до О.М. Апанович

1531–1537 Кореспонденція приватного характеру.
9 січня 1945 р. – 23 лютого 1947 р. 3 м. Уфи до м. Києва.
7 од. зб. 7 арк. Автограф. Рос. мовою.

Ю. Гроссман до О.М. Апанович

1538–1542 Кореспонденція приватного характеру.
30 липня 1949 р. – 25 квітня 1951 р. 3 м. Львова до м. Києва.
5 од. зб. 10 арк. Автограф. Рос. мовою.

І. Гузнер до О.М. Апанович

1543–1549 Лист із проханням допомогти отримати книгу А. Замалєєва і В. Зоца «Мыслители Киевской Руси»; кореспонденція приватного характеру.

[1976 р.] – 27 січня [1983 р.] З м. Новосибірська до м. Києва.
7 од. зб. 7 арк. Автограф. Рос. мовою.

І.О. Гуржій до О.М. Апанович

1550–1551 Кореспонденція приватного характеру.
9 липня, 3 серпня 1952 р. З с. Худяків Черкаського р-ну Черкаської обл. до м. Києва.
2 од. зб. 2 арк. Автограф.

К.Г. Гуслистий до О.М. Апанович

1552 Вітальна листівка.
30 грудня 1969 р., м. Київ.
1 арк. Автограф.

Г. Даневська до О.М. Апанович

1553 Кореспонденція приватного характеру.
5 грудня 1949 р. З [м.] до [м. Києва].
1 арк. Автограф. Рос. мовою.

І.Г. Даниленко до О.М. Апанович

1554–1556 Листи з приводу відомостей про запорозькі курені, що згадуються в її монографії «Збройні сили України першої половини XVIII ст.».
24 березня – 3 грудня 1970 р. З смт Великої Писарівки Великописарівського р-ну Сумської обл. до м. Києва.
3 од. зб. 4 арк. + конв. Автограф.

Н.А. Данилова до О.М. Апанович

1557–1559 Кореспонденція приватного характеру.
29 квітня – грудень 1964 р. З м. Баку до м. Києва.
3 од. зб. 3 арк. Автограф. Рос. мовою.

Г.М. Данилович до О.М. Апанович

1560 Кореспонденція приватного характеру.
4 травня 1968 р. З [м.] до [м. Києва].
1 арк. Автограф.

П.В. Дарахова до О.М. Апанович

1561–1562 Листи з приводу її статті «Прочитайте тую славу», надрукованої в журналі «Україна» в 1966 р.
1 грудня 1969 р., б. д. 3 [м.] до м. Києва.
2 од. зб. 3 арк. Автограф.

М.П. Дарміць до О.М. Апанович

1563 Лист із проханням допомогти придбати її монографію «Гетьмани України і кошові отамани Запорозької Січі».
Б. д. 3 м. Львова до м. Києва.
1 арк. Автограф.

Н. Дворецька до О.М. Апанович

1564–1565 Листи з проханням написати відгук на дисертацію «Сибирское летописание второй половины XVII в.».
5 квітня, 10 грудня 1980 р. 3 м. Ленінграда до м. Києва.
2 од. зб. 2 арк. Автограф. Рос. мовою.

Є.І. Девісевич до О.М. Апанович

1566 Кореспонденція приватного характеру.
4 жовтня 1952 р. 3 м. Ялти до м. Києва.
1 арк.+ конв. Автограф. Рос. мовою.

Є. Єсько до О.М. Апанович

1567 Лист із подякою за репортаж з приводу виходу збірки «Запорозький архів», надрукований у газеті «Радянська Україна».
Б. д. 3 с. Єлизаветівки Петриківського р-ну Дніпропетровської обл. до м. Києва.
3 арк. Автограф.

М. Жуковський до О.М. Апанович

1568–1570 Листи з подякою за книгу з особистим автографом; з проханням дати рецензію на довідку «Про літочислення м. Нікополя».
24 жовтня 1995 р. – б. д. 3 м. Нікополя до м. Києва.
3 од. зб. 3 арк. Автограф.

О. та А. Журби до О.М. Апанович

1571–1574 Листи з інформацією про відкриття пам'ятника Д.І. Яворницькому.
25 серпня 1994 р. – 20 жовтня 1995 р. З м. Дніпропетровська до м. Києва.
4 од. зб. 5 арк. Автограф.

С. Заброварний до О.М. Апанович

1575–1576 Листи з проханням допомогти опублікувати в «Українському календарі» статтю про В.О. Голобуцького.
1969 р. – 10 лютого 1972 р. З м. Щецина (Польща) до м. Києва.
2 од. зб. 3 арк. Автограф.

М. Зелінська до О.М. Апанович

1577–1579 Кореспонденція приватного характеру.
28 жовтня [1944 р.] – 7 лютого 1945 р. З м. Чернівців до м. Києва.
3 од. зб. 3 арк. Автограф. Олівець, чорнило. Рос. мовою.

О. Зінченко до О.М. Апанович

1580–1581 Листи зі статтею полтавських краєзнавців Г.П. та А.Г. Заїк «Коли та з якою метою споруджувалася українська лінія?».
28 лютого 1991 р., 11 жовтня 1993 р. З с. Нехворощі Новосанжарського р-ну Полтавської обл. до м. Києва.
2 од. зб. 3 арк. Автограф.

Р.І. Іваничук до О.М. Апанович

1582–1591 Листи з подякою за поради та зауваження щодо романів «Мальви» і «Меч і мисль».
1 березня 1970 р. – 1 березня 1979 р. З [м.] до м. Києва.
10 од. зб. 10 арк. Автограф.

Б.І. Іванов до О.М. Апанович

1592 Лист щодо публікації статті.
22 вересня 1988 р. З [м.] до м. Києва.
1 арк. Автограф. Рос. мовою.

І.М. Івановська до О.М. Апанович

1593 Лист із приводу придбання книги «Жизнь и научная деятельность В.И. Вернадского на Украине».
Б. д. 3 [м. Москви] до м. Києва.
1 арк. Автограф. Рос. мовою.

О.І. Ілізарова до О.М. Апанович

1594–1659 Листи про свої наукові плани та перспективи.
25 листопада 1951 р. – 24 грудня 1993 р. 3 м. Москви, м. Тбілісі, м. Жуковського Московської обл. до м. Києва.
66 од. зб. 114 арк. Автограф. Рос. мовою.

К.А. Ілізарова-Бочштейн до О.М. Апанович

1660–1665 Кореспонденція приватного характеру.
1 травня 1966 р. – 6 грудня 1982 р. 3 м. Москви, м. Жуковського до м. Києва.
6 од. зб. 8 арк. Автограф. Рос. мовою.

В.Ф. Інкін до О.М. Апанович

1666 Кореспонденція приватного характеру.
20 березня 1965 р. 3 м. Львова до м. Києва.
1 арк. + конв. Автограф.

Я.Д. Ісаєвич до О.М. Апанович

1667–1674 Листи з подякою за книгу; про проведення книгознавчої сесії; про Всесоюзну книгознавчу нараду; про захист дисертації.
2 листопада 1960 р. – 6 червня 1995 р. 3 м. Львова до м. Києва.
8 од. зб. 10 арк. Автограф.

М.Є. Іщенко до О.М. Апанович

1675 Лист про матеріали до теми «Колиска козацької вольниці (Канів козацький)».
24 лютого 1968 р. 3 м. Канева до м. Києва.
1 арк. Автограф.

Є.М. Калачова до О.М. Апанович

1676 Лист із подякою за її праці, які відновлюють історичну правду про український народ.

[1993 р.] З м. Запоріжжя до м. Києва.
1 арк. Автограф. Рос. мовою.

В. Калашніков до О.М. Апанович

1677 Лист із проханням повідомити цікаві історичні факти про запорозьких козаків, що можуть бути використані для написання віршів.
Б. д. З [м.] до м. Києва.
1 арк. Автограф. Рос. мовою.

О.М. Камишніченко до О.М. Апанович

1678 Кореспонденція приватного характеру.
26 липня 1946 р. З м. Житомира до м. Києва.
1 арк. Автограф. Рос. мовою.

Х.А. Караманиця до О.М. Апанович

1679–1681 Листи з приводу її відгуку на працю «Мариупольские греки в свете истории Крыма»; про редагування М.Ю. Брайчевським даної праці.
12 березня 1961 р. – 24 серпня 1966 р. З м. Макіївки Донецької обл. до м. Києва.
3 од. зб. 4 арк. Автограф. Рос. мовою.

Ю. Карташов до О.М. Апанович

1682 Лист про співпрацю донських і запорозьких козаків.
Б. д. З [м.] до м. Києва.
2 арк. Машинопис. Рос. мовою.

О. Квасневський до О.М. Апанович

1683–1684 Листи з приводу встановлення у м. Хотині пам'ятника гетьману Петру Сагайдачному.
10 серпня, 23 серпня 1990 р. З м. Хотина (Буковина) до м. Києва.
2 од. зб. 2 арк. Автограф, машинопис.
Додаток: рішення виконкому Хотинської міської ради народних депутатів та звернення О. Квасневського з приводу відзначення річниці Хотинської битви 1621 р.
2 арк. Машинопис.

Н.Р. Кирилюк до О.М. Апанович

1685–1688 Лист про проведення обласної історико-краєзнавчої конференції; вітальні листівки.
17 грудня 1969 р. – [квітень 1975 р.]. З м. Луцька до м. Києва.
4 од. зб. 4 арк. Автограф.
Додаток: запрошення на конференцію.
1 арк. Машинопис на бланку Правління Волинської обласної організації Українського товариства охорони пам'яток історії та культури.

П.І. Киричек до О.М. Апанович

1689 Кореспонденція приватного характеру.
3 березня 1959 р. З с. Глібівки Вишгородського р-ну Київської обл. до м. Києва.
2 арк. Автограф. Рос. мовою.

С.М. Кириченко до О.М. Апанович

1690–1692 Вітальна листівка; листи з відгуком на її монографію «Розповіді про запорозьких козаків»; із зауваженнями до її есе про М.П. Киценка.
27 грудня 1967 р. – 7 січня 1996 р. З м. Запоріжжя до м. Києва.
3 од. зб. 10 арк. Автограф.

М.П. Киценко до О.М. Апанович

1693–1712 Листи з приводу видання своєї праці про Хортицю, вітальні листівки.
26 березня 1967 р. – 29 грудня 1981 р. З м. Кисловодська, м. Запоріжжя, м. Москви до м. Києва.
20 од. зб. 21 арк. Автограф.

П.Т. Киценко до О.М. Апанович

1713–1733 Вітальні листівки; листи про М.П. Киценка та про його архів; про увічнення його пам'яті; спогади про нього.
5 березня 1972 р. – 17 березня 1998 р. З м. Запоріжжя до м. Києва.
21 од. зб. 22 арк. Автограф. Рос. мовою.

С. Кигим до О.М. Апанович

1734 Лист із приводу матеріалів з архіву АН СРСР; про матеріали стосовно В.І. Вернадського в архіві В.І. Бабенка.

Б. д. 3 [м.] до м. Києва.
1 арк. Автограф. Рос. мовою.

М. Клейман до О.М. Апанович

1735–1744 Вітальні листівки; листи про свою службову та наукову діяльність.
15 листопада 1976 р. – [1982 р.] З м. Кишинева до м. Києва.
10 од. зб. 10 арк. Автограф. Рос. мовою.

І. Клімаш до О.М. Апанович

1745 Вітальна листівка.
[1970 р.]. З [м.] до м. Києва.
1 арк. Авторизований машинопис.

Ю. Князьков до О.М. Апанович

1746–1747 Вітальна телеграма; лист із проханням написати відгук на автореферат дисертації.
[1980 р.], 11 квітня 1984 р. З м. Запоріжжя до м. Києва.
2 од. зб. 2 арк. Автограф, друк. Рос. мовою.

Л. Коваленко до О.М. Апанович

1748–1749 Листи про поїздку до Кам'янця-Подільського; про наукове консультування дисертації В. Степанкова.
18 червня 1969 р., 19 квітня 1972 р. З м. Кам'янця-Подільського до м. Києва.
2 од. зб. 2 арк. Автограф.

М.П. Ковальський до О.М. Апанович

1750–1766 Листи про свої наукові праці та наукову діяльність; з проханням допомогти придбати ДСТУ щодо бібліографічного опису; з проханням написати відгук на автореферат дисертації про К.Г. Гуслистого; з подякою за її публікацію про Острозьку академію; про видання на пошану О.М. Апанович; із запрошеннями на конференцію з нагоди 420-річчя Острозької академії та конференцію «Велика Волинь у науковій спадщині і громадській діяльності М.С. Грушевського»; вітальні листівки.
15 серпня 1977 р. – 6 лютого 1997 р. З м. Дніпропетровська, м. Острога Рівненської обл. до м. Києва.
17 од. зб. 19 арк. Автограф. Рос. мовою.

М.М. Козловський до О.М. Апанович

1767–1789 Кореспонденція приватного характеру.
12 вересня 1951 р. – 22 травня 1954 р. З м. Нового Афона (Абхазія), м. Тбілісі до м. Києва.
23 од. зб. 56 арк. Автограф. Рос. мовою.

О.С. Компан до О.М. Апанович

1790–1791 Кореспонденція приватного характеру.
Б. д., [м. Київ].
2 од. зб. 4 арк. Автограф, авторизований машинопис.

І.Г. Корольова до О.М. Апанович

1792–1801 Листи про свої робочі плани та перспективи.
29 грудня 1969 р. – 29 січня 1972 р. З м. Москви до м. Києва.
10 од. зб. 19 арк. Автограф. Рос. мовою.

С. Костащук до О.М. Апанович

1802–1806 Листи з повідомленнями про публікацію її статей «Славний кошовий отаман Іван Сірко» та «Полководець (До 375-річчя від дня народження Богдана Хмельницького)».
29 серпня 1965 р. – 28 вересня 1991 р. З с. Тулови Снятинського р-ну Івано-Франківської обл. до м. Києва.
5 од. зб. 5 арк. Автограф.

М.П. Коц до О.М. Апанович

1807–1808 Листи про матеріальну допомогу на видання її праці «Збройні сили України першої половини XVIII століття».
27 жовтня 1994 р., 31 грудня 1995 р. З м. Лексингтона (Lexington) (США) до м. Києва.
2 од. зб. 2 арк. Авторизований машинопис.

М. Кравець до О.М. Апанович

1809–1811 Лист із вдячністю за книгу; вітальні листівки.
21 серпня 1970 р. – 8 березня 1972 р. З м. Львова до м. Києва.
3 од. зб. 3 арк. Автограф.

Г. Круглякова до О.М. Апанович

1812 Кореспонденція приватного характеру.
3 жовтня 1943 р. З [м.] до м. Уфи.
1 арк. Автограф. Рос. мовою.

С.М. Кузьменко до О.М. Апанович

1813– Листи про свою наукову діяльність; вітальні листівки.
1819 4 квітня 1968 р. – 27 липня 1978 р. З м. Вінниці до м. Києва.
7 од. зб. 7 арк. Автограф.

С. Кукнеш до О.М. Апанович

1820– Кореспонденція приватного характеру.
1821 3 травня, 17 травня 1948 р. З [м.] до [м.].
2 од. зб. 5 арк. Автограф. Рос. мовою.

В.В. Кутузов до О.М. Апанович

1822– Листи із зауваженнями до її кандидатської дисертації; про захист
1838 дисертації.
19 лютого 1949 р. – б. д. З м. Москви, м. Феодосії до м. Києва.
17 од. зб. 44 арк. Автограф. Рос. мовою.

Л.П. Лаптєва до О.М. Апанович

1839– Листи про свої наукові плани; вітальні листівки.
1848 17 червня 1982 р. – 23 грудня 1990 р. З м. Москви до м. Києва.
10 од. зб. 10 арк. Автограф. Рос. мовою.

Ле Кен Гу до О.М. Апанович

1849– Листи із вдячністю за співпрацю.
1851 31 грудня 1952 р. – 8 жовтня 1957 р. З м. Пхеньяна (Корея), м. Москви до м. Києва.
3 од. зб. 6 арк. Автограф, авторизований машинопис. Рос. мовою.

І.Я. Лосієвський до О.М. Апанович

1852 Лист із проханням повідомити про долю приватної бібліотеки Мелетія Смотрицького.

28 вересня 1981 р. З м. Харкова до м. Києва.
2 арк. Автограф. Рос. мовою.

М.П. Лубко до О.М. Апанович

1853–1855 Листи з проханням дати відгук на свій нарис про історію міста Лисянки в XVI–XVII ст.; з проханням допомогти опублікувати матеріал про етнографа та фольклориста Й. Димінського.
24 січня 1994 р. – 14 січня 1995 р. З с. Рунівщини Полтавського р-ну Полтавської обл. до м. Києва.
3 од. зб. 3 арк. Автограф, авторизований машинопис.

С.П. Луппов до О.М. Апанович

1856–1861 Вітальні листівки.
1 червня 1977 р. – 18 жовтня 1980 р. З м. Ленінграда до м. Києва.
6 од. зб. 6 арк. Автограф. Рос. мовою.

О.Й. Луста до О.М. Апанович

1862–1863 Листи з повідомленням про знахідку рукопису «Слово о полку Ігоревім» та пропозицією передати його до ЦНБ.
4 лютого, 16 лютого 1975 р. З с. Андріяшівки Роменського р-ну Сумської обл. до м. Києва.
2 од. зб. 3 арк. Автограф.

І. та Т. Маєвські до О.М. Апанович

1864–1867 Кореспонденція приватного характеру; вітальні листівки.
24 травня 1947 р. – 31 березня 1969 р. З м. Києва до м. Одеси, м. Києва.
4 од. зб. 5 арк. Автограф. Рос. мовою.

В.О. Майстренко до О.М. Апанович

1868 Лист із проханням допомогти працевлаштуватися в Інститут історії АН УРСР.
5 вересня 1967 р. З м. Миколаєва до м. Києва.
1 арк. Автограф.

Е.А. Макаров до О.М. Апанович

1869–1871 Листи про Запорозьку Січ на о. Хортиці.
12 травня 1965 р. – 3 січня 1967 р. З м. Запоріжжя до м. Києва.
3 од. зб. 5 арк. Автограф, машинопис. Рос. мовою.

М. Максим'юк до О.М. Апанович

1872 Лист з інформацією про надсилання газет із її публікаціями про історію прикарпатських замків.
9 липня 1970 р. З [ ] до м. Києва.
1 арк. Автограф.

Л. Мамедова до О.М. Апанович

1873–1878 Кореспонденція приватного характеру; вітальні листівки.
29 жовтня 1979 р. – 8 березня 1983 р. З м. Баку до м. Києва.
6 од. зб. 7 арк. Автограф. Рос. мовою.

Ю. Мамолат до О.М. Апанович

1879 Лист-запрошення на перший випуск альманаху «Сонячні кларнети».
Б. д., м. Київ.
1 арк. Автограф.

О.С. Маринченко до О.М. Апанович

1880–1883 Листи про рукопис своєї повісті про запорозького козака Ярослава Новака; про свої наукові плани.
19 лютого – 10 березня 1971 р. З м. Херсона до м. Києва.
4 од. зб. 4 арк. Автограф. Рос. мовою.

Г. Марченко до О.М. Апанович

1884–1887 Листи про діяльність Українського товариства охорони пам'яток історії та культури; вітальні листівки.
14 квітня 1968 р. – квітень 1970 р. З [м. Запоріжжя] до м. Києва.
4 од. зб. 5 арк. Автограф.

О. Мельник до О.М. Апанович

1888 Лист про свою наукову діяльність.
Б. д., м. Київ.
1 арк. Автограф.

О.Т. Меньшикова до О.М. Апанович

1889–1890 Кореспонденція приватного характеру; вітальна листівка.
2 січня 1978 р., 26 грудня 1980 р. З м. Донецька до м. Києва.
2 од. зб. 2 арк. Автограф. Рос. мовою.

С.Ю. Мережинський до О.М. Апанович

1891–1895 Кореспонденція приватного характеру; вітальні листівки.
13 серпня 1971 р. – 29 грудня 1991 р. З [м.] до [м. Києва].
5 од. зб. 5 арк. Автограф. Рос. мовою.
Додаток: листівки Михайла [Мережинського], онука О.М. Апанович.
2 арк.

П. Михайлик до О.М. Апанович

1896–1903 Вітальні листівки; лист з інформацією про надсилання своєї статті, опублікованої в газеті «Радянська Буковина».
5 березня 1960 р. – 5 березня 1980 р. З м. Чернівців до м. Києва.
8 од. зб. 8 арк. Автограф.

Ю.А. Мицик до О.М. Апанович

1904–1951 Листи про видання своїх праць; про свої наукові плани, наукову та педагогічну діяльність; про дослідження документів з історії України XVII–XVIII ст. в архівах Польщі; кореспонденція приватного характеру; вітальні листівки.
Травень 1976 р. – 24 грудня 1990 р. З м. Дніпропетровська, м. Запоріжжя, м. Варшави до м. Києва.
48 од. зб. 116 арк. Автограф, машинопис.
Примітка: у № 1929 початок відсутній.

Л.А. Мінецька до О.М. Апанович

1952–1953 Лист із роздумами про українську мову; вітальна листівка.
Серпень 1994 р. – березень 1996 р., м. Київ.
2 од. зб. 6 арк. Автограф.
Додаток: вірші Л.А. Мінецької.
5 арк.

Л.В. Мірошнікова до О.М. Апанович

1954 Кореспонденція приватного характеру.
7 серпня 1960 р. З м. Кишинева до м. Києва.
4 арк. Автограф. Рос. мовою.

С. Могульова до О.М. Апанович

1955 Лист із повідомленням про надсилання їй матеріалів стосовно історії задунайського козацтва.

Б. д. 3 [м.] до м. Києва.
1 арк. Автограф.

Х. Моринов до О.М. Апанович

1956–1963 Листи про наміри організувати болгарсько-український симпозіум про біосферне і ноосферне вчення В.І. Вернадського; з проханнями допомогти знайти матеріали з історії Таврії та болгарської колонізації, а також книги київських видавництв; вітальні листівки.
3 березня 1987 р. – 12 серпня 1991 р. З м. Софії (Болгарія), м. Одеси до м. Києва.
8 од. зб. 11 арк. Автограф. Рос. мовою.

М.А. Мохов до О.М. Апанович

1964 Лист із проханням дати відгук на свою статтю.
6 квітня 1967 р. З м. Кишинева до м. Києва.
2 арк. Автограф. Рос. мовою.

Ю.В. Назаренко до О.М. Апанович

1965–1985 Листи з проханнями надіслати статті; про свою педагогічну і наукову діяльність; про написання дисертації; вітальні листівки.
[1974 р.] – 9 вересня 1994 р. З м. Запоріжжя до м. Києва.
21 од. зб. 22 арк. Автограф. Рос. мовою.

В.С. Неаполітанська до О.М. Апанович

1986–1990 Листи про біографію В.І. Вернадського; про особовий архів В.І. Вернадського в Тамбовському обласному архіві; про видання щоденників та праць В.І. Вернадського, збірників статей про нього; вітальні листівки.
17 листопада 1982 р. – 4 листопада 1992 р. З м. Москви до м. Києва.
5 од. зб. 7 арк. Автограф, машинопис. Рос. мовою.

П.Т. Ніколаєнко до О.М. Апанович

1991 Лист про написання сценарію про Запорозьку Січ в останні роки її існування.
22 вересня 1972 р. З [м.] до [м. Києва].
2 арк. Автограф.

Г.А. Нудьга до О.М. Апанович

1992–1993 Лист з інформацією про надсилання статей про українські думи і пісні; вітальна листівка.
19 березня 1969 р., 5 січня 1971 р. З м. Львова до м. Києва.
2 од. зб. 2 арк. Автограф.

О. Олійник до О.М. Апанович

1994–1996 Листи з інформацією про морські битви запорозьких козаків з турками; з проханням дати зауваження стосовно своєї статті про взаємини татар і запорожців; про свої наукові експедиції та плани роботи.
14 жовтня 1992 р. – 11 лютого 1994 р. З м. Запоріжжя до м. Києва.
3 од. зб. 3 арк. Автограф.

В.М. Орел до О.М. Апанович

1997–2003 Листи про увічнення пам'ятних місць, пов'язаних з історією запорозького козацтва на Кубані; про публікацію своїх статей; вітальні листівки.
8 квітня 1966 р. – 3 грудня 1978 р. З с. Гранітного Донецької обл., м. Миколаєва до м. Києва.
7 од. зб. 7 арк. Автограф, авторизований машинопис. Рос. мовою.

Е.О. Павлюченко до О.М. Апанович

2004–2005 Листи із зауваженнями до її статей про гетьманів П. Полуботка та П. Орлика.
22 грудня 1965 р., 20 квітня 1966 р., [м. Київ].
2 од. зб. 2 арк. Автограф. Рос. мовою.

В. Панченко до О.М. Апанович

2006 Лист із проханням написати статтю.
18 листопада 1997 р. З [м.] до м. Києва.
1 арк. Автограф.

С. Панькова до О.М. Апанович

2007–2013 Кореспонденція приватного характеру; вітальна телеграма.
1 січня 1993 р. – 1998 р. З [ ] до [м. Києва].
7 од. зб. 11 арк. Автограф. Рос. мовою.

Л.В. Пахуча до О.М. Апанович

2014–2016 Кореспонденція приватного характеру.
1 жовтня 1961 р. – 15 серпня 1984 р. З [м.] до м. Києва.
3 од. зб. 4 арк. Автограф. Рос. мовою.

А.М. Пашківський до О.М. Апанович

2017 Лист із проханням дати відповіді на питання про братські школи та колегіуми в Україні в XVII ст.
Б. д., м. Київ.
2 арк. Автограф.

А. Пашко до О.М. Апанович

2018 Лист із проханням надіслати книгу «Запорозька Січ у боротьбі проти турецько-татарської агресії».
Б. д. З м. Полтави до м. Києва.
1 арк. Автограф.

М.Є. Петренко до О.М. Апанович

2019–2024 Листи про свої творчі плани; кореспонденція приватного характеру; вітальні листівки.
30 листопада 1960 р. – 15 лютого 1994 р. З м. Львова до м. Києва.
6 од. зб. 6 арк. Автограф, машинопис.
Додаток: вірші М. Петренка.
3 арк. Журнальні вирізки.

Д.П. Петриченко до О.М. Апанович

2025–2030 Кореспонденція приватного характеру.
15 серпня 1956 р. – 3 лютого 1957 р. З м. Харкова до м. Києва.
6 од. зб. 7 арк. Автограф. Рос. мовою.

М. Петрушенко до О.М. Апанович

2031 Лист із проханням дати зауваження до робочого плану.
15 червня 1956 р. З [м.] до м. Києва.
1 арк. Автограф, олівець. Рос. мовою.

Д.Г. Пірогов до О.М. Апанович

2032 Лист із роздумами про історію України козацького періоду та з проханням дати відповідь на деякі питання стосовно запорозьких козаків.
1 лютого 1972 р. З с. Нижньої Сироватки Сумського р-ну Сумської обл. до м. Києва.
4 арк. Автограф.

Ф.М. Плотнір до О.М. Апанович

2033–2070 Кореспонденція приватного характеру; листи із вдячністю за надіслані книги; про свої наукові плани та краєзнавчі розвідки; вітальні листівки 25 березня 1980 р. – 19 січня 1999 р. З смт Нової Праги Кіровоградської обл. до м. Києва.
38 од. зб. 49 арк. Автограф.
Додаток: фото кам'яних хрестів на козацьких могилах.
5 арк.

А.М. Пономарьов до О.М. Апанович

2071–2084 Кореспонденція приватного характеру; листи із вдячністю за надіслану монографію «Збройні сили України першої половини XVIII ст.» та про рецензію на неї; про свої наукові плани, про захист дисертації; вітальні листівки.
9 квітня 1956 р. – 12 лютого 1983 р. З м. Чернівців до м. Києва.
14 од. зб. 21 арк. Автограф.

О. Преображенський до О.М. Апанович

2085–2088 Листи про видання своїх статей; вітальна листівка.
16 жовтня 1977 р. – 29 січня 1979 р. З м. Москви до м. Києва.
4 од. зб. 5 арк. Автограф. Рос. мовою.

О. Пронштейн до О.М. Апанович

2089–2117 Листи із вдячністю за надіслані книги; про свою монографію «Земля Донская в 18 в.» та рецензію О.М. Апанович на неї; про свої захист дисертації, наукову діяльність та наукові дослідження; вітальні листівки.
10 вересня 1961 р. – 19 січня 1978 р. З м. Ростова-на-Дону до м. Києва.
29 од. зб. 37 арк. Автограф. Рос. мовою.

Ю.М. Ранюк до О.М. Апанович

2118–2119 Листи з проханням надіслати бібліографію про сторінки біографії В.І. Вернадського, пов'язані з Україною; про свої наукові експедиції.
10 вересня, 12 жовтня 1998 р. З м. Харкова до м. Києва.
2 од. зб. 2 арк. Авторизований комп'ютерний набір.
Додаток: стаття Ю. Ранюка.
1 арк. Журнальна вирізка.

М.М. Розов до О.М. Апанович

2120–2130 Листи про редагування її монографії [«Рукописная светская книга XVIII в. на Украине»] та із своїми зауваженнями до неї; про свої плани наукових досліджень рукописних книг XV ст. у Києві; вітальні листівки.
14 січня 1978 р. – 4 травня 1986 р. З м. Ленінграда до м. Києва.
11 од. зб. 15 арк. Автограф, авторизований машинопис. Рос. мовою.

Г. Рудницький до О.М. Апанович

2131 Лист із проханням надіслати анкету стосовно її публікацій про Т.Г. Шевченка і Крим для підготовки словника «Шевченко і Крим».
19 вересня 1995 р. З м. Сімферополя до м. Києва.
1 арк. Автограф.

Л. Са[ ] до О.М. Апанович

2132–2139 Вітальні листівки; листи про надходження її монографій до фондів бібліотек; про пам'ятні місця Сумщини, пов'язані з козацтвом.
30 грудня 1969 р. – 26 березня 1984 р. З м. Сум до м. Києва.
8 од. зб. 11 арк. Автограф. Укр. та рос. мовами.

Н.П. Сайчина до О.М. Апанович

2140 Вітальна листівка.
29 квітня 1976 р. З м. Краснодара до м. Києва.
1 арк. Автограф. Рос. мовою.

Д.В. Самсонов до О.М. Апанович

2141–2148 Кореспонденція приватного характеру.
21 січня 1944 р. – 9 лютого 1945 р. З фронту (польова пошта) до м. Уфи, м. Києва.
8 од. зб. 14 арк. Автограф. Чорнило, олівець. Рос. мовою.

І. Саратов до О.М. Апанович

2149 Лист із вдячністю за окремий відбиток її статті «Переселение украинцев в Россию».
11 липня 1983 р. З м. Харкова до м. Києва.
1 арк. Автограф. Рос. мовою.

В. Сидоренко до О.М. Апанович

2150– Кореспонденція приватного характеру, вітальні листівки.
2152 4 січня 1971 р. – 7 січня 1972 р., м. Київ.
3 од. зб. 3 арк. Автограф. Рос. мовою.

В.П. Сидоренко до О.М. Апанович

2153– Кореспонденція приватного характеру.
2161 30 липня 1951 р. – 1966 р. З [ ] до м. Києва.
9 од. зб. 16 арк. Автограф. Чорнило, олівець. Рос. мовою.

З. та В. Сидоренки до О.М. Апанович

2162– Вітальні листівки.
2165 30 грудня 1964 р. – 28 грудня 1984 р. З [ ] до м. Києва.
4 од. зб. 4 арк. Автограф. Рос. мовою.

Є.М. та В.М. Сидоченки-Гавури до О.М. Апанович

2166– Кореспонденція приватного характеру; вітальні листівки, телеграми.
2310 22 грудня 1942 р. – 13 травня 1985 р., б. д. З м. Джамбула (Казахстан), м. Алма-Ати, м. Артемівська, м. Ленінграда, м. Одеси, м. Баку, м. Ужгорода, м. Києва, м. Ялти, м. Гагри, м. Кисловодська, м. Світлогорська до м. Уфи, м. Києва.
145 од. зб. 192 арк. Автограф. Чорнило, олівець. Укр. та рос. мовами.

Г.С. Сизоненко до О.М. Апанович

2311– Кореспонденція приватного характеру; вітальні листівки.
2316 10 квітня 1980 р. – 20 травня 1990 р. З м. Черкас до м. Києва.
6 од. зб. 6 арк. Автограф. Укр. та рос. мовами.

Л.Н. Симоненко до О.М. Апанович

2317– Кореспонденція приватного характеру.
2347 29 березня 1946 р. – [1978 р.] З м. Одеси, м. Сімферополя, м. Москви до м. Києва.
31 од. зб. 50 арк. Автограф. Чорнило, олівець. Рос. мовою.

Т.А. Сис до О.М. Апанович

2348 Лист із зауваженнями до її монографії «Розповіді про запорозьких козаків». [90-ті роки XX ст.] З м. Кам'янця-Подільського до м. Києва.
1 арк. Автограф.

І.Р. Скрипник до О.М. Апанович

2349– Листи з проханням дати згоду на передрук її статті стосовно гетьмана
2350І Виговського та про підготовку збірника статей про нього.
1 серпня, 15 вересня 1995 р. З м. Одеси, м. Івано-Франківська до [м. Києва].
2 од. зб. 2 арк. Автограф.

В.С. та І.М. Сльотові до О.М. Апанович

2351– Кореспонденція приватного характеру.
2383 23 серпня 1955 р. – [1979 р.]. З м. Москви до м. Києва.
33 од. зб. 59 арк. Автограф. Чорнило, олівець. Рос. мовою.

Т.Б. Слюдикова до О.М. Апанович

2384– Кореспонденція приватного характеру; вітальні листівки, телеграма.
2398 13 серпня 1958 р. – 1989 р. м. Київ.
15 од. зб. 16 арк. Автограф. Укр. та рос. мовами.

А.С. Сніжко до О.М. Апанович

2399– Листи з проханням допомогти дізнатися про адміністративно-територі-
2400 альний поділ часів Гетьманської республіки території теперішньої Вінницької області.
23 листопада, 26 грудня 1995 р. З м. Донецька до м. Києва.
2 од. зб. 2 арк. Автограф.

В. Соболь до О.М. Апанович

2401– Листи про підготовку та видання своєї книги про Літопис Самійла Величка.
2402 [1996 р.]. 3 м. Донецька до м. Києва.
2 од. зб. 5 арк. Автограф. Рос. мовою.

С. Сокирянський до О.М. Апанович

2403 Лист із проханням допомогти з'ясувати походження срібної медалі, знайденої під час археологічних розкопок в с. Нововодяному Луганської обл.
Б. д. 3 [м.] до м. Києва.
1 арк. Машинопис. Рос. мовою.

О. Соколова до О.М. Апанович

2404– Кореспонденція приватного характеру; вітальні листівки.
2419 15 листопада 1946 р. – 7 листопада 1957 р. 3 м. Москви, м. Ялти до м. Києва.
16 од. зб. 24 арк. Автограф. Рос. мовою.

А. Сокульський до О.М. Апанович

2420– Листи з інформацією про надання О.М. Апанович звання Почесного гро-
2425 мадянина м. Запоріжжя за вагомий внесок у дослідження козацтва; про плани організувати при Запорізькому державному університеті «Інститут козацтва»; про проблеми збереження козацьких пам'яток; про заповідник на о. Хортиця.
[1990] р. – 19 грудня 1995 р. 3 м. Запоріжжя до м. Києва.
6 од. зб. 6 арк. Автограф.

В. Степанков до О.М. Апанович

2426– Листи про свої наукову та педагогічну діяльність, наукові дослідже-
2443 ння та дисертацію.
22 грудня 1974 р. – 4 лютого 1994 р. 3 м. Кам'янця-Подільського до м. Києва.
18 од. зб. 19 арк. Автограф.

П.Л. Стецик до О.М. Апанович

2444 Лист із проханням допомогти уточнити деякі історичні факти, зображені на діорамі «Корсунська битва 1648 р.».

27 березня 1995 р. З м. Корсуня-Шевченківського Черкаської обл. до м. Києва.
1 арк. Автограф.

К.І. Стецюк до О.М. Апанович

2445–2448 Кореспонденція приватного характеру; листи про свою службову діяльність.
5 серпня 1960 р. – 17 серпня 1964 р. З м Києва, смт Кацивелі (АР Крим) до м. Києва.
4 од. зб. 5 арк. Автограф. Укр. та рос. мовами.

С.М. Стойко до О.М. Апанович

2449–2497 Кореспонденція приватного характеру; листи про свою трудову та педагогічну діяльність; про спільну роботу над колективною монографією «В.И. Вернадский и Украина»; вітальні листівки; телеграма.
28 грудня 1954 р. – 20 жовтня 1984 р. З м. Мукачева, м. Кам'янця-Подільського, м. Львова, м. Москви до м. Києва.
49 од. зб. 55 арк. Автограф. Укр. та рос. мовами.

І.С. Стороженко до О.М. Апанович

2498–2502 Вітальні листівки; лист із проханням написати рецензію на свою монографію «Богдан Хмельницький і воєнне мистецтво у Визвольній війні українського народу середини XVII ст. (бойові дії протягом 1648–1652 рр.)».
31 грудня 1969 р. – 7 жовтня 1994 р. З м. Дніпропетровська до м. Києва.
5 од. зб. 5 арк. Автограф.

Г.М. Стрельнікова до О.М. Апанович

2503–2507 Кореспонденція приватного характеру; вітальні листівки.
25 лютого 1984 р. – 6 березня 1986 р. З м. Москви до м. Києва.
5 од. зб. 6 арк. Автограф. Рос. мовою.

Г. Сютер-Кощуєва до О.М. Апанович

2508 Лист про діяльність української діаспори.
11 жовтня 1993 р. З [м.] до м. Києва.
1 арк. Авторизований машинопис.

Ф.Д. Ткаченко до О.М. Апанович

2509 Лист із проханням допомогти скласти план лекції про історію запорозького козацтва.
28 липня 1965 р. З м. Запоріжжя до [м. Києва].
1 арк. Автограф. Рос. мовою.

М. Трухан до О.М. Апанович

2510–2525 Листи про свою наукову діяльність; із запрошенням приїхати до Польщі для обміну досвідом із польськими істориками-козакознавцями та виголошення перед студентами доповідей про запорозьких козаків; про співпрацю польських та українських істориків.
27 лютого 1968 р. – 29 жовтня 1996 р. З м. Вроцлава, м. Щецина (Польща) до м. Києва.
16 од. зб. 16 арк. Автограф, машинопис. Укр. та польс. мовами.

Н. Устюгов до О.М. Апанович

2526–2527 Листи з подякою за надіслану книгу про І.Д. Сірка та зауваженнями до неї; про свою наукову діяльність.
14 вересня, 3 листопада 1961 р. З м. Москви до м. Києва.
2 од. зб. 6 арк. Автограф. Рос. мовою.

М.М. Фавицька до О.М. Апанович

2528–2545 Листи з подякою за допомогу в опублікуванні статей, про захист дисертації, про видання своїх праць; вітальні листівки.
12 червня 1958 р. – 27 червня 1974 р. З м. Москви до м. Києва.
18 од. зб. 24 арк. Автограф. Укр. та рос. мовами.

М.С. Федоренко до О.М. Апанович

2546 Лист із проханням допомогти дізнатися про с. Костянтинівку Миколаївської обл.
24 червня 1972 р. З с. Куйбишевого Бобринецького р-ну Кіровоградської обл. до м. Києва.
2 арк. Машинопис. Рос. мовою.

З.М. Фініцька до О.М. Апанович

2547 Лист з приводу її рецензії, надісланої в редакцію журналу «Дружба народов».

6 січня 1983 р. З м. Москви до м. Києва.
1 арк. Автограф. Рос. мовою.

О. Фомічов до О.М. Апанович

2548–2562 Кореспонденція приватного характеру.
22 квітня 1944 р. – 12 червня 1945 р. Польова пошта 67606-10 до м. Києва.
15 од. зб. 31 арк. Автограф. Рос. мовою.

З.І. Хижняк до О.М. Апанович

2563–2567 Кореспонденція приватного характеру; вітальні листівки.
17 липня 1970 р. – [1986 р.], м. Київ.
5 од. зб. 5 арк. Автограф.

М.В. Хижняк до О.М. Апанович

2568 Лист про свої краєзнавчі дослідження; з проханням допомогти дізнатися про адміністративно-територіальний поділ Донеччини в часи Запорозької Січі.
18 лютого 1968 р. З с. Мар'їнки Донецької обл. до м. Києва.
2 арк. Автограф.

Н.Г. Холоша до О.М. Апанович

2569–2588 Кореспонденція приватного характеру; вітальні листівки.
[1963 р.] – [21 грудня 1982 р.]. З смт Красної Яруги Бєлгородської обл. до м. Києва.
20 од. зб. 28 арк. Автограф. Рос. мовою.

Н.М. Цертельов до О.М. Апанович

2589 Кореспонденція приватного характеру.
21 вересня 1954 р. З м. Одеси до м. Києва.
1 арк. + конв. Автограф. Рос. мовою.

Н.В. Цимбал до О.М. Апанович

2590–2653 Листи з проханням допомогти в дослідженні архіву Нової Січі; про свою педагогічну та наукову діяльність; про написання дисертації; з відгуками на монографії О.М. Апанович; кореспонденція приватного характеру; вітальні листівки.

6 березня 1951 р. – 28 грудня 1998 р. З м. Львова до м. Києва.
64 од. зб. 161 арк. Автограф. Рос. мовою.

В. Чабаненко до О.М. Апанович

2654–2659 Листи з привітанням з її прийняттям до Спілки письменників України; зі своїми спогадами про М.П. Киценка; про написання своїх праць; вітальна листівка.
8 квітня 1991 р. – 11 грудня 1999 р. З м. Запоріжжя до м. Києва.
6 од. зб. 10 арк. Автограф.

[ ] Черненко до О.М. Апанович

2660 Лист з приводу її рецензії та участі в конференції.
Б. д. З [м.] до [ ].
1 арк. Автограф. Рос. мовою.

А. Чернов до О.М. Апанович

2661–2662 Листи про пошукову роботу школярів із дослідження рідного краю.
4 березня, 30 квітня 1974 р. З м. Сєвєродонецька до м. Києва.
2 од. зб. 2 арк. Автограф. Рос. мовою.

Шамфарови (родина) до О.М. Апанович

2663–2665 Вітальні листівки.
7 жовтня 1982 р. – б. д. З м. Харкова до м. Києва.
3 од. зб. 3 арк. Автограф. Рос. мовою.

О.Г. Шапошнікова до О.М. Апанович

2666–2680 Листи про свої археологічні експедиції; кореспонденція приватного характеру.
21 липня 1952 р. – січень 1957 р., б. д. З с. Золотої Балки Нововоронцовського р-ну Херсонської обл., с. Софіївки Новобузького р-ну Миколаївської обл., с. Соколівки Баштанського р-ну Миколаївської обл. до м. Києва.
15 од. зб. 24 арк. Автограф. Чорнило, олівець. Укр. та рос. мовами.

Г.К. Швидько до О.М. Апанович

2681–2698 Листи про свою педагогічну та наукову діяльність; про дослідження архівних документів; вітальні листівки.
23 грудня 1979 р. – жовтень 1986 р. З м. Дніпропетровська до м. Києва.
18 од. зб. 18 арк. Автограф. Укр. та рос. мовами.

В.П. Шевченко до О.М. Апанович

2699–2700 Вітальні листівки.
Січень [1971 р.] – [1975 р.], м. Київ.
2 од. зб. 2 арк. Автограф. Рос. мовою.

В. та Т. Шевченки до О.М. Апанович

2701–2703 Листи про її рецензію на збірник «Запорозька старовина»; про свою наукову діяльність.
8 квітня 1996 р. – 17 січня 1999 р. З [м. Запоріжжя] до [м. Києва].
3 од. зб. 3 арк. Автограф.

Ф.П. Шевченко до О.М. Апанович

2704–2705 Лист із зауваженнями до рукопису її праці; вітальна листівка.
21 липня 1953 р., б. д. З м. Гагри до м. Києва.
2 од. зб. 2 арк. Автограф. Укр. та рос. мовами.

Т. Шенкарюк до О.М. Апанович

2706–2718 Кореспонденція приватного характеру; листи про видання в Україні своєї книги «Моя веселка. Спогади. Дорожні нотатки. Оповідання для дітей».
26 червня 1994 р. – 12 вересня 1998 р. З м. Кельна (Німеччина) до м. Києва.
13 од. зб. 13 арк. Автограф, авторизований комп'ютерний набір.

А.М. Школенко до О.М. Апанович

2719–2728 Кореспонденція приватного характеру; вітальні листівки.
24 грудня 1968 р. – 1 березня 1986 р. З м. Ленінграда до м. Києва.
10 од. зб. 10 арк. Автограф.

О. Школьницька до О.М. Апанович

2729 Кореспонденція приватного характеру.
16 листопада 1955 р. З м. Харкова до м. Києва.
2 арк. + конв. Автограф. Рос. мовою.

І. Шуляк до О.М. Апанович

2730–2732 Листи про видання своєї історичної повісті «Брате мій» та з проханням написати рецензію на неї; вітальна листівка.
14 листопада 1971 р. – б. д. З [м.] до [м. Києва].
3 од. зб. 3 арк. Автограф.

П.С. Шустицька до О.М. Апанович

2733–2736 Листи, листівки.
8 січня 1961 р. – 2 травня 1973 р. З м. Харкова до м. Києва.
4 од. зб. 5 арк. Автограф. Рос. мовою.

М. Яковенко до О.М. Апанович

2737–2738 Вітальні листівки.
Травень 1955 р., 31 грудня 1961 р. м. Київ.
2 од. зб. 2 арк. Автограф. Рос. мовою.

Є.П. Янчевська до О.М. Апанович

2739–2768 Листи з відгуком на її статтю «Козацька республіка»; з проханням допомогти опублікувати оповідання «Кобзар Данило»; про історичні пам'ятки міста Холм; про увічнення пам'яті короля Данила Галицького; про свої спогади стосовно Чернігівщини; про Кременецький педагогічний інститут; вітальні листівки.
6 липня 1966 р. – 30 жовтня 1977 р., б. д. З м. Львова до м. Києва.
30 од. зб. 52 арк. Автограф.

М.Е. Яценко до О.М. Апанович

2769–2770 Листи з проханням допомогти оформити передплату на багатотомне видання «Архів Коша Запорозької Січі».
2 травня 1968 р., 10 лютого 1974 р. З м. Тихвіна Ленінградської обл. до м. Києва.
2 од. зб. 2 арк. Автограф.

M. Sadzewicz до О.М. Апанович

2771 Лист з приводу достовірності портрета Семена Палія.
7 січня 1971 р. З м. Варшави до м. Києва.
1 арк. Авторизований машинопис. Польс. мовою.

Фотодокументи

Фотоматеріали до праць О.М. Апанович

2772–2789 Собори, монастирі, церкви XVI–XVIII ст.
1966–1989 рр., м. Остер; с. Сутківці Ярмолинецького р-ну Хмельницької обл.; м. Переяслав-Хмельницький; м. Новомосковськ; с. Межиріч Острозького р-ну Рівненської обл.; с. Суботів Чигиринського р-ну Черкаської обл.; м. Вінниця; смт Седнів Чернігівської обл.
18 од. зб. 18 фото.

Примітка: на звороті фото 10, 11 – листи Я. Кисіля до О.М. Апанович щодо публікації його статті «До історії зв'язків запорозького козацтва з братствами».

2790–2799 Пам'ятні знаки на козацьких могилах Д. Нечая, М. Залізняка, І. Сірка та ін.
[1966]–1989 рр., м. Нікополь, с. Острів Дубенського р-ну Рівненської обл.; с. Капулівка Нікопольського р-ну Дніпропетровської обл.
10 од. зб. 10 фото.

2800–2810 Замки та фортеці.
[60-ті роки XX ст.], м. Судак, м. Білгород-Дністровський, м. Дубно.
11 од. зб. 11 фото.

2811–2825 Острів Хортиця.
[60-ті роки XX ст.], [м. Запоріжжя].
15 од. зб. 15 фото.

2826–2859 Запорозька Січ.
[60–70-ті роки XX ст.].
34 од. зб. 34 фото + 2 арк. Фотографії, фотокопії та репродукції.

2860–2885 Фотоматеріали до монографії К.М. Ситника, О.М. Апанович, С.М. Стойка «В.И. Вернадский : Жизнь и деятельность на Украине» (перепустки, посвідчення, сторінки щоденника В.І. Вернадського).
1984 р., [м. Київ].
26 од. зб. 26 фото.

2886 Хотинська фортеця.
1988 р., м. Хотин.
1 фото.

Примітка: на звороті фото – листівка О. Квасневського до О.М. Апанович. 20 грудня 1988 р.

2887–2902 В.І. Вернадський. 1868–1940 рр.
[80-ті роки XX ст.].
16 од. зб. 16 фото. Фотокопії.

2903–2904 В.І. Вернадський у родинному колі; з сестрами. 1882 р.
[80-ті роки XX ст.].
2 од. зб. 2 фото. Фотокопії.

2905–2906 В.І. Вернадський. Шарж. Білет члена Державної Ради В.І. Вернадського. 1906 р.
[80-ті роки XX ст.].
2 од. зб. 2 фото. Фотокопії.

2907–2910 В.І. Вернадський з дочкою Ніною та онукою Тетяною. 1908–1934 рр.
[80-ті роки XX ст.].
4 од. зб. 4 фото. Фотокопії.

2911–2914 В.І. Вернадський з дружиною Наталією Єгорівною та ін. 1911–[рр.].
[80-ті роки XX ст.].
4 од. зб. 4 фото. Фотокопії.

2915–2916 В.І. Вернадський серед професорсько-викладацького складу Московського університету. 1911 р.
[80-ті роки XX ст.].
2 од. зб. 2 фото. Фотокопії.
Примітка: на звороті фото – перелік осіб.

2917 В.І. Вернадський серед учасників Тижня російської культури в Берліні. 1927 р.
[80-ті роки XX ст.].
1 фото. Фотокопія.

2918 В.І. Вернадський під час поїздки до Старосільської біологічної станції. 1928 р.
[80-ті роки XX ст.], с. [Старосілля (Вишгородський р-н Київської обл.)].
1 фото. Фотокопія.

2919–2920 В.І. Вернадський та О.Є. Ферсман. 1934 р., 1940 р.
[80-ті роки XX ст.].
2 од. зб. 2 фото. Фотокопії.

2921 В.І. Вернадський з В.І. Барановим та А.А. Дробковим у Сільськогосподарській академії імені К.А. Тімірязєва. 1935 р.
[80-ті роки XX ст.], [м. Москва].
1 фото. Фотокопія.

2922 В.І. Вернадський, А.В. Мещеряков, А.А. Дробков, В. І. Баранов, Є.Д. Ревуцька у Сільськогосподарській академії імені К.А. Тімірязєва. 1938 р.
[80-ті роки XX ст.], [м. Москва].
1 фото. Фотокопія.

2923–2925 Похорон В.І. Вернадського 9 січня 1945 р. Будинок у Москві, в якому мешкав В.І. Вернадський у 1934–1945 рр.
[80-ті роки XX ст.], [м. Москва].
3 од. зб. 3 фото. Фотокопії.

2926–2928 Пам'ятник В.І. Вернадському; проспект В.І. Вернадського; будинок Президії АН УРСР.
[80-ті роки XX ст.], [м. Київ].
3 од. зб. 3 фото. Фотокопії.

2929 Дорога до дачі В.І. Вернадського у смт Шишаках Полтавської обл.
[80-ті роки XX ст.].
1 фото. Фотокопія.

2930–2931 І.В. Вернадський та Г.П Вернадська, батьки В.І. Вернадського.
[80-ті роки XX ст.].
2 од. зб. 2 фото. Фотокопії.
Додаток: П.Х. Константинович, дід В.І. Вернадського. Репродукція з портрета.
1 арк.

2932–2935 В.І. Вернадський з учнями та співробітниками.
[80-ті роки XX ст.].
4 од. зб. 4 фото. Фотокопії.

2936–2940 В.І. Вернадський під час експедицій.
[80-ті роки XX ст.].
5 од. зб. 5 фото. Фотокопії.

2941 В.І. Вернадський серед колег.
[80-ті роки XX ст.].
1 фото. Фотокопія.

2942 Г.В. Вернадський, син В.І. Вернадського.
[80-ті роки XX ст.].
1 фото. Фотокопія.

2943 В.І. Вернадський та М.М. Федоровський.
[80-ті роки XX ст.].
1 фото. Фотокопія.

2944 Н.Є. Вернадська, дружина В.І. Вернадського. 1938 р.
[80-ті роки XX ст.].
1 фото. Фотокопія.

2945 Меморіальна дошка М.П. Киценку.
[1995] р., м. Запоріжжя.
1 фото.

2946–2947 О.О. Бакунін з дружиною; дача Бакуніних «Горная щель» у Ялті.
Б. д.
2 од. зб. 2 фото. Фотокопії.

2948–2959 Вбрання українських козаків.
Б. д.
12 од. зб. 10 фото + 2 арк. Фотокопії.

2960 В.В. Докучаєв. Поч. 80-х років XIX ст.
Б. д.
1 фото. Фотокопія.

2961 А.Ю. Кримський.
Б. д., м. Москва.
1 фото. Фотокопія.

2962–2975 Малюнки С.І. Васильківського та М.С. Самокиша з альбому «Из украинской старины» (Санкт-Петербург, 1900).
Б. д.
14 од. зб. 14 фото. Фотокопії.

2976–2993 Надмогильні хрести запорозьких козаків.
Б. д.
18 од. зб. 18 фото. Фото та фотокопії.

2994–2999 Пам’ятки української народної архітектури та побуту.
Б. д.
6 од. зб. 6 фото. Фотокопії.

3000– Пам’ятники запорозьким козакам.
3002 Б. д.
3 од. зб. 3 фото. Фотокопії.

3003 Перша чоловіча гімназія в Харкові.
Б. д.
1 фото. Фотокопія.

3004 М.Г. Холодний.
Б. д.
1 фото. Фотокопія.

3005– Д.І. Яворницький. 1870-ті – 1931 рр.
3018 Б. д.
14 од. зб. 14 фото. Фотокопії.

3019– Місто Корсунь-Шевченківський.
3022 Б. д., м. Корсунь-Шевченківський.
4 од. зб. 4 фото.

3023– Місто Нікополь.
3027 Б. д., м. Нікополь.
5 од. зб. 5 фото.

Фотографії О.М. Апанович

3028– О.М. Апанович, О.С. Компан.
3030 [40-ві роки XX ст.]
3 од. зб. 3 фото.

3031– О.М. Апанович.
3040 1951–[1999] рр.
10 од. зб. 10 фото.

3041– О.М. Апанович із сином Сергієм.
3043 Б. д. – 1996 рр.
3 од. зб. 3 фото.

3044– О.М. Апанович на святковому вечорі на честь її 80-річчя в Національному
3045 музеї імені Тараса Шевченка.
17 вересня 1999 р., [м. Київ].
2 од. зб. 2 фото.

3046 О.М. Апанович під час виступу в Будинку літераторів України.
[1999] р., [м. Київ].
1 фото.

3047 О.М. Апанович, М.Ю. Брайчевський та ін.
[90-ті роки XX ст.].
1 фото.

Матеріали інших осіб

3048 М.Ю. Брайчевський
«Походження запорозького козацтва».
Стаття. [1970 р.], [м. Київ].
34 арк. Машинопис із правками.
Примітка: кінець відсутній.

3049 І. Бутич
«Кирило-Мефодіївське товариство».
[Стаття]. Б. д.
12 арк. Машинопис.
Додаток: зауваження О.М. Апанович до статті.
1 арк.

3050 Я.В. Верменич
«Запорозькі вольності» під пером Д. Яворницького: до оцінок історіографічної спадщини».
Доповідь. [1997 р.], м. Київ.
7 арк. Машинопис.
Опубл.: Запорозьке козацтво в українській історії, культурі та національній самосвідомості : матеріали міжнар. наук. конф. Київ–Запоріжжя, 1997. С. 271–275.

3051 Я.В. Верменич
«Подвижник».
Стаття про Д.М. Щербаківського. Б. д.
15 арк. Машинопис.

3052 О.Ю. Гаврилюк, секретар Чернівецького обласного комітету Комуністичної партії України.
Виступ на науковій конференції, присвяченій 350-річчю Хотинської битви 1621 р.

8 жовтня 1971 р., м. Хотин.
8 арк. Машинопис.

3053 М.В. Гуць
«З народного напившись джерела...» (Максим Рильський і сербохорватська пісня)».
Стаття. [80-ті роки XX ст.]
19 арк. Машинопис.

3054 Я.І. Дзира
«Летопись Самийла Величко и творчество Тараса Шевченко». Автореферат на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук.
1968 р., м. Одеса.
14 арк. Друк. Рос. мовою.
Примітка: з дарчим написом О.М. Апанович.

3055 Г.М. Добров, В.І. Онопрієнко, Л.В. Матвєєва, Л.Д. Кістерська
«О деятельности Н.П. Василенко как президента Академии наук УССР (1921–1922)».
[Стаття]. [80-ті роки XX ст.].
8 арк. Машинопис. Рос. мовою.

3056 М. Довбищенко
«Уніатське суспільство та проблема єдності церков у першій третині XVII ст.».
Дипломна робота. 1993 р., м. Київ.
91 арк. Комп`ютерний набір.

3057 Б. Жолдак
«Запорожец за Дунаем».
Літературний сценарій художнього фільму-опери за мотивами однойменної опери С.С. Гулака-Артемовського. Б. д.
54 арк. Машинопис із правками. Рос. мовою.

3058 М. Жуковський
«Про літочислення м. Нікополя».
Науково-історична довідка. 1995 р., м. Нікополь.
12 арк. Машинопис.

3059 М.К. Івасюта
«Втілення в життя ленінських заповітів про охорону пам'ятників історії та культури».

Стаття. [1969 р.].
20 арк. Машинопис.

3060 В.М. Кабузан
«Заселення і освоєння земель запорозького козацтва в 1775–1782 рр.».
Стаття. Б. д.
23 арк. Машинопис.

3061 О. Кириченко, заст. директора з наукової частини Державного історико-культурного заповідника на о. Хортиця.
Рецензія на перевидання книги М.П. Киценка «Хортиця в героїці і легендах». [1991 р.].
3 арк. Машинопис.

3062 С. Кириченко
«Співець Хортиці».
Стаття про М.П. Киценка. Б. д., м. Запоріжжя.
13 арк. Авторизований машинопис.

3063–3065 М.П. Киценко
«Вгорьовані сльози». «Голос Украины». «Орлина криниця». Новели.
Листопад 1942 р., осінь 1943 р., грудень 1955 р., [м. Запоріжжя].
3 од. зб. 10 арк. Автограф, машинопис. Укр. та рос. мовами.

3066 М.П. Киценко
[«Хортиця в героїці і легендах»].
[Монографія]. [60-ті роки XX ст.], [м. Запоріжжя].
112 арк. Машинопис.
Примітка: відсутній арк. 95.
Опубл.: Дніпропетровськ: Промінь, 1967. 84 с.; Дніпропетровськ: Промінь, 1972. 132 с.; Дніпропетровськ: Січ, 1991. 150 с.

3067 О.С. Компан
«Українське середньовіччя».
Стаття. [1971 р.], [м. Київ].
28 арк. Машинопис із правками.
Опубл.: Середні віки на Україні. Київ: Наук. думка, 1971. Вип. 1. С. 9–20.

3068 В. Кравцевич
«Гетьманська держава Павла Скоропадського».
Стаття. Б. д.
29 арк. Авторизований машинопис.

3069 О. Крестьянов
«Доля церков війська запорозького низового на правобережжі Дніпра».
[Стаття]. [90-ті роки ХХ ст.], [м. Нікополь].
14 арк. Машинопис із правками.

3070 В. Кулаковський
«Хотинська звитяга».
[Стаття]. Б. д.
14 арк. Машинопис із правками.

3071 Ю. Легенький
«Выставка трех искусств «От сердца к сердцу (5 лет Чернобыльской трагедии)».
Сценарій-роздум. [1991 р.].
11 арк. Авторизований машинопис. Рос. мовою.

3072 Е. Лучка-Гайг
«Чи був В.І. Вернадський українським націоналістом?»
Стаття. [1996 р.], м. Галіфакс (Канада).
15 арк. Комп'ютерний набір.

3073 Б.Д. Михайлов
«Легенды Мелитопольщины».
[Новели]. Б. д., м. Мелітополь.
15 арк. Авторизований машинопис. Рос. мовою.
Додаток: лист Б.Д. Михайлова до О.М. Апанович із проханням передати новели до видавництва «Наука і суспільство».
2 арк.

3074 О. Олійник
«Архітектурно-будівельні особливості зимівників».
Доповідь. [1995 р.]
4 арк. Машинопис.
Опубл.: Тези науково-практичної конференції Українського товариства охорони пам'яток історії та культури. Київ, 1995. Вип. III. С. 27–29.

3075 В.М. Орел
«Бібліографія праць з історії Запорозької Січі і кубанського війська».
[1966 р.], станиця Відрадна (Краснодарський край, Росія).
28 арк. Машинопис. Рос. мовою.
Додаток: супровідний лист.
1 арк.

3076 В.М. Орел
«Переселение запорожцев на Кубань».
[Стаття]. Б. д., с. Гранітне Тельманівського р-ну Донецької обл.
10 арк. Авторизований машинопис із правками та дописками укр. мовою. Рос. мовою.

3077 С.А. Подолинський
«Що таке енергія, її збереження і розсіювання».
Стаття. Б. д.
20 арк. Машинопис.

3078 О.Г. Половий
«Запорозьке січове козацтво».
[Монографія]. 1965 р., с. Успенка Амвросіївського р-ну Донецької обл.
64 арк. Автограф, машинопис із правками.
Додаток: супровідний лист заввідділом досоціалістичних формацій Інституту історії АН УРСР В.А. Дядиченку із проханням дати відгук на рукопис.
1 арк.

3079 О.Г. Половий
«З історії рідного краю».
[Стаття]. 1966 р., с. Успенка Амвросіївського р-ну Донецької обл.
5 арк. Машинопис із правками.
Додаток: супровідний лист заввідділом досоціалістичних формацій Інституту історії АН УРСР В.А. Дядиченку з проханням посприяти публікації статті.
1 арк.

3080 О.Г. Половий
«Донецький край».
[Монографія]. 1967 р., с. Успенка Амвросіївського р-ну Донецької обл.
146 арк. Авторизований машинопис із правками.
Додаток: супровідний лист заввідділом феодалізму Інституту історії АН УРСР В.А. Дядиченку з проханням доручити О.М. Апанович написати відгук на монографію.
2 арк.

3081 В.П. Рибінський
«К истории Киевской духовной академии (курс 1887–1891 гг.)».
[Спогади].
197 арк. Машинописна копія. Рос. мовою.
Примітка: кінець відсутній.

3082 М.Т. Рильський
«Героїчний епос українського народу».
Стаття. [1958 р.]
79 арк. Машинопис.
Опубл.: Історичний епос східних слов'ян : зб. праць. Київ: Вид-во АН УРСР, 1958. С. 39–58.

3083 О.М. Рудакевич
«Роль Запорозької Січі у формуванні української політичної культури».
Стаття. [1997 р.], [м. Київ].
11 арк. Комп'ютерний набір.
Опубл.: Запорозьке козацтво в українській історії, культурі та національній самосвідомості : матеріали міжнар. наук. конф. Київ–Запоріжжя, 1997. С. 56–65.

3084 Г.Я. Сергієнко
«Т.Г. Шевченко про боротьбу українського народу за своє соціальне і національне визволення (XVIII ст.)».
Стаття. 1963 р.
34 арк. Авторизований машинопис із правками. Укр. та рос. мовами.

3085 В. Сидоренко
«Збірка української старовини П.П. Потоцького у Києві».
[Стаття]. Б. д.
9 арк. Автограф.

3086 В.М. Сидоров
«Ступени». «Ключ».
Вірші. 1980 р., м. Москва.
21 арк. Машинопис. Рос. мовою.

3087 Т.Б. Слюдикова
«С. Подолинський: «Українство мене перемогло…».
Стаття. Б. д.
16 арк. Машинопис із правками.

3088 П.А. Сотниченко «Історія бібліотеки Києво-Могилянської академії та її міжнаціональні і міжнародні культурні зв'язки».
Монографія. 1976 р., м. Київ.
249 арк. Машинопис із правками.
Додаток: рецензії на монографію, висновок редакційно-видавничої групи ЦНБ АН УРСР, витяги з протоколів засідань Вченої ради ЦНБ АН

УРСР та Вченої ради Інституту історії АН УРСР щодо рекомендації до друку монографії.
14 арк. Машинопис.

3089 І.С. Стороженко
«Збройні сили: структура, озброєння та способи збройної боротьби».
Розділ з т. ІІІ монографії «Історія української культури» у 5-ти томах.
[1995 р.].
76 арк. Авторизований машинопис із правками олівцем.

3090 О.С. Стрижак
«Козацтво в топонімії України».
Стаття. 1967 р., м. Київ.
43 арк. Машинопис із правками.
Примітка: відсутній арк. 35.
Опубл.: Середні віки на Україні. Київ: Наук. думка, 1973. Т. 2. С. 25–44.

3091 П. Супруненко
«Была ли на Хортице Сечь?»
Стаття. 1966 р.
10 арк. Авторизований машинопис із правками. Рос. мовою.

3092 П. Супруненко
«Козацькі проводирі – Богдан Хмельницький та Іван Сірко в легендах і переказах українського народу.
Стаття. Б. д.

3093 М.М. Фавицька
«Крестьянское восстание в селе Клищинцы в 1761–1774 годы».
Стаття. 1964 р., м. Москва.
13 арк. Окремий відбиток. Рос. мовою.

3094 В.Г. Фоменко
«Де була Базавлуцька Січ?»
[Стаття]. 1971 р.
10 арк. Авторизований машинопис із правками.

3095 М.П. Чабан
«Сучасники про Д.І. Яворницького».
Збірник спогадів. 1995 р., м. Дніпропетровськ.
99 арк. Друк. Ксерокопія.
Примітка: з дарчим написом О.М. Апанович.

3096 О.Г. Шапошнікова, В.С. Бочкаров
«Новые открытия ингульской археологической экспедиции».
[Замітка]. [70-ті роки XX ст.], м. Київ, м. Ленінград.
3 арк. Машинопис із правками. Рос. мовою.
Примітка: кінець відсутній.

3097 О.Г. Шапошнікова
«Хто ви, скіфи?».
Стаття. [70-ті роки XX ст.], м. Київ.
12 арк. Машинопис із правками.
Додаток: рукописний варіант статті, написаний О.М. Апанович.
33 арк.

3098 В.О. Щербак
«Суспільно-політичний устрій Запорозької Січі».
[Стаття]. [90-ті роки XX ст.].
24 арк. Машинопис із правками олівцем.

3099 [ ]
«Григорій Антонович Нудьга».
Стаття. Б. д.
13 арк. Машинопис.

3100 [ ]
[«Николай Васильевич Закревский»].
[Стаття]. Б. д., м. Київ.
14 арк. Автограф. Рос. мовою.

ПОКАЖЧИКИ

Іменний покажчик

Абецазарські Л. 1108
Авер'янова В. 1109
Алекберлі М.А. 559, 560, 644, 648, 656, 1110–1117
Александров П. 1118
Анічкін Л.А. 370
Антонови, родина 1119, 1120
Антонович О. 923
Антонович Т. 923
Апанович Г.М., сестра О.М. Апанович 14, 15, 1121–1137
Апанович Лідія Михайлівна, сестра О.М. Апанович 1138–1140
Апанович Людмила Михайлівна, сестра О.М. Апанович 924–992, 1141–1295
Апанович М.Й., батько О.М. Апанович 50
Апанович М.М., брат О.М. Апанович 993–996, 1296–1386
Апанович Н. 1387, 1388
Апанович О.М.
Апанович Р.М., брат О.М. Апанович 1389–1398
Apima 1399
Аркадій Іванович 1003
Артюхов В.В. 821, 1400–1409
Астиленко А. 1410–1413
Афанасьєв А.Л. 870

Бабенко В.І. 1734
Бабій Б.М. 772
Багалій Д.І. 459–463
Бажанов Л.В. 1414
Бакунін О.О. 2946, 2947
Бакуніни, родина 2946, 2947
Бандура О. 869
Баранов В.І. 2921, 2922
Безольді 299
Бельська Г. 856, 857, 902
Берковський В.Г. 1415–1416
Бессудна Л. 1417–1420
Биковський І. 298
Бібіков С. 803
Білас І.Г. 1004
Білецький П.О. 597, 598
Білик І.І. 81, 594, 707
Білокінь С.І. 1421–1434
Бішенг 299
Бовкун І. 1435
Богун І. 284
Бойко І.Д. 761
Бойко К. 804
Борнеман-Старинкевич І. 485
Бочкаров В.С. 3096
Брайчевська А.Г. 750, 1436, 1437
Брайчевський М.Ю. 673, 761, 844, 1438–1440, 1679–1681, 3047, 3048
Брауде М.Я. 1441
Браутін А.А. 1442
Бречак І. 901
Брянцева Т.П. 564
Будник М. 582
Буйненко М.Н. 1443–1446
Булгаков М. 422
Бурка М. 832
Бурксер Є.С. 458, 464
Буряк Ю.Г. 871
Бутич І.Л. 389, 3049
Буць Л.М. 1447

Василевська В. 538, 539
Василенко Г. 875
Василенко М.П. 775, 3055
Васильєва Л.В. 485, 495
Васильєва М.С. 1448–1449
Васильківський С.І. 2962–2975
Васнецов В. 422
Ващенко М. 628
Ващук І. 894
Величко С. 429, 2401, 3054
Вербовий І. 804
Верещак О. 650
Верменич Я.В. 3050, 3051
Вернадська Г.П., мати В.І. Вернадського 2930, 2931
Вернадська-Толль Н.В., дочка В.І. Вернадського 437–445, 2907–2910
Вернадський В.І. 100, 206–208, 210, 214–217, 219–225, 244, 258, 278, 313, 316–318, 320, 322–324, 327, 368, 381, 446–495, 600, 603, 670, 678–680, 701, 702, 775, 796, 798–800, 846–853, 859, 870, 871, 891, 897, 900, 1003, 1044, 1077–1081, 1593, 1957, 1986–1990, 2118, 2478–2497, 2860–2885, 2887–2944, 1468–1470, 1734, 3072
Вернадський І.В., батько В.І. Вернадського 2930, 2931
Вернадський Г.В., син В.І. Вернадського 2942
Виговський Іван, гетьман 2349, 2350
Вигода 1450
Винниченко М.О. 1451
Висоцький С.А. 597, 598
Вишневецький Дмитро, гетьман, князь 306
Вишневецький Ярема, князь 153
Відо О. 1452–1455
Візир М.П. 664, 779–786, 797, 1456–1458
Вілінов Ю. 1459
Вінграновський М. 705
Вовчок Марко 422
Воробей П.І. 772
Вуйцик З. (Wójcic Zbigniew) 552, 555, 1005–1007, 1460–1467

Гаврилєнко М.І. 465–467, 1003
Гаврилюк О.Ю. 3052
Гайч Е. 1468–1470
Гапусенко І.М. 761
Гацуленко В.М. 853
Гашек Я. 422
Гейни С. 210
Герасимова-Персидська Н.О. 597, 598
Герасим'юк О.В. 355, 356
Герець М.І. 854
Герцик З.С. 773
Гершкович Г. 1471–1473
Гец Л.Л. 1474–1487
Гісцова Л.З. 285, 659, 792
Глілецький С.Т. 1516–1520
Гоголь М. 302
Голдін Г.К. 146, 802
Голець Я. 358
Голобуцький В.О. 556, 572, 573, 1451, 1571–1574
Головін Н. 806
Голуб Я. 1008, 1009
Гончар О.Т. 1488
Горлач Л. 605, 611
Горн М.В. 547
Городько В. 1489–1490
Гороховські, родина 1491–1495
Грабарь В.Е. 485
Грабовецький В.В. 1010, 1011, 1496–1520
Грабянка 431, 432
Гранчак І.М. 542
Графський З. 807

Грибовський В.Г. 829, 1521–1522
Григорович-Барський В. 191–193, 346, 502
Григорович-Барський І. 346
Гринько Р. 1523–1529
Гром В.78, 79, 1530
Громілова З.В. 1531–1537
Гроссман Ю. 1538–1542
Грушевський М.С. 400, 1766
Губанов 778
Гузнер І. 1543–1549
Гулак-Артемовський С.С. 3057
Гулевич Є. (Єлизавета (Галшка) Гулевичівна) 629
Гуржій І.О. 762, 774, 1550–1551
Гуржій О.І. 614
Гуслистий К.Г. 87, 613, 681, 682, 685, 761, 772, 803, 1552, 1760
Гутянський С.К. 787–789
Гуць М.В. 3053

Даневська Г. 1553
Данилевич В. 399
Даниленко І.Г. 1554–1556
Данило Галицький, король 2745
Данилова Н.А. 1557–1559
Данилович Г.М. 1560
Дарахова П.В. 1561–1562
Дарміць М.П. 1563
Дворецька Н. 1564–1565
Девісевич Є.І. 1566
Дзира Я.І. 653, 761, 3054
Димінський Й. 1855
Дмитренко Н.Д. 601
Дмитрієнко М.Ф. 77, 678, 1012
Дмитровський З.Є. 862–864
Дмитрук А.В. 861
Добров Г.М. 3055
Довбищенко М. 3056
Докучаєв В.В. 2960
Дробков А.А. 2921, 2922
Дубровіна Л.А. 78, 319
Дядиченко В.А. 752, 763, 772, 774, 778, 803, 3078–3080

Енгельс Ф. 341

Єсько Є. 1567

Жолдак Б. 3057
Жук В.Н. 615
Жуковський М. 1568–1570, 3058
Жулинський М.Г. 889
Журба А. 1571–1574
Журба О. 1571–1574

Забіла Н. 599
Заброварний С. 1575, 1576
Загороднюк Л. 80
Загорулько Б.Т.
Задунайський В.А. 543
Заїка А.Г. 1580, 1581
Заїка Г.П. 1580, 1581
Закревський М.В. 3100
Залізняк М. 2790–2799
Замалєєв А. 1543
Захарук Ю. 803
Зелінська М. 1577–1579
Зеров М. 432
Зимовний А. 860
Зінченко О. 1580, 1581
Золотоверхий 544
Зоц В. 1543
Зубченко Г. 803

Іваненко О. 591
Іваничук Р.І. 583, 625, 637, 1014– 1016, 1582–1591
Іванов Б.І. 1592
Івановська І.М. 1593

Іванченко М. 592
Іванченко Я. 354
Івасюта М.К. 3059
Івашин 750
Іващенко В. 633
Ілізарова О.І. 1017, 1018, 1594–1659
Ілізарова-Бочштейн К.А. 1660–1665
Інкін В.Ф. 546, 1666
Ісаєвич Я.Д. 597, 598, 654, 1019, 1020, 1667–1674
Іщенко М.Є. 1675

Їжакевич І. 422

Кабузан В.М. 3060
Каденко В. 454
Казакова П.К. 485, 495
Казанець І. 804
Казимиров О.А. 576
Калакура Я.С. 772
Калачова Є.М. 1676
Калашніков В. 1677
Калнишевський Петро, кошовий отаман 296
Камишніченко О.М. 1678
Капніст В.В. 197
Капто О.С. 795
Караманиця Х.А. 1021, 1679–1681
Карпенко О.Ю. 545
Карташов Ю. 1682
Касименко О.К. 752, 803
Квасневський О. 837, 1683, 1684, 2886
Керстен А. (Kersten Adam) 293, 294, 566–568
Кигим С. 1734
Кирилюк Н.Р. 1685–1688
Киричек П.І. 1689
Кириченко О. 3061
Кириченко О.І. 838
Кириченко С.М. 674, 1690–1692, 3062
Киркевич В. 663
Кисіль Я. 2781, 2782
Киценко М.П. 235, 280, 417, 609, 610, 651, 865–867, 1022–1025, 1692–1733, 2655, 2945, 3061–3066
Киценко П.Т. 1022, 1713–1733
Кіндрась К. 349, 350
Кістерська Л.Д. 3055
Клейман М. 1735–1744
Клімаш І. 1745
Князьков Ю. 1746, 1747
Кобець О. 60, 61
Ковалевський Б.П. 601, 772, 792, 796
Коваленко Л. 1748, 1749
Коваль Ф. 760
Ковальова І.Ф. 585
Ковальський М.П. 1026, 1750–1766
Козельський Я.П. 300
Козловський М.М. 1767–1789
Колісник Г. 604
Коломієць П. 584
Колосова В.П. 391
Компан О.С. 226, 290, 645, 647, 761, 1790, 1791, 3030, 3067
Компанієць І. 872
Конашевич-Сагайдачний (Сагайдачний) Петро, гетьман 231, 239, 240, 275, 276, 376, 391, 627, 837, 1039, 1040, 1683, 1684
Кононюк А. 75
Константинович П.Х., дід В.І. Вернадського 2930, 2931
Копилов 750
Корнійчук О. 538, 539
Корольова І.Г. 1792–1801
Косинський К. 157, 303
Косівська А. 679
Костащук І.Ф. 1027
Костащук С. 1802–1806
Коструба П.М. 542

Котенко К.І. 701, 891
Коц М.П. (Kots M.P.) 1028–1030, 1807, 1808
Кочевська Л. 86
Кравець М.М. 772, 1809–1811
Кравцевич В. 3068
Красицький Ф. 422
Крестьянов О. 3069
Кривоніс Максим 109, 339
Крилатий Ю. 649
Кримський А.Ю. 468, 2961
Крип'якевич І.П. 630
Круглякова Г. 1812
Куба Л. 228
Кузнєцов 858
Кузьменко Н. 353
Кузьменко С.М. 1813–1819
Кукнеш С. 1820, 1821
Кукушкіна М.В. 1031
Кулаковський В. 593, 3070
Кургузов С.Т. 861
Кутузов В.В. 1032–1037, 1822–1838
Кучма Л. 67, 68

Лакруа А. 446
Лаптєва Л.П. 1839–1848
Ле І. 619
Ле Кен Гу 1849–1851
Левицький О.І. 400, 775
Левченко В.В. 865–867
Легенький Ю.Г. 844, 3071
Легкодух В. 804
Ленченко В.О. 389
Леонтович М. 422
Лесницький Г.С. 291
Лизогуб Я.Ю. 230
Лисенко М. 422
Литвиненко М.А. 581
Ліховий І.Д. 59
Лола А.П. 537
Лосієвський І.Я. 1852
Лось Ф.Є. 772
Лубко М.П. 83, 1853–1855
Лукінов І.І. 708
Луппов С.П. 1038, 1856–1861
Лурі Б.А. 455
Луста О.Й. 1862–1863
Лучка-Гайг Е. 3072
Лях Р.Д. 772

Маєвська І. 1864–1867
Маєвська Т. 1864–1867
Мазепа Іван, гетьман 279, 328, 372, 421
Майстренко В.О. 1868
Макаров Е.А. 1039, 1040, 1869–1871
МакНіл В. (McNeill William H.) 562
Максим'юк М. 1872
Маланчук В.Ю. 694–696
Мамедова Л. 1873–1878
Мамолат Ю. 1879
Маринченко О. 626, 1880–1883
Маркітан Л.П. 786
Маркович Я.А. 200, 282
Мартиненко Л.І. 677
Маруся Богуславка 137
Марченко Г. 803, 1884–1887
Марченко М.І. 596
Матвєєва Л.В. 3055
Маховський О. 364
Медведєв 896
Мельник І.А. 903
Мельник І.М. 1438–1440
Мельник О. 357, 771, 1888
Меньшикова О.Т. 1889, 1890
Мережинський (Апанович) С.Ю., син Апанович О.М. 997–1002, 1891–1895, 3041–3043
Мережинський М., онук Апанович О.М. 1891–1895
Мещеряков А.В. 2922

Михайлик П. 1896–1903
Михайлина П. 652
Михайлов Б.Д. 3073
Мицик Ю.А. 84, 669, 1041, 1904–1951
Мільграм Є.Я. 15
Мінецька Л.А. 1952, 1953
Мірошнікова Л.В. 1954
Мітюков О. 774
Могульова С. 1955
Моринов Х. 1956–1963
Мохов М.А. 561, 563, 1964
Мушкетик Ю. 62

Нагорна Л.О. 772
Назаренко Ю.В. 1042, 1043, 1965–1985
Наливайко 619
Наливайко Д.С. 389, 586, 587
Наливкін Д.В. 485
Нанкевич А. 897, 1044
Неаполітанська В.С. 437–445, 1986–1990
Нечай Д. 2790–2799
Ніколаєнко П.Т. 1991
Нічик В.М. 597–598
Новак Я. 1881, 1882
Нудьга Г.А. 1992, 1993, 3099

Овсієнко В. 365
Олійник О. 1994–1996, 3074
Онищенко О.С. 70
Онопрієнко В.І. 3055
Орел В.М. 1997–2003, 3075, 3076
Орленко Л. 803
Орлик Пилип, гетьман 270, 2005

Павлів Б. 657
Павлюченко Е.О. 2004, 2005
Палій Семен 2771
Пальок В.В. 656
Панашенко В.В. 577, 614
Панченко В. 2006
Панькова С. 2007–2013
Патон Б.Є. 775
Пахуча Л.В. 2014–2016
Пашківський А.М. 2017
Пашко А. 2018
Пашуто В. 898
Пепа В. 803
Петренко М.Є. 589, 821, 2019–2024
Петрик (Петро Іванович Іваненко), гетьман 127, 128
Петриченко Д.П. 1046, 2025–2030
Петрункевич І.І. 449
Петрусенко О. 422
Петрушенко М. 2031
Підлуцький Г.І. 548
Пількевич С.Д. 762
Пірогов Д.Г. 2032
Пішанов В. 416
Плотнір Ф.М. 1047–1053, 2033–2070
Подолинський С.А. 281, 327, 678–680, 716, 3077, 3087
Половий О.Г. 3078–3080
Полотай М.П. 602
Полтавченко М. 646
Полуботок Павло, гетьман 2004
Полухін Л.К. 639
Польський М.П. 899
Пономарьов А.М. 574, 2071–2084
Пономарьов О. 652
Попов О. 802
Попова Л.І. 1054
Потоцький П.П. 3085
Похилевич Д. 642
Преображенський О.О. 1055–1061, 2085–2088
Приходько Є.С. 550
Пронштейн О.П. 557, 558, 648, 656, 1062, 1063, 2089–2117
Пугачов 596
Пушкін О. 422

Разін С. 352
Ранюк Ю.М. 2118, 2119
Ревуцька Є.Д. 2922
Редько Ф. 549
Резнік В.І. 829
Репан О. 84
Рєпін І. 286, 288
Рибінський В.П. 3081
Ригус І. 672
Рильський М.Т. 3053, 3082
Рогович М.Д. 660
Роготченко О. 582
Розов М.М. 1067, 2120–2130
Розумовський К.Г. 631
Розумовський О.Г. 631
Роксолана 129–131
Романчук І. 629
Рудакевич О.М. 3083
Руденко В.П. 1068
Рудницький Г. 2131

Сагайдачний Петро, гетьман див. Конашевич-Сагайдачний Петро, гетьман
Сайчина Н.П. 2140
Сакович К. 391, 627
Самокиш М.С. 2962–2975
Самсонов Д.В. 2141–2148
Самусь (Самійло Іванович), гетьман 141–143
Сапєгін А. 422
Саратов І. 2149
Сарбей В.Г. 597, 598, 761
Сварник І.І. 606–608, 862–864
Сенкевич Г. 636
Сенченко М.І. 57, 799
Сергієнко Г.Я. 3084
Сергієнко Р. 600
Сергійчук В. 665, 666
Сидоренко В. 3085
Сидоренко В.О. 616
Сидоренко В.П. 2153–2161
Сидоренко Вадим 2150–2152
Сидоренко Володимир 2162–2165
Сидоренко З. 2162–2165
Сидоренко Н. 640
Сидоров В.М. 3086
Сидоченко Є.М. 1069–1071
Сидорченко-Гавур В.М. 2166–2310
Сидорченко-Гавур Є.М. 2166–2310
Сизоненко Г.С. 2311–2316
Симоненко Л.Н. 2317–2347
Симонов С. 644
Симоновський П. 299
Сис Т.А. 676, 2348
Ситник К.М. 100, 221, 447, 603, 670, 793, 794, 796, 798, 800, 849, 851, 859, 1072, 2860–2885
Сиченко П. 593
Сірко Іван, кошовий отаман 93, 132–134, 229, 354, 399, 404, 642, 753, 803, 829, 1013, 1802, 2526, 2527, 2790–2799, 3092
Скаба А.Д. 764, 770–772
Сковорода Г.С. 301
Скорина О. 359
Скоропадський Павло, гетьман 3068
Скрипник І.Р. 2349, 2350
Скрипник О. 373, 375
Слабєєв І. 760
Сльотов В.С. 2351–2383
Сльотова І.М. 2351–2383
Слюдикова Т.Б. 2384–2398, 3087
Смолій В.А. 74, 388, 888
Смотрицький М. 1852
Сніжко А.С. 2399, 2400
Соболь В. 2401, 2402
Сокирянський С. 2403
Соколов Г. 803
Соколова О. 2404–2419

Сокульський А. 1073, 2420–2425
Соловйов В. 400
Солонська Н.Г. 360
Сотниченко П.А. 3088
Сохань П.С. 388
Старицька (Вернадська) Н.Є., дружина В.І. Вернадського 2911–2914, 2944
Стебловська Л. 803
Степанков В.С. 588, 1074–1076, 1749, 2426–2443
Степович А.І. 203, 204, 228, 661
Стецик П.Л. 2444
Стецюк Є.І. 683
Стецюк К.І. 632, 641, 643, 761, 2445–2448
Стойко С.М. 100, 210, 447, 603, 670, 798, 849, 1077–1081, 2449–2497, 2860–2885
Стороженко І.С. 2498–2502, 3089
Стрельнікова Г.М. 2503–2507
Стрельський В.І. 638
Стрепет В. 623, 624
Стрижак О.С. 3090
Супрененко П.П. 1082
Супруненко М.І. 772
Супруненко П. 3091, 3092
Сухих Л.А. 608, 862–864
Суховська З.М. 615
Сютер-Кощуєва Г. 2508

Таранушенко 1421–1434
Твалчрелідзе А.А. 485, 495
Тельнюк С. 575
Тищенко Н. 890
Ткаченко Ф.Д. 2509
Толль Т., онука В.І. Вернадського 2907–2910
Толочко П. 58
Тронько П.Т. 837, 843
Трухан М. 1083, 1084, 2510–2525
Трухан С. 1083, 1084
Тугарінов І.А. 847

Удод О.А. 613
Українка Леся 422
Улянич В. 618
Устюгов Н. 2526, 2527

Фавицька М.М. 569, 570, 2528–2545, 3093
Фалько Я.І. 838
Федоренко М.С. 2546
Федоровський М.М. 2943
Фененко М. 565
Ферсман О.Є. 2919, 2920
Фініцька З.М. 900, 2547
Флінт Е.Е. 485, 495
Флоренський К.П. 470–481
Флоренський П.О. 470–481
Фокін А.М. 485
Фоменко В.Г. 3094
Фомін О.В. 464
Фомічов О.П. 1085–1091, 2548–2562
Фролкін М. 804
Фуке Ф. 446

Ханенко М. 282
Харчук Н.Ф. 868
Хижняк З.І. 761, 2563–2567
Хижняк М.В. 1092, 2568
Хмельницький Богдан, гетьман 166–168, 259–263, 295, 342, 374, 538, 539, 543, 630, 714, 752, 875, 1530, 1804–1806, 2502, 3092
Хмельницький Юрій, гетьман 308
Хмиров 1421–1434
Хобта В. 671
Холодний М.Г. 422, 482, 3004
Холоша Н.Г. 2569–2588
Хоролець Л. 65

Хотюн Г.М. 752
Храмов Ю.О. 851, 852, 859

Цвіркунов В. 578, 579
Цертельов Н.М. 2589
Цимбал Н.В. 2590–2653

Чабан М.П. 3095
Чабаненко В.А. 1093, 1094, 2654–2659
Чарнецький С. (Czarniecki Stefan) 293, 294, 566–568
Чемерис В. 292
Чередниченко В. 184, 580
Черкаська Г. 87
Черненко 2660
Чернишов Б.І. 464
Чернов А. 2661, 2662

Шамфарови, родина 2663–2665
Шапошнікова О.Г. 2666–2680, 3096, 3097
Швидкий М.А. 1095
Швидько Г.К. 2681–2698
Шевальє 299
Шевера М. 680
Шевченко В. 839, 2701–2703
Шевченко В.П. 2699, 2700
Шевченко Т. 839, 2701–2703
Шевченко Т.Г. 165, 422, 506, 1005–1007, 2131, 3054, 3084
Шевченко Т.К. 838
Шевченко Ф.П. 503, 553, 554, 761, 2704, 2705
Шевчук В. 578, 579, 672
Шенкарюк Н. 1096–1105
Шенкарюк Т. 1096–1105, 2706–2718
Шкляр Л. 675
Школенко А.М. 2719–2728
Школьницька О. 2729
Шовкопляс І.Г. 601
Шульга І.Г. 551, 656
Шуляк І. 2730–2732
Шумілов В. 917
Шустицька П.С. 2733–2736

Щербак В.О. 3098
Щербаківський В. 483
Щербаківський Д.М. 3051
Щербицький В.В. 692, 693

Юдін М. 371
Юркова Л. 58
Ющенко К.Л. 764

Яворницький Д.І. 139, 606–608, 862–864, 903, 1443–1446, 1571–1574, 3005–3018, 3050, 3095
Яковенко М. 2737, 2738
Янчевська Є.П. 1106, 2739–2768
Ярова Г. 72
Ярославчук Д. 358
Яснєцов 892, 893
Яценко М.Е. 1107, 2769–2770

Sadzewicz M. 2771

Покажчик установ та організацій

Академія наук СРСР (м. Москва, Росія) 847, 1734

Академія наук Української РСР (АН УРСР, нині – Національна академія наук України, м. Київ) 196, 209, 452, 453, 708, 775, 793, 794, 796, 800, 829, 849, 850, 859, 3055

Академія наук Франції (м. Париж, Франція) 484

Американський біографічний інститут (м. Ралі, Північна Кароліна, США) 73

Архівне управління Міністерства внутрішніх справ УРСР (м. Київ) 50

Архівне управління при Раді Міністрів УРСР (м. Київ) 762, 774

Башкирський обласний комітет ВЛКСМ (м. Уфа, Башкирія, Росія) 16

Бібліотека Академії наук СРСР (нині – Бібліотека Російської академії наук, м. Москва, Росія) 791

Будинок вчених (м. Київ) 334–336

Будинок літераторів (м. Київ) 366

Видавництво «Веселка» (м. Київ) 861

Видавництво «Наукова думка» (м. Київ) 798, 851, 852, 859

Видавництво при Львівському державному університеті (м. Львів) 862–864

Видавництво «Промінь» (м. Дніпропетровськ, нині – м. Дніпро) 865–867

Видавництво «Українська енциклопедія» (м. Київ) 868

Видавництво художньої літератури «Дніпро» (м. Київ) 869

Видавництво ЦК ВЛКСМ «Молода гвардія» (м. Москва, Росія) 870

Видавництво ЦК ЛКСМУ «Молодь» (м. Київ) 853, 871

Виконавчий комітет Київської міської ради депутатів трудящих (м. Київ) 805

Виконавчий комітет Хотинської міської ради народних депутатів (м. Хотин, Чернівецька обл.) 1683, 1684

Виробнича телевізійна компанія «Поліекран» (м. Київ) 703

Вища атестаційна комісія Міністерства вищої освіти СРСР (м. Москва, Росія) 32, 36, 49

Відділ рукописів Центральної наукової бібліотеки АН УРСР (нині – Інститут рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського) див.: Інститут рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського

Волинська обласна організація Українського товариства охорони пам'яток історії та культури (м. Луцьк) 1685–1688

Всенародна бібліотека України (нині – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського) див.: Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського

Всеукраїнське жіноче товариство імені Олени Теліги (м. Київ) 60, 61

Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка (м. Київ) 71, 712

Головна редакційна колегія «Історії міст і сіл Української РСР» (м. Київ) 760

Головна редакція «Української радянської енциклопедії» (м. Київ)
121–123, 153, 161, 162, 169–174, 177–180, 182, 183, 190, 378, 872

Громадська організація «Українське козацтво» (м. Київ) 715

Державна публічна бібліотека ім. М.Є. Салтикова-Щедріна (нині – Російська національна бібліотека, м. Санкт-Петербург, Росія) 791

Державне наукове видавництво «Радянська енциклопедія» (м. Москва)
141–143, 147, 873, 874

Державне учбово-педагогічне видавництво «Радянська школа» (м. Київ)
875

Державний історико-культурний заповідник запорозького козацтва на острові Хортиця (нині – Національний заповідник «Хортиця») див.: Національний заповідник «Хортиця» (м. Запоріжжя)

Державний Комітет Ради Міністрів УРСР у справах будівництва (Держбуд УРСР, м. Київ) 832

Дніпропетровська обласна організація Українського товариства охорони пам'яток історії та культури (м. Дніпропетровськ, нині – м. Дніпро) 806

Запорізький державний університет (нині – Запорізький національний університет, м. Запоріжжя) 2421

Запорізький краєзнавчий музей (м. Запоріжжя) 818

Запорізький філіал Українського державного проектного інституту «Укрміськбудпроект» (Запорізький філіал Головного управління проектування «Укрміськбудпроект» Держбуду УРСР, м. Запоріжжя) 778, 827

Інститут археології АН УРСР (нині – Інститут археології НАН України, м. Київ)
42, 535, 536, 595

Інститут ботаніки АН Чехословацької СР (м. Прага, нині – Чехія) 210

Інститут ботаніки ім. М.Г. Холодного АН УРСР (нині – Інститут ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України, м. Київ) 798

Інститут історії АН Вірменської РСР (нині – м. Єреван, Вірменія) 540

Інститут історії України НАН України (раніше – Інститут історії АН УРСР, Інститут історії України АН УРСР, м. Київ)
31, 36–39, 41, 51, 74, 201, 309, 361, 692–696, 719–749, 752–760, 762–771, 773, 774, 778, 860, 883–888, 1082, 1868, 3078–3080, 3088

Інститут мистецтвознавства, фольклору і етнографії ім. М.Т. Рильського АН УРСР (нині – Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського, м. Київ)
681

Інститут рукопису Національної бібліотекиУкраїни імені В.І. Вернадського (раніше – відділ рукописів Центральної наукової бібліотеки АН УРСР, м. Київ)
69, 197, 360, 448, 786, 790, 791, 793–795, 797, 801

Інститут філософії АН УРСР (м. Київ) 660

Кам'янець-Подільський державний історичний музей-заповідник (м. Кам'янець-Подільський, Хмельницька обл.) 752

Кам'янець-Подільський державний педагогічний інститут (нині – Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, м. Кам'янець-Подільський, Хмельницька обл.) 770

Каховська гідроелектростанція (нині – Каховська гідроелектростанція імені П.С. Непорожнього, м. Нова Каховка, Херсонська обл.) 42

Києво-Могилянська академія (нині – Національний університет «Києво-Могилянська академія») 3088

Києво-Святошинський райком КП України (м. Київ) 771

Київська геофізична розвідувальна експедиція (м. Київ) 773

Київська духовна академія (м. Київ) 3081

Київська кіностудія науково-популярних фільмів «Відгук» (м. Київ) 706

Київська кіностудія художніх фільмів ім. О.П. Довженка (м. Київ) 578, 579

Київська міська організація Українського товариства охорони пам'яток історії та культури (м. Київ) 805, 819, 908–913

Київська міська рада депутатів трудящих (м. Київ) 831

Київська обласна рада депутатів трудящих (м. Київ) 39

Київський будинок науково-технічної пропаганди (м. Київ) 764

Київський державний художній інститут (нині – Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури, м. Київ) 337–339, 890

Комуністична партія Радянського Союзу (КПРС) 52

Кременецький педагогічний інститут (нині – Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка, м. Кременець, Тернопільська обл.) 2765

Ленінградське відділення архіву АН СРСР (нині – м. Санкт-Петербург, Росія) 799

Львівський державний музей (нині – Національний музей у Львові імені Андрея Шептицького, м. Львів) 620

Мелекеський міський РАГС (м. Мелекес, Ульяновська обл., Росія) 40

Міністерство культури УРСР (м. Київ) 701, 702, 891

Московський державний університет імені М.В. Ломоносова 2915, 2916

Музей гетьманства (м. Київ) 72

Народний комісаріат освіти УРСР (м. Київ) 585

Народний університет ім. А. Шанявського (м. Москва, Росія) 458 а

Наукове товариство імені Сергія Подолинського (м. Київ) 716

Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського (НБУВ, раніше – Всенародна бібліотека України, Центральна наукова бібліотека АН УРСР, м. Київ) 57, 64, 70, 99, 194, 195, 222, 223, 380, 622, 660, 779–789, 792, 796, 799, 800, 915, 916, 1421–1434, 1862, 1863, 3088

Національна кінематика України (м. Київ) 710, 711

Національна спілка письменників України (раніше – Спілка письменників України, м. Київ) 62, 63, 76, 88, 312, 705, 707, 708, 718, 904–907, 2654

Національний заповідник «Хортиця» (раніше – Державний історико-культурний заповідник запорозького козацтва на острові Хортиця) (м. Запоріжжя) 809, 824–828, 838–840, 876–882, 3061

Національний музей імені Тараса Шевченка (м. Київ) 3044, 3045

Нікопольська районна організація Товариства охорони пам'яток історії та культури (м. Нікополь, Дніпропетровська обл.) 829

Нікопольський краєзнавчий музей (м. Нікополь, Дніпропетровська обл.) 892, 893

Обласна редакційна колегія «Історії міст і сіл Української РСР» Львівської обл. (м. Львів) 760

Одеський інститут ім. Мечникова (нині – Одеський національний університет імені І.І. Мечникова) (м. Одеса) 17

Організація українок Канади ім. О. Басараб (м. Торонто, Канада) 855, 894

Організація українських націоналістів (м. Київ) 66

Острозька академія (нині – Національний університет «Острозька академія», м. Острог, Рівненська обл.) 254, 1750–1766

Політвидав України (м. Київ) 390–392

Полтавський краєзнавчий музей (м. Полтава) 895

Президія Академії наук УРСР (нині – Президія НАН України, м. Київ) 41, 48, 750, 775, 800, 848, 2928

Рада Міністрів УРСР (м. Київ) 807, 843

Рада народних комісарів СРСР (м. Москва, Росія) 846

Редакція «Большой советской энциклопедии» (м. Москва, Росія) 858

Редакція газети «Большевик Запорожья» (м. Запоріжжя) 896

Редакція газети «Зоря Полтавщини» (м. Полтава) 897

Редакція журналу «Вопросы истории» (м. Москва, Росія) 898

Редакція журналу «Знание – сила» (м. Москва, Росія) 856, 857

Редакція журналу «История СССР» (м. Москва, Росія) 899

Редакція журналу «Наука і суспільство» (м. Київ) 3073

Редакція літературно-художнього журналу «Дружба народов» (м. Москва, Росія) 900

Редакція науково-інформаційного бюлетеня «Архіви України» (м. Київ) 581

Редакція науково-популярного журналу «Наука і життя» (м. Київ) 901

Редакція науково-популярного і науково-художнього журналу «Знание – сила» (м. Москва, Росія) 902

Республіканське видавництво «Світ» (м. Львів) 903

Ростовський державний університет (м. Ростов-на-Дону, Росія) 648

Ростовський обласний музей краєзнавства (м. Ростов-на-Дону, Росія) 860

Сільськогосподарська академія імені К.А. Тімірязєва (м. Москва, Росія) 2921, 2922

Спілка письменників України (нині – Національна спілка письменників України) див.: Національна спілка письменників України

Старосільська біологічна станція (с. Старосілля, Вишгородський р-н, Київська обл.) 2918

Тамбовський обласний архів (м. Тамбов, Росія) 1987

Творче об'єднання «Наука» Національної телекомпанії «Україна» (м. Київ) 374

Українська студія навчального телебачення (м. Київ) 367

Українська студія хронікально-документальних фільмів (м. Київ) 714

Українське товариство вивчення XVIII ст. (м. Київ) 713

Українське товариство охорони пам'яток історії та культури (м. Київ) 58, 805, 808, 810–817, 820, 822, 823, 828, 833, 837, 843, 1884, 1885

Управління військового видавництва (м. Москва, Росія) 914

Управління міліції НКВС Казахської РСР (м. Уфа, Башкирія, Росія) 14

Фонд Антоновичів (Фундація Омеляна та Тетяни Антоновичів, с. Віннетка (Winnetka), Іллінойс, США) 65, 363, 923

Фонд Олега Ольжича (США) 854

Харківський державний педагогічний інститут (нині – Харківський національний педагогічний університет імені Григорія Сковороди, м. Харків) 13

Центр «Український дім» (м. Київ) 65

Центральна наукова бібліотека АН УРСР (ЦНБ, нині – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського) див.: Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського

Центральний державний архів давніх актів (м. Москва, Росія) 917

Центральний державний історичний архів УРСР (нині – Центральний державний історичний архів України, м. Київ) 18–20, 175, 332, 684, 685, 792, 918–922

Центральний комітет КП УРСР (м. Київ) 692–696, 795, 807

Центральний комітет Ленінської комуністичної спілки молоді України (ЦК ЛКСМУ) (м. Київ) 16

Чернівецький обласний комітет КП України (м. Чернівці) 3052

Шевченківський національний заповідник (м. Канів, Черкаська обл.) 59

Географічний покажчик

Алма-Ата, місто (нині – м.Алмати, Казахстан) 2166–2310
Англія, держава 469
Андріяшівка, село (Роменський р-н, Сумська обл.) 1862, 1863
Артемівськ, місто (нині – м. Бахмут, Донецька обл.) 2166–2310

Баку, місто (Азербайджан) 1110–1117, 1557–1559, 1873–1878, 2166–2310
Бердянськ, місто (Запорізька обл.) 945–966
Берлін, місто (Німеччина) 2917
Біла Церква, місто (Київська обл.) 544
Білгород-Дністровський, місто (Одеська обл.) 2800–2810
Білорусь, держава 621
Борове, селище міського типу (нині – смт Бурабай, Казахстан) 452, 464, 470–482
Буковина, історичний регіон (нині входить до складу України (частина Чернівецької обл.) та Румунії (частина повіту Сучава) 549, 1896–1903

Варшава, місто (Польща) 293, 294, 555, 566–568, 649, 1005–1007, 1460–1467, 1904–1951, 2771
Велика Писарівка, селище міського типу (Великописарівський р-н, Сумська обл.) 1554–1556
Вишгород, місто (Київська обл.) 611
Відрадна, станиця (Краснодарський край, Росія) 3075
Вінницька область 2399, 2400
Вінниця, місто 1813–1819, 2772–2789
Вроцлав, місто (Польща) 2510–2525

Гагра, місто (Абхазія, Грузія) 1141–1386, 2166–2310, 2704, 2705
Галицьке Підкарпаття, історичний регіон України 1496–1505
Галіфакс, місто (Канада) 3072
Гард, урочище (Миколаївська обл.) 405–413
Гетьманська республіка (Гетьманська держава, Гетьманщина), українська козацька держава 2399, 2400, 3068
Гінці, село (Лубенський р-н, Полтавська обл.) 483
Глібівка, село (Вишгородський р-н, Київська обл.) 1689
Глухів, місто (Глухівський р-н, Сумська обл.) 844
Градизьк, селище міського типу (Глобинський р-н, Полтавська обл.) 677
Гранітне, село (Тельманівський р-н, Донецька обл.) 1997–2003, 3076

Джамбул, місто (нині – м. Тараз, Казахстан) 1069–1071, 2166–2310
Детройт, місто (штат Мічиган, США) 1008, 1009
Дніпро, річка 419, 3069
Дніпродзержинськ, місто (нині – м. Кам'янське, Дніпропетровська обл.) 1447
Дніпропетровськ, місто (нині – м. Дніпро) 669, 806, 865–867, 1026, 1571–1574, 1750–1766, 1904–1951, 2498–2502, 2681–2698, 3095
Донецьк, місто (раніше – м. Сталіно) 945–953, 1141–1295, 1889, 1890, 2399–2402
Донецький край, історико-географічний регіон України 1092, 3080
Донеччина, територія Донецької області 2568
Дубно, місто (Рівненська обл.) 2800–2810
Дунай, річка 3057

Єлизаветівка, село (Петриківський р-н, Дніпропетровська обл.) 1567

Житомир, місто 1678
Жуковський, місто (Московська обл., Росія) 1594–1665

Запоріжжя, місто 75, 325, 353, 354, 651, 778, 807, 809, 827, 828, 836, 838, 840, 876–882, 896, 1022–1025, 1039, 1040, 1042, 1043, 1073, 1093, 1094, 1118, 1676, 1690–1733, 1746, 1747, 1869–1871, 1884–1887, 1904–1951, 1965–1985, 1994–1996, 2420–2425, 2509, 2654–2659, 2701–2703, 2811–2825, 2945, 3062–3066
Запорожжя, історичний регіон України 286
Запорізька область 820
Запорозька Січ, адміністративний центр українського козацтва 59, 98, 102, 104, 163, 213, 214, 248, 265, 269, 285, 296, 312, 333, 340, 350, 355, 356, 359, 367, 385–390, 392, 397, 398, 401–403, 405–413, 556, 643–645, 657, 673–675, 762, 763, 776, 1107, 1108, 1110–1118, 1447, 1563, 1869–1871, 1991, 2018, 2568, 2769, 2770, 2826–2859, 3075, 3083, 3091, 3098
Західна Європа, географічний регіон Європи 586, 587
Західний Сибір, частина Сибіру (Росія) 596
Зачепилівка, селище міського типу (Зачепилівський р-н, Харківська обл.) 802
Золота Балка, село (Нововоронцовський р-н, Херсонська обл.) 2666–2680

Івано-Франківськ, місто 2350
Івано-Франківська область 845
Ірпінь, місто (Київська обл.) 1096–1105
Італія, держава 469

Кам’янець-Подільський, місто (Хмельницька обл.) 676, 752, 770, 1414, 1748, 1749, 2348, 2426–2443, 2449–2497
Канів, місто (Черкаська обл.) 59, 1675
Капулівка, село (Нікопольський р-н, Дніпропетровська обл.) 803, 2790–2799
Кацивелі, селище міського типу (АР Крим) 2445–2448
Кельн, місто (Німеччина) 2706–2718
Київ, місто[1]
Київська Русь, держава 1543–1549
Кирилівка, селище міського типу (Якимівський р-н, Запорізька обл.) 997–1002
Кисловодськ, місто (Ставропольський край, Росія) 1141–1386, 1693–1712, 2166–2310
Кишинів, місто (Молдова) 563, 1735–1744, 1954, 1964
Кліщинці, село (Чорнобаївський р-н, Черкаська обл.) 3093
Коростень, місто (Житомирська обл.) 1448, 1449
Корсунь-Шевченківський, місто (Черкаська обл.) 2444, 3019–3022
Костянтинівка, село (нині – селище міського типу, Арбузинський р-н, Миколаївська обл.) 2546
Крайова, місто (Румунія) 1452–1455
Краків, місто (Польща) 1474–1487
Красна Яруга, селище міського типу (Бєлгородська обл., Росія) 2569–2588
Краснодар, місто (Росія) 2140
Крим, півострів (раніше – Таврія) 1679–1681, 1956–1963, 2131
Кримськ, місто (Краснодарський край, Росія) 1523–1529
Кримське ханство, держава 505
Кубань, історичний регіон (Росія) 1045, 1997, 3076
Куйбишеве, село (нині – с. Благодатне, Бобринецький р-н, Кіровоградська обл.) 2546

Лексингтон, місто (Lexington, штат Кентуккі, США) 1028–1030, 1807, 1808
Ленінград, місто (нині – м. Санкт-Петербург, Росія) див.: Санкт-Петербург
Лівобережна Україна, частина території України 497, 551, 569, 570, 614

[1]Через значну вживаність позиції в тексті номери одиниць зберігання, в яких вона використовується, у Покажчику не фіксуються.

Лисянка, селище міського типу (Лисянський р-н, Черкаська обл.) 1853
Луцьк, місто (Волинська обл.) 1685–1688
Львів, місто 434, 654, 686–691, 697–700, 754–760, 862–864, 903, 1010, 1106, 1119, 1120, 1121–1137, 1417–1420, 1496–1520, 1538–1542, 1563, 1666–1674, 1809–1811, 1992, 1993, 2019–2024, 2449–2497, 2590–2653, 2739–2768
Львівська область 760
Любимівка, село (Дніпровський р-н, Дніпропетровська обл.) 1410–1413

Макіївка, місто (Донецька обл.) 1679–1681
Маріуполь, місто (Донецька обл.) 924–944, 1141–1295
Мар'їнка, село (нині – місто, Донецька обл.) 2568
Махачкала, місто (Дагестан, Росія) 1110–1117
Межиріч, село (Острозький р-н, Рівненська обл.) 2772–2789
Мелекес, місто (нині – м. Димитровград, Ульяновська обл., Росія) 40
Мелітополь, місто (Запорізька обл.) 3073
Мелітопольщина, територія м. Мелітополя 3073
Миколаїв, місто 1868, 1997–2003
Миколаївська область 201
Мінськ, місто (Білорусь) 1108
Молдова, держава 561, 563
Москва, місто (Росія) 32, 49, 313, 464–468, 470–482, 754–759, 787–789, 846, 847, 856–858, 870, 873, 874, 898–900, 902, 914, 917, 924–934, 1054–1061, 1296–1386, 1421–1434, 1452–1455, 1593–1665, 1693–1712, 1792–1801, 1822–1851, 1986–1990, 2085–2088, 2317–2347, 2351–2383, 2404–2419, 2449–2497, 2503–2507, 2526–2545, 2547, 2921–2925, 2961, 3086, 3093
Мукачеве, місто (нині – м. Мукачево, Закарпатська обл.) 2449–2497
Мюнхен, місто (Німеччина) 1468–1470

Нехвороща, село (Новосанжарський р-н, Полтавська обл.) 1580, 1581
Нижня Сироватка, село (Сумський р-н, Сумська обл.) 2032
Нікополь, місто (Дніпропетровська обл.) 43, 51, 829, 892, 893, 924, 1521, 1522, 1568–1570, 2790–2799, 3023–3027, 3058, 3069
Німеччина, держава 469
Нова Прага, селище міського типу (Олександрійський р-н, Кіровоградська обл.) 2070
Новий Афон, місто (Абхазія, Грузія) 1767–1789
Нові Санжари, селище міського типу (Новосанжарський р-н, Полтавська обл.) 1435
Нововодяне, село (Кремінський р-н, Луганська обл.) 2403
Новомосковськ, місто (Дніпропетровська обл.) 2772–2789
Ново-Олександрівськ, місто (Сахалінська обл., Росія) 1109
Новосибірськ, місто (Новосибірська обл, Росія) 1543–1549
Новочеркаськ, місто (Ростовська обл., Росія) 1452–1455
Нью-Йорк, місто (США) 168

Одеса, місто 1–12, 318, 1068, 1443–1446, 1864–1867, 1956–1963, 2166–2310, 2317–2347, 2349, 2589, 3054
Омськ, місто (Омська обл., Росія) 1121–1137
Остер, місто (Чернігівська обл.) 2772–2789
Острів, село (Дубенський р-н, Рівненська обл.) 2790–2799
Острог, місто (Рівненська обл.) 1415, 1416, 1750–1766
Оттоманська Порта (Оттоманська імперія, Османська імперія), держава 505

Париж, місто (Франція) 321–324, 454, 468

Перекопський вал (розташований на Перекопському перешийку, який з'єднує Крим з материковою Україною) 415
Переяслав-Хмельницький, місто (Київська обл.) 544, 634, 750, 751, 764, 2772–2789
Петриківка, селище міського типу (Петриківський р-н, Дніпропетровська обл.) 1095
Петроград, місто (нині – м. Санкт-Петербург, Росія) див.: Санкт-Петербург
Південна Україна, частина території України 683
Південно-Східна Польща, частина території Польщі 545
Піцунда, місто (Абхазія, Грузія) 1296–1386
Поділ, історична місцевість Києва 842
Поділля, історико-географічна область України 543, 1414
Полтава, місто 316, 317, 483, 895, 897, 1044, 2018
Полтавщина, територія Полтавської області 316, 317, 615, 774
Польща, держава 414, 564, 875, 1904–1951, 2510–2525
Правобережна Україна, частина території України 147, 550, 858
Пхеньян, місто (Північна Корея) 1849–1851

Ралі, місто (Північна Кароліна, США) 73
Рига, місто (Латвія) 1399
Рівне, місто 1530
Розівка, село (Чернігівський р-н, Запорізька обл.) 818
Російська імперія, держава (нині – Росія) див: Росія
Росія, держава (раніше – Російська імперія) 211, 252, 253, 310, 352, 358, 414, 534, 537, 542, 544, 553, 554, 628, 639–641, 791, 875, 925, 2149
Ростов-на-Дону, місто (Ростовська обл., Росія) 557, 558, 648, 860, 1062, 1063, 2089–2117
Рунівщина, село (Полтавський р-н, Полтавська обл.) 1853–1855

Савур-Могила, височина (Донецька обл.) 289
Самбір, місто (Львівська обл.) 672
Санкт-Петербург, місто (раніше – м. Петроград, м. Ленінград, Росія) 219–221, 459–468, 470–481, 791, 799, 847, 1011, 1031, 1064–1067, 1564, 1565, 1856–1861, 2120–2130, 2166–2310, 2719–2728, 2962–2975, 3096
Саратов, місто (Саратовська обл., Росія) 559, 560
Світлогорськ, місто (Калінінградська обл., Росія) 2166–2310
Седнів, селище міського типу (Чернігівський р-н, Чернігівська обл.) 2772–2789
Сєвєродонецьк, місто (Луганська обл.) 2661, 2662
Сімферополь, місто 468, 1121–1137, 2131, 2317–2347
Слобідська Україна, історико-географічний край у східній частині України 614
Соколівка, село (Баштанський р-н, Миколаївська обл.) 2666–2680
Солоне, селище міського типу (Солонянський р-н, Дніпропетровська обл.) 1442
Софіївка, село (Ново-Бузький р-н, Миколаївська обл.) 2666–2680
Софія, місто (Болгарія) 1956–1963
Сочі, місто (Краснодарський край, Росія) 1141–1295
Сполучені Штати Америки (США), держава 854, 923
Сталіно, місто (нині – м. Донецьк) див.: Донецьк
Старосілля, село (Вишгородський р-н, Київська обл.) 2918
Суботів, село (Чигиринський р-н, Черкаська обл.) 2772–2789
Судак, місто (АР Крим) 2800–2810

Суми, місто 2132–2139
Сумщина, територія Сумської обл. 2139
Сутківці, село (Ярмолинецький р-н, Хмельницька обл.) 2772–2789
Сухумі, місто (Абхазія, Грузія) 1141–1295

Таврія, історична назва півострова Крим див.: Крим Тамань, станиця (Краснодарський край, Росія) 297
Тбілісі, місто (Грузія) 1594–1659, 1767–1789
Тихвін, місто (Ленінградська обл.) 2769, 2770
Торонто, місто (Канада) 855, 894
Трускавець, місто (Львівська обл.) 1410–1413, 1437
Тулова́, село (Снятинський р-н, Івано-Франківська обл.) 1802–1806

Ужгород, місто (Закарпатська обл.) 1450, 2166–2310
Україна, держава (раніше – Українська РСР) 59, 73, 97, 100, 105, 106, 145, 175, 176, 194, 195, 221, 224, 225, 239, 240, 253, 304, 310, 318, 320, 328, 330, 331, 351, 358, 371, 372, 414, 420, 430, 435, 447, 449, 499, 508, 515–532, 534, 537, 541, 542, 553–555, 574, 581, 586, 587, 603, 612, 613, 618, 628, 639–642, 646–656, 659, 660, 662–670, 673–675, 677, 683, 709, 753, 760, 772, 787–789, 798, 830, 875, 923, 925, 1028–1030, 1047, 1064–1067, 1081, 1474, 1554–1556, 1561–1563, 1567, 1593, 1807, 1808, 1904–1951, 2017, 2032, 2118, 2120–2130, 2478–2497, 2860–2885, 3064, 3090
Українська гетьманська держава (Гетьманщина) 262, 263, 268
Українська РСР, держава (нині – Україна) див.: Україна
Умань, місто (Черкаська обл.) 544
Успенка, село (Амвросіївський р-н, Донецька обл.) 3078–3080
Уфа, місто (Башкирія, Росія) 14, 16, 17, 924–934, 993–996, 1069–1071, 1085–1091, 1121–1137, 1296–1388, 1531–1537, 1812, 2141–2148, 2166–2310

Фастів, місто (Київська обл.) 580
Феодосія, місто (АР Крим) 1822–1838
Франція, держава 322–324, 484

Харків, місто 13, 581, 1138–1140, 1296–1386, 1389–1398, 1441, 1451, 1852, 2025–2030, 2118, 2119, 2149, 2663–2665, 2729, 2733–2736, 3003
Харківська область 802
Херсон, місто 1880–1883
Хмельницька область 752
Холм, місто (Польща) 2742
Холодний Яр, урочище (Чигиринський р-н, Черкаська обл.) 835
Хортиця, острів 87, 151, 152, 236–238, 286, 312, 416–420, 423–427, 609, 610, 778, 803, 807, 809, 826–828, 838–840, 865–867, 1040, 1693–1712, 1869–1871, 2424, 2425, 2811–2825, 3061, 3062, 3066, 3091
Хотин, місто (Хотинський р-н, Чернівецька обл.) 837, 1683, 1684, 2886, 3052
Худяки, село (Черкаський р-н, Черкаська обл.) 1550, 1551

Черкаси, місто 314, 315, 544, 2311–2316
Чернівці, місто 652, 1110–1117, 1577–1579, 1896–1903, 2071–2084
Чернігівщина, територія Чернігівської обл. 2763
Чехословаччина, держава 210
Чигирин, місто (Черкаська обл.) 544

Швеція, держава 710, 711
Шишаки, селище міського типу (Шишацький р-н, Полтавська обл.) 2929

Щецин, місто (Польща) 1575, 1576, 2510–2525

Ялта, місто (АР Крим) 1141–1295, 1566, 2166–2310, 2404–2419, 2947

Список абревіатур

АН УРСР – Академія наук УРСР

ВБУ – Всенародна бібліотека України

ВЛКСМ – Всесоюзна ленінська комуністична спілка молоді

Держбуд УРСР – Державний Комітет Ради Міністрів УРСР у справах будівництва

ІІ АН УРСР – Інститут історії Академії наук УРСР

КПРС – Комуністична партія Радянського Союзу

КПУ – Комуністична партія України

МВС УРСР – Міністерство внутрішніх справ УРСР

НАНУ – Національна академія наук України

НБУВ – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського

СПУ – Спілка письменників України

УРЕ – Українська радянська енциклопедія

УРСР – Українська радянська соціалістична республіка

УТВВС – Українське товариство вивчення XVIII ст.

УТОПІК – Українське товариство охорони пам’яток історії та культури

ЦДІА УРСР – Центральний державний історичний архів УРСР

ЦК КП УРСР – Центральний комітет Комуністичної партії УРСР

ЦК ЛКСМУ – Центральний комітет ленінської комуністичної спілки молоді України

ЦНБ – Центральна наукова бібліотека

ФОТОДОКУМЕНТИ

1. О.М. Апанович. [1950 р.].

Каталог, № 3032.

2. О.М. Апанович з О.С. Компан. [1950 р.].
Каталог, № 3030.

3. О.М. Апанович на демонстрації. [1950 р.].
Каталог, № 3033.

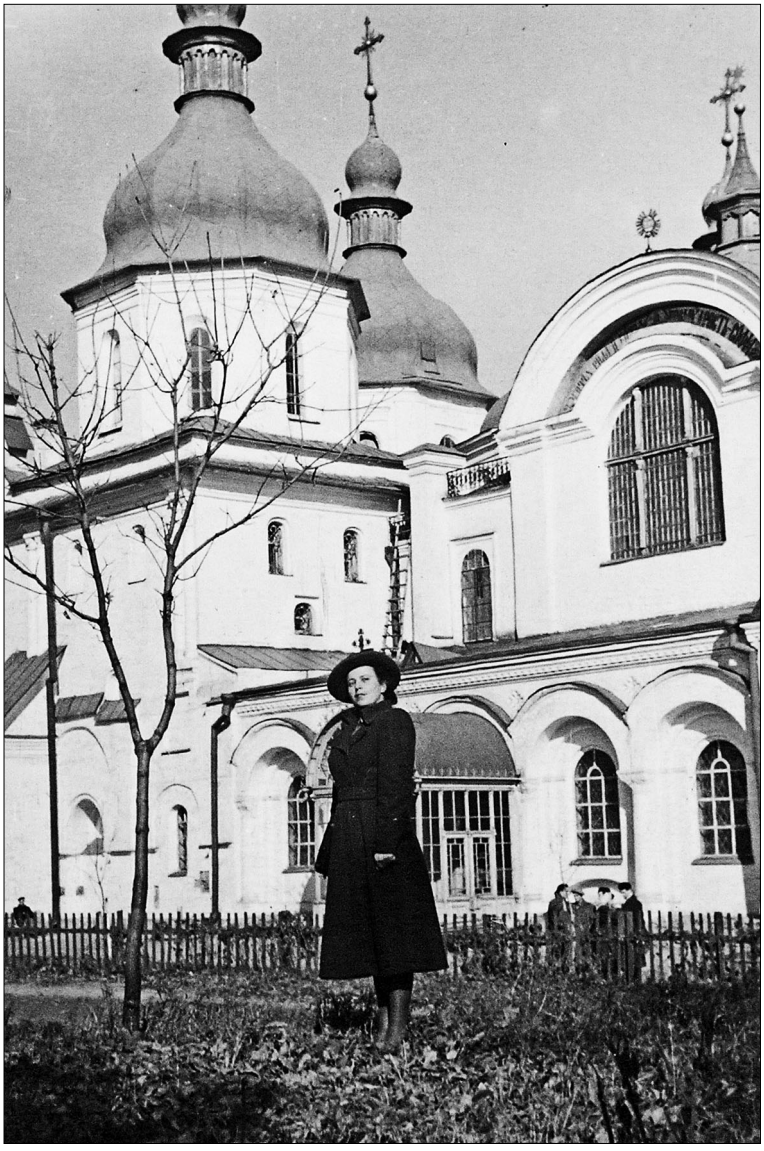

4. О.М. Апанович. 1951 р.

Каталог, № 3031.

5. О.М. Апанович серед колег. [1970 р.].

Каталог, № 3047.

6. О.М. Апанович. [Кінець 1980-х років].

Каталог, 3036.

7. О.М. Апанович у Будинку літераторів. [Початок 1990-х років].
Каталог, № 3046.

8. О.М. Апанович. [1990-ті роки].
Каталог, № 3035.

9. О.М. Апанович на ювілейному вечорі, присвяченому її 80-річчю. [1999 р.].
Каталог, № 3045.

10. О.М. Апанович з сином Сергієм. [ ].
Каталог, № 3042.

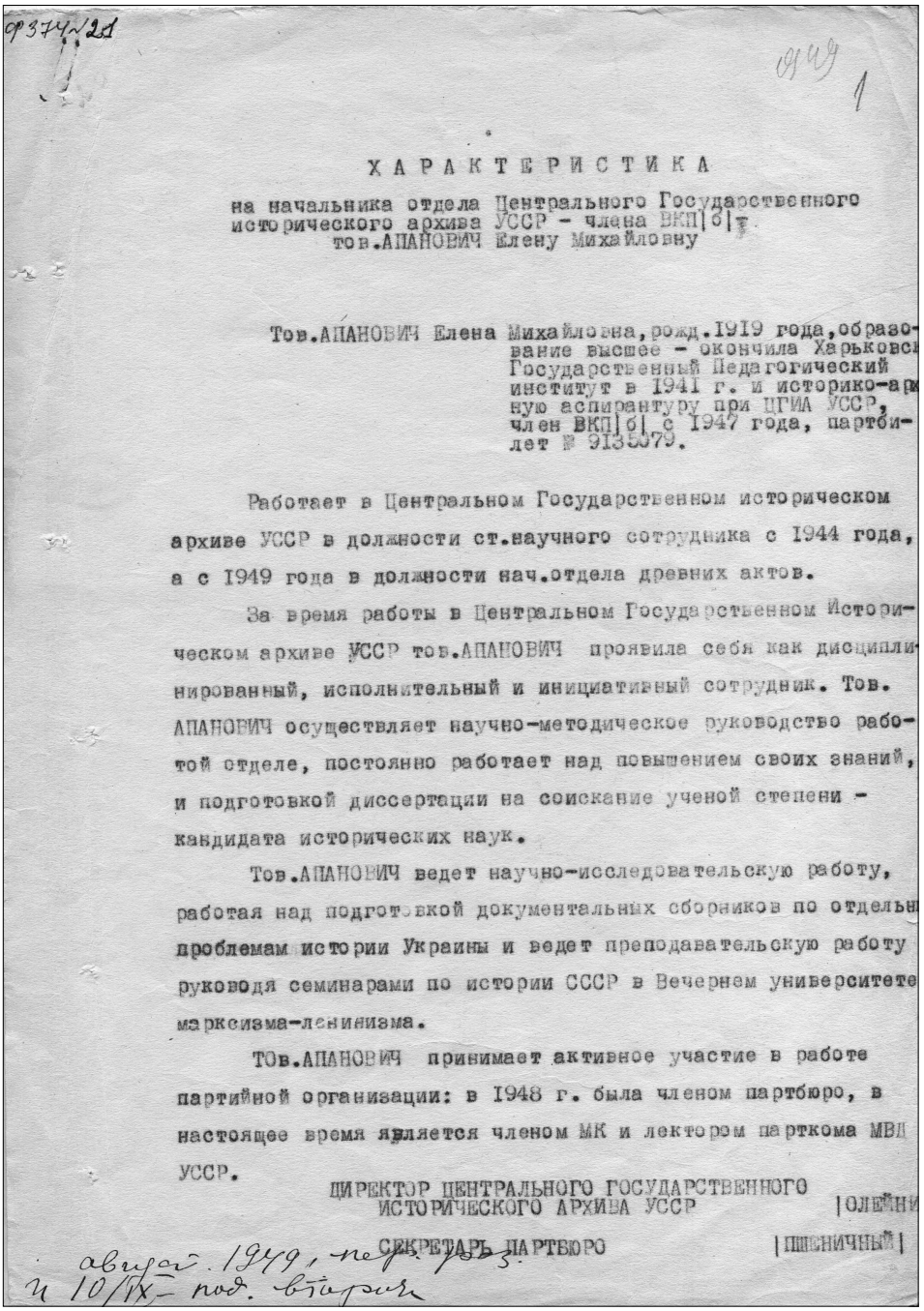

ф374-21

949

1

ХАРАКТЕРИСТИКА

на начальника отдела Центрального Государственного исторического архива УССР - члена ВКП|б|
тов.АПАНОВИЧ Елену Михайловну

Тов.АПАНОВИЧ Елена Михайловна, рожд.1919 года, образование высшее - окончила Харьковск Государственный Педагогический институт в 1941 г. и историко-арх ную аспирантуру при ЦГИА УССР, член ВКП|б| с 1947 года, партбилет № 9135079.

Работает в Центральном Государственном историческом архиве УССР в должности ст.научного сотрудника с 1944 года, а с 1949 года в должности нач.отдела древних актов.

За время работы в Центральном Государственном Историческом архиве УССР тов.АПАНОВИЧ проявила себя как дисциплинированный, исполнительный и инициативный сотрудник. Тов. АПАНОВИЧ осуществляет научно-методическое руководство работой отделе, постоянно работает над повышением своих знаний, и подготовкой диссертации на соискание ученой степени - кандидата исторических наук.

Тов.АПАНОВИЧ ведет научно-исследовательскую работу, работая над подготовкой документальных сборников по отдельн проблемам истории Украины и ведет преподавательскую работу руководя семинарами по истории СССР в Вечернем университете марксизма-ленинизма.

ТОв.АПАНОВИЧ принимает активное участие в работе партийной организации: в 1948 г. была членом партбюро, в настоящее время является членом МК и лектором парткома МВД УССР.

ДИРЕКТОР ЦЕНТРАЛЬНОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО ИСТОРИЧЕСКОГО АРХИВА УССР |ОЛЕЙНИ

СЕКРЕТАРЬ ПАРТБЮРО |ПШЕНИЧНЫЙ|

авиат. 1949, пер. роз.
и 10/IX - под. вторич

11. Характеристика, видана О.М. Апанович ЦДІА УРСР. Серпень 1949 р.
Каталог, № 21.

Ф 374 л 33

Автобиография.

1

Я, Атанович Елена Михайловна, родилась в 1919 г. в г. Мелекесс Ульяновской Куйбышевской области в семье железнодорожника. Национальность - белоруска.

В 1937 г. закончила среднюю школу в г. Харькове. В этом же году поступила в Всесоюзный Коммунистический институт журналистики. В 1938 г. после ликвидации этого института была переведена в Харьковский Педагогический институт, который закончила в 1941 г. по факультету русского языка и литературы.

В сентябре 1941 г. эвакуировалась в Южный Казахстан, ст. Манкент, откуда в январе 1942 г. переехала в г. Уфу БАССР.

Во время пребывания в Уфе: 1942-1943 г. г. работала в БашНаркомздраве инспектором Санпросвета, 1943-1944 г. г. - корректором и инструктором Башрадиокомитета.

В мае 1944 г. по реэвакуации переехал

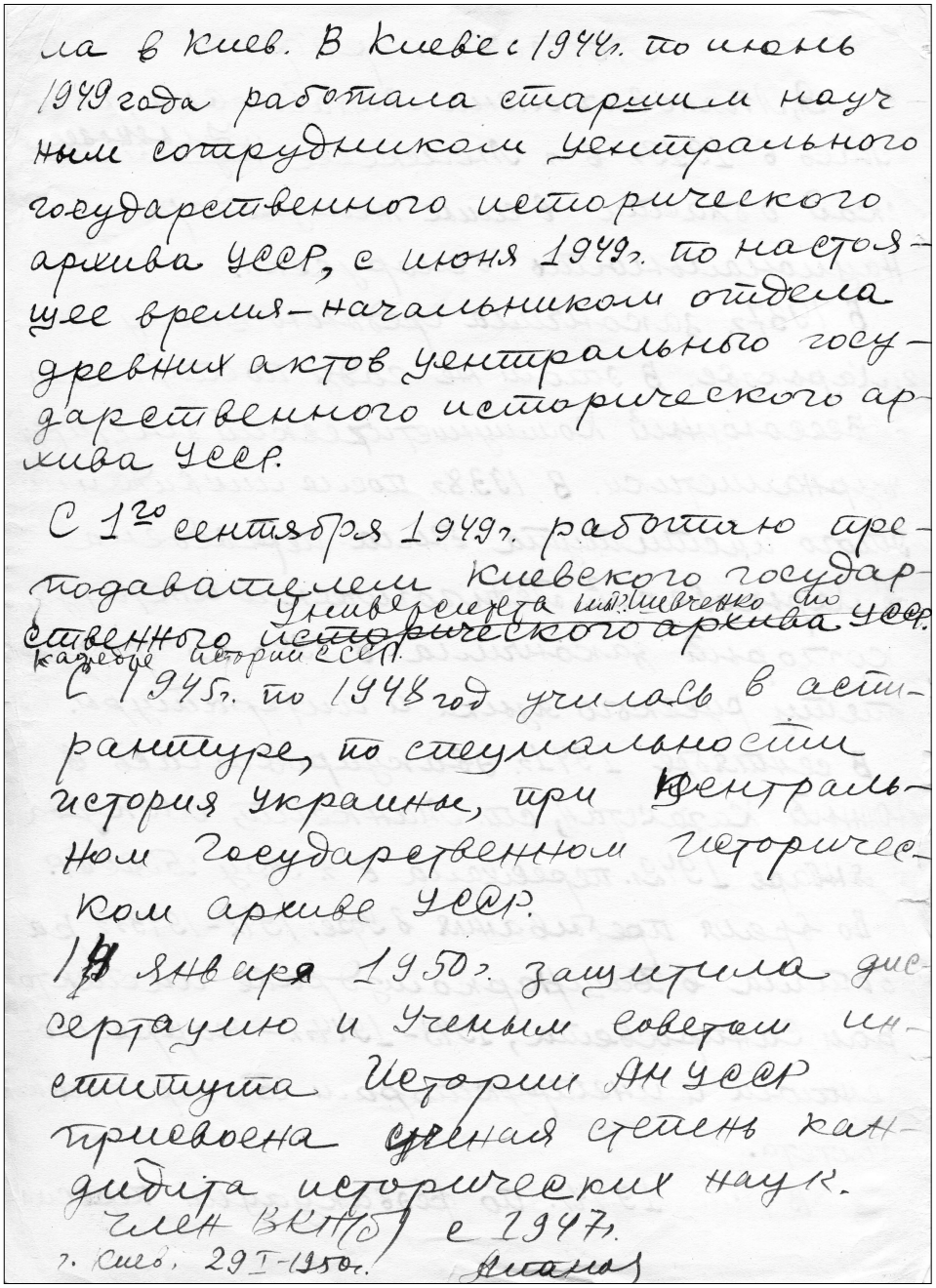

ла в Киев. В Киеве с 1944г. по июнь 1949 года работала старшим научным сотрудником центрального государственного исторического архива УССР, с июня 1949г. по настоящее время – начальником отдела древних актов центрального государственного исторического архива УССР.

С 1-го сентября 1949г. работаю преподавателем Киевского государственного Университета им. Шевченко по кафедре истории СССР.

С 1945г. по 1948 год училась в аспирантуре, по специальности история Украины, при Центральном Государственном историческом архиве УССР.

19 января 1950г. защитила диссертацию и Ученым советом института Истории АН УССР присвоена ученая степень кандидата исторических наук.

Член ВКП(б) с 1947г.

г. Киев. 29 I-1950г. Апанович

12–13. Автобіографія О.М. Апанович. 29 січня 1950 р.

Каталог, № 33.

ф 374 л 20

УРСР
МІНІСТЕРСТВО
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

УССР
МИНИСТЕРСТВО
ВНУТРЕННИХ ДЕЛ

АРХІВНЕ УПРАВЛІННЯ

Центральний державний історичний архів

13 • декабря 1950 р.

№ 36.

м. Київ, вул. Володимирська № 22-а.

УДОСТОВЕРЕНИЕ № 33.

Выдано настоящее тов. АПАНОВИЧ Елене Михайловне в том, что она с октября 1945 года по октябрь 1948 года обучалась в аспирантуре Центрального государственного исторического архива УССР и сдала все предусмотренные индивидуальным планом экзамены по специальности историка - архивиста, получив следующие оценки:

№№ пп	Наименование дисциплины	Оценка	Дата и подпись членов комиссии
1.	История Украины	отлично	Октябрь 1947 г. Доктор истор.наук проф.Рубач М.А.Кандидат истор.наук Гуслистый К.Г.,Канд.истор.наук Премыслер И.М.,канд.истор.наук Варшавчик М.А.,Докт.ист.наук проф.Введенский А.А.
2.	Диалектический и исторический материализм	отлично	Июнь 1946 г. Доктор истор.наук проф. Введенский А.А., канд.истор.наук Гуслистый К.Г., канд.философских наук Белоус А.Г.
3.	Французский язык	отлично	Октябрь 1946 г. Канд.истор.наук Гуслистый К.Г., канд. истор. наук Варшавчик М.А., ст. преподователь Лившиц Р.С.
4.	Польский язык	отлично	Май 1946 г. Канд,истор.наук Гуслистый К.Г., канд. истор.наук Стрельский В.И., ст.преподаватель Сосновская М.В.
5.	Архивоведение	отлично	Сентябрь 1947 г. Доктор истор.наук проф.Введенский А.А., канд.истор.наук Стрельский В.И. канд.истор.наук Гринберг А.О.

См. на обороте.

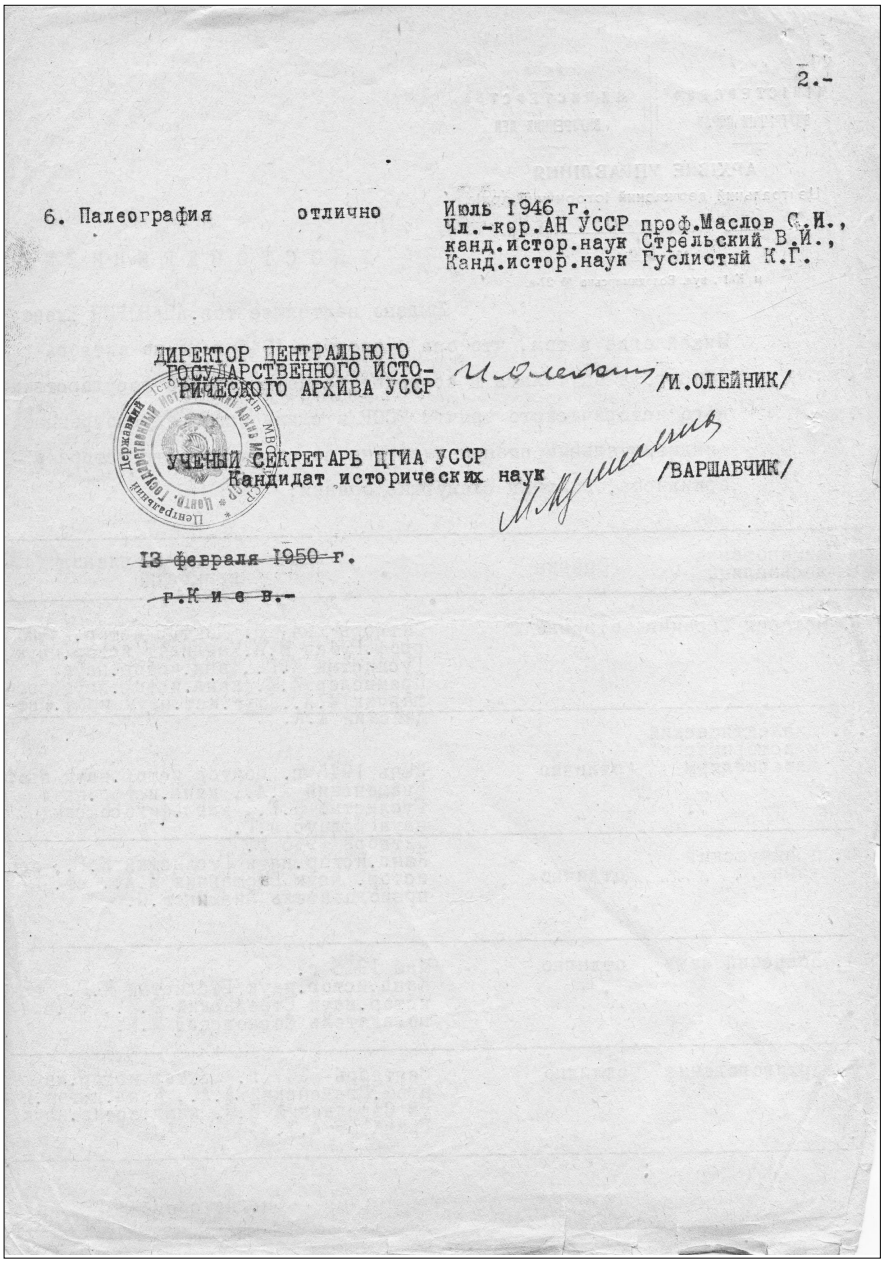

2.-

6. Палеография отлично Июль 1946 г.
Чл.-кор.АН УССР проф.Маслов С.И.,
канд.истор.наук Стрельський В.И.,
Канд.истор.наук Гуслистый К.Г.

ДИРЕКТОР ЦЕНТРАЛЬНОГО
ГОСУДАРСТВЕННОГО ИСТО-
РИЧЕСКОГО АРХИВА УССР /И.ОЛЕЙНИК/

УЧЕНЫЙ СЕКРЕТАРЬ ЦГИА УССР
Кандидат исторических наук /ВАРШАВЧИК/

~~13 февраля 1950 г.~~

~~г.Киев.~~

14–15. Посвідчення, видане О.М. Апанович ЦДІА УРСР
про навчання в аспірантурі.
13 лютого 1950 р.

Каталог, № 20.

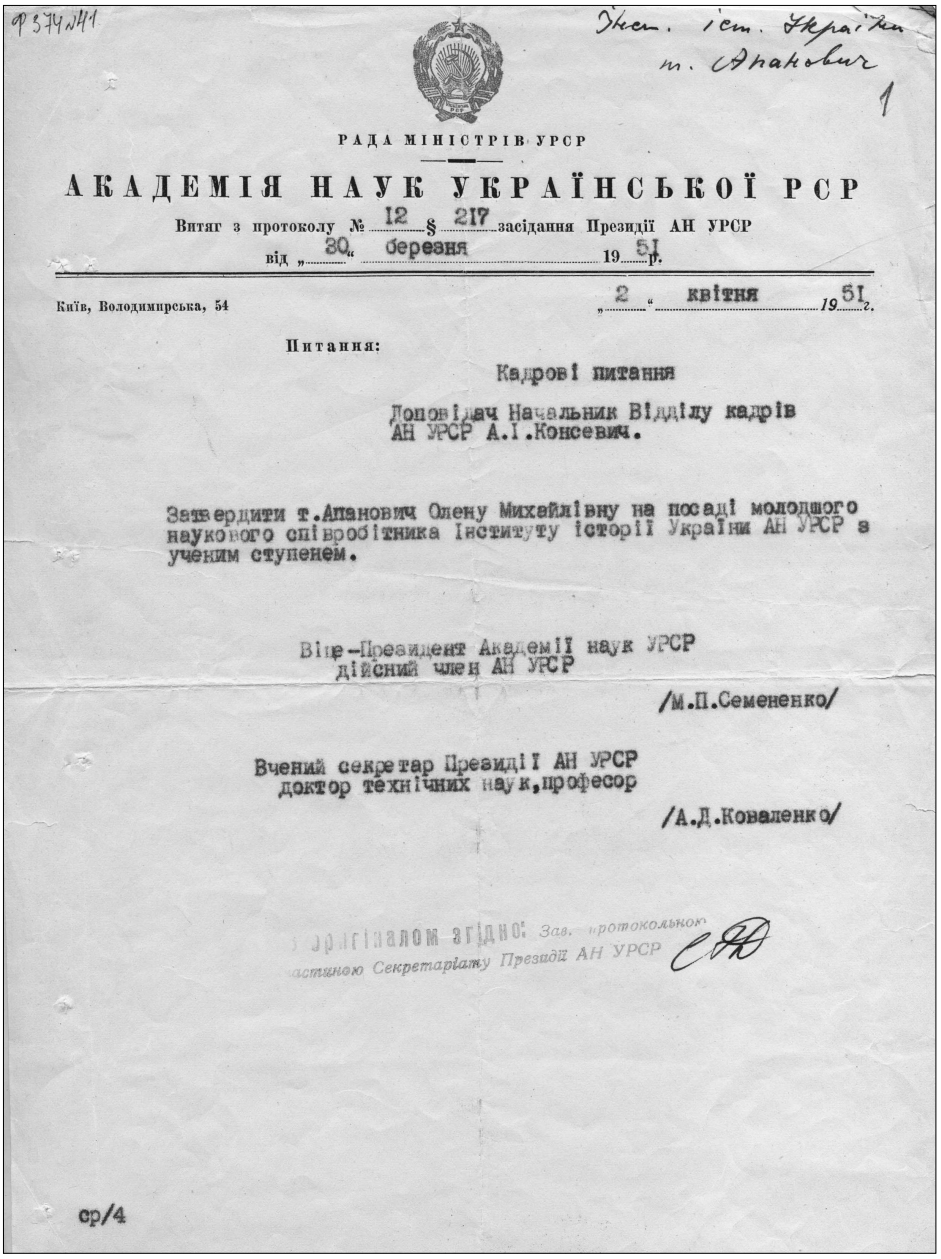

Ф 374 № 41

Інст. іст. України
т. Апанович

1

РАДА МІНІСТРІВ УРСР

АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНСЬКОЇ РСР

Витяг з протоколу № 12 § 217 засідання Президії АН УРСР
від „30“ березня 1951 р.

Київ, Володимирська, 54 „2“ квітня 1951 г.

Питання:

Кадрові питання

Доповідач Начальник Відділу кадрів
АН УРСР А.І.Консевич.

Затвердити т.Апанович Олену Михайлівну на посаді молодшого наукового співробітника Інституту історії України АН УРСР з ученим ступенем.

Віце-Президент Академії наук УРСР
дійсний член АН УРСР

/М.П.Семененко/

Вчений секретар Президії АН УРСР
доктор технічних наук, професор

/А.Д.Коваленко/

З оригіналом згідно: Зав. протокольною частиною Секретаріату Президії АН УРСР

ср/4

16. Витяг із протоколу засідання Президії АН УРСР про затвердження О.М. Апанович на посаді молодшого наукового співробітника Інституту історії АН УРСР. 2 квітня 1951 р.

Каталог, № 41.

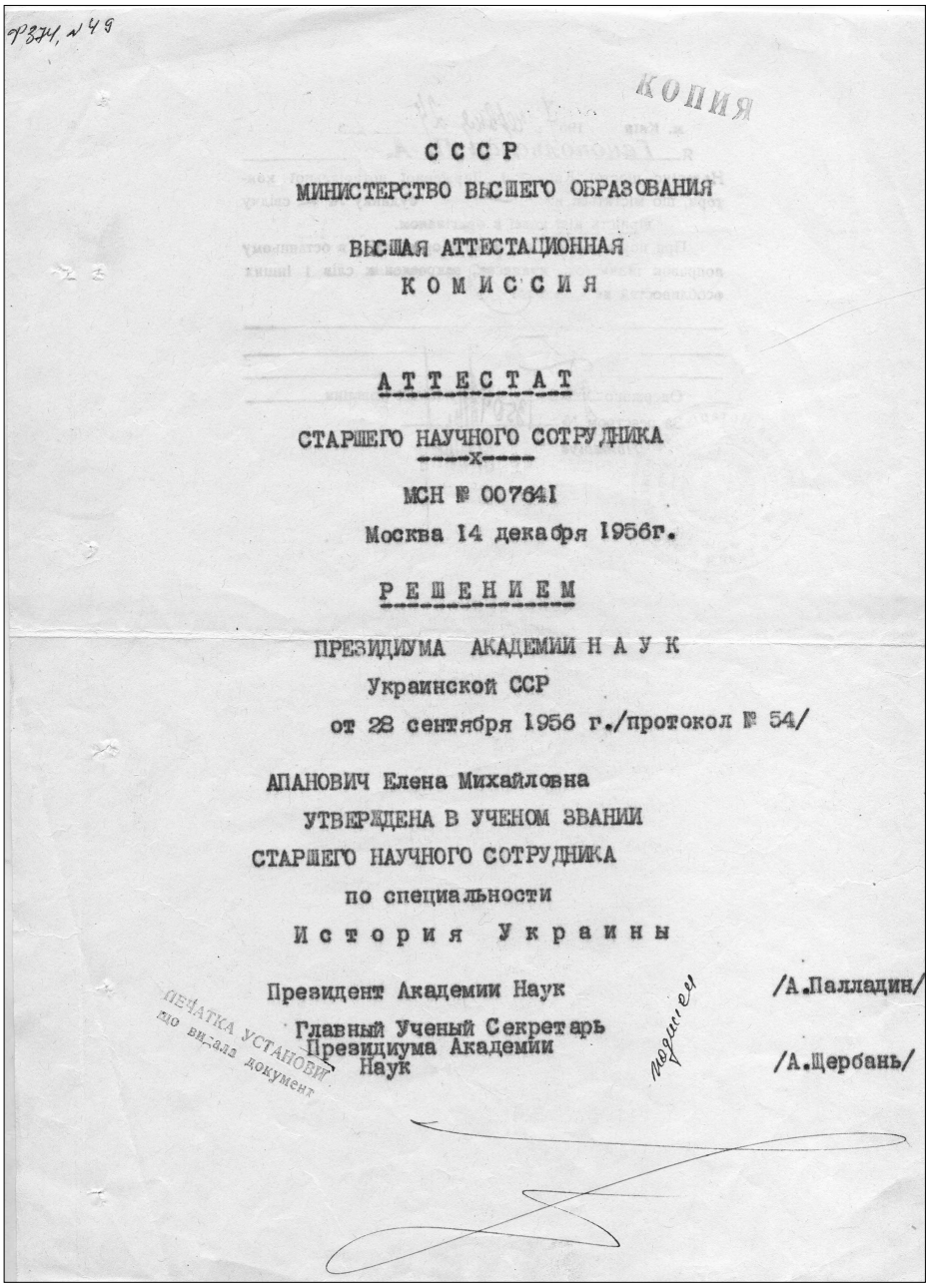

Р374, № 49

КОПИЯ

СССР

МИНИСТЕРСТВО ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ

ВЫСШАЯ АТТЕСТАЦИОННАЯ

КОМИССИЯ

АТТЕСТАТ

СТАРШЕГО НАУЧНОГО СОТРУДНИКА

МСН № 007641

Москва 14 декабря 1956г.

РЕШЕНИЕМ

ПРЕЗИДИУМА АКАДЕМИИ НАУК

Украинской ССР

от 28 сентября 1956 г./протокол № 54/

АПАНОВИЧ Елена Михайловна

УТВЕРЖДЕНА В УЧЕНОМ ЗВАНИИ

СТАРШЕГО НАУЧНОГО СОТРУДНИКА

по специальности

История Украины

Президент Академии Наук /А.Палладин/

Главный Ученый Секретарь Президиума Академии Наук /А.Щербань/

ПЕЧАТКА УСТАНОВИ що видала документ

17. Атестат старшого наукового співробітника. 14 грудня 1956 р.

Каталог, № 49.

Ф374, №51

АКАДЕМИЯ НАУК УССР
ИНСТИТУТ ИСТОРИИ
11 июля 1964 г.
г. Киев

Командировочное удостоверение № 121

Выдано тов. АПАНОВИЧ Елене Михайловне
(фамилия, имя, отчество)
старший научный сотрудник
(должность)
Институт истории Академии наук УССР
(наименование органа, выдавшего удостоверение)
командированному в г.Никополь
(пункты назначения)

Срок командировки «7» дней с «13» июля 1964 г.
по «19» июля 1964 г.

Основание: Приказ № 87 от «11» июля 1964 г.

Действительно по предъявлении паспорта серии №

Директор Института истории Академии наук УССР
Ученый секретарь

Тип. Изд-ва АН УССР, з. № 1105, Киев, 3.IX-61.

18. Посвідчення про відрядження до м. Нікополя, видане О.М. Апанович Інститутом історії АН УРСР. 11 липня 1964 р.

Каталог, № 51.

Действительно по 31.XII.1970 г.

БУДИНОК РАДІО І ТЕЛЕБАЧЕННЯ — м. КИЇВ

тов. Апанович Елена Михайловна

Видано 15.XI.1970 р.

Продовжено 196 р.
підпис

Продовжено 196 р.
підпис

Продовжено 196 р.
підпис

Київ. Друк. № 3, цех № 6. Зам. 116—2000. 16. 2. 66 р.

19. Посвідчення, видане О.М. Апанович Будинком радіо і телебачення. 15 січня 1970 р.

Каталог, № 8.

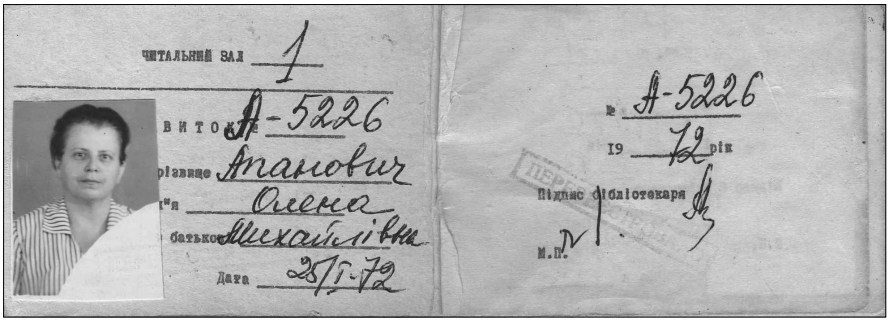

ЧИТАЛЬНИЙ ЗАЛ 1

квиток № А-5226

прізвище Апанович

ім'я Олена

батькові Михайлівна

Дата 25/I-72

№ А-5226

19 72 рік

Підпис бібліотекаря

М.П.

20. Читацький квиток, виданий О.М. Апанович Центральною науковою бібліотекою АН УРСР. 25 січня 1972 р.

Каталог, № 10.

-3- (2)

Личный листок

по учету кадров

1. Фамилия Апанович
имя Елена отчество Михайловна
2. Пол Ж 3. Год, число и месяц рождения 1919, 9 сентября
4. Место рождения г. Мелекесс
(село, деревня, город, район, область)
Ульяновской обл
5. Национальность Белоруска. Соц. происхождение служащая
7. Партийность член КПСС партстаж с марта 1947 партбилет № (м-ц и год вступления) к/карточка ПР 60579
8. Состоит ли членом ВЛКСМ, с какого времени и № билета
9. Образование Высшее

Название учебного заведения и его местонахождение	Факультет или отделение	Год поступления	Год окончания или ухода	Если не оконч., то с какого курса ушел	Какую специальность получил в результате окончания учебн. завед., указать № диплома или удостоверения
1. Всесоюзный коммунистический институт журналистики г. Москва		1937	1938	со 2-го	
2. Государственный педагогический институт г. Харьков	филологический	1938	1941		Преподаватель русского языка и литературы
3. Аспирантура при ЦГИА УССР, г. Киев	История Украины эпохи феодализма				историк-архивист

10. Какими иностранными языками и языками народов СССР владеете Свободно-русский, украинский, польский; со словарем-французский, английский
(читаете и переводите со словарем, читаете и можете объясняться, владеете свободно)
11. Ученая степень, ученое звание кандидат исторических наук, старший
12. Какие имеете научные труды и изобретения научный сотрудник

Список научных работ прилагается.

21. Особова справа кандидата історичних наук Апанович Олени Михайлівни. 31 січня 1973 р. Архів НБУВ. Оп. № 2-А. Спр. 178. Арк. 3.

-1- 18

Директору Центральной научной библиотеки Академии Наук УССР
кандидату исторических наук
Гутянскому С.К.

от Апанович
Елены Михайловны.

Заявление.

Прошу принять меня на работу в ЦНБ УССР на должность старшего научного сотрудника.
Ел. Апанович

5 февраля 1973 г.
г. Киев.

Дійсно по «31» декабря 1987 р.
АКАДЕМІЯ НАУК УРСР
Центральна наукова бібліотека
Посвідчення № 15
Видано тов. Апанович Елене Михайловне
в тім, що вів/вона дійсно працює в Центральній науковій бібліотеці АН УРСР на посаді ст. научн. сотрудника
Директор
Видано «29» декабря 1986 р.

Продовжено до «31» 12 1990 р.
Директор
«24» января 1990 р.
Продовжено до «___» 197__ р.
Директор
«___» 197__ р.

22. Посвідчення, видане О.М. Апанович ЦНБ АН УРСР. 29 грудня 1986 р.
Каталог, № 12.

23. Заява О.М. Апанович про прийняття її на посаду старшого наукового співробітника до відділу рукописів ЦНБ АН УРСР. 5 лютого 1973 р.
Архів НБУВ. Оп. 2-А. Спр. 178. Арк.1.

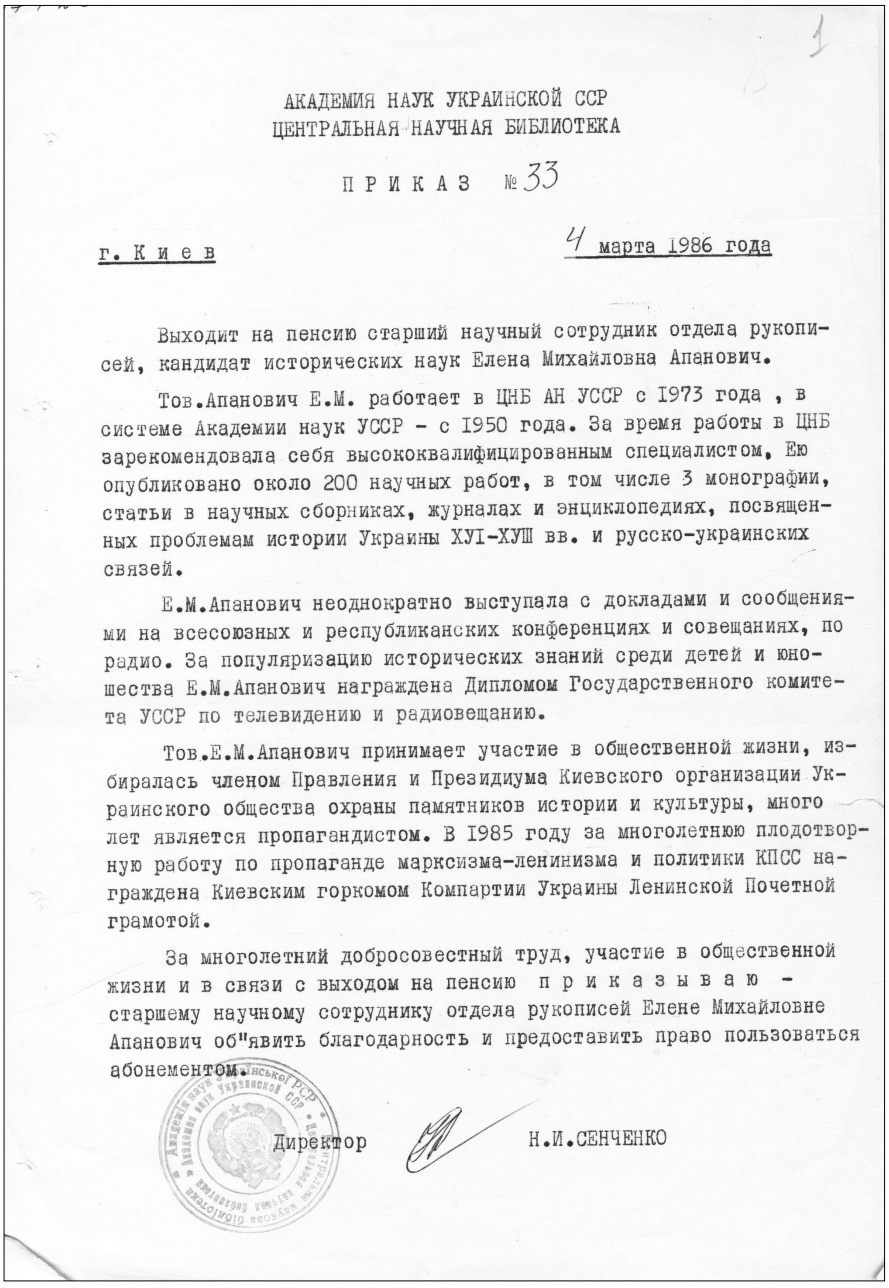

АКАДЕМИЯ НАУК УКРАИНСКОЙ ССР
ЦЕНТРАЛЬНАЯ НАУЧНАЯ БИБЛИОТЕКА

ПРИКАЗ №33

г. К и е в — 4 марта 1986 года

Выходит на пенсию старший научный сотрудник отдела рукописей, кандидат исторических наук Елена Михайловна Апанович.

Тов.Апанович Е.М. работает в ЦНБ АН УССР с 1973 года , в системе Академии наук УССР - с 1950 года. За время работы в ЦНБ зарекомендовала себя высококвалифицированным специалистом, Ею опубликовано около 200 научных работ, в том числе 3 монографии, статьи в научных сборниках, журналах и энциклопедиях, посвященных проблемам истории Украины XVI-XVII вв. и русско-украинских связей.

Е.М.Апанович неоднократно выступала с докладами и сообщениями на всесоюзных и республиканских конференциях и совещаниях, по радио. За популяризацию исторических знаний среди детей и юношества Е.М.Апанович награждена Дипломом Государственного комитета УССР по телевидению и радиовещанию.

Тов.Е.М.Апанович принимает участие в общественной жизни, избиралась членом Правления и Президиума Киевского организации Украинского общества охраны памятников истории и культуры, много лет является пропагандистом. В 1985 году за многолетнюю плодотворную работу по пропаганде марксизма-ленинизма и политики КПСС награждена Киевским горкомом Компартии Украины Ленинской Почетной грамотой.

За многолетний добросовестный труд, участие в общественной жизни и в связи с выходом на пенсию п р и к а з ы в а ю - старшему научному сотруднику отдела рукописей Елене Михайловне Апанович об"явить благодарность и предоставить право пользоваться абонементом.

Директор Н.И.СЕНЧЕНКО

24. Наказ директора ЦНБ УРСР про оголошення подяки О.М. Апанович у зв'язку з її виходом на пенсію. 4 березня 1986 р.

Каталог, № 57.

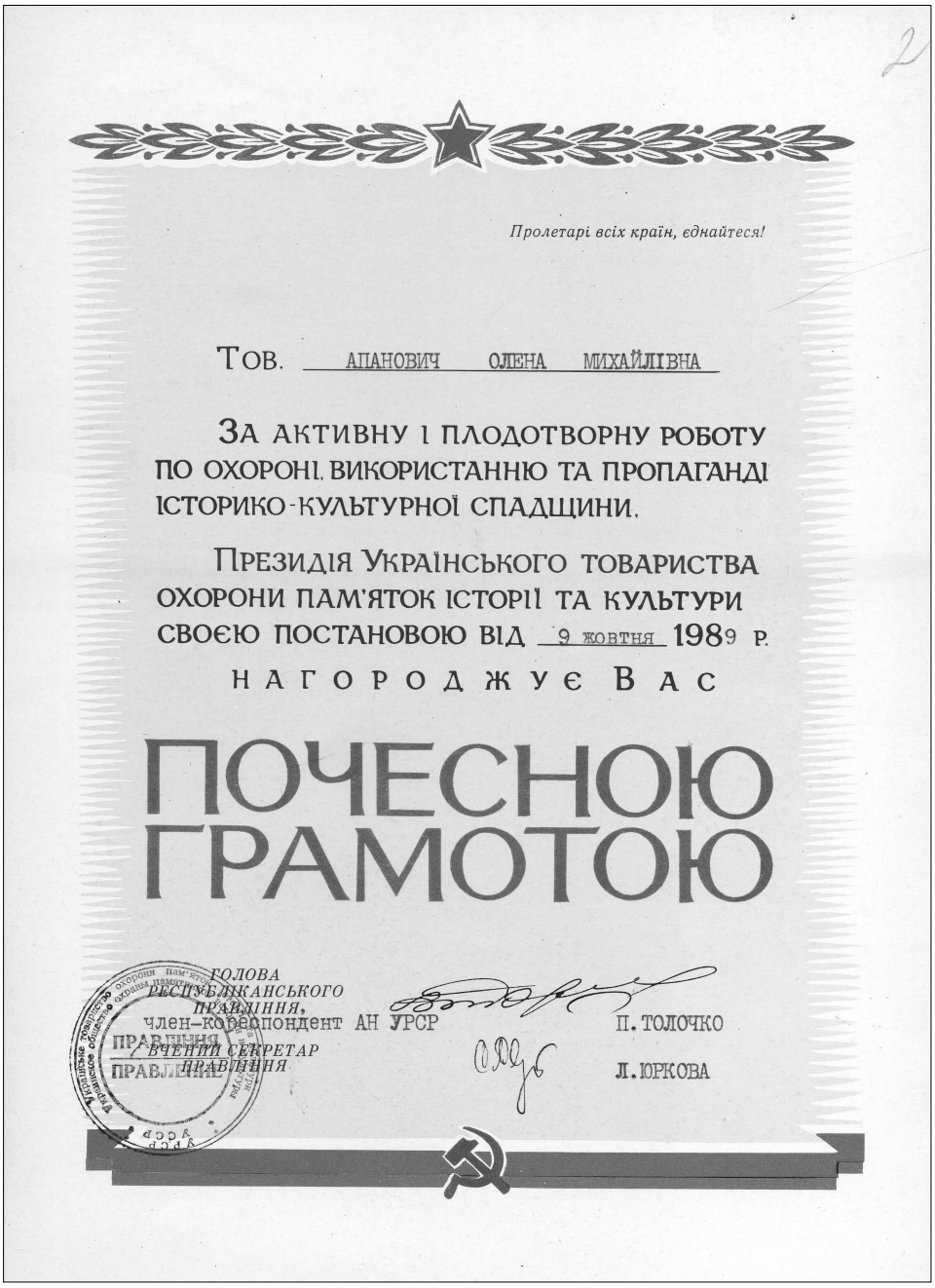

Пролетарі всіх країн, єднайтеся!

Тов. АПАНОВИЧ ОЛЕНА МИХАЙЛІВНА

За активну і плодотворну роботу по охороні, використанню та пропаганді історико-культурної спадщини.

Президія Українського товариства охорони пам'яток історії та культури своєю постановою від 9 жовтня 1989 р.

НАГОРОДЖУЄ ВАС

ПОЧЕСНОЮ ГРАМОТОЮ

ГОЛОВА РЕСПУБЛІКАНСЬКОГО ПРАВЛІННЯ, член-кореспондент АН УРСР П. ТОЛОЧКО

ВЧЕНИЙ СЕКРЕТАР ПРАВЛІННЯ Л. ЮРКОВА

25. Почесна грамота, видана О.М. Апанович Українським товариством охорони пам’яток історії та культури. 9 жовтня 1989 р.

Каталог, № 58.

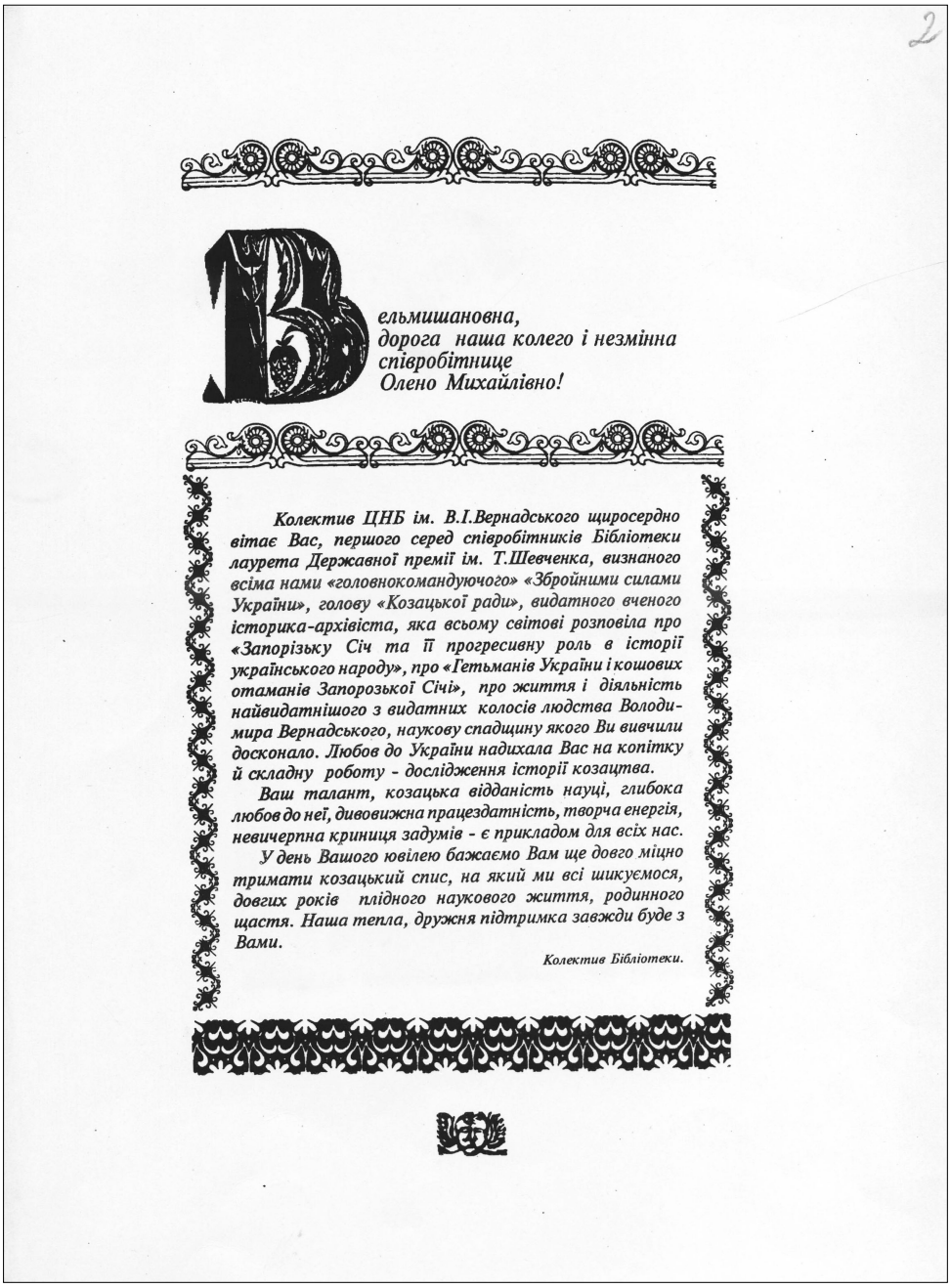

Вельмишановна,
дорога наша колего і незмінна
співробітнице
Олено Михайлівно!

Колектив ЦНБ ім. В.І.Вернадського щиросердно вітає Вас, першого серед співробітників Бібліотеки лауреата Державної премії ім. Т.Шевченка, визнаного всіма нами «головнокомандуючого» «Збройними силами України», голову «Козацької ради», видатного вченого історика-архівіста, яка всьому світові розповіла про «Запорізьку Січ та її прогресивну роль в історії українського народу», про «Гетьманів України і кошових отаманів Запорозької Січі», про життя і діяльність найвидатнішого з видатних колосів людства Володимира Вернадського, наукову спадщину якого Ви вивчили досконало. Любов до України надихала Вас на копітку й складну роботу - дослідження історії козацтва.

Ваш талант, козацька відданість науці, глибока любов до неї, дивовижна працездатність, творча енергія, невичерпна криниця задумів - є прикладом для всіх нас.

У день Вашого ювілею бажаємо Вам ще довго міцно тримати козацький спис, на який ми всі шикуємося, довгих років плідного наукового життя, родинного щастя. Наша тепла, дружня підтримка завжди буде з Вами.

Колектив Бібліотеки.

26. Вітальний адрес ЦНБ імені В.І. Вернадського з нагоди 75-річчя О.М. Апанович. 1994 р.

Каталог, № 64.

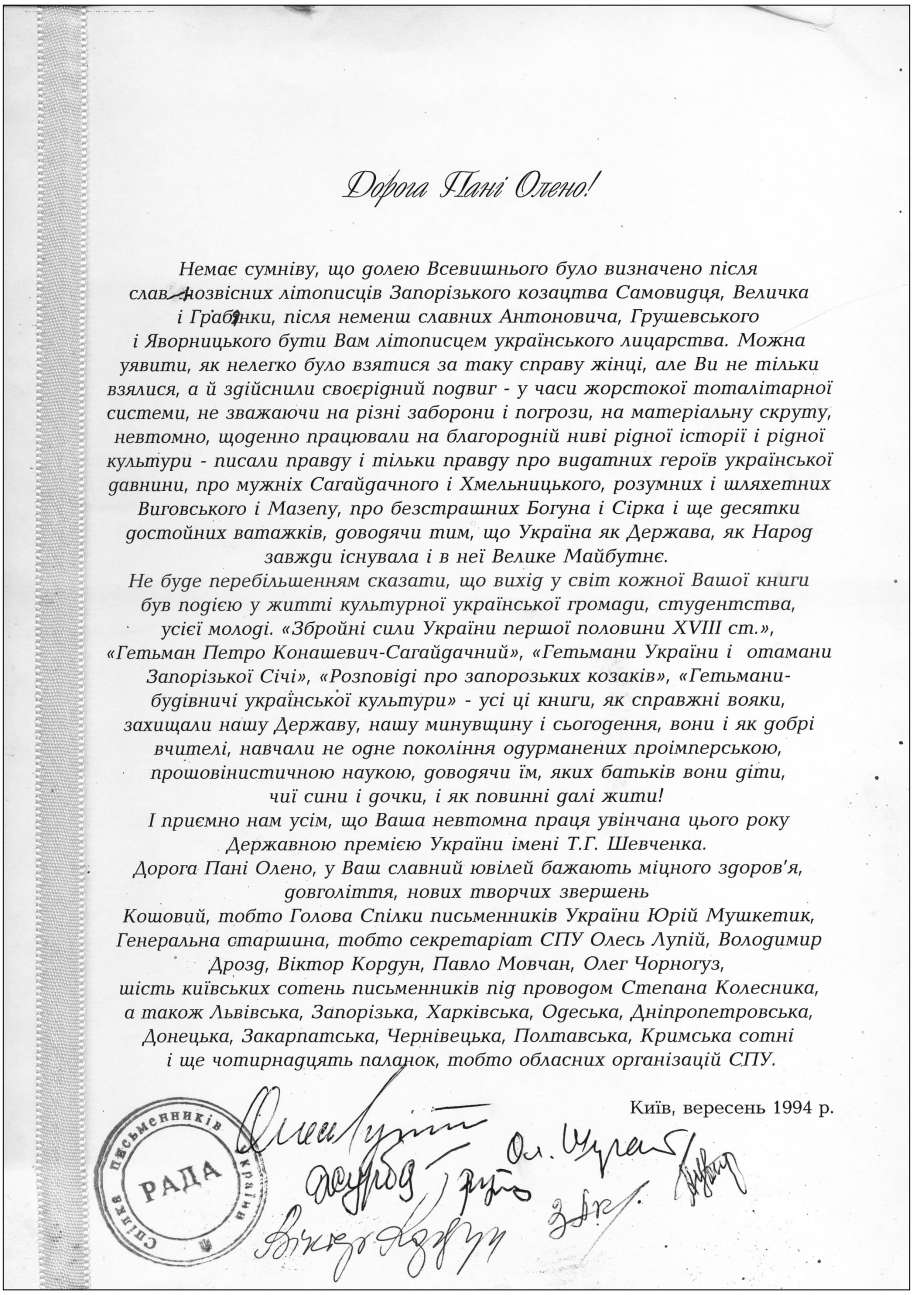

Дорога Пані Олено!

Немає сумніву, що долею Всевишнього було визначено після славнозвісних літописців Запорізького козацтва Самовидця, Величка і Граб'янки, після неменш славних Антоновича, Грушевського і Яворницького бути Вам літописцем українського лицарства. Можна уявити, як нелегко було взятися за таку справу жінці, але Ви не тільки взялися, а й здійснили своєрідний подвиг - у часи жорстокої тоталітарної системи, не зважаючи на різні заборони і погрози, на матеріальну скруту, невтомно, щоденно працювали на благородній ниві рідної історії і рідної культури - писали правду і тільки правду про видатних героїв української давнини, про мужніх Сагайдачного і Хмельницького, розумних і шляхетних Виговського і Мазепу, про безстрашних Богуна і Сірка і ще десятки достойних ватажків, доводячи тим, що Україна як Держава, як Народ завжди існувала і в неї Велике Майбутнє.

Не буде перебільшенням сказати, що вихід у світ кожної Вашої книги був подією у житті культурної української громади, студентства, усієї молоді. «Збройні сили України першої половини XVIII ст.», «Гетьман Петро Конашевич-Сагайдачний», «Гетьмани України і отамани Запорізької Січі», «Розповіді про запорозьких козаків», «Гетьмани-будівничі української культури» - усі ці книги, як справжні вояки, захищали нашу Державу, нашу минувщину і сьогодення, вони і як добрі вчителі, навчали не одне покоління одурманених проімперською, прошовіністичною наукою, доводячи їм, яких батьків вони діти, чиї сини і дочки, і як повинні далі жити!

І приємно нам усім, що Ваша невтомна праця увінчана цього року Державною премією України імені Т.Г. Шевченка.

Дорога Пані Олено, у Ваш славний ювілей бажають міцного здоров'я, довголіття, нових творчих звершень

Кошовий, тобто Голова Спілки письменників України Юрій Мушкетик, Генеральна старшина, тобто секретаріат СПУ Олесь Лупій, Володимир Дрозд, Віктор Кордун, Павло Мовчан, Олег Чорногуз, шість київських сотень письменників під проводом Степана Колесника, а також Львівська, Запорізька, Харківська, Одеська, Дніпропетровська, Донецька, Закарпатська, Чернівецька, Полтавська, Кримська сотні і ще чотирнадцять паланок, тобто обласних організацій СПУ.

Київ, вересень 1994 р.

Спілка письменників України РАДА

27. Вітальний адрес Спілки письменників України з нагоди 75-річчя О.М. Апанович. 1994 р.

Каталог, № 63.

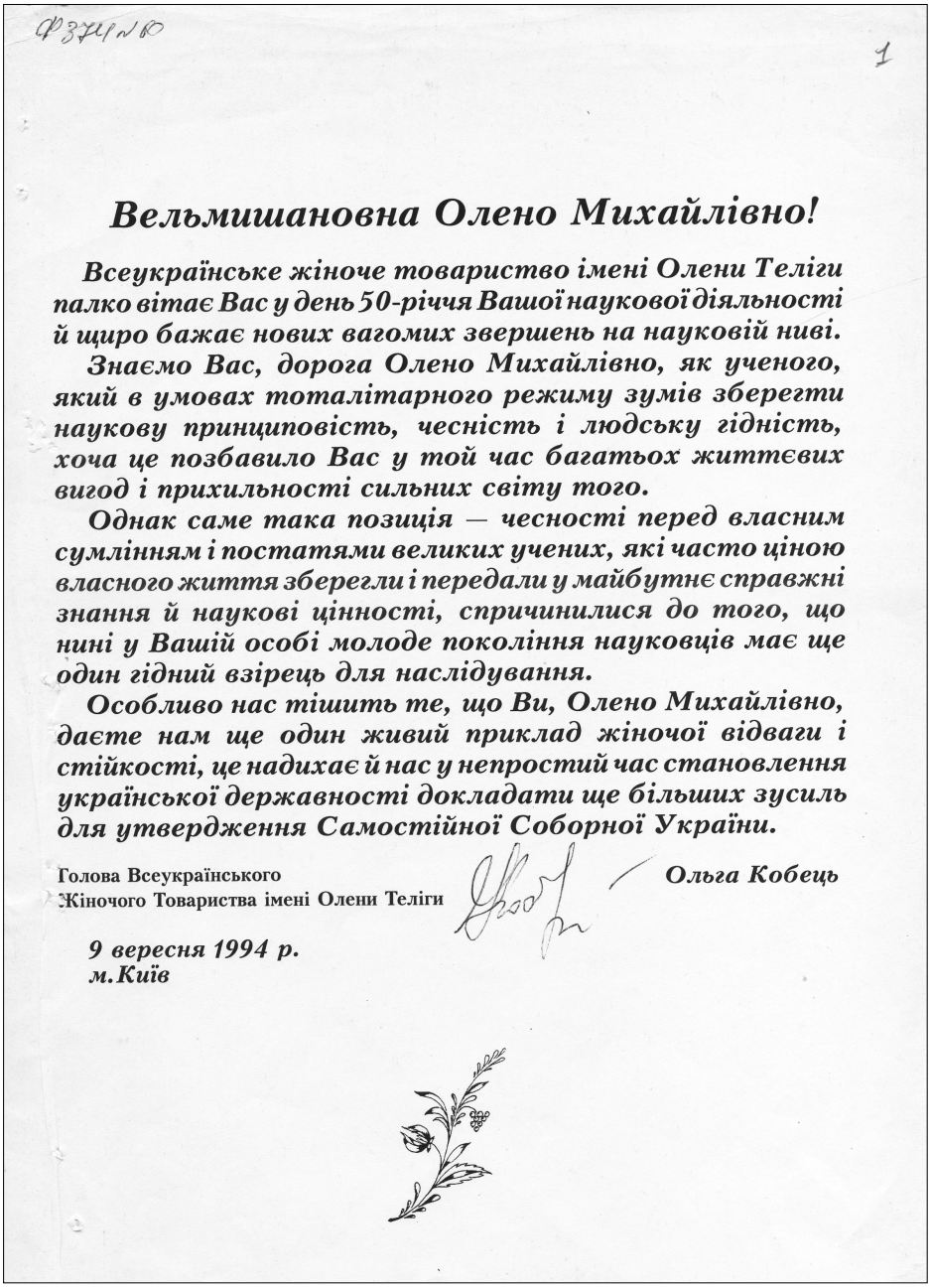

Ф374№60

1

Вельмишановна Олено Михайлівно!

Всеукраїнське жіноче товариство імені Олени Теліги палко вітає Вас у день 50-річчя Вашої наукової діяльності й щиро бажає нових вагомих звершень на науковій ниві.

Знаємо Вас, дорога Олено Михайлівно, як ученого, який в умовах тоталітарного режиму зумів зберегти наукову принциповість, чесність і людську гідність, хоча це позбавило Вас у той час багатьох життєвих вигод і прихильності сильних світу того.

Однак саме така позиція — чесності перед власним сумлінням і постатями великих учених, які часто ціною власного життя зберегли і передали у майбутнє справжні знання й наукові цінності, спричинилися до того, що нині у Вашій особі молоде покоління науковців має ще один гідний взірець для наслідування.

Особливо нас тішить те, що Ви, Олено Михайлівно, даєте нам ще один живий приклад жіночої відваги і стійкості, це надихає й нас у непростий час становлення української державності докладати ще більших зусиль для утвердження Самостійної Соборної України.

Голова Всеукраїнського Жіночого Товариства імені Олени Теліги ***Ольга Кобець***

9 вересня 1994 р.
м.Київ

28. Вітальний лист Всеукраїнського жіночого товариства імені Олени Теліги з нагоди 50-річчя наукової діяльності О.М. Апанович. 9 вересня 1994 р.
Каталог, № 60.

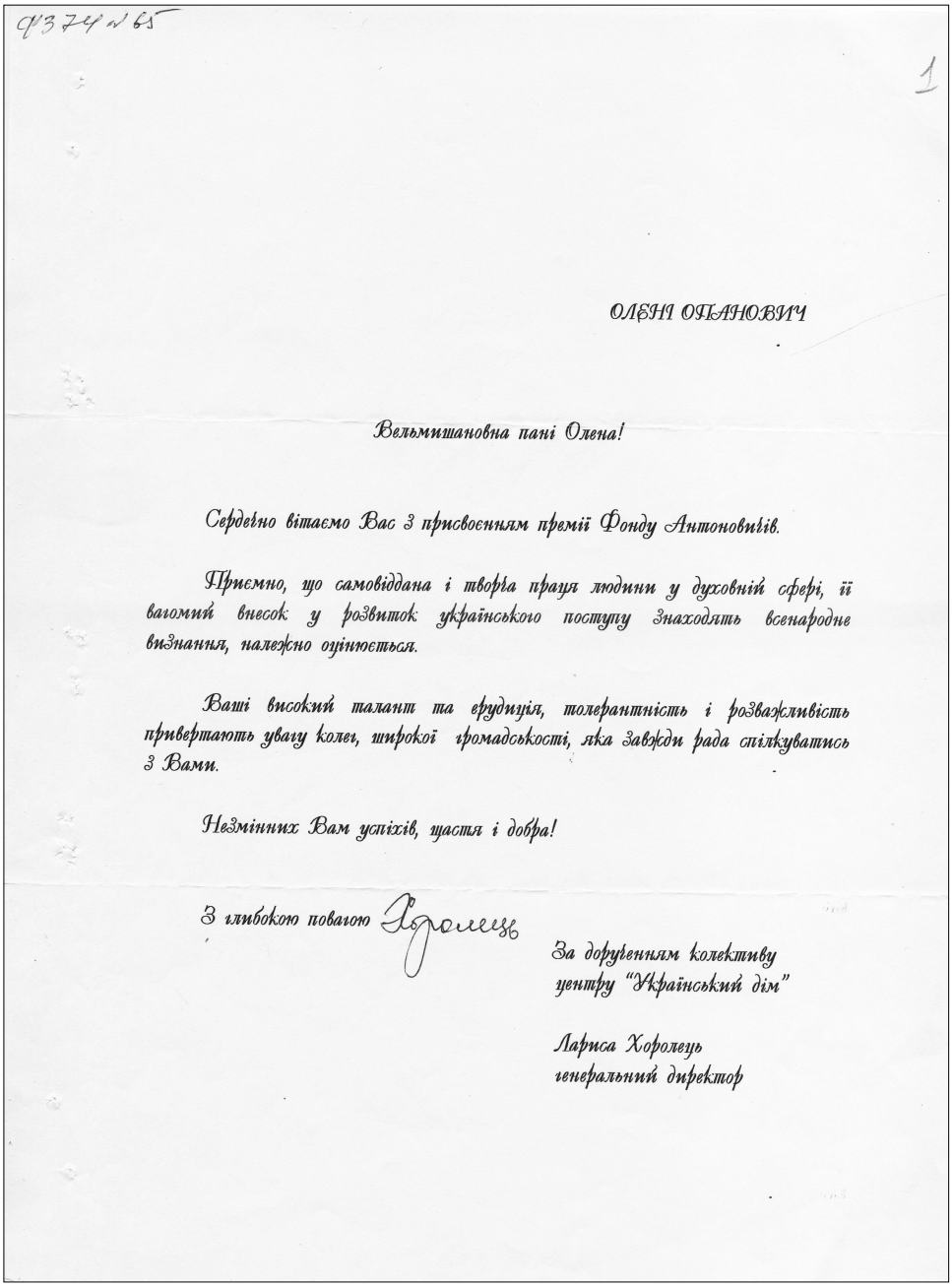

ОЛЕНІ АПАНОВИЧ

Вельмишановна пані Олена!

Сердечно вітаємо Вас з присвоєнням премії Фонду Антоновичів.

Приємно, що самовіддана і творча праця людини у духовній сфері, її вагомий внесок у розвиток українського поступу знаходять всенародне визнання, належно оцінюється.

Ваші високий талант та ерудиція, толерантність і розважливість привертають увагу колег, широкої громадськості, яка завжди рада спілкуватись з Вами.

Незмінних Вам успіхів, щастя і добра!

З глибокою повагою Хоролець

За дорученням колективу
центру "Український дім"

Лариса Хоролець
генеральний директор

29. Привітання генерального директора Центру «Український дім» з нагоди присвоєння О.М. Апанович премії Фонду О. та Т. Антоновичів (США). 1995 р.
Каталог, № 65.

ФЗ74 №67

ПРЕЗИДЕНТ УКРАЇНИ

О.М.АПАНОВИЧ

252057 м.Київ,
вул.Е.Потьє 11, кв.55

Шановна Олено Михайлівно!

Розпорядженням Президента України від 17 лютого 1999 року № 30 Вам призначена Державна стипендія як видатному діячеві в галузі культури.

Щиро вітаю з цією подією!

Це є свідченням високої оцінки Вашої багаторічної плідної праці на ниві української літератури.

Бажаю міцного здоров'я, добра і щастя на довгі роки.

Л.КУЧМА

30. Розпорядження Президента України Л. Кучми про призначення О.М. Апанович Державної стипендії. 1999 р.

Каталог, № 67.

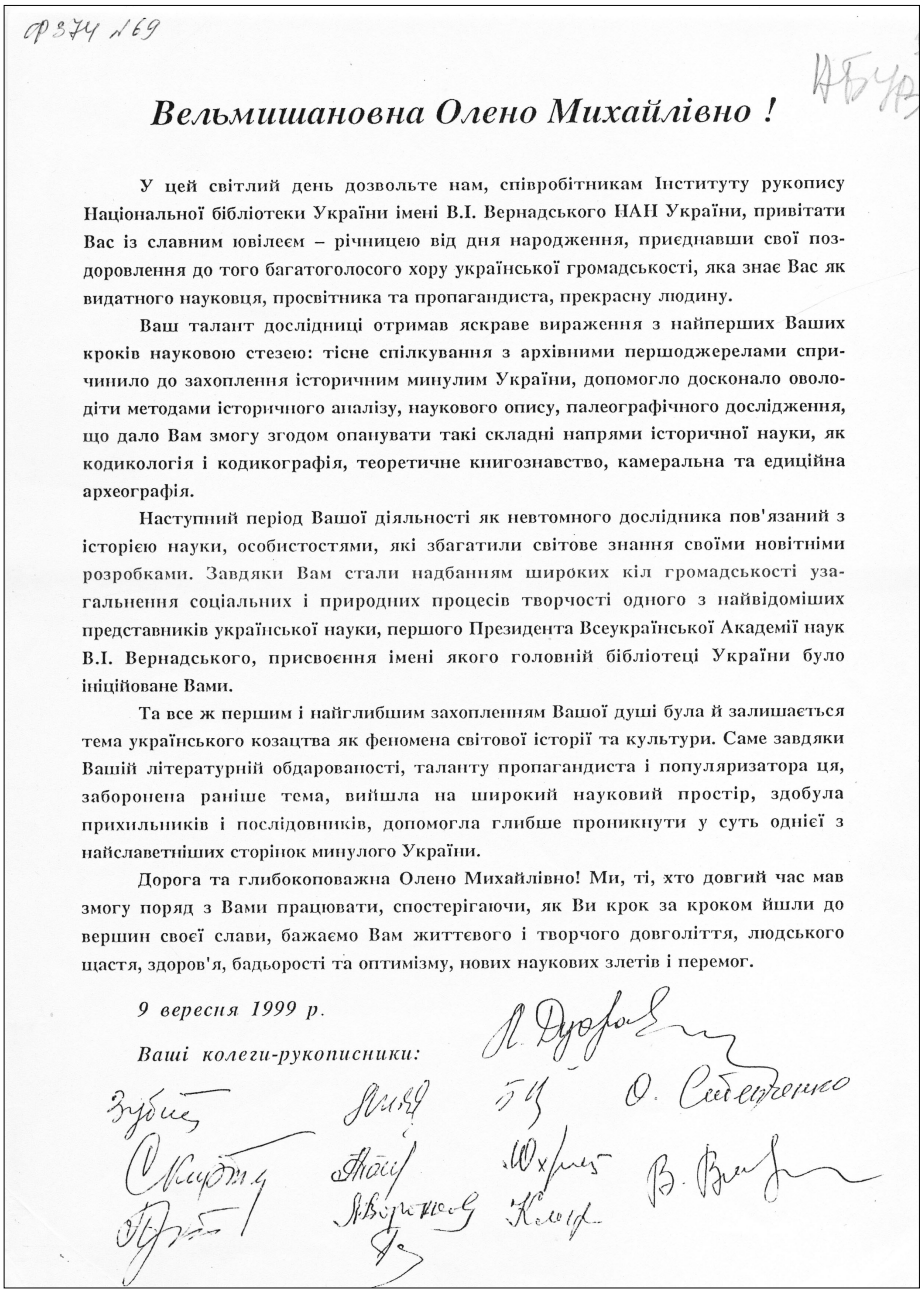

ф 374 № 69

НБУВ

Вельмишановна Олено Михайлівно !

У цей світлий день дозвольте нам, співробітникам Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського НАН України, привітати Вас із славним ювілеєм – річницею від дня народження, приєднавши свої поздоровлення до того багатоголосого хору української громадськості, яка знає Вас як видатного науковця, просвітника та пропагандиста, прекрасну людину.

Ваш талант дослідниці отримав яскраве вираження з найперших Ваших кроків науковою стезею: тісне спілкування з архівними першоджерелами спричинило до захоплення історичним минулим України, допомогло досконало оволодіти методами історичного аналізу, наукового опису, палеографічного дослідження, що дало Вам змогу згодом опанувати такі складні напрями історичної науки, як кодикологія і кодикографія, теоретичне книгознавство, камеральна та едиційна археографія.

Наступний період Вашої діяльності як невтомного дослідника пов'язаний з історією науки, особистостями, які збагатили світове знання своїми новітніми розробками. Завдяки Вам стали надбанням широких кіл громадськості узагальнення соціальних і природних процесів творчості одного з найвідоміших представників української науки, першого Президента Всеукраїнської Академії наук В.І. Вернадського, присвоєння імені якого головній бібліотеці України було ініційоване Вами.

Та все ж першим і найглибшим захопленням Вашої душі була й залишається тема українського козацтва як феномена світової історії та культури. Саме завдяки Вашій літературній обдарованості, таланту пропагандиста і популяризатора ця, заборонена раніше тема, вийшла на широкий науковий простір, здобула прихильників і послідовників, допомогла глибше проникнути у суть однієї з найславетніших сторінок минулого України.

Дорога та глибокоповажна Олено Михайлівно! Ми, ті, хто довгий час мав змогу поряд з Вами працювати, спостерігаючи, як Ви крок за кроком йшли до вершин своєї слави, бажаємо Вам життєвого і творчого довголіття, людського щастя, здоров'я, бадьорості та оптимізму, нових наукових злетів і перемог.

9 вересня 1999 р.

Ваші колеги-рукописники:

О. Сергієнко

31. Вітальний лист Інституту рукопису НБУВ з нагоди 80-річчя О.М. Апанович. 9 вересня 1999 р.

Каталог, № 69.

Дорога Олено Михайлівно!

В цей урочистий і радісний день колектив Інституту історії України Національної Академії наук України звертається до Вас із словами щирої любові і подяки, приєднує голоси усіх своїх наукових співробітників до численних привітань звідусіль на Вашу адресу з нагоди Вашого Славного Ювілею.

Шановна Ювілярко! У Вашій особі ми вітаємо прекрасну жінку, видатну дослідницю вітчизняної історії, невтомного оспівувача українського козацтва, автора численних наукових праць та відомого громадського діяча. І хай у Вашій долі склалося так, що на Вашій біографії позначилася владна неласка, проте натомість Ви завжди були і є й сьогодні улюбленицею музи Кліо, взірцем громадянської мужності та наукової етики для нинішніх та прийдешніх генерацій дослідників-істориків. Високим підтвердженням Ваших непересічних наукових здобутків є присудження Вам звання лауреата Державної премії України ім. Т. Г. Шевченка та лауреата наукової нагороди Антоновичів (США).

Зичимо Вам, дорога Олено Михайлівно, козацького здоров'я та бадьорості, невичерпної енергії та оптимізму, успіхів у всіх починаннях і життєрадісності, гарного настрою та життєдайного душевного тепла.

За колектив
Інституту історії України НАН України
директор, академік НАН України ***В. А. Смолій***

32. Вітальний лист Інституту історії України НАН України з нагоди 80-річчя О.М. Апанович. 1999 р.

Каталог, № 74.

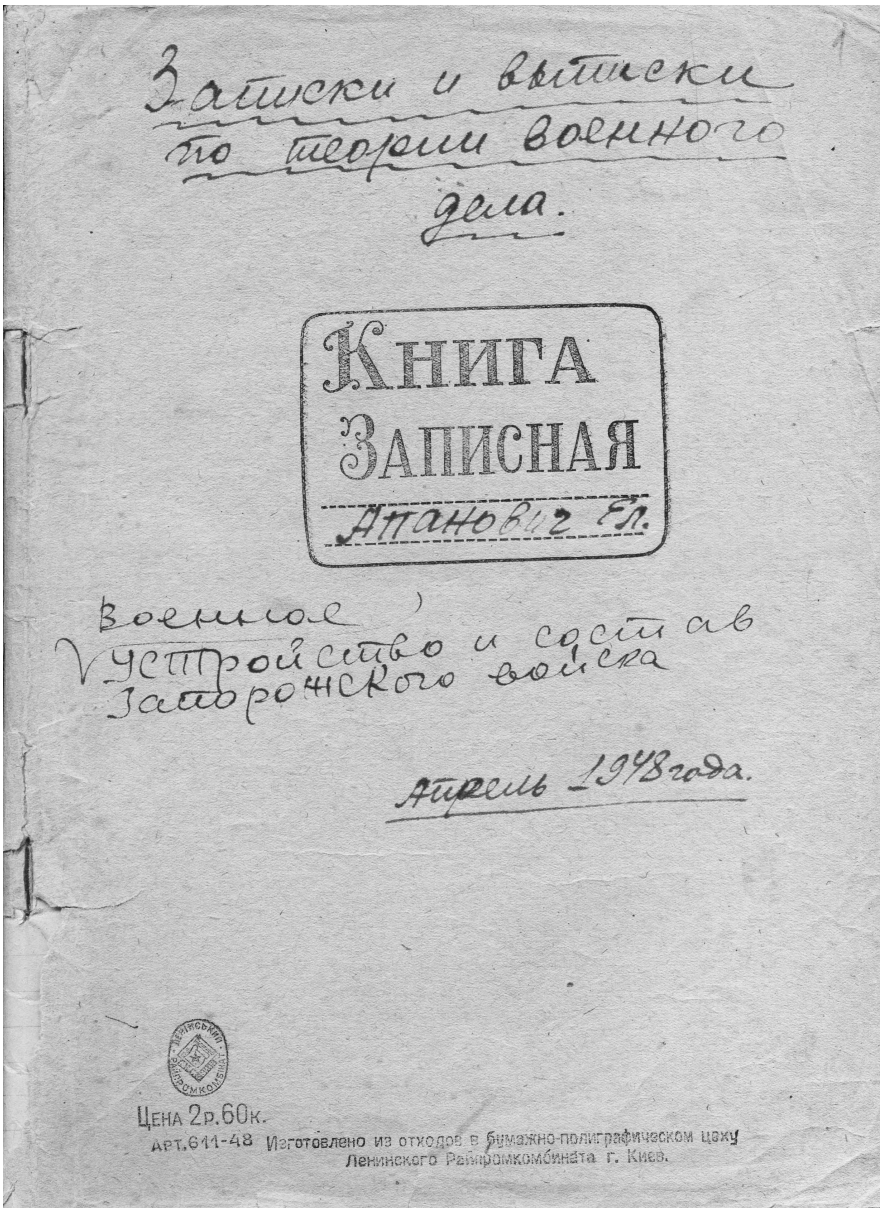

33. Виписки з різних архівних джерел про склад та устрій запорозького війська. 1948 р. Автограф.

Каталог, № 496.

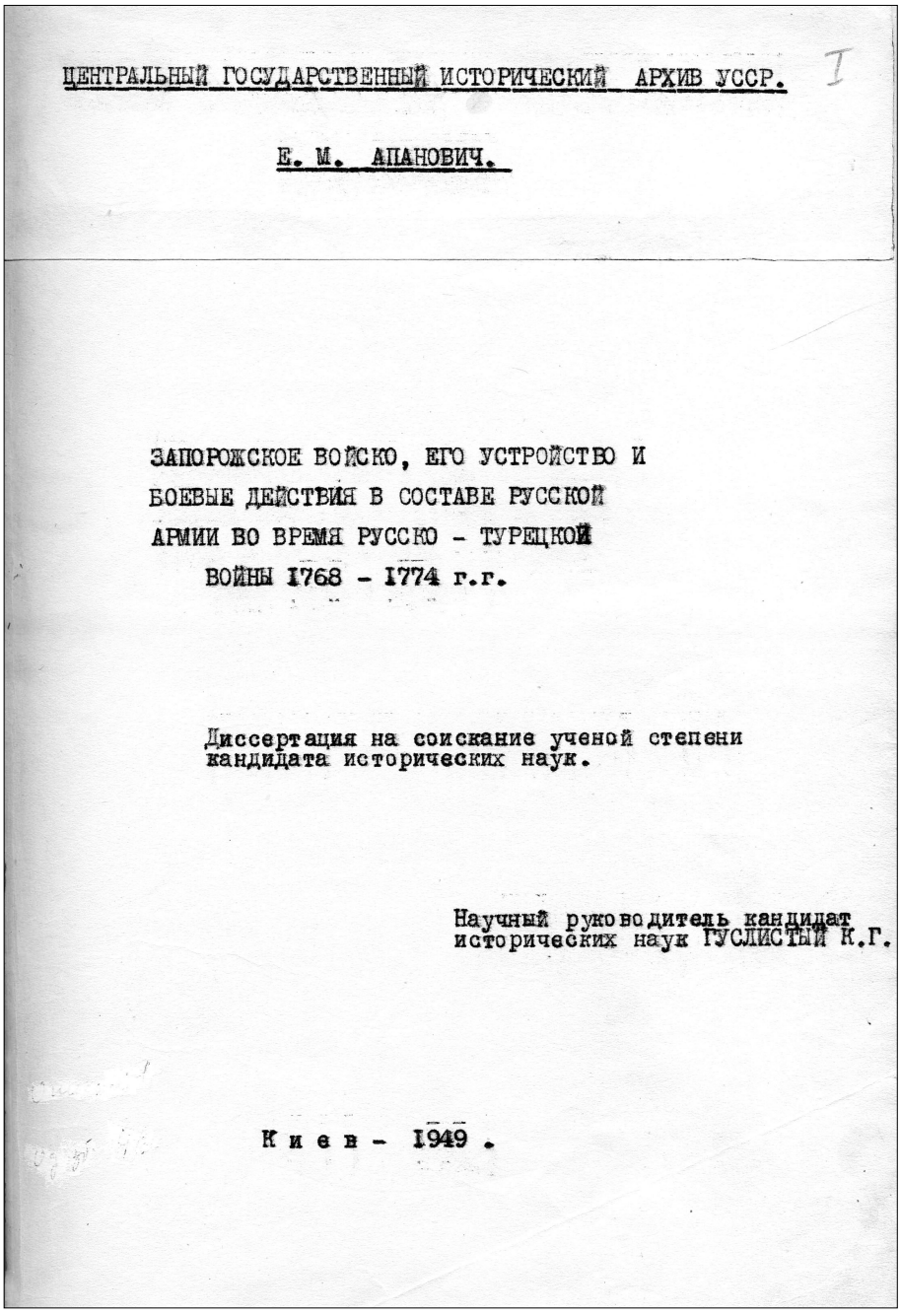

ЦЕНТРАЛЬНЫЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ИСТОРИЧЕСКИЙ АРХИВ УССР. I

Е. М. АПАНОВИЧ.

ЗАПОРОЖСКОЕ ВОЙСКО, ЕГО УСТРОЙСТВО И БОЕВЫЕ ДЕЙСТВИЯ В СОСТАВЕ РУССКОЙ АРМИИ ВО ВРЕМЯ РУССКО - ТУРЕЦКОЙ ВОЙНЫ 1768 - 1774 г.г.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата исторических наук.

Научный руководитель кандидат исторических наук ГУСЛИСТЫЙ К.Г.

К и е в - 1949 .

34. О.М. Апанович. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук. 1949 р.

Каталог, № 92.

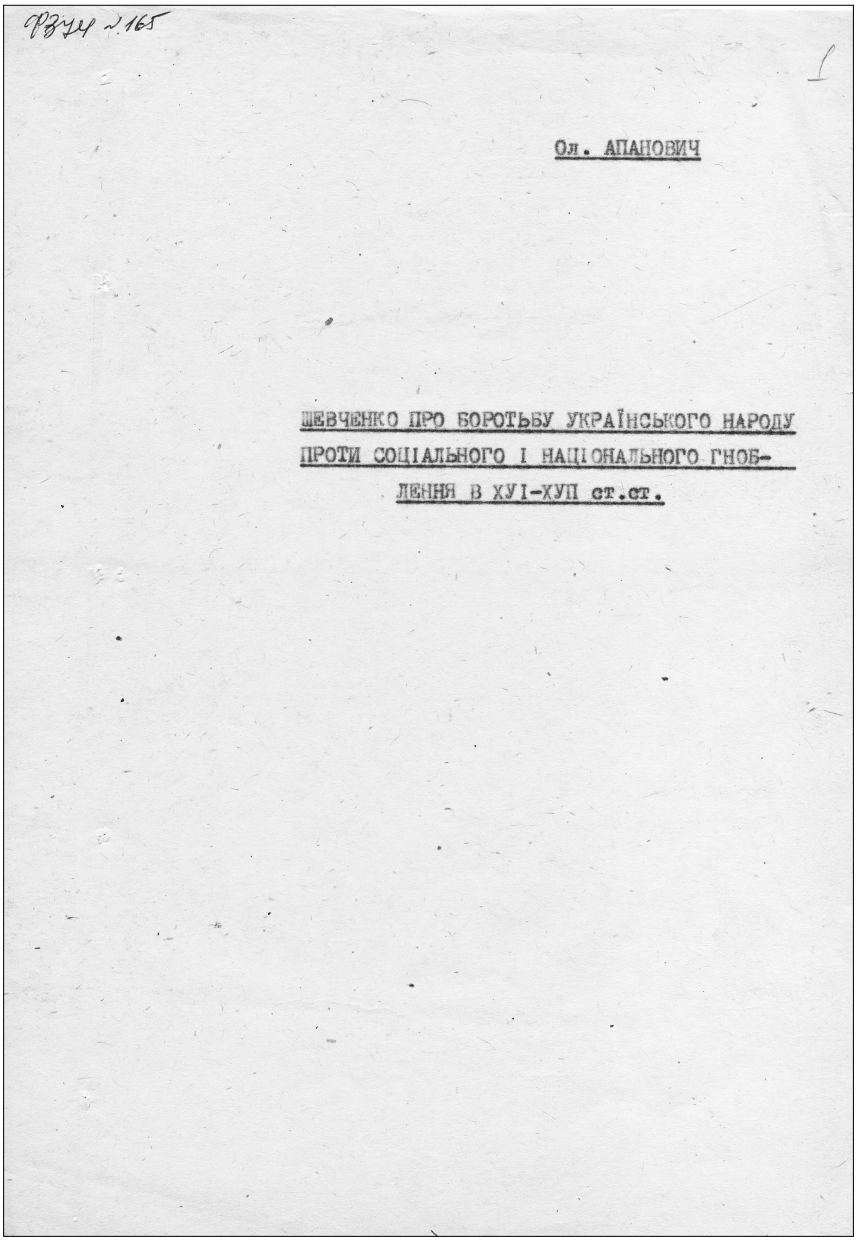

Ол. АПАНОВИЧ

ШЕВЧЕНКО ПРО БОРОТЬБУ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ПРОТИ СОЦІАЛЬНОГО І НАЦІОНАЛЬНОГО ГНОБЛЕННЯ В ХУІ–ХУП ст.ст.

35. О.М. Апанович. Стаття «Шевченко про боротьбу українського народу проти соціального і національного гноблення в XVI–XVII століттях». [1964 р.].
Каталог, № 165.

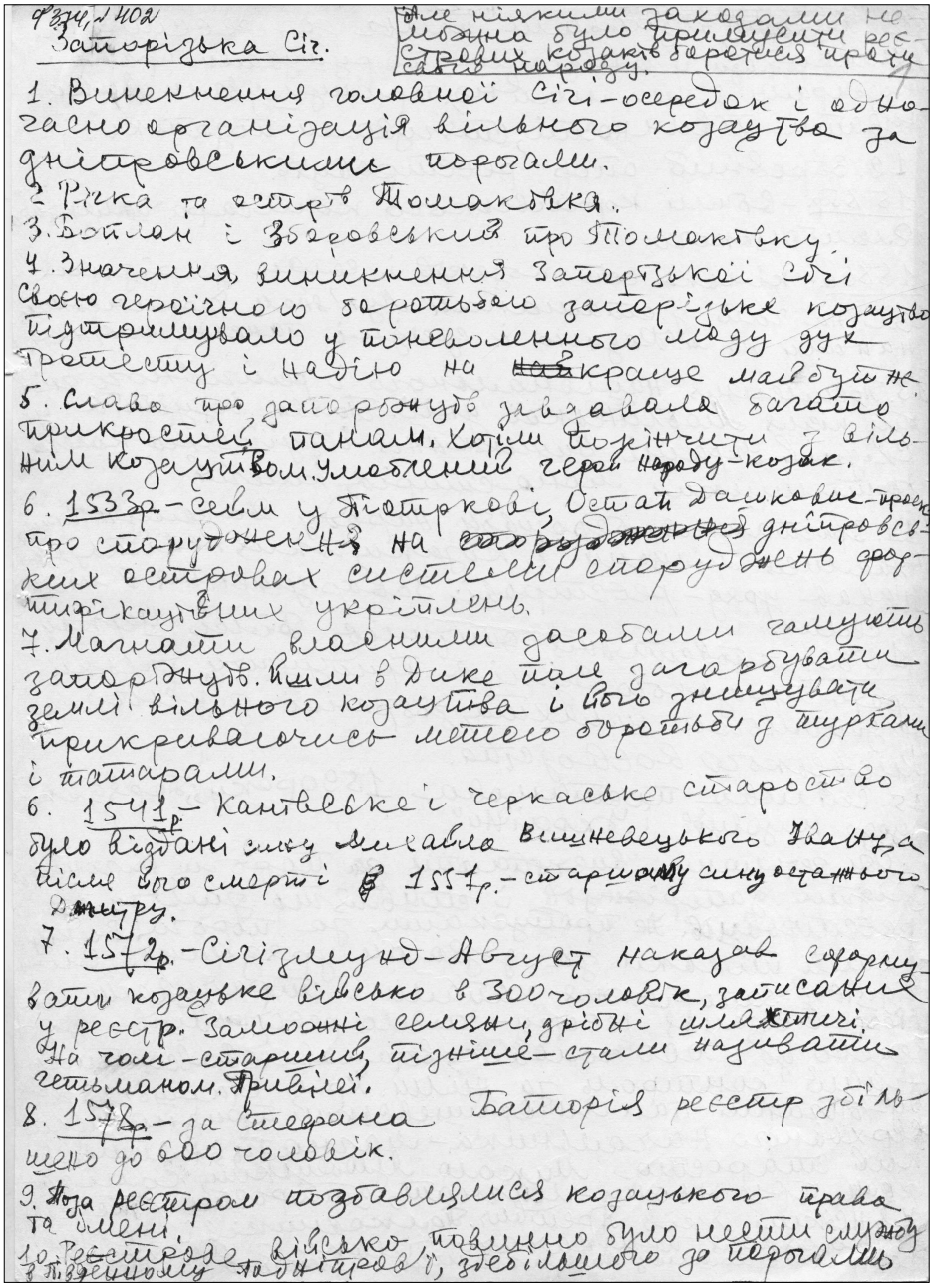

Ф 334, № 402

Запорізька Січ.

Але ніякими заходами не можна було примусити реєстрових козаків боротися проти свого народу.

1. Виникнення головної Січі – осередок і одночасно організація вільного козацтва за дніпровськими порогами.
2. Річка та острів Томаківка.
3. Боплан і Зборовський про Томаківку.
4. Значення виникнення Запорізької Січі Своєю героїчною боротьбою запорізьке козацтво підтримувало у поневоленного люду дух протесту і надію на ~~на~~ краще майбутнє.
5. Слава про запорожців завдавала багато прикростей панам. Хотіли покінчити з вільним козацтвом. Умоблений герой народу – козак.
6. 1533р. – сейм у Піотркові, Остап Дашкович – проект про спорудження на ~~спорудження~~ дніпровських островах системи споруджень фортифікаційних укріплень.
7. Магнати власними засобами гамують запорожців. Йшли в Дике поле загарбувати землі вільного козацтва і його знищувати прикриваючись метою боротьби з турками і татарами.
6. 1541р. – Канівське і черкаське староство було віддані сину Михайла Вишневецького Івану, а після його смерті в 1551р. – старшому сину останнього Дмитру.
7. 1572р. – Сігізмунд-Август наказав сформувати козацьке військо в 300 чоловік, записаних у реєстр. Заможні селяни, дрібні шляхтичі. На чолі – старший, пізніше – стали називати гетьманом. Привілеї.
8. 1578р. – за Стефана Баторія реєстр збільшено до 600 чоловік.
9. Поза реєстром позбавлялися козацького права та імені.
10. Реєстрове військо повинно було нести службу в південному Подніпрові, здебільшого за порогами

36. О.М. Апанович. «Запорозька Січ». Підготовчі матеріали до статті. [1960-ті роки]. Автограф.

Каталог, № 402.

Ф374 № 148

АЗОВСЬКЕ СИДІННЯ

Ф 374 № 149

Олена АПАНОВИЧ

АЗОВСЬКЕ "СИДІННЯ"

О 4-ій годині дня 18 червня 1637 року злетів у повітря найнепохитніший мур турецької фортеці в Азові. Крізь цей пролом в укріпленні ввірвалися запорізькі й донські козаки під проводом отамана Михайла Татаринова. Рукопашний бій був недовгий, але запеклий. Козаки захопили Азов. І відтоді почалося п"ятиріччне козацьке володіння цією султанською твердинею, яке закарбувала історія під назвою "Азовського сидіння".

Османовка імперія 1471 року перетворила слов"янське місто на свій військовий форпост для наступу на російську державу й заступила козакам вихід до берегів Азовського моря. До того ж це був своєрідний ключ до Північного Кавказу, Поволжя та й узагалі Сходу.

З часу виникнення донського козацтва і заснування Запорозької Січі між ними налагоджуються щільні зв"язки. Українські і російські козаки мали схожі соціально-економічний лад та військову організацію. І запорожці і донці було вільне населення яке складалося з втікачів, що не хотіли далі терпіти феодально-

37–38. О.М. Апанович. Стаття «Азовське сидіння». [1967 р.].
Каталог, № 148, 149.

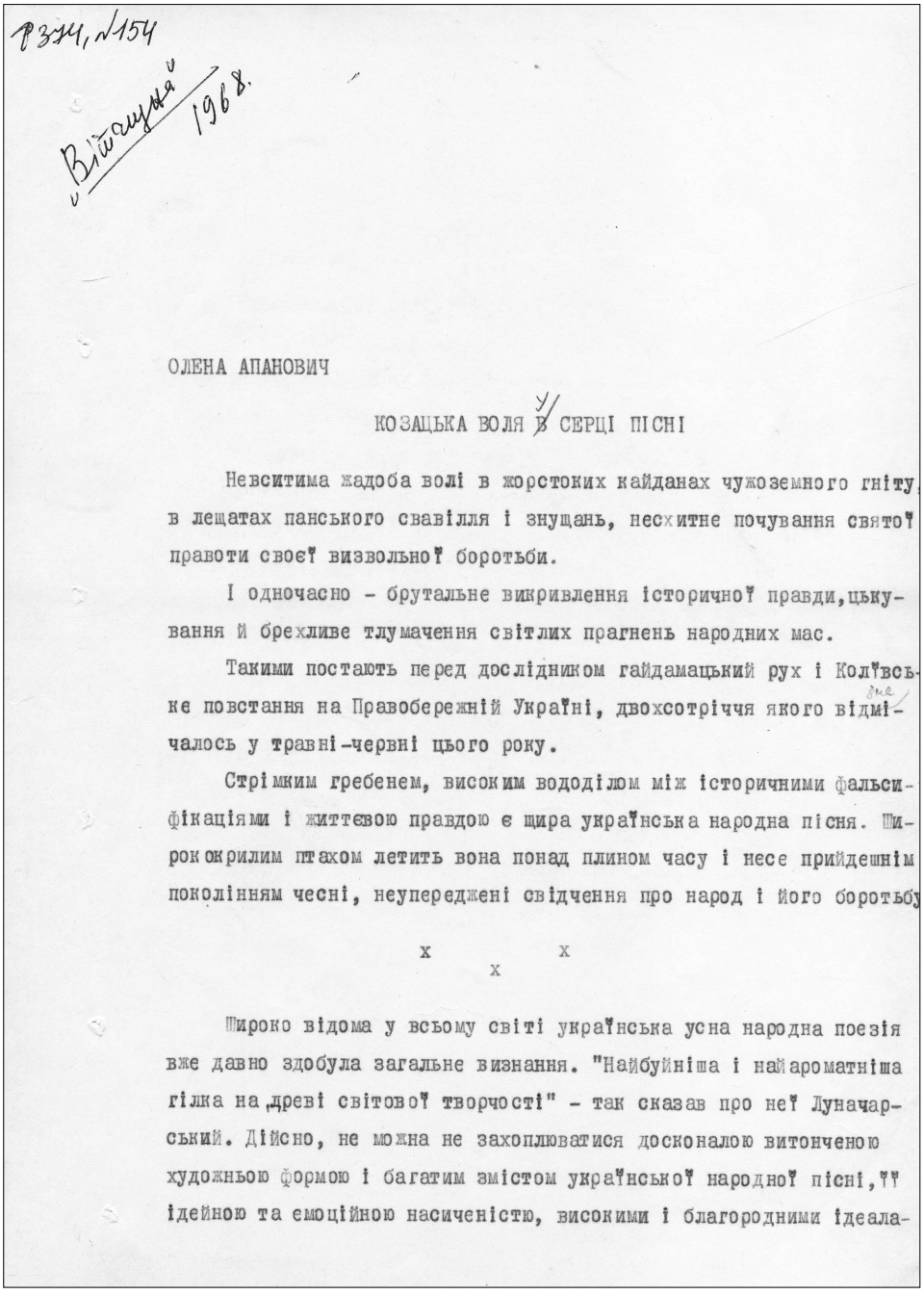

Ф 314, № 154

Вітацький 1968.

ОЛЕНА АПАНОВИЧ

КОЗАЦЬКА ВОЛЯ У СЕРЦІ ПІСНІ

Невситима жадоба волі в жорстоких кайданах чужоземного гніту, в лещатах панського свавілля і знущань, несхитне почування святої правоти своєї визвольної боротьби.

І одночасно - брутальне викривлення історичної правди, цькування й брехливе тлумачення світлих прагнень народних мас.

Такими постають перед дослідником гайдамацький рух і Колївщина повстання на Правобережній Україні, двохсотріччя якого відмічалось у травні-червні цього року.

Стрімким гребенем, високим вододілом між історичними фальсифікаціями і життєвою правдою є щира українська народна пісня. Ширококрилим птахом летить вона понад плином часу і несе прийдешнім поколінням чесні, неупереджені свідчення про народ і його боротьбу

x x
x

Широко відома у всьому світі українська усна народна поезія вже давно здобула загальне визнання. "Найбуйніша і найароматніша гілка на древі світової творчості" - так сказав про неї Луначарський. Дійсно, не можна не захоплюватися досконалою витонченою художньою формою і багатим змістом української народної пісні, її ідейною та емоційною насиченістю, високими і благородними ідеала-

39. О.М. Апанович. Стаття «Козацька воля у серці пісні». 1968 р.
Каталог, № 154.

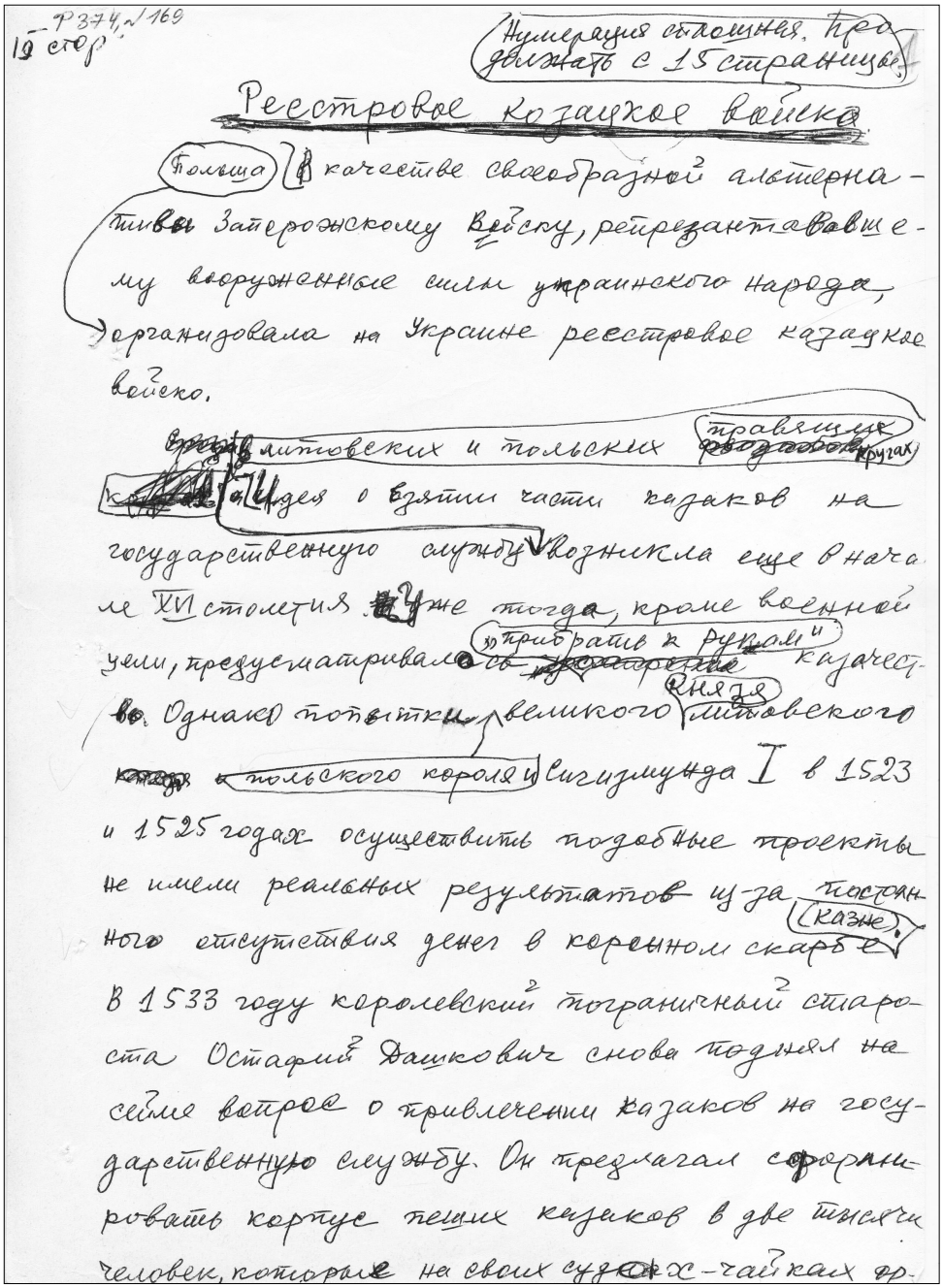

Ф 374, л 169
19 стор

Нумерация сложная, продолжать с 15 страницы.

Реестровое казацкое войско

Польша в качестве своеобразной альтернативы Запорожскому Войску, репрезентировавшему вооруженные силы украинского народа, организовала на Украине реестровое казацкое войско.

В литовских и польских правящих кругах идея о взятии части казаков на государственную службу возникла еще в начале XVI столетия. Уже тогда, кроме военной цели, предусматривала «прибрать к рукам» казачество. Однако попытки великого князя литовского и польского короля Сигизмунда I в 1523 и 1525 годах осуществить подобные проекты не имели реальных результатов из-за постоянного отсутствия денег (казны) в коронном скарбе.

В 1533 году королевский пограничный староста Остафий Дашкович снова поднял на сейме вопрос о привлечении казаков на государственную службу. Он предлагал сформировать корпус пеших казаков в две тысячи человек, которые на своих судах-чайках ф-

40. О.М. Апанович. Стаття «Реестровое козацкое войско». [1970 р.]. Автограф. *Каталог, № 169.*

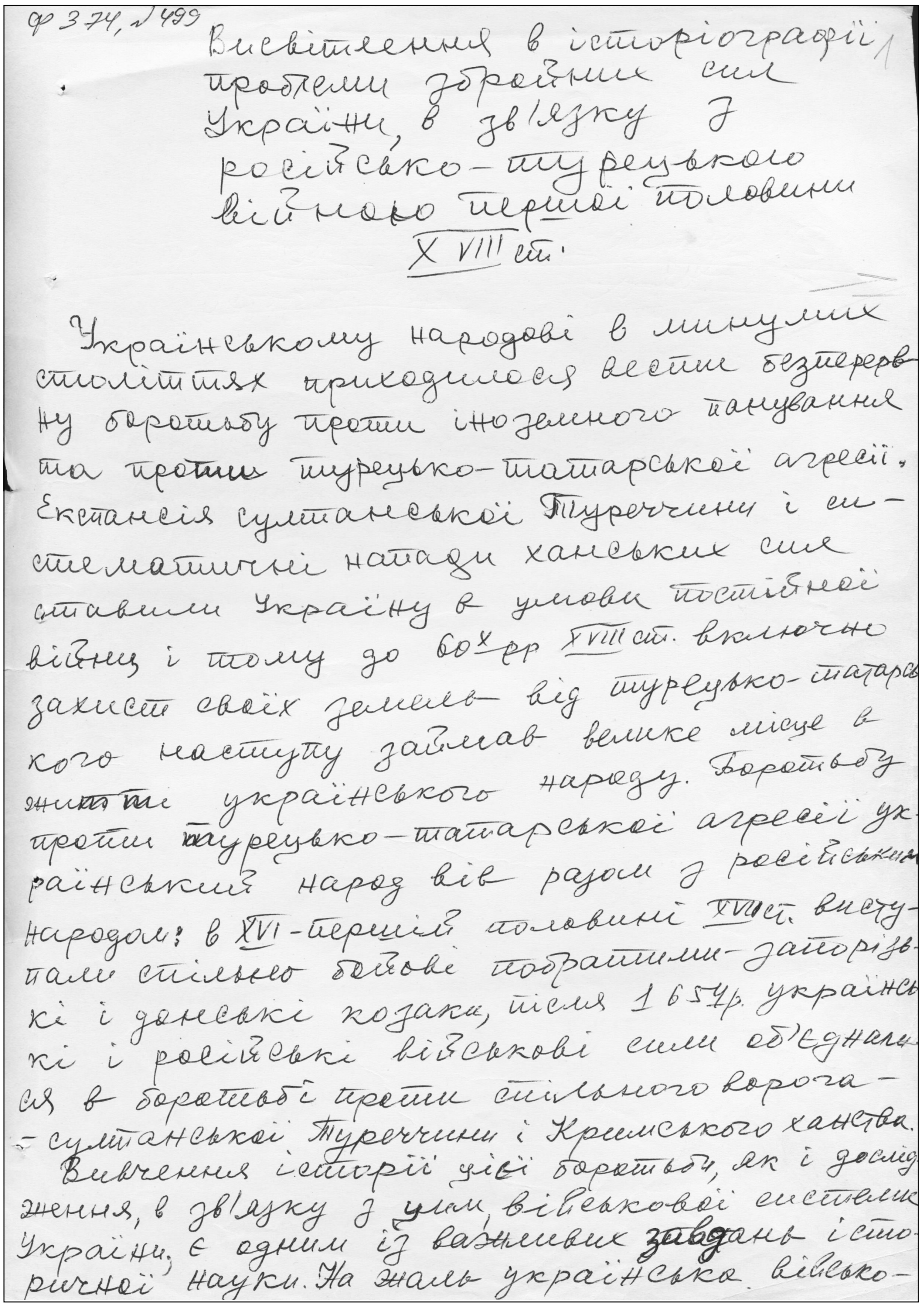

ф 374, № 499

Висвітлення в історіографії проблеми збройних сил України, в зв'язку з російсько-турецькою війною першої половини XVIII ст.

Українському народові в минулих століттях приходилося вести безперервну боротьбу проти іноземного панування та проти турецько-татарської агресії. Експансія султанської Туреччини і систематичні напади ханських сил ставили Україну в умови постійної війни і тому до 60х рр XVIII ст. включно захист своїх земель від турецько-татарського наступу займав велике місце в житті українського народу. Боротьбу проти турецько-татарської агресії український народ вів разом з російським народом: в XVI-першій половині XVII ст. виступали спільно бойові побратими-запорізькі і донські козаки, після 1654 р. українські і російські військові сили об'єдналися в боротьбі проти спільного ворога — султанської Туреччини і Кримського ханства.

Вивчення історії цієї боротьби, як і дослідження, в зв'язку з цим, військової системи України, є одним із важливих завдань історичної науки. На жаль українська військо-

41. О.М. Апанович. «Висвітлення в історіографії проблеми збройних сил України в зв'язку з російсько-турецькою війною першої половини XVIII ст.». Підготовчі матеріали до статті. [1971 р.]. Автограф.

Каталог, № 499.

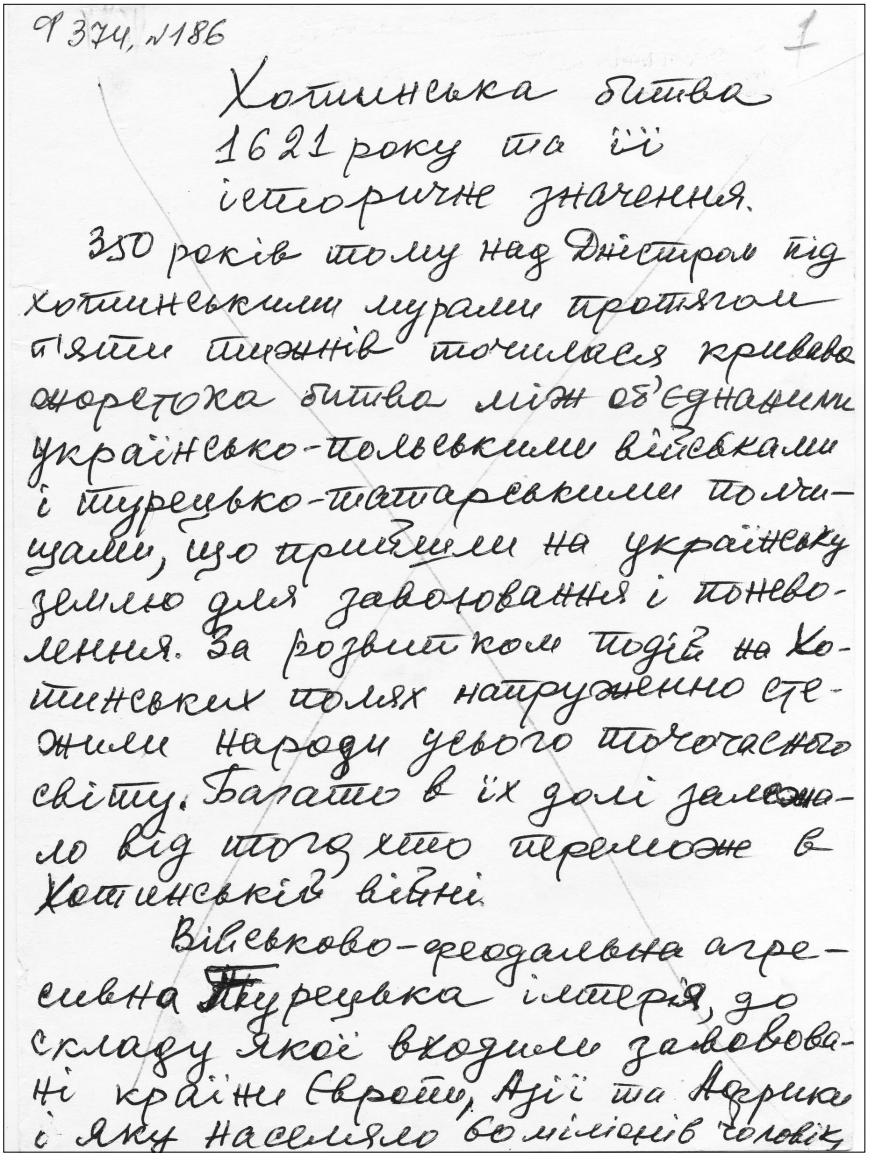

Ф 374, №186

1

Хотинська битва
1621 року та її
історичне значення.

350 років тому над Дністром під Хотинськими мурами протягом п'яти тижнів точилася кривава жорстока битва між об'єднаними українсько-польськими військами і турецько-татарськими полчищами, що прийшли на українську землю для завоювання і поневолення. За розвитком подій на Хотинських полях напружено стежили народи усього тогочасного світу. Багато в їх долі залежало від того хто переможе в Хотинській війні.

Військово-феодальна агресивна Турецька імперія, до складу якої входили завойовані країни Європи, Азії та Африки і яку населяло 60 мільйонів чоловік

42. О.М. Апанович. Стаття «Хотинська битва 1621 року та її історичне значення». [1971 р.]. Автограф.

Каталог, № 186.

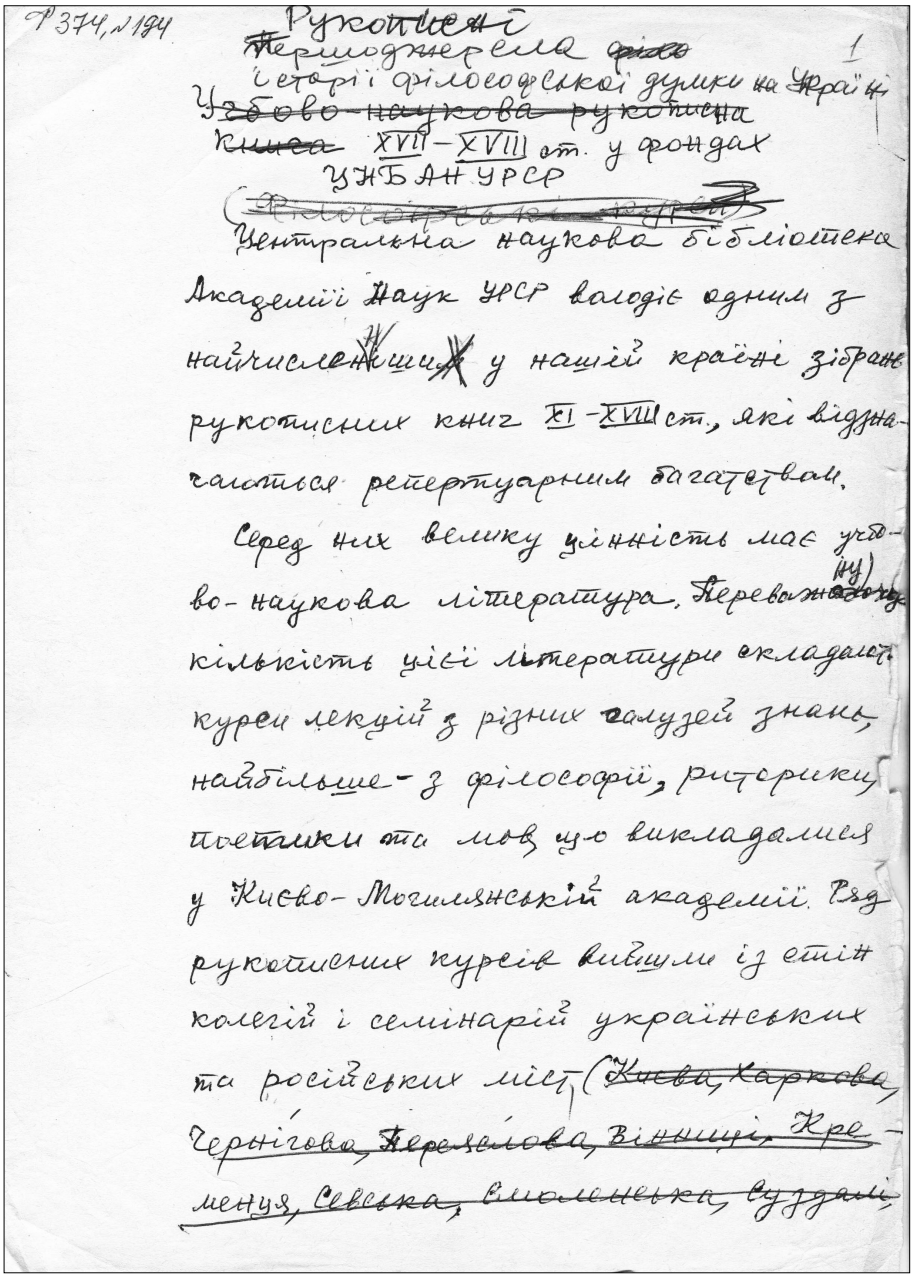

Ф 374, № 194

Рукописні
~~Першоджерела філо~~
історії філософської думки на Україні
~~Учбово-наукова рукописна~~
~~книга~~ XVII–XVIII ст. у фондах
ЦНБ АН УРСР
~~(Філософські курси)~~

1

Центральна наукова бібліотека Академії Наук УРСР володіє одним з найчисленніших у нашій країні зібрань рукописних книг XI–XVIII ст., які відзначаються репертуарним багатством.

Серед них велику цінність має учбово-наукова література. Переважну кількість цієї літератури складають курси лекцій з різних галузей знань, найбільше – з філософії, риторики, поетики та мов, що викладалися у Києво-Могилянській академії. Ряд рукописних курсів вийшли із стін колегій і семінарій українських та російських міст (~~Києва, Харкова, Чернігова, Переяслова, Вінниці, Кременця, Севська, Смоленська, Суздалі,~~

43. О.М. Апанович. Стаття «Рукописні першоджерела історії філософської думки на Україні XVII–XVIII ст. у фондах ЦНБ АН УРСР». [1976 р.]. Автограф.
Каталог, № 194.

Е. М. АПАНОВИЧ

ИСТОРИЧЕСКИЕ ЗАПИСИ НА СТАРОПЕЧАТНЫХ И РУКОПИСНЫХ ДРЕВНИХ КНИГАХ

Советская историческая наука в своем развитии все интенсивнее расширяет свою источниковую базу за счет более углубленного использования известных и введения в научный оборот новых видов исторических источников. Обогащению источникового арсенала исследователей, разрабатывающих феодальный период истории нашей страны, могут послужить записи (так называемые маргиналии) на древних книгах. Такие записи в течение многих веков оставляли на рукописных и печатных книгах, на их полях, обложках и свободных от текста чистых листах представители самых разнообразных социальных слоев — владельцы, читатели, дарители, продавцы, покупатели, переписчики. Неодинаковые по объему — от лаконичной пометы до развернутой приписки, разрастающейся иногда в обстоятельный рассказ, — книжные записи содержат уникальную историческую информацию.

Такие записи чаще всего используются теми, кто исследует книгу и проблемы, связанные с нею [1]. Однако книговедческая наука привлекает не все виды маргиналий, а главным образом те, которые связаны в том или ином аспекте с самой книгой, с ее историей. Это — наиболее многочисленные так называемые владельческие и вкладные записи, приписки переписчиков. Вне поля зрения исследователей практически остаются исторические записи. Между тем еще в середине прошлого века украинским историком и филологом А. С. Петрушевичем была сделана попытка обосновать «историческую важность и достоверность» именно «исторических записей и надписей». Ему же принадлежит и первый опыт систематизации исторических маргиналий [2].

Публикация записей на книгах началась вместе с изданием каталогов и описаний рукописных и старопечатных книг, в которых приводились маргиналии, хотя и несистематически, неполно и неточно [3]. Специальные публикации единичных маргиналий или же выявленных в определенной группе книг, сопровождаемые краткими пояснениями или комментариями, ныне разбросаны по страницам множества научных и других изданий. Их тематика носит в основном случайный характер и определяется интересами публикаторов к вопросам, затрагиваемым записями, а иногда просто необычностью содержания маргиналий.

Первый опыт тематической сводной публикации записей, извлеченных из большого числа старопечатных и рукописных книг XVI—XVIII вв., и составление научного аналитического обзора маргиналий принадлежат В. Адриановой-Перетц [4].

---

[1] См., напр., Розов Н. Н. Служебники Новгородско-Софийской библиотеки (состав, приписки, записи, пометы).— Изучение русского языка и источниковедение. М., 1969, с. 55—67; его же. Об исследовании географического распространения рукописной книги. — Пути изучения древнерусской литературы и письменности. Л., 1970, с. 160—170; его же. Зачем, кому и какая рукописная книга нужна. — «Вопросы истории», 1970, № 6; его же. Искусство книги Древней Руси и библиография.— Древнерусское искусство. Рукописная книга. М., 1972; его же. Заметки о рукописных книгах из библиотеки Псково-Печерского монастыря. — Археографический ежегодник за 1972 год. М., 1974; Луппов С. П. Книга в России в первой четверти XVIII в. Л., 1973; его же. Книга в России в послепетровское время. Л., 1976.

[2] Петрушевич А. С. Рассуждение о важности исторических записок и надписей яко источнице для нашей истории. — Научный сборник, издаваемый литературным обществом Галицко-Русской Матицы, вып. 1. Львов, 1865, с. 1—8.

[3] Справочник-указатель печатных описаний славяно-русских рукописей. Сост. Н. Ф. Бельчиков, Ю. К. Бегунов, Н. П. Рождественский. М. — Л., 1963.

[4] Материалы для истории цен на книги в Древней Руси XVI—XVIII вв. Собрала и обработала В. Андрианова. СПб., 1912.

44. О.М. Апанович. Стаття «Исторические записи на старопечатных и рукописных книгах». Окремий відбиток. 1979 р.

ІР НБУВ. Дар № 236.

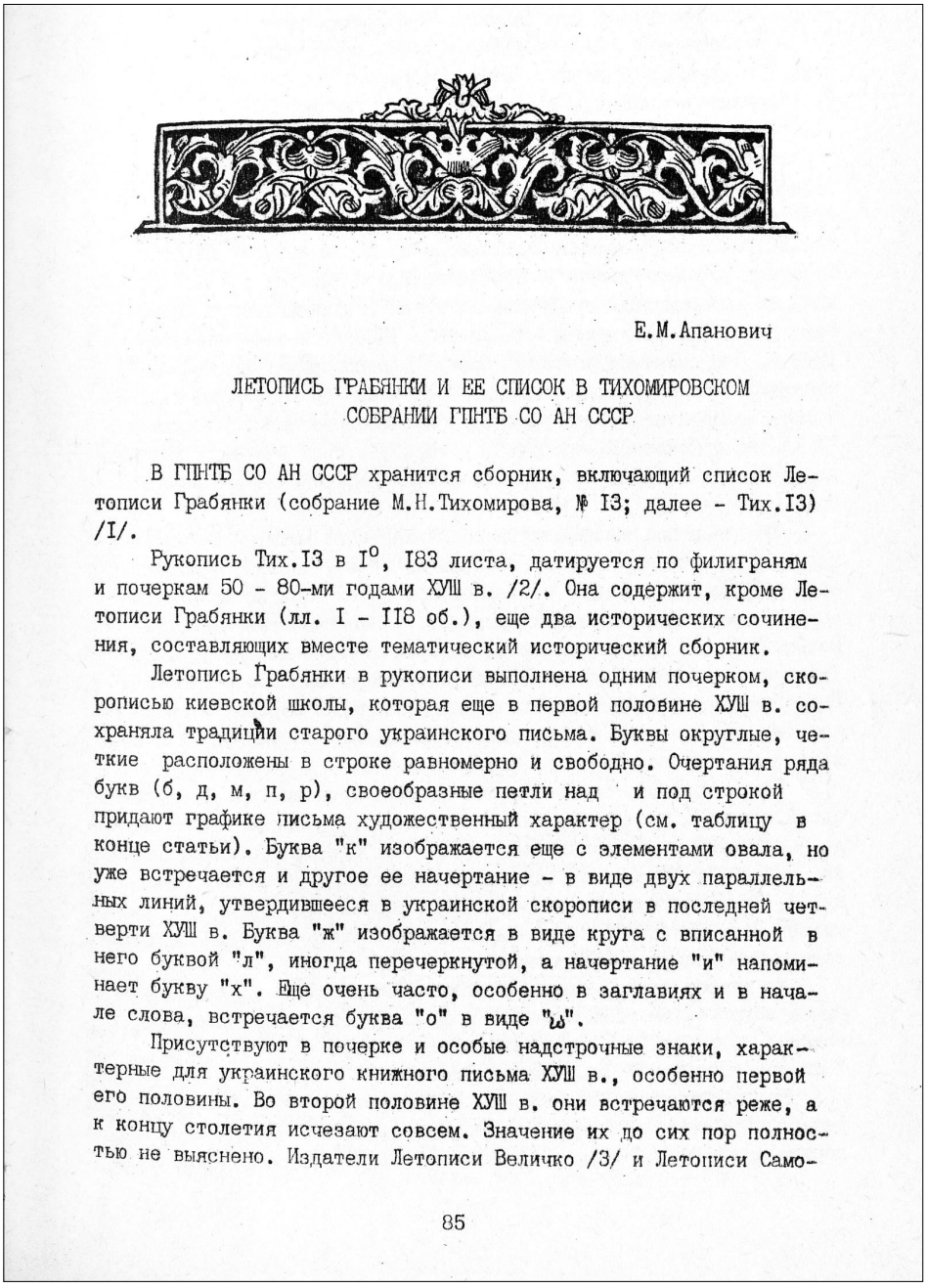

Е.М.Апанович

ЛЕТОПИСЬ ГРАБЯНКИ И ЕЕ СПИСОК В ТИХОМИРОВСКОМ СОБРАНИИ ГПНТБ СО АН СССР

В ГПНТБ СО АН СССР хранится сборник, включающий список Летописи Грабянки (собрание М.Н.Тихомирова, № I3; далее - Тих.I3) /I/.

Рукопись Тих.I3 в I^{0}, I83 листа, датируется по филиграням и почеркам 50 - 80-ми годами XУШ в. /2/. Она содержит, кроме Летописи Грабянки (лл. I - II8 об.), еще два исторических сочинения, составляющих вместе тематический исторический сборник.

Летопись Грабянки в рукописи выполнена одним почерком, скорописью киевской школы, которая еще в первой половине XУШ в. сохраняла традиции старого украинского письма. Буквы округлые, четкие расположены в строке равномерно и свободно. Очертания ряда букв (б, д, м, п, р), своеобразные петли над и под строкой придают графике письма художественный характер (см. таблицу в конце статьи). Буква "к" изображается еще с элементами овала, но уже встречается и другое ее начертание - в виде двух параллельных линий, утвердившееся в украинской скорописи в последней четверти XУШ в. Буква "ж" изображается в виде круга с вписанной в него буквой "л", иногда перечеркнутой, а начертание "и" напоминает букву "х". Еще очень часто, особенно в заглавиях и в начале слова, встречается буква "о" в виде "ѡ".

Присутствуют в почерке и особые надстрочные знаки, характерные для украинского книжного письма XУШ в., особенно первой его половины. Во второй половине XУШ в. они встречаются реже, а к концу столетия исчезают совсем. Значение их до сих пор полностью не выяснено. Издатели Летописи Величко /3/ и Летописи Само-

85

45. О.М. Апанович. «Летопись Грабянки и ее список в Тихомировском собрании ГПНТБ СО АН СССР» // Сибирское собрание М.Н. Тихомирова и проблемы археографии : сб. науч. тр. Новосибирск, 1981. С. 85–96.

ІР НБУВ. Дар № 284.

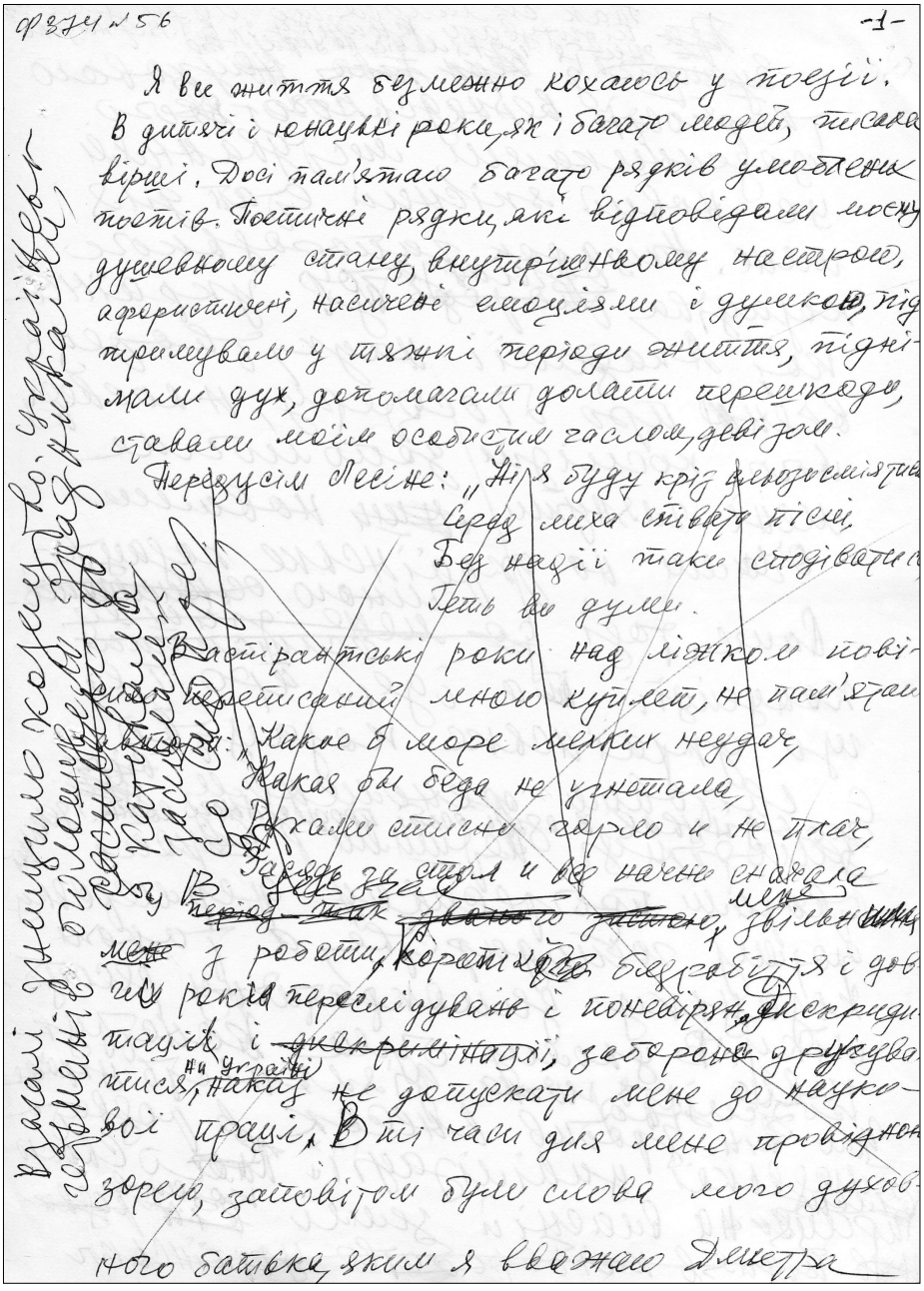

Ф374 № 56 -1-

Я все життя безмежно кохаюсь у поезії. В дитячі і юнацькі роки, як і багато людей, писала вірші. Досі пам'ятаю багато рядків умоблених поетів. Поетичні рядки, які відповідали моєму душевному стану, внутрішньому настрою, афористичні, насичені емоціями і думкою, підтримували у тяжкі періоди життя, піднімали дух, допомагали долати перешкоди, ставали моїм особистим гаслом, девізом.

Передусім Лесіне: „Ні я буду крізь сльози сміятися
Серед лиха співати пісні,
Без надії таки сподіватися
Геть ви думи.

В аспірантські роки над ліжком повісив переписаний мною куплет, не пам'ятаю автора: „Какое б море мелких неудач,
Какая бы беда не угнетала,
Руками стисни горло и не плач,
Засядь за стол и все начни сначала

В ~~період так званого застою~~ мене звільнили з роботи, короткого безробіття і довгих років переслідувань і поневірян, дискредитації і ~~дискримінації~~, заборони друкуватися на Україні, наказ не допускати мене до наукової праці. В ті часи для мене провідною зорею, заповітом були слова мого духовного батька, яким я вважаю Дмитра

Взагалі знищило козацтво, Україні, гетьманів, білошуків, радників, ~~Катерина~~ засилля до Сибіру

46. О.М. Апанович. [Спогади про наукову діяльність]. [1990-ті роки]. Автограф.

Каталог, № 56.

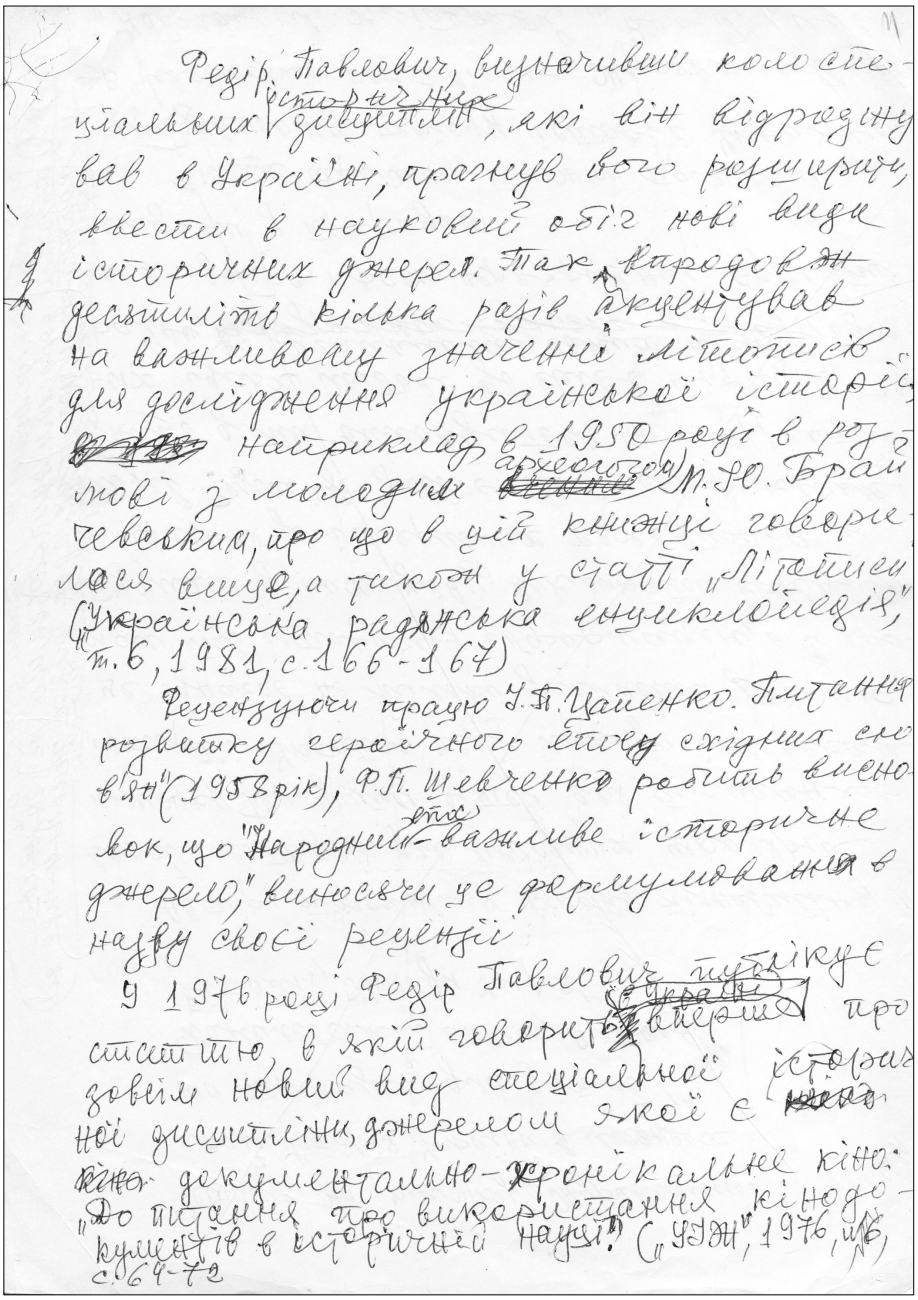

Федір Павлович, визначивши коло спеціальних історичних дисциплін, які він відроджував в Україні, прагнув його розширити, ввести в науковий обіг нові види історичних джерел. Так, впродовж десятиліть кілька разів акцентував на важливому значенні літописів для дослідження української історії, наприклад, в 1950 році в розмові з молодим археологом М.Ю. Брайчевським, про що в цій книжці говорилося вище, а також у статті „Літописи" („Українська радянська енциклопедія", т.6, 1981, с.166-167)

Рецензуючи працю І.П. Цапенко. Питання розвитку героїчного епосу східних слов'ян" (1958 рік), Ф.П. Шевченко робить висновок, що "Народний епос - важливе історичне джерело," виносячи це формулювання в назву своєї рецензії

У 1976 році Федір Павлович публікує статтю, в якій говорить вперше про зовсім новий вид спеціальної історичної дисципліни, джерелом якої є документально-хронікальне кіно: „До питання про використання кінодокументів в історичній науці" („УІЖ", 1976, №6, с.64-72

47. О.М. Апанович. «Федір Павлович Шевченко: історик, архівіст, історіограф, джерелознавець, археограф, організатор науки, людина: спогади та історіографічний аналіз». [1990-ті роки]. Автограф.

Каталог, № 503.

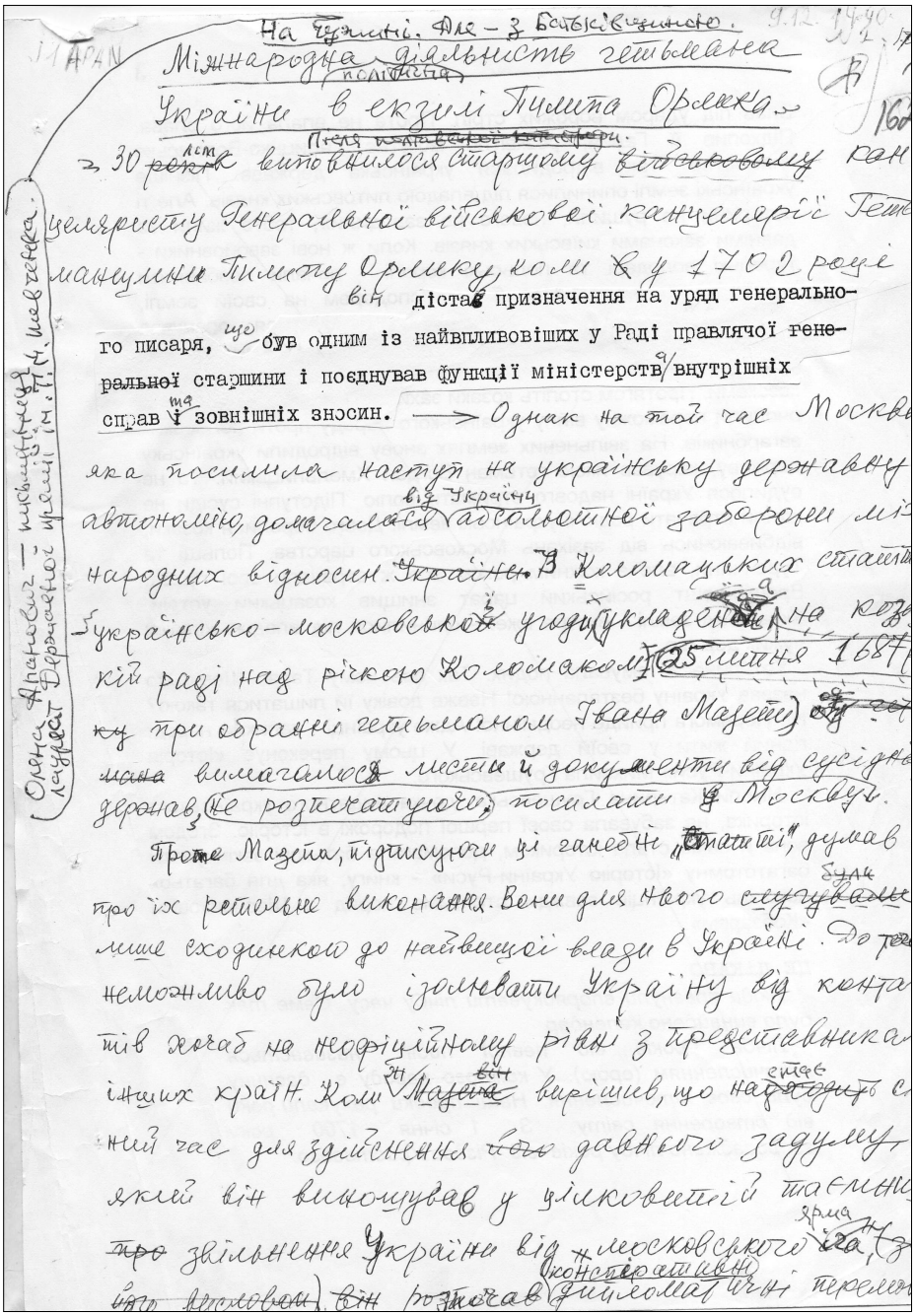

48. О.М. Апанович. Монографія [«Гетьмани України і кошові отамани Запорозької Січі»]. [1990-ті роки].

Каталог, № 102.

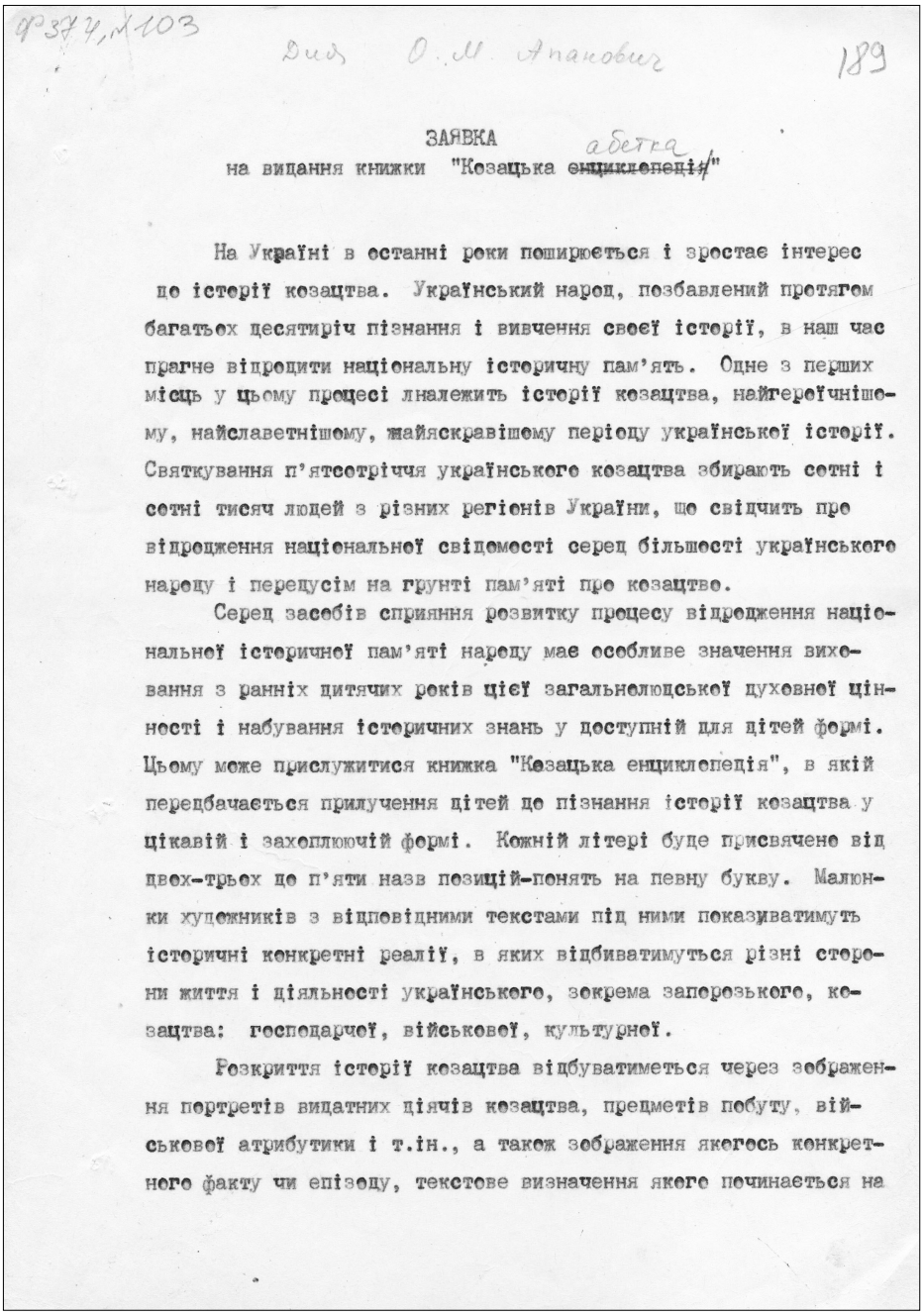

Ф374, №103

Дня О.М. Апанович

189

ЗАЯВКА

на видання книжки "Козацька ~~енциклопедія~~ абетка"

На Україні в останні роки поширюється і зростає інтерес до історії козацтва. Український народ, позбавлений протягом багатьох десятиріч пізнання і вивчення своєї історії, в наш час прагне відродити національну історичну пам'ять. Одне з перших місць у цьому процесі лналежить історії козацтва, найгероїчнішому, найславетнішому, найяскравішому періоду української історії. Святкування п'ятсотріччя українського козацтва збирають сотні і сотні тисяч людей з різних регіонів України, що свідчить про відродження національної свідомості серед більшості українського народу і передусім на грунті пам'яті про козацтво.

Серед засобів сприяння розвитку процесу відродження національної історичної пам'яті народу має особливе значення виховання з ранніх дитячих років цієї загальнолюдської духовної цінності і набування історичних знань у доступній для дітей формі. Цьому може прислужитися книжка "Козацька енциклопедія", в якій передбачається прилучення дітей до пізнання історії козацтва у цікавій і захоплюючій формі. Кожній літері буде присвячено від двох-трьох до п'яти назв позицій-понять на певну букву. Малюнки художників з відповідними текстами під ними показуватимуть історичні конкретні реалії, в яких відбиватимуться різні сторони життя і діяльності українського, зокрема запорозького, козацтва: господарчої, військової, культурної.

Розкриття історії козацтва відбуватиметься через зображення портретів видатних діячів козацтва, предметів побуту, військової атрибутики і т.ін., а також зображення якогось конкретного факту чи епізоду, текстове визначення якого починається на

49. Заявка на видання книжки О.М. Апанович «Козацька абетка». [1995 р.]. *Каталог, № 103.*

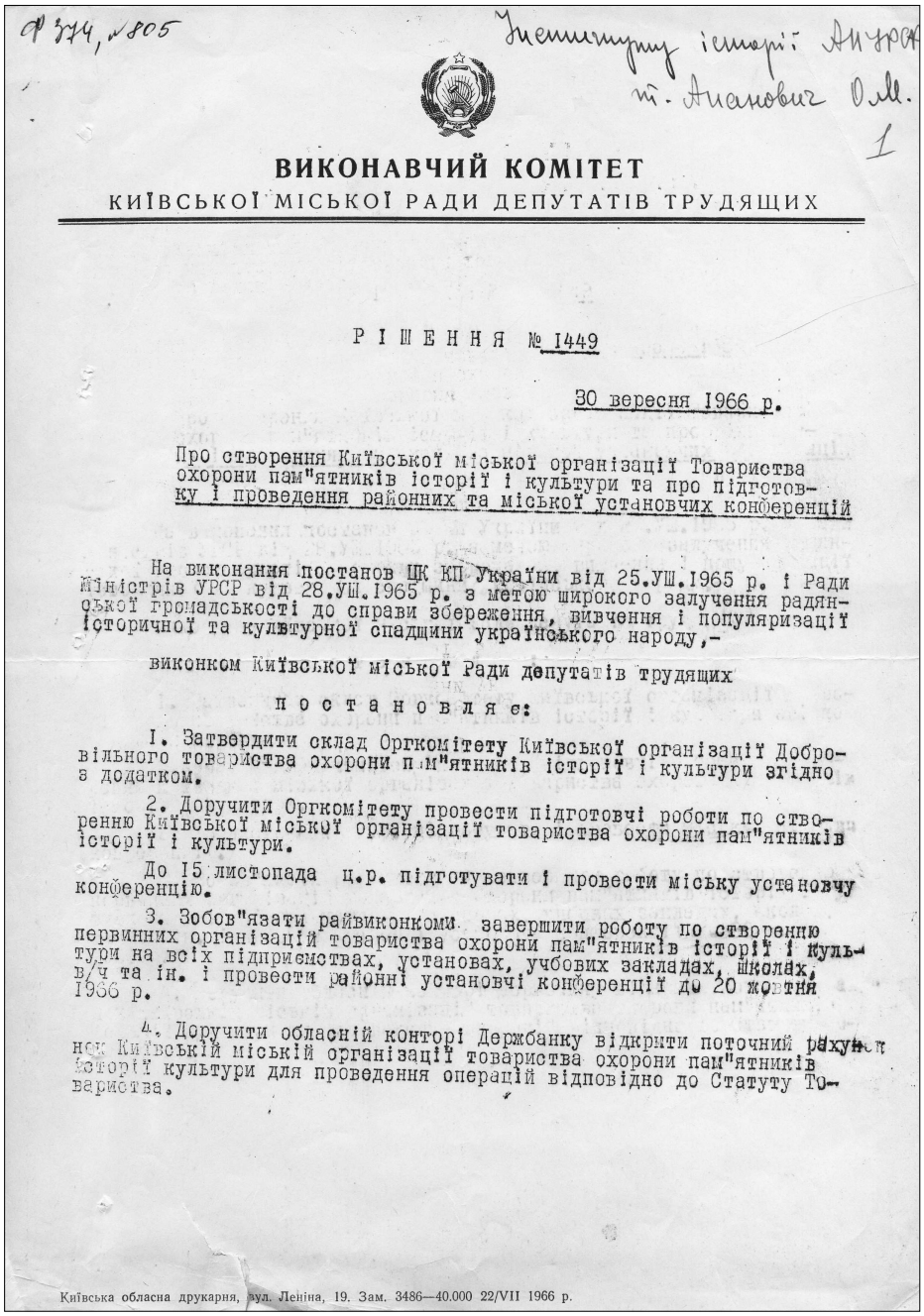

Ф 374, № 805

Інституту історії АНУРСР
т. Ананович О.М.
1

ВИКОНАВЧИЙ КОМІТЕТ
КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ ДЕПУТАТІВ ТРУДЯЩИХ

РІШЕННЯ № 1449

30 вересня 1966 р.

Про створення Київської міської організації Товариства охорони пам"ятників історії і культури та про підготовку і проведення районних та міської установчих конференцій

На виконання постанов ЦК КП України від 25.УШ.1965 р. і Ради Міністрів УРСР від 28.УШ.1965 р. з метою широкого залучення радянської громадськості до справи збереження, вивчення і популяризації історичної та культурної спадщини українського народу,-

виконком Київської міської Ради депутатів трудящих

постановляє:

1. Затвердити склад Оргкомітету Київської організації Добровільного товариства охорони пам"ятників історії і культури згідно з додатком.

2. Доручити Оргкомітету провести підготовчі роботи по створенню Київської міської організації товариства охорони пам"ятників історії і культури.

До 15 листопада ц.р. підготувати і провести міську установчу конференцію.

3. Зобов"язати райвиконкоми завершити роботу по створенню первинних організацій товариства охорони пам"ятників історії і культури на всіх підприємствах, установах, учбових закладах, школах, в/ч та ін. і провести районні установчі конференції до 20 жовтня 1966 р.

4. Доручити обласній конторі Держбанку відкрити поточний рахунок Київській міській організації товариства охорони пам"ятників історії культури для проведення операцій відповідно до Статуту Товариства.

Київська обласна друкарня, вул. Леніна, 19. Зам. 3486—40.000 22/VII 1966 р.

50. Рішення Виконавчого комітету Київської міської ради депутатів трудящих про створення Київської міської організації Товариства охорони пам’яток історії і культури. 30 вересня 1966 р.

Каталог, № 805.

Р374, л 803 Додаток № 2 -13-

Академії Наук Української РСР

Інституту суспільних наук

тов. Гурджій І.О.

Республіканському Товариству по
збереженню пам'ятників культури

Розпочавши роботу над проектом парка історії запорізького козацтва на острові Хортиця, ми, запорізькі художники, вважаємо доцільним перенесення на о.Хортицю могили славетного кошового атамана Івана Сірка з села Капулівки Нікопольського району Дніпропетровської області.

По-перше. Могила перебуває в аварійному стані, тому що підмивається водами каховського моря на березі якого вона розташована.

Поруч з могилою з"явилось вже кілька ярів. Берег обривистий, земля глиниста і легко сповзає.

По-друге. Могила розташована в місці до якого немає ніяких шляхів, щоб дістатись до неї треба їхати пароплавом від Нікополя, а потім йти 6 км. пішки.

По-трете. розташування могили на острові доцільне в зв"язку з тим, що острів Хортиця символізує собою славетну історію запорізького козацтва.

Вважаємо також необхідним перенесення на острів Хортиця останків кошового атамана Калнишевського з Соловків, та створення в парку на острові умовних могил інших відомих діячів Запорізької Січі.

ХУДОЖНИКИ: Марченко Г.
Соколенко Г.
Орленко Л.
Зубченко Г.
Стеблівська Л.

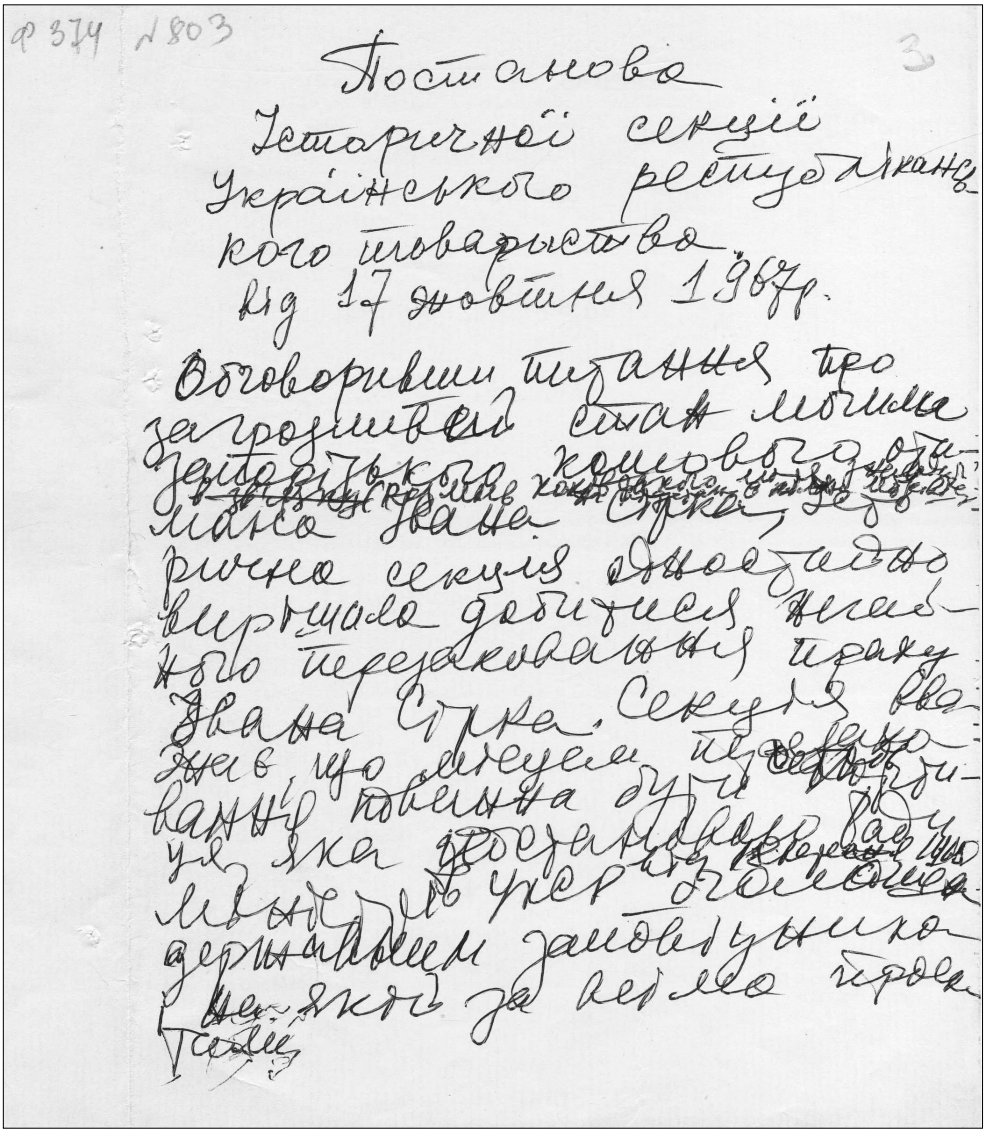

Ф 374 № 803

3

Постанова
Історичної секції
Українського республіканського товариства
від 17 жовтня 1967 р.

Обговоривши питання про загрозливий стан могили запорозького кошового отамана Івана Сірка, історична секція одностайно вирішила добитися негайного перезаховання праху Івана Сірка. Секція вважає, що місцем перезаховання повинна бути [illegible] яка постановою Ради Міністрів УКР від [illegible] оголошена державним заповідником на якій за всіма проектами

51–52. Документи про аварійний стан могили запорозького кошового отамана Івана Сірка та про обговорення питання щодо перепоховання його праху із села Капулівки Нікопольського району на острів Хортицю. 1964–1967 рр.

Каталог, № 803.

Ф374, л820

УКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО ОХОРОНИ ПАМ'ЯТНИКІВ ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ

1

ПРАВЛІННЯ

м. Київ — 4, вул. Пушкінська, 32 тел. Б-5-25-61, Б-5-25-49, Б-5-42-45
Телеграфна адреса: Київ—4, „Охорона пам'ятників"

№ 879 „18" липня 1969 р.

ПОСВІДЧЕННЯ

Дано голові секції історичних пам"ятників при Київській міській організації Товариства товаришу АПАНОВИЧ Олені Михайлівні в тому, що їй доручено охнайомитись зі станом збереження пам"ятників історії та культури Запорізької області та надати допомогу в проведенні обліку пам"ятників героїчного минулого.

Заступник голови
правління Українського товариства
охорони пам"ятників історії та
культури В.Легкодух.

ПРАВЛІННЯ

53. Посвідчення, видане правлінням Українського товариства охорони пам’яток історії та культури О.М. Апанович. 18 липня 1969 р.

Каталог, № 820.

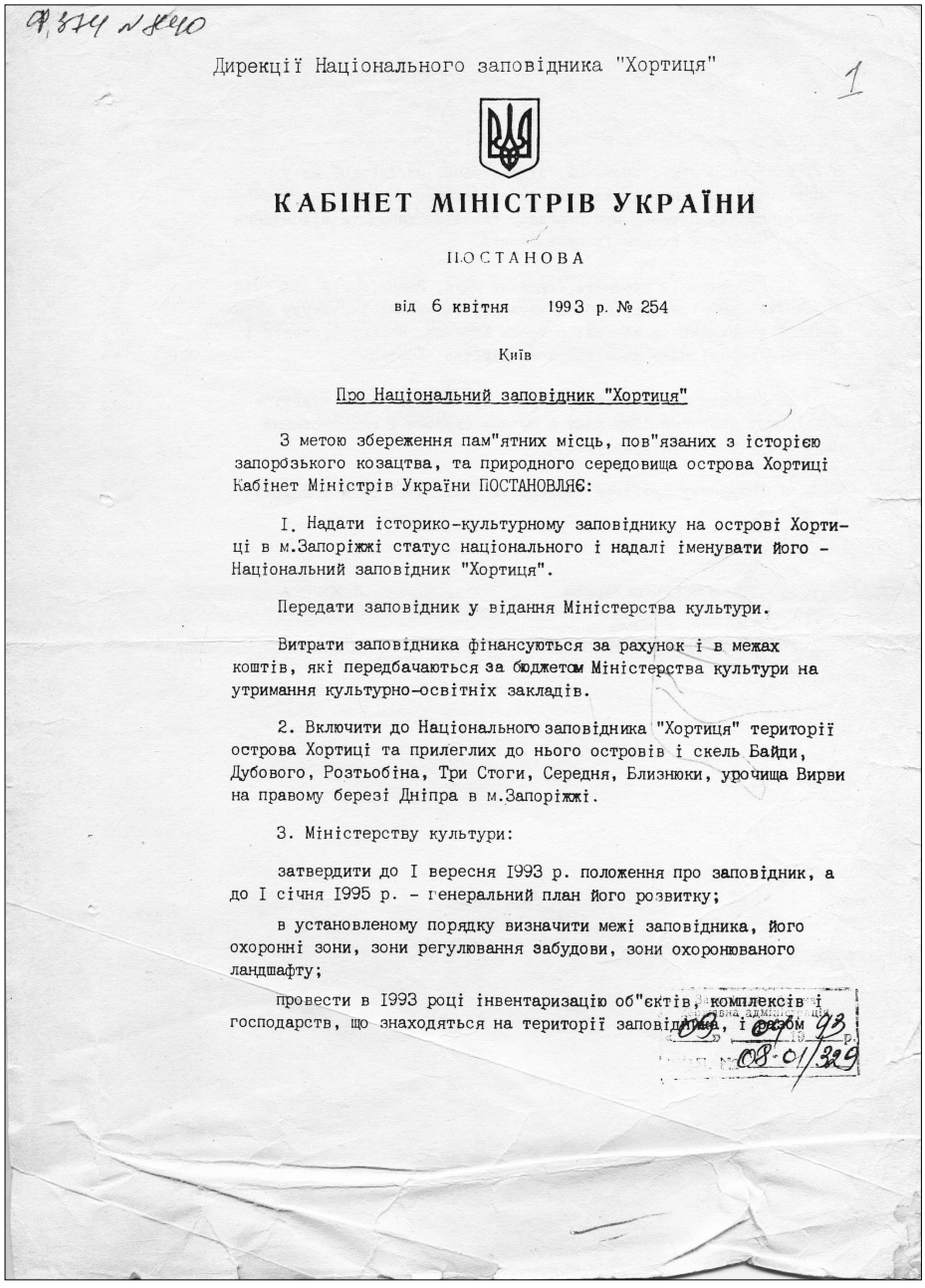

Дирекції Національного заповідника "Хортиця"

1

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 6 квітня 1993 р. № 254

Київ

Про Національний заповідник "Хортиця"

З метою збереження пам"ятних місць, пов"язаних з історією запорозького козацтва, та природного середовища острова Хортиці Кабінет Міністрів України ПОСТАНОВЛЯЄ:

1. Надати історико-культурному заповіднику на острові Хортиці в м.Запоріжжі статус національного і надалі іменувати його - Національний заповідник "Хортиця".

Передати заповідник у відання Міністерства культури.

Витрати заповідника фінансуються за рахунок і в межах коштів, які передбачаються за бюджетом Міністерства культури на утримання культурно-освітніх закладів.

2. Включити до Національного заповідника "Хортиця" території острова Хортиці та прилеглих до нього островів і скель Байди, Дубового, Розтьобіна, Три Стоги, Середня, Близнюки, урочища Вирви на правому березі Дніпра в м.Запоріжжі.

3. Міністерству культури:

затвердити до I вересня 1993 р. положення про заповідник, а до I січня 1995 р. - генеральний план його розвитку;

в установленому порядку визначити межі заповідника, його охоронні зони, зони регулювання забудови, зони охоронюваного ландшафту;

провести в 1993 році інвентаризацію об"єктів, комплексів і господарств, що знаходяться на території заповідника, і разом

08-01/329

54. Постанова Кабінету Міністрів України про Національний заповідник «Хортиця». 6 квітня 1993 р.

Каталог, № 840.

ф 374, л 640

УКРАЇНА
Міністерство культури України
Національний заповідник
„ХОРТИЦЯ“
330017, м. Запоріжжя,
о. Хортиця
тел. 52-51-88; 52-80-12

УКРАИНА
Министерство культуры Украины
Национальный заповедник
„ХОРТИЦА“
330017, г. Запорожье
о. Хортица
тел. 52-51-88; 52-80-12

№ 318 10.08.93р.

На №

Кандидатові історичних наук
О.М. Апанович

Про проект Положення про Національний заповідник "Хортиця"

Робочою групою заповідника підготовлений проект Положення про Національний заповідник "Хортиця", який надсилається Вам для розгляду як члену комісії по розробці Положення.

Заступник директора І.А. Плетень

г. Запорожье, 1993 г. Тип. «ДМ» Зак. № 2796—1000

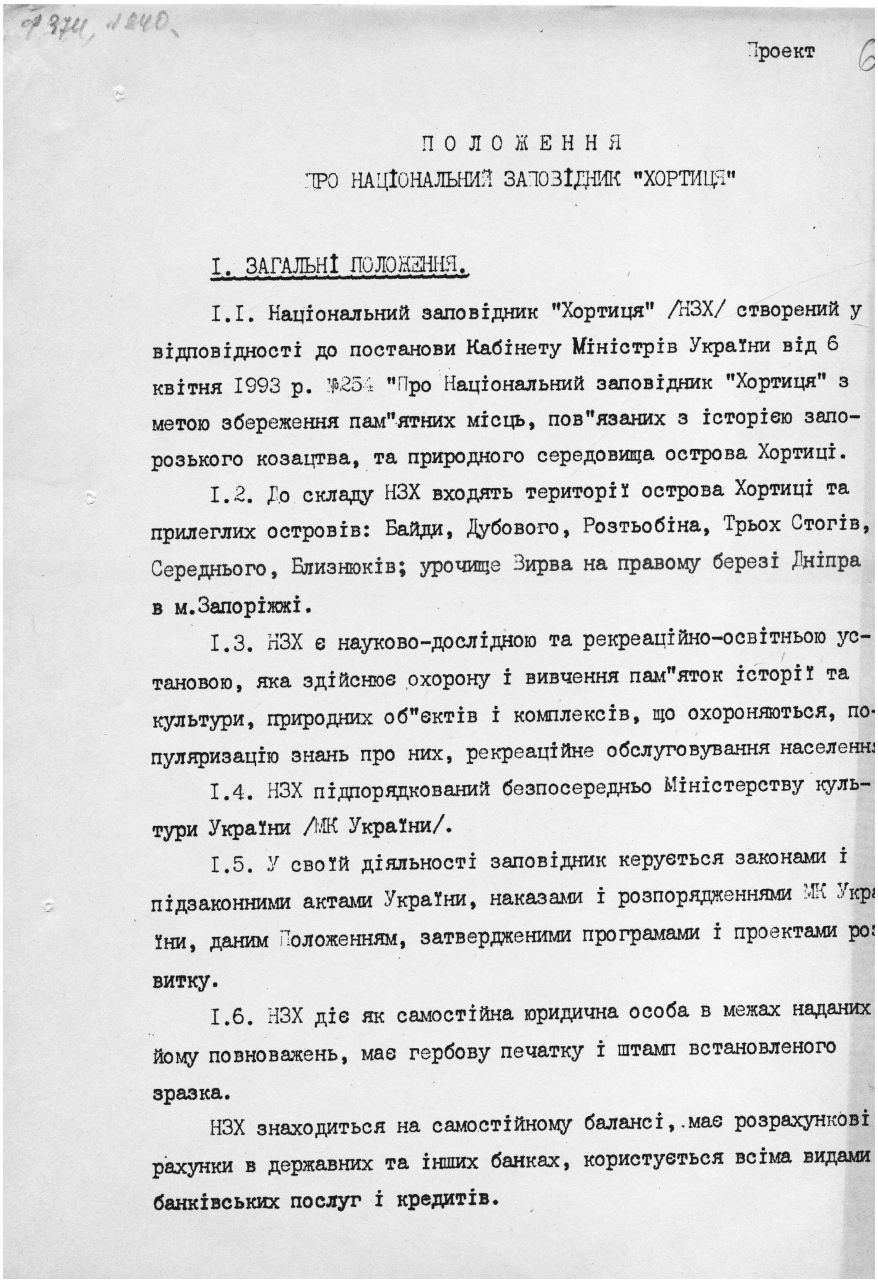

Проект 6

П О Л О Ж Е Н Н Я
ПРО НАЦІОНАЛЬНИЙ ЗАПОВІДНИК "ХОРТИЦЯ"

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.

I.I. Національний заповідник "Хортиця" /НЗХ/ створений у відповідності до постанови Кабінету Міністрів України від 6 квітня 1993 р. №254 "Про Національний заповідник "Хортиця" з метою збереження пам"ятних місць, пов"язаних з історією запорозького козацтва, та природного середовища острова Хортиці.

I.2. До складу НЗХ входять території острова Хортиці та прилеглих островів: Байди, Дубового, Розтьобіна, Трьох Стогів, Середнього, Близнюків; урочище Вирва на правому березі Дніпра в м.Запоріжжі.

I.3. НЗХ є науково-дослідною та рекреаційно-освітньою установою, яка здійснює охорону і вивчення пам"яток історії та культури, природних об"єктів і комплексів, що охороняються, популяризацію знань про них, рекреаційне обслуговування населення

I.4. НЗХ підпорядкований безпосередньо Міністерству культури України /МК України/.

I.5. У своїй діяльності заповідник керується законами і підзаконними актами України, наказами і розпорядженнями МК України, даним Положенням, затвердженими програмами і проектами розвитку.

I.6. НЗХ діє як самостійна юридична особа в межах наданих йому повноважень, має гербову печатку і штамп встановленого зразка.

НЗХ знаходиться на самостійному балансі, має розрахункові рахунки в державних та інших банках, користується всіма видами банківських послуг і кредитів.

55–56. Проект Положення про Національний заповідник «Хортиця». 10 серпня 1993 р.

Каталог, № 840.

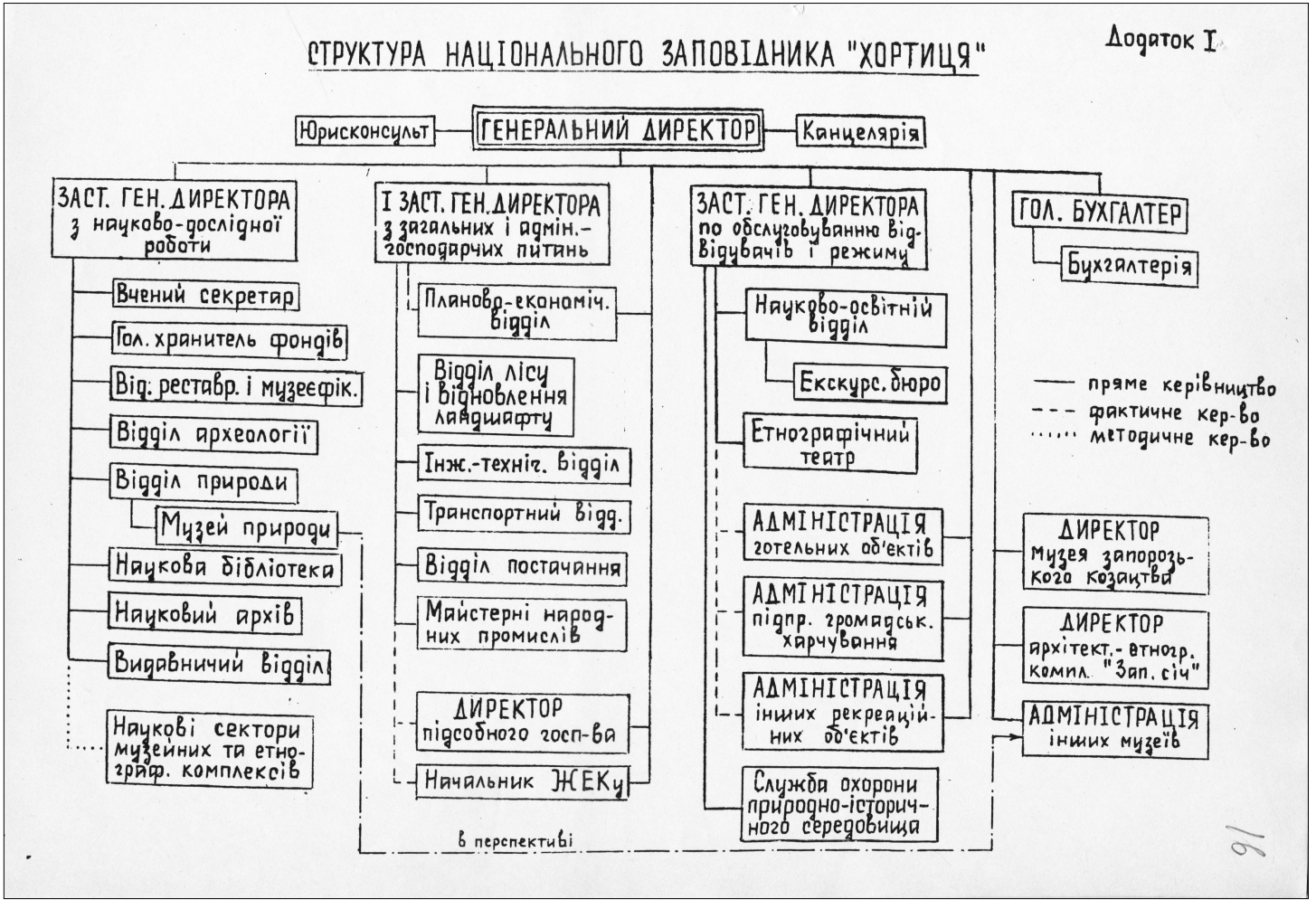

57. Структура Національного заповідника «Хортиця». [1993 р.].

Каталог, № 840.

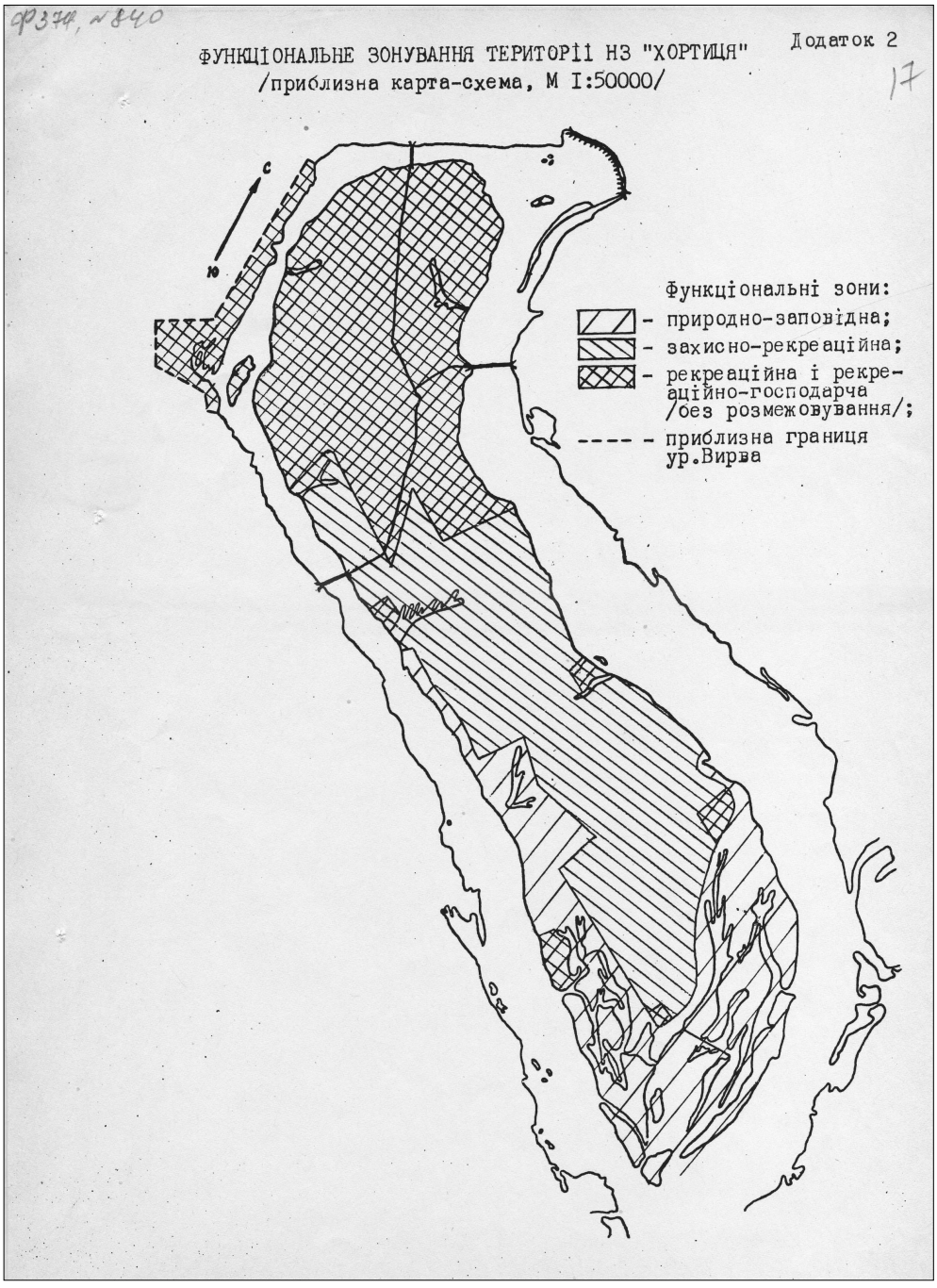

58. Функціональне зонування території Національного заповідника «Хортиця». [1993 р.].

Каталог, № 840.

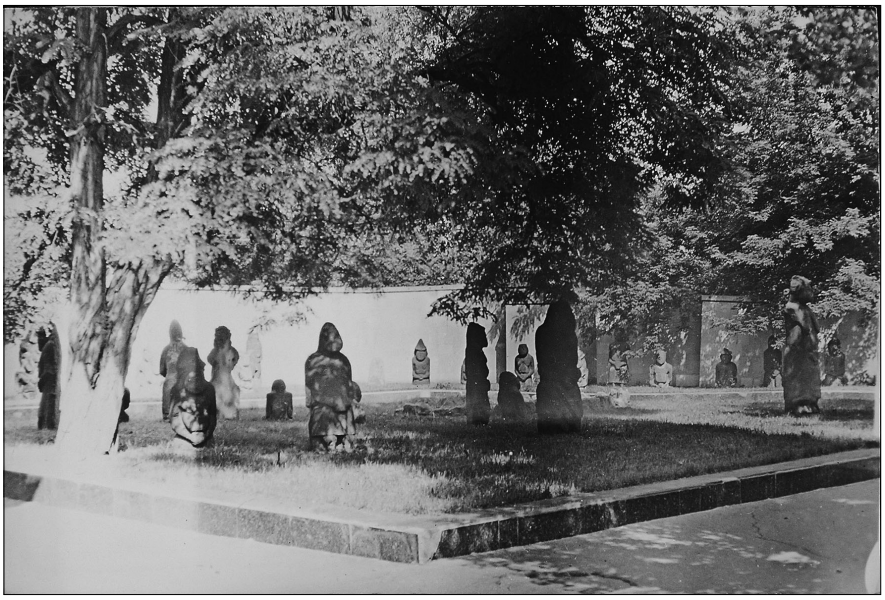

59. Зібрання скульптур монументальної пластики біля Дніпропетровського історичного музею.

Каталог, № 2798.

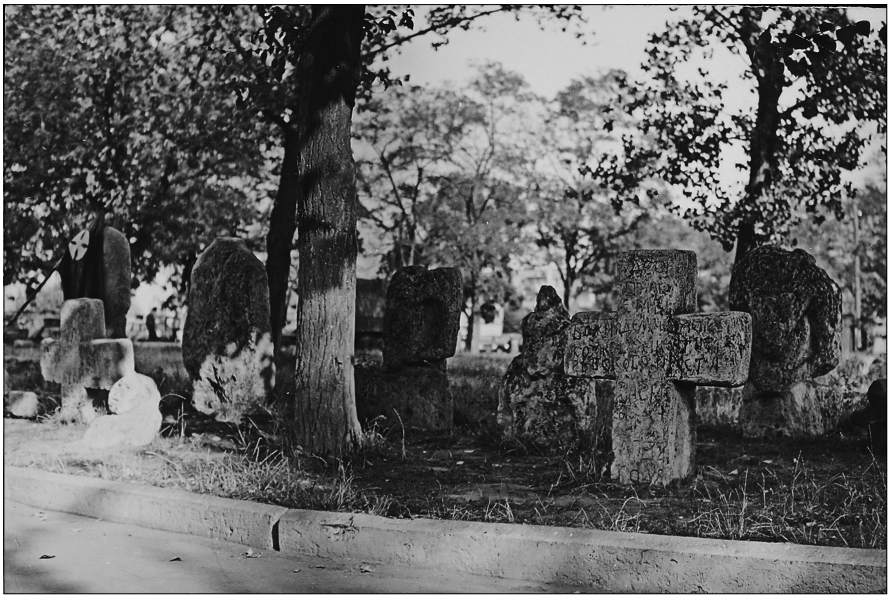

60. Козацький хрест та «половецькі баби». Зібрання Нікопольського історико-краєзнавчого музею. 1989 р.

Каталог, № 2799.

61. І. Сірко. Погруддя, с. Капулівка.

Каталог, № 2797.

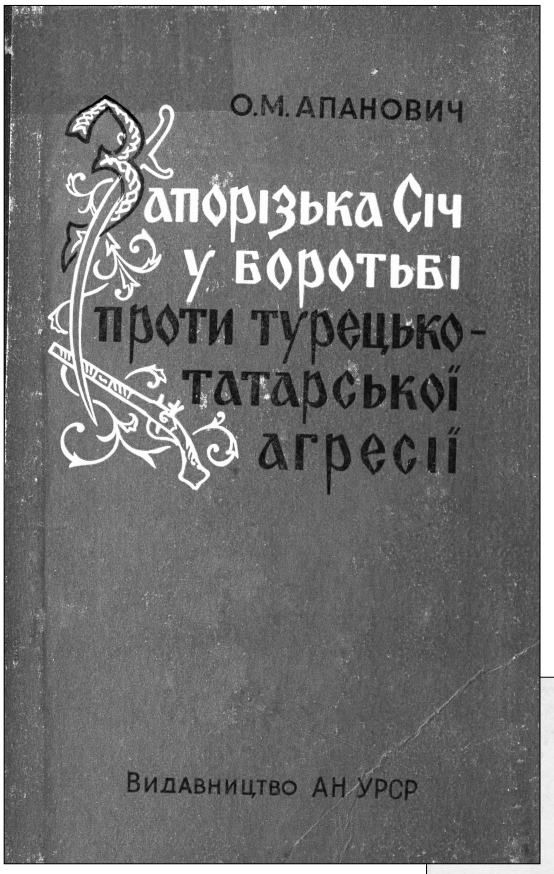
О.М. АПАНОВИЧ
Запорізька Січ у боротьбі проти турецько-татарської агресії
Видавництво АН УРСР

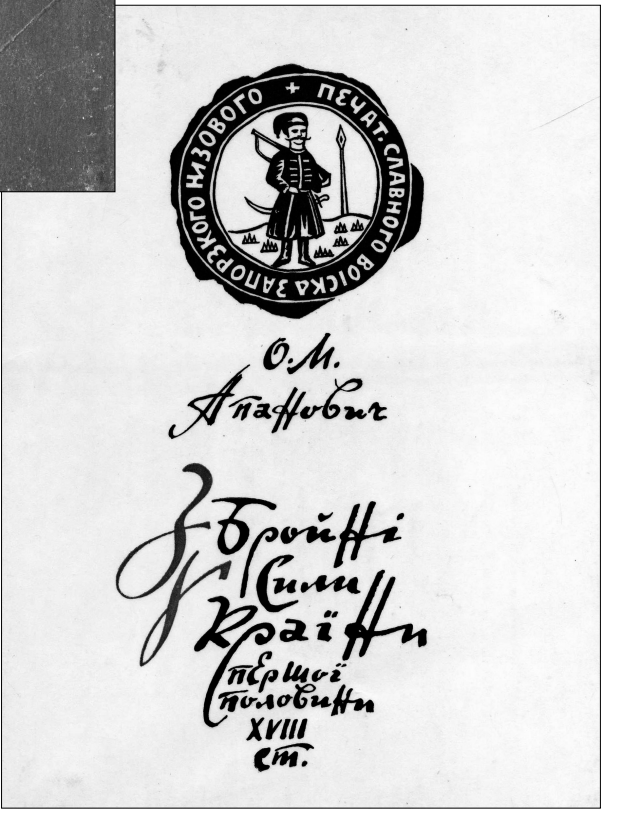
ПЕЧАТ. СЛАВНОГО ВОЙСКА ЗАПОРЗЬКОГО НИЗОВОГО
О.М. Апанович
Збройні сили України першої половини XVIII ст.

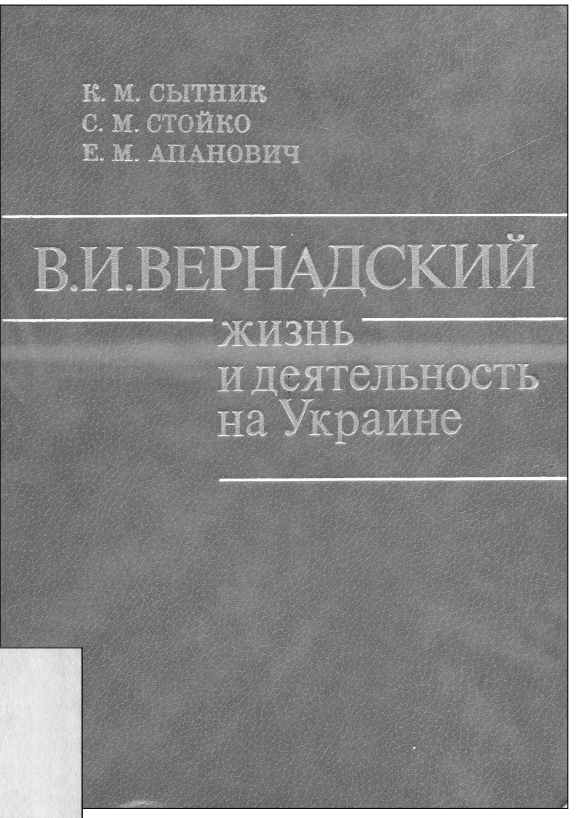
К. М. СЫТНИК
С. М. СТОЙКО
Е. М. АПАНОВИЧ
В.И.ВЕРНАДСКИЙ
жизнь
и деятельность
на Украине

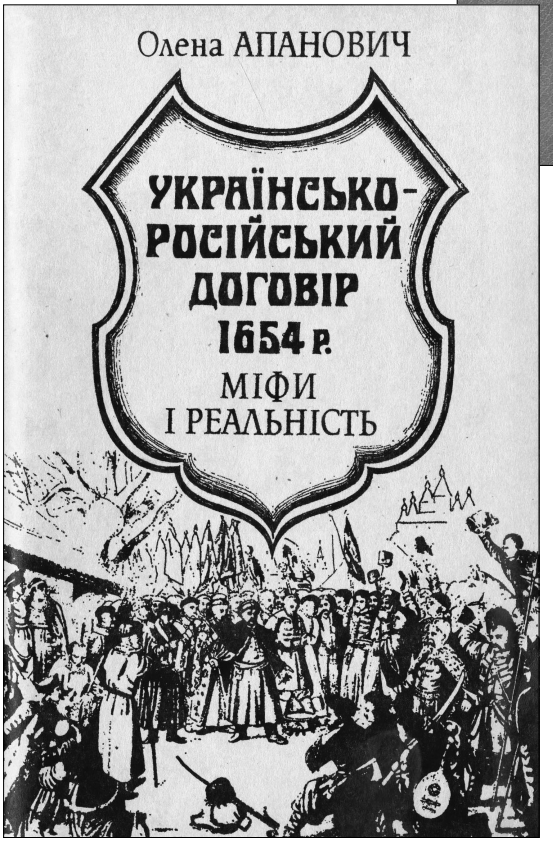
Олена АПАНОВИЧ
УКРАЇНСЬКО-
РОСІЙСЬКИЙ
ДОГОВІР
1654 Р.
МІФИ
І РЕАЛЬНІСТЬ

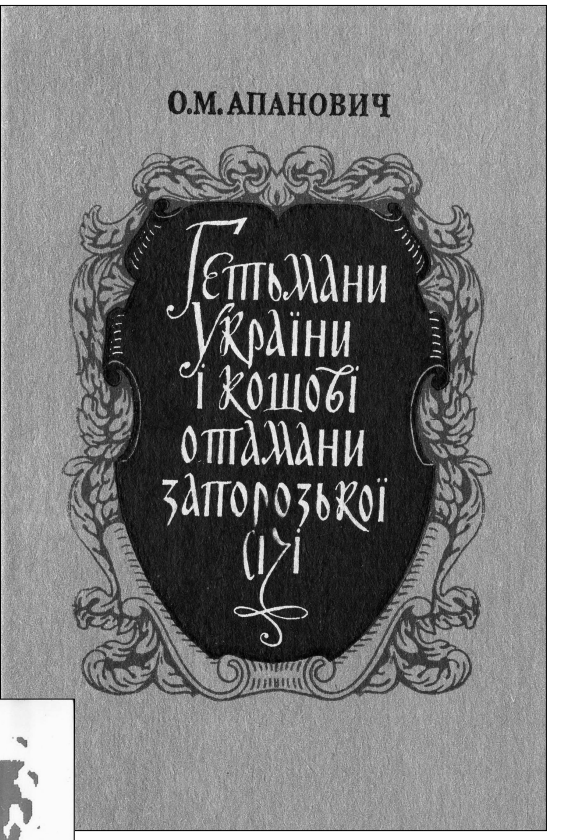
О.М. АПАНОВИЧ
Гетьмани України і кошові отамани Запорозької Січі

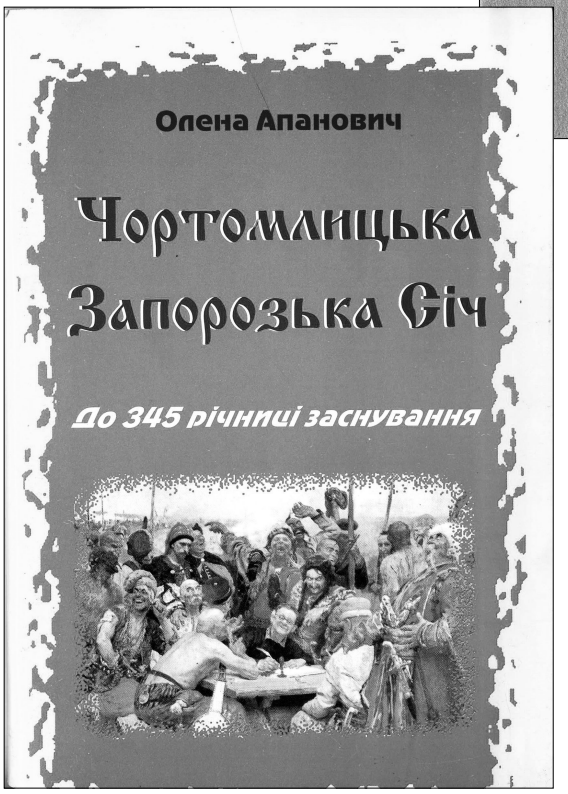
Олена Апанович
Чортомлицька Запорозька Січ
До 345 річниці заснування

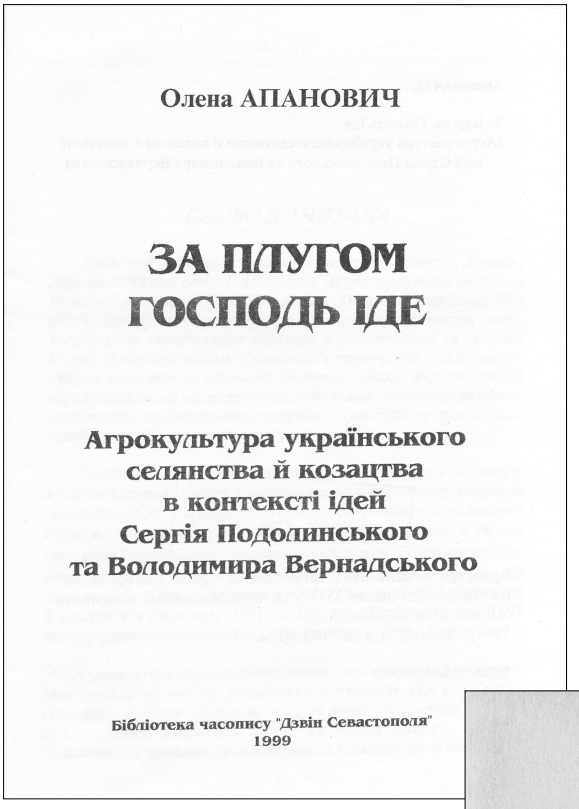

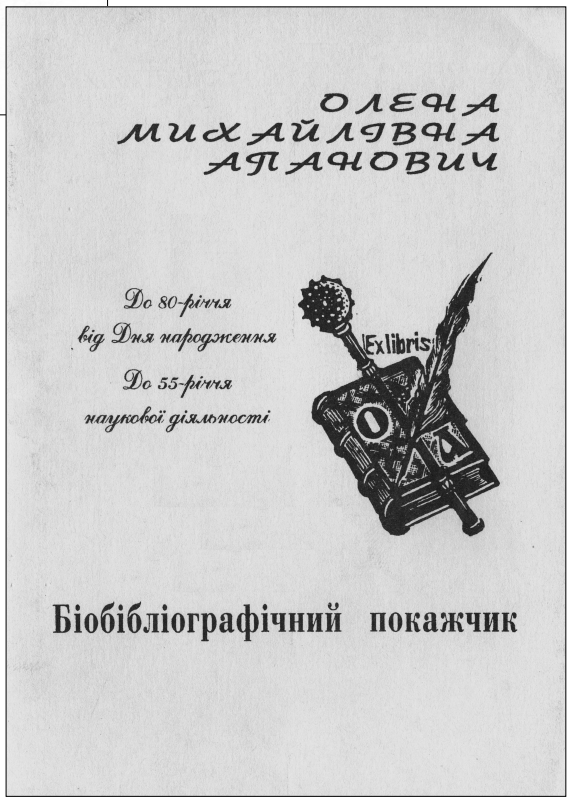

62–69. Видання праць О.М. Апанович.

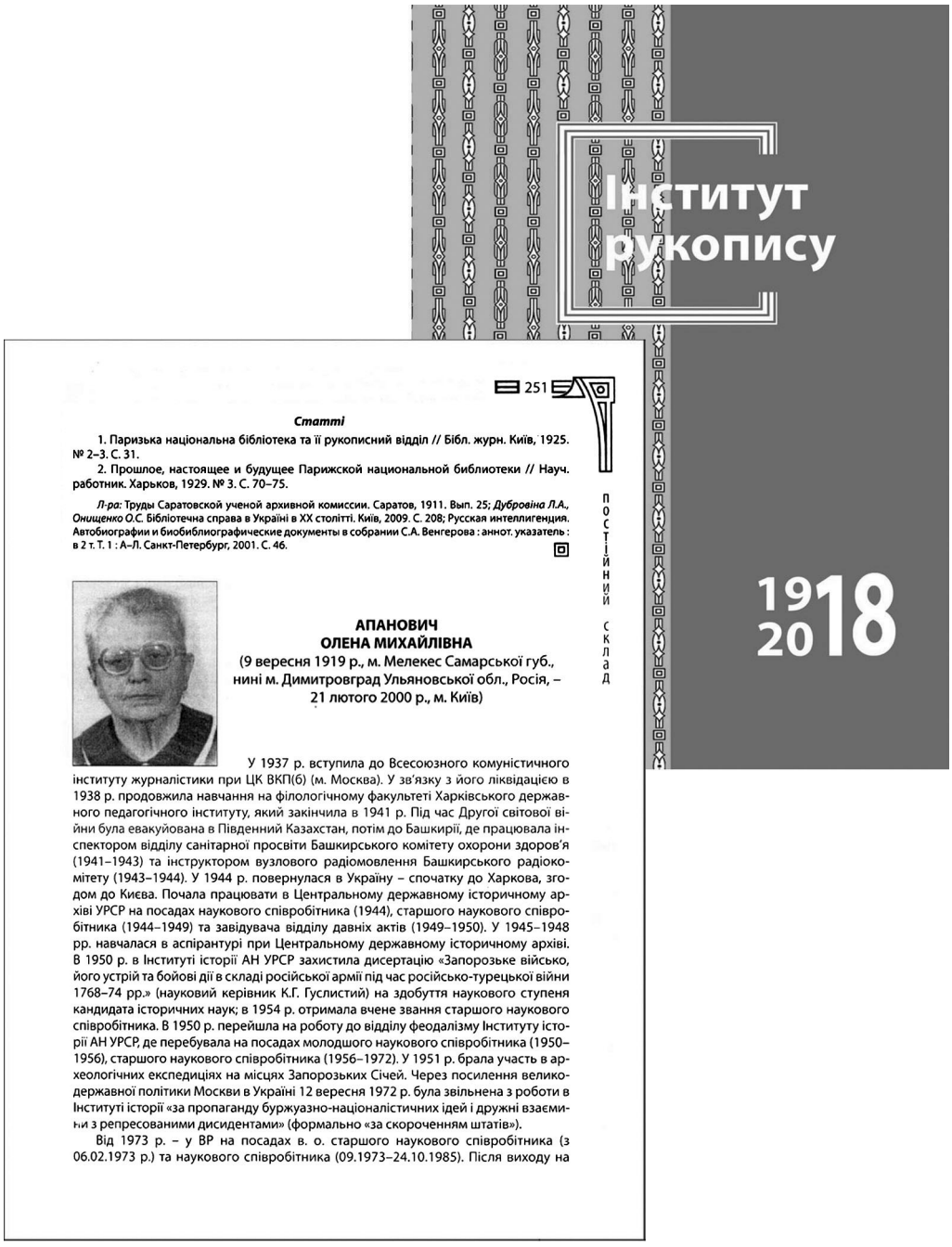

70. Біобібліографічна довідка про О.М. Апанович у ювілейному виданні, присвяченому 100-річчю Інституту рукопису НБУВ.

Список ілюстрацій

1. О.М. Апанович. [1950 р.]. Каталог, № 3032.

2. О.М. Апанович з О.С. Компан. [1950 р.]. Каталог, № 3030.

3. О.М. Апанович на демонстрації. [1950 р.]. Каталог, № 3033.

4. О.М. Апанович. 1951 р. Каталог, № 3031.

5. О.М. Апанович серед колег. [1970 р.]. Каталог, № 3047.

6. О.М. Апанович. [Кінець 1980-х років]. Каталог, 3036.

7. О.М. Апанович у Будинку літераторів. [Початок 1990-х років]. Каталог, № 3046.

8. О.М. Апанович. [1990-ті роки]. Каталог, № 3035.

9. О.М. Апанович на ювілейному вечорі, присвяченому її 80-річчю. [1999 р.]. Каталог, № 3045.

10. О.М. Апанович з сином Сергієм. [ ]. Каталог, № 3042.

11. Характеристика, видана О.М. Апанович ЦДІА УРСР. Серпень 1949 р. Каталог, № 21.

12–13. Автобіографія О.М. Апанович. 29 січня 1950 р. Каталог, № 33.

14–15. Посвідчення, видане О.М. Апанович ЦДІА УРСР про навчання в аспірантурі. 13 лютого 1950 р. Каталог, № 20.

16. Витяг із протоколу засідання Президії АН УРСР про затвердження О.М. Апанович на посаді молодшого наукового співробітника Інституту історії АН УРСР. 2 квітня 1951 р. Каталог, № 41.

17. Атестат старшого наукового співробітника. 14 грудня 1956 р. Каталог, № 49.

18. Посвідчення про відрядження до м. Нікополя, видане О.М. Апанович Інститутом історії АН УРСР. 11 липня 1964 р. Каталог, № 51.

19. Посвідчення, видане О.М. Апанович Будинком радіо і телебачення. 15 січня 1970 р. Каталог, № 8.

20. Читацький квиток, виданий О.М. Апанович Центральною науковою бібліотекою АН УРСР. 25 січня 1972 р. Каталог, № 10.

21. Особова справа кандидата історичних наук Апанович Олени Михайлівни. 31 січня 1973 р. Архів НБУВ. Оп. № 2-А. Спр. 178. Арк. 3.

22. Посвідчення, видане О.М. Апанович ЦНБ АН УРСР. 29 грудня 1986 р. Каталог, № 12.

23. Заява О.М. Апанович про прийняття її на посаду старшого наукового співробітника до відділу рукописів ЦНБ АН УРСР. 5 лютого 1973 р. Архів НБУВ. Оп. 2-А. Спр. 178. Арк. 1.

24. Наказ директора ЦНБ УРСР про оголошення подяки О.М. Апанович у зв'язку з її виходом на пенсію. 4 березня 1986 р. Каталог, № 57.

25. Почесна грамота, видана О.М. Апанович Українським товариством охорони пам'яток історії та культури. 9 жовтня 1989 р. Каталог, № 58.

26. Вітальний адрес ЦНБ імені В.І. Вернадського з нагоди 75-річчя О.М. Апанович. 1994 р. Каталог, № 64.

27. Вітальний адрес Спілки письменників України з нагоди 75-річчя О.М. Апанович. 1994 р. Каталог, № 63.

28. Вітальний лист Всеукраїнського жіночого товариства імені Олени Теліги з нагоди 50-річчя наукової діяльності О.М. Апанович. 9 вересня 1994 р. Каталог, № 60.

29. Привітання генерального директора Центру «Український дім» з нагоди присвоєння О.М. Апанович премії Фонду О. та Т. Антоновичів (США). 1995 р. Каталог, № 65.

30. Розпорядження Президента України Л. Кучми про призначення О.М. Апанович Державної стипендії. 1999 р. Каталог, № 67.

31. Вітальний лист Інституту рукопису НБУВ з нагоди 80-річчя О.М. Апанович. 9 вересня 1999 р. Каталог, № 69.

32. Вітальний лист Інституту історії України НАН України з нагоди 80-річчя О.М. Апанович. 1999 р. Каталог, № 74.

33. Виписки з різних архівних джерел про склад та устрій запорозького війська. 1948 р. Автограф. Каталог, № 496.

34. О.М. Апанович. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук. 1949 р. Каталог, № 92.

35. О.М. Апанович. Стаття «Шевченко про боротьбу українського народу проти соціального і національного гноблення в XVI–XVII століттях». [1964 р.]. Каталог, № 165.

36. О.М. Апанович. «Запорозька Січ». Підготовчі матеріали до статті. [1960-ті роки]. Автограф. Каталог, № 402.

37–38. О.М. Апанович. Стаття «Азовське сидіння». [1967 р.]. Каталог, № 148, 149.

39. О.М. Апанович. Стаття «Козацька воля у серці пісні». 1968 р. Каталог, № 154.

40. О.М. Апанович. Стаття «Реестровое козацкое войско». [1970 р.]. Автограф. Каталог, № 169.

41. О.М. Апанович. «Висвітлення в історіографії проблеми збройних сил України в зв'язку з російсько-турецькою війною першої половини XVIII ст.». Підготовчі матеріали до статті. [1971 р.]. Автограф. Каталог, № 499.

42. О.М. Апанович. Стаття «Хотинська битва 1621 року та її історичне значення». [1971 р.]. Автограф. Каталог, № 186.

43. О.М. Апанович. Стаття «Рукописні першоджерела історії філософської думки на Україні XVII–XVIII ст. у фондах ЦНБ АН УРСР». [1976 р.]. Автограф. Каталог, № 194.

44. О.М. Апанович. Стаття «Исторические записи на старопечатных и рукописных древних книгах». Окремий відбиток. 1979 р. ІР НБУВ. Дар № 236.

45. О.М. Апанович. «Летопись Грабянки и ее список в Тихомировском собрании ГПНТБ СО АН СССР» // Сибирское собрание М.Н. Тихомирова и проблемы историографии : сб. науч. тр. Новосибирск, 1981. С. 85–96. ІР НБУВ. Дар № 284.

46. О.М. Апанович. [Спогади про наукову діяльність]. [1990-ті роки]. Автограф. Каталог, № 56.

47. О.М. Апанович. «Федір Павлович Шевченко: історик, архівіст, історіограф, джерелознавець, археограф, організатор науки, людина: спогади та історіографічний аналіз». [1990-ті роки]. Автограф. Каталог, № 503.

48. О.М. Апанович. Монографія [«Гетьмани України і кошові отамани Запорозької Січі»]. [1990-ті роки]. Каталог, № 102.

49. Заявка на видання книжки О.М. Апанович «Козацька абетка». [1995 р.]. Каталог, № 103.

50. Рішення Виконавчого комітету Київської міської ради депутатів трудящих про створення Київської міської організації Товариства охорони пам'яток історії і культури. 30 вересня 1966 р. Каталог, № 805.

51–52. Документи про аварійний стан могили запорозького кошового отамана Івана Сірка та про обговорення питання щодо перепоховання його праху із села Капулівки Нікопольського району на острів Хортицю. 1964–1967 рр. Каталог, № 803.

53. Посвідчення, видане правлінням Українського товариства охорони пам'яток історії та культури О.М. Апанович. 18 липня 1969 р. Каталог, № 820.

54. Постанова Кабінету Міністрів України про Національний заповідник «Хортиця». 6 квітня 1993 р. Каталог, № 840.

55–56. Проект Положення про Національний заповідник «Хортиця». 10 серпня 1993 р. Каталог, № 840.

57. Структура Національного заповідника «Хортиця». [1993 р.]. Каталог, № 840.

58. Функціональне зонування території Національного заповідника «Хортиця». [1993 р.]. Каталог, № 840.

59. Зібрання скульптур монументальної пластики біля Дніпропетровського історичного музею. Каталог, № 2798.

60. Козацький хрест та «половецькі баби». Зібрання Нікопольського історико-краєзнавчого музею. 1989 р. Каталог, № 2799.

61. І. Сірко. Погруддя, с. Капулівка. Каталог, № 2797.

62–69. Видання праць О.М. Апанович.

70. Біобібліографічна довідка про О.М. Апанович у ювілейному виданні, присвяченому 100-річчю Інституту рукопису НБУВ.

Summary

The publication represents the archival heritage of the famous Ukrainian historian and public figure, a prominent representative of the scientific and cultural elite of Ukraine in the second half of the twentieth century Olena Apanovych, kept at the Institute of Manuscript of the Vernadskyi National Library of Ukraine. The catalog contains a description of the documents of the personal archival fund, which is a sound source base for the study of the figure of O. Apanovych, her scientific work, in particular as a researcher of the Ukrainian Cossacks and the personality of the first president of the National Academy of Sciences of Ukraine Vernadskyi, creative and community activities.

Olena Apanovych has left a great scientific heritage, but for the general public her name is known, first of all, as the author of numerous scientific and popular scientific works on the history of Ukrainian Cossacks. More than 400 publications of various nature and purpose, including individual and collective monographs and popular books, collections of documents, articles in thematic and periodicals, reviews and speeches at conferences, many of which are retained in her personal fund.

The structure of the catalog is conditioned by the specific composition of the archival documents, concluded on the basic principles of systematization of documents of personal archival funds.

During the systematization of the archive the following groups of documents were distinguished: biographical materials, scientific and creative documents, preparatory materials for scientific works, reviews, documents of official and public activity, epistolary heritage, photo documents, materials of other persons.

Research and involvement in the scientific circulation of the documents of the personal archival fund O. Apanovych will fill the gap in the scientific literature, supplement and concretize knowledge of the history of Ukraine and Ukrainian socio-political and cultural and educational life of the 50–90-ies of the twentieth century evaluate the contribution of a prominent Ukrainian science representative.

The scientific reference apparatus of the publication includes nominal, geographical and indexes of institutions and organizations.

Наукове видання

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
ІМЕНІ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
ІНСТИТУТ РУКОПИСУ

Архів українського історика Олени Апанович в Інституті рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського
Біографічне дослідження
Науковий каталог

Автори:
Ольга Петрівна Степченко
Ольга Петрівна Бодак
Людмила Сергіївна Щерба

Редактор
Н.М. Зубкова

Комп'ютерна верстка та оригінал-макет
О.М. Литвин, О.С. Боляк

Дизайн обкладинки
О.М. Гальченко

Для дизайну обкладинки були використані
фотографія Олени Апанович 1970 р.
та фото Універсалу гетьмана Богдана Хмельницького
(1654, травня 21(31). Чигирин).

Підписано до друку 06.08.2019. Формат 70х100/16. Папір офс. № 1.
Ум. друк. арк. 15,81. Наклад 200 прим. Зам. № 11.

Друкарня Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського.
03039, Київ-39, просп. Голосіївський, 3.